Keneth Grahame

Vântul prin sălcii

— Colectia „Cărțile Copilăriei” —

Kenneth Grahame

VÂNTUL PRIN SĂLCII

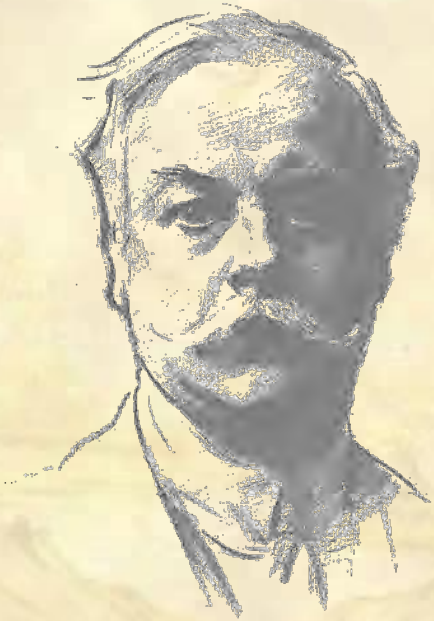

1. La malul râului

Pentru că începuse curățenia de primăvară, Dl. Cârtiță muncise pe brânci toată dimineața. Mai întâi cu mătura, apoi cu cârpa de praf; mai apoi, cocoțat pe scări şi pe scaune, cu o bidinea şi cu o găleată de var, până i-a intrat praf în gât şi în ochi şi i-au sărit stropi de var pe toată blana cea neagră, şi până l-a apucat durerea de spate şi de mâini.

Primăvara se simțea plutind prin văzduh şi pătrunsese chiar şi în căsuța lui întunecoasă şi joasă, cu spiritul ei de nelinişte şi de dor. Aşa că nu-i de mirare că aruncă deodată bidineaua pe podea, spuse „Da' ce-mi pasă mie?" şi „Da' mai dă-o-ncolo de curățenie de primăvară!" şi o țâşni afară din casă fără măcar să-şi pună haina pe el.

Ceva anume îl chema grabnic deasupra, aşa că o porni prin tunelul îngust şi abrupt care făcea legătura cu drumul de pietriş al animalelor ce locuiesc mai aproape de soare şi aer.

Aşa că râcâi şi săpă şi scormoni şi zgârie pământul, şi iar râcâi, şi săpă şi scormoni, muncind din greu cu toate cele patru lăbuțe şi spunându-şi „Acuş, acuş ajungem sus!", până când, hop! boticul lui ieşi la lumina soarelui, iar el se trezi rostogolindu-se în iarba călduță a unei pajişti întinse.

„Ce frumos e!" îşi spuse el. „E mai bine decât să dai cu var!". Soarele îi încălzea cu putere blana şi adieri uşoare îi mângâiau fruntea, iar după izolarea subterană în care trăise atâta timp, ciripitul vioi al păsărilor îi intra în urechile amorțite aproape ca un strigăt.

Şi sărind pe toate cele patru lăbuțe deodată, mânat de bucuria vieții şi de fericirea unei primăveri în care lăsase deoparte curățenia şi toate treburile casei, îşi continuă drumul peste pajişte până ajunse la gardul viu din celălalt capăt al ei.

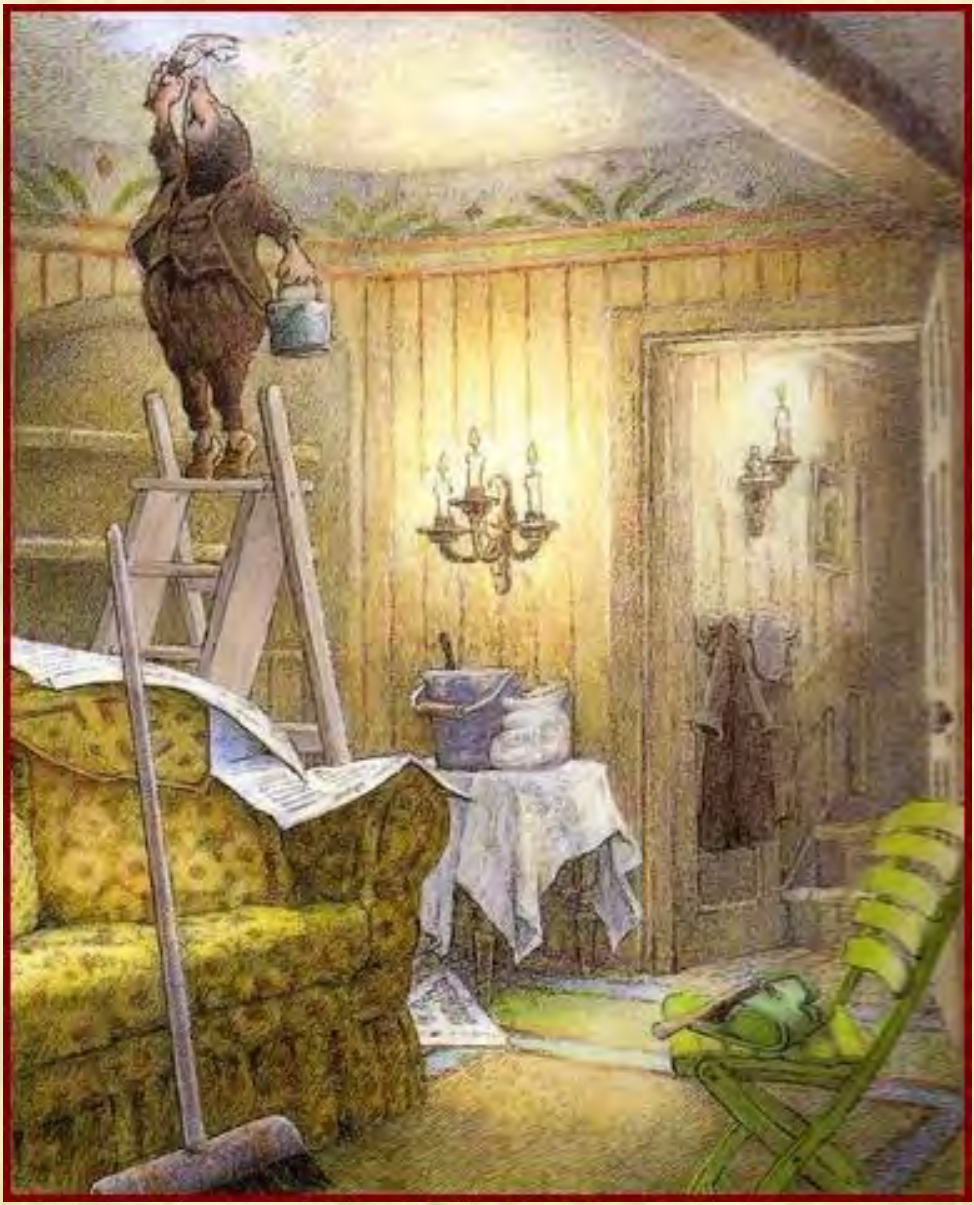

— Stai pe loc!, spuse un iepure bătrâior din gaura lui. Şase bănuți pentru privilegiul de a trece pe un drum privat!

Dar fu doborât într-o clipită de Dl. Cârtiță cel nerăbdător şi disprețuitor care mergea în pas vioi pe lângă tufişuri făcându-le în ciudă altor iepuri ce se iteau din vizuini ca să vadă şi ei ce-i cu zarva de-afară.

— Vedea-v-aş friptură! Vedea-v-aş friptură!, spuse Cârtiță în batjocură şi dispăru înainte ca iepurii să poată găsi o replică pe măsură. Atunci începură să se rățoiască unul la altul.

— Ce prost eşti! De ce nu i-ai spus una să-l usture...?

— Da' de ce nu i-ai spus tu?

— Ar fi trebuit să-i aduci aminte că...! Şi tot aşa; dar, ca de obicei, se treziseră când faptul era deja consumat.

Totul părea prea frumos ca să fie adevărat. Rătăcea încoace şi-ncolo pe pajişte, de-a lungul gardului viu, prin dumbravă, şi vedea pretutindeni păsări care construiau cuiburi, flori care îmboboceau, frunze care țâşneau din muguri – toți şi toate plesneau de fericire, într-un vârtej de agitație şi de neastâmpăr.

Şi în loc să-l mustre conştiința şi să-i şoptească „Văruieşte!", simțea doar cât de bine era să fii singurul pierde-vară printre toți aceşti cetățeni ocupați. Căci până la urmă, cea mai bună parte a unei zile libere este, poate, nu atât să te odihneşti tu însuți, cât să-i vezi pe toți ceilalți din jurul tău muncind de zor.

Credea că e pe deplin fericit cum umbla aşa fără nici un scop, când, deodată, se pomeni pe malul unui râu. Niciodată până acum nu mai văzuse un râu – un animal aşa de lucios, sinuos şi plin, alergând şi bucurându-se, înhățând lucruri în calea lui cu un gâlgâit şi eliberându-le cu un hohot de râs, aruncându-se pe tovarăşii lui de joacă ce se zbenguiau liberi, ca apoi să fie iarăşi prinşi.

Totul era un freamăt şi un tremur – licăriri, străluciri şi lumină, murmur şi învolburare, susur şi clipocit. Dl. Cârtiță era vrăjit, extaziat, fascinat. Alerga de mama focului pe malul râului, ca şi cum ar fi fost sub vraja cuiva care deapănă poveşti captivante; şi când în sfârşit obosi, se aşează pe mal, în timp ce râul încă îi murmura poveşti susurătoare, dintre cele mai frumoase din lume, aduse parcă din inima pământului, ca să fie spuse, în cele din urmă, nesățioasei mări.

Şi cum stătea pe iarbă şi se uita peste râu, o gaură întunecoasă de pe malul opus, chiar deasupra marginii apei, îi captă atenția, şi, visător, începu să se gândească ce locuință comodă ar fi asta pentru un animal cu nevoi puține şi care şi-ar dori o casă mică şi atractivă pe mal, deasupra cotei de inundație şi departe de zgomot şi praf.

Cum se uita aşa, ceva mic şi strălucitor păru că licăreşte în adâncul ei, dispăru un moment, apoi licări încă o dată ca o steluță. Dar era puțin probabil să fie o stea într-un asemenea loc; şi era prea mică şi prea sclipitoare ca să fie un licurici. Şi, cum privea aşa, văzu că ea clipeşte spre el, şi descoperi că era un ochi; şi o fețişoară începu să se contureze treptat în jurul lui, ca o ramă în jurul unui tablou. O fețişoară maro cu mustăți.

O față rotundă şi serioasă, cu aceeaşi licărire în ochi care îi atrăsese atenția la început. Nişte urechiuşe grațioase şi un păr des şi mătăsos. Era Şobolanul de Apă!

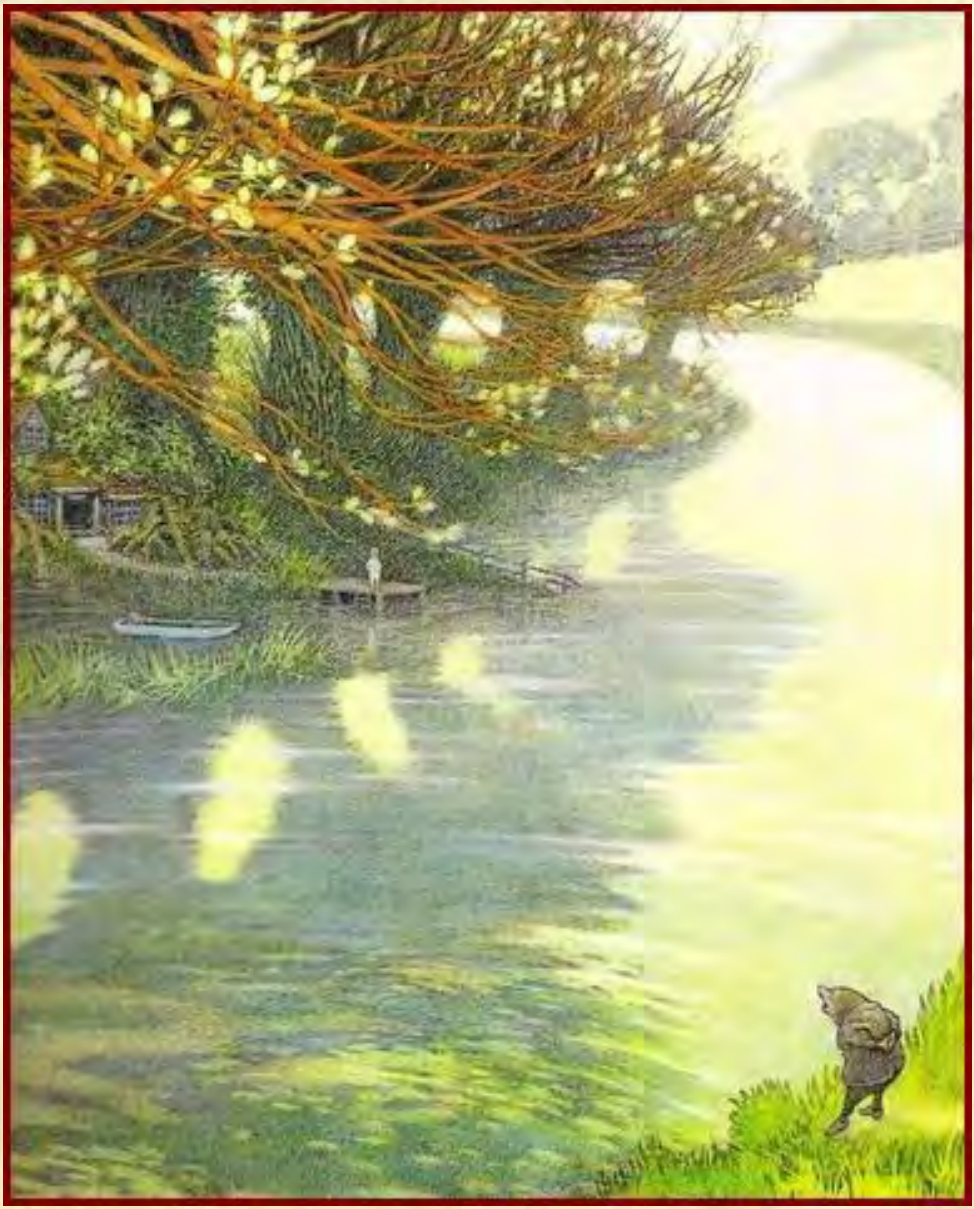

Cele două animale se priviră un timp cu prudență.

— Salutare, Cârtiță!, spuse Şobolanul de Apă.

— Salutare Şobolanule!, spuse Cârtiță.

— N-ai vrea să vii încoace?, întrebă Şobolanul.

— Uşor de zis, greu de făcut, spuse Cârtiță, oarecum bosumflat, din cauză că nu era obişnuit cu viața în preajma râului şi cu obiceiurile ei.

Şobolanul nu mai spuse nimic, dar se aplecă şi desfăcu o funie de care trase uşor; apoi se urcă într-o bărcuță, pe care Cârtiță nu o observase. Era vopsită cu albastru pe dinafară şi cu alb pe dinăuntru, şi era mare exact cât să încapă în ea două animale; şi Cârtiță o îndrăgi pe dată, chiar dacă încă nu prea înțelegea la ce foloseşte.

Şobolanul vâsli cu abilitate până pe malul celălalt şi se opri. Apoi ridică laba din față în timp ce Cârtiță se apropie cu băgare de seamă.

— Sprijină-te!, spuse Şobolanul. Acum urcă iute!, şi Cârtiță, spre surprinderea şi încântarea lui, se văzu aşezat la pupa unei bărci adevărate.

— E o zi minunată! Spuse el, în timp ce Şobolanul îndepărtă barca de țărm şi luă din nou vâslele. Ştii, n-am mai fost până acum cu barca niciodată.

— Ce? strigă Şobolanul cu gura căscată: n-ai mai fost..., vrei să spui că n-ai mai fost..., şi adică ce-ai făcut până acum?

— E chiar aşa de frumos?, întrebă Cârtiță cu reținere, deşi începuse şi el să-şi dea seama cât de minunat este, de cum s-a aşezat comod pe locul lui şi s-a apucat să cerceteze cu atenție pernele, vâslele, furcheții[1] şi toate accesoriile acelea nemaipomenite din jurul lui, şi de îndată ce a simțit barca legănându-se uşor sub el.

— Frumos? E cea mai grozavă distracție, spuse Şobolanul cu seriozitate, în timp ce se înclina în față pentru a vâsli. Crede-mă, prietene, nu există nimic, dar absolut

---

[1] **FURCHÉT** - Piesă de oțel în formă de furcă mică, cu coada fixată la marginea unei bărci, pentru a sprijini lopata în timpul vâslitului

nimic mai extraordinar pe lumea asta decât să leneveşti în barcă. Pur şi simplu să leneveşti, continuă el visător: doar să leneveşti... în barcă; să leneveşti...

— Fii atent, Şobolane!, strigă deodată Cârtiță.

Era însă prea târziu. Barca se lovi de mal cu putere, iar vâslaşul cel voios şi visător stătea întins pe spate pe fundul bărcii, cu picioarele în sus.

— ... să leneveşti... în barcă... sau să dai de bucluc cu ea, continuă Şobolanul liniştit şi plin de voie bună în timp ce se ridica de pe jos. În barcă sau pe lângă barcă, n-are nici un fel de importanță. De fapt, nimic n-are importanță şi ăsta-i tot farmecul. Fie că pleci, fie că nu; fie că ajungi la destinație sau fie că ajungi în cu totul altă parte, sau nu ajungi nicăieri, eşti tot timpul ocupat, deşi nu faci nimic în mod special; şi când te saturi de atâta umblat, există întotdeauna altceva de făcut, şi dacă vrei, faci, iar dacă nu vrei, nu faci. Ia ascultă! Dacă chiar n-ai nici o altă ocupație în dimineața asta, ce-ar fi s-o pornim amândoi pe râu în jos şi s-o ținem aşa cât e ziulica de lungă?

Cârtiță îşi frecă lăbuțele de bucurie, se întinse cu un oftat de mulțumire şi se rezemă încântat între pernele moi.

— Ce zi minunată!, spuse el. Să pornim atunci!

— Stai un pic!, zise Şobolanul. Legă barca de mal, urcă până în vizuina lui, şi după scurt timp reapăru clătinându-se sub greutatea unui coş de răchită plin.

— Bagă-l sub picioare, îi spuse el lui Cârtiță, în timp ce se urca înapoi în barcă. Apoi dezlegă barca şi apucă iarăşi vâslele.

— Ce-i în el?, întrebă Cârtiță mort de curiozitate.

— Pui rece, răspunse scurt Şobolanul; limbă rece şuncă rece friptură rece castraveți murați salată franzelușe chifle cu creson carne la conservă bere de ghimbir limonadă...

— Stai, stai!, strigă Cârtiță în extaz: E prea mult!

— Crezi?, întrebă serios Şobolanul. Asta iau de obicei în micile mele escapade; şi dacă ai şti că celelalte animale îmi spun mereu că sunt un zgârcit şi-un zgârie-brânză!

Dar Cârtiță nu auzea nimic din tot ce spunea Şobolanul. Absorbit de noua viață pe care tocmai o începuse, fascinat de lumină, de susur, de miresme, de toate sunetele şi de soare, îşi târa o lăbuță prin apă şi visa cu ochii deschişi. Iar Şobolanul, ca un bun prieten ce se găsea, vâslea liniştit, încercând să nu-l deranjeze.

— Îmi plac hainele tale la nebunie, amice!, remarcă el cam după vreo jumătate de oră, sau chiar mai bine. O să-mi cumpăr şi eu un costum din catifea neagră într-o bună zi, de îndată ce o să-mi pot permite.

— Poftim?, întrebă Cârtiță, încercând, cu oarecare efort, să se adune. Probabil mă consideri foarte necioplit, dar totul e aşa de nou pentru mine. Deci ... aşa arată un Râu!

— Nu un râu. Nu-i un râu oarecare. E Râul nostru!, îl corectă Şobolanul.

— Şi tu chiar trăieşti lângă râu? Ce viaţă minunată!

— Lângă el şi cu el şi pe el şi în el, spuse Şobolanul. Îmi e ca un frate şi ca o soră; şi mătuşă, şi toate rudele, şi mâncare, şi băutură, şi (desigur) şi loc de spălat. E lumea mea, şi alta nici nu-mi trebuie. Ce nu găsesc aici, n-are nici o importanţă pentru mine, şi ce nu cunosc, nici nu mă interesează. Doamne! Ce viaţă ducem împreună! Fie că e iarnă sau vară, primăvară sau toamnă, tot timpul găseşti motiv de distracţie. Când sunt inundaţiile din februarie, şi pivniţa şi subsolul îmi sunt pline ochi cu apă care nu-i bună de băut, şi când apa maronie îmi intră în dormitor pe fereastră; sau când apele se retrag şi rămân peste tot numai petice de noroi care miros ca şi tarta cu prune, şi când stuful şi algele înfundă canalele şi eu pot hoinări de colo-colo pe fundul râului, cu picioarele uscate şi găsesc hrană proaspătă şi lucruri pe care tot felul de indivizi neglijenţi le-au scăpat din bărci!

— Dar nu ţi se întâmplă să te şi plictiseşti?, îndrăzni să întrebe Cârtiţă. Doar tu şi râul şi nimeni altcineva cu care să schimbi o vorbă?

— Nimeni altcineva cu care... ei bine, n-o să mă supăr pe tine, că eşti nou pe-aici şi nu ştii, spuse Şobolanul plin de îngăduinţă. Dar malul râului e aşa de aglomerat în ziua de azi, că mulţi sunt nevoiţi să se mute până la urmă. O, nu, nu mai e ce-a fost odată. Vidre, pescăruşi, cufundari, găinuşe de baltă, toţi se-nvârt pe-aici cât e ziulica de lungă şi toţi vor ceva de la tine, ca şi cum n-ar avea altă treabă!

— Ce-i aia de-acolo?, întrebă Cârtiţă, fluturând o lăbuţă în direcţia unei păduri, care încadra ca un guler întunecat lunca de pe o parte a râului.

— Aia? O, aia e Pădurea Sălbatică, spuse scurt Şobolanul. Nu prea mergem pe-acolo, noi, cei de pe malul râului.

— Da’ de ce... lumea e rea pe-acolo?, întrebă Cârtiţă puţin agitat.

— Păi..., spuse Şobolan, stai să-ți explic. Veverițele sunt de treabă. Şi iepurii − unii dintre ei, dar iepurii sunt de mai multe feluri. Şi mai e şi Bursucul, desigur. El trăieşte chiar în inima pădurii; şi să-l plăteşti şi n-ar trăi în altă parte. Dragul de el! Nimeni n-are de-a face cu el. Şi bine ar fi nici să nu aibă, adăugă Şobolanul plin de importanță.

— Da' cine să aibă de-a face cu el?, întrebă Cârtiță.

— Ei... păi ar fi... unii, explică Şobolanul cu oarecare ezitare în glas. Nevăstuicile... şi herminele... şi vulpile... şi aşa mai departe. Într-un fel sunt de treabă şi ele... mă-nțeleg bine cu ele... ne salutăm când ne-ntâlnim... dar nu-ncape tăgadă că o cam iau razna uneori, şi-atunci... ei bine, nu prea te poți baza pe ele − asta-i realitatea.

Cârtiță ştia că a stărui sau chiar a face aluzie la eventualele neînțelegeri, contravine bunelor maniere în lumea animalelor; aşa că încheie subiectul.

— Şi dincolo de Pădurea Sălbatică?, întrebă el. E cerul albăstrui şi dealurile, sau poate nu, poate e fumul oraşelor, sau e doar văzduh?

— Dincolo de Pădurea Sălbatică e Lumea Largă, spuse Şobolanul. Adică ceva lipsit de importanță şi pentru mine şi pentru tine. N-am fost niciodată acolo, şi nici n-am de gând să merg, şi nici tu, dacă ai destulă minte. Şi te rog, nu mai vorbi despre ea de-acum înainte. Dar ia uite! Am ajuns în sfârşit la răstoacă, locul unde o să prânzim.

După ce părăsiră cursul principal, ajunseră la un fel de lac, cel puțin aşa părea la prima vedere. Pe malurile povârnite creştea iarbă verde, iar de sub suprafața liniştită de apă se vedeau lucind rădăcini maronii, şerpuitoare. În fața lor, coama argintie şi rostogolirea spumoasă a unui baraj, braț la braț cu o neobosită roată de moară de lângă însăşi moara cu fronton cenuşiu, umpleau aerul cu un murmur odihnitor, monoton şi înfundat, presărat totuşi cu glasuri limpezi şi vesele ce se auzeau în răstimpuri, venind de dincolo de şuvoi. Era atât de frumos, că Dl. Cârtiță nu făcea altceva decât să-şi ridice labele din față şi să spună cu răsuflarea întretăiată „O, Doamne! O, Doamne!"

Şobolanul aduse barca lângă mal, o legă, îl ajută pe amicul său încă stângaci să coboare cu bine şi luă coşul de picnic. Cârtiță îl rugă pe prietenul său să-l lase să despacheteze, iar Şobolanul fu foarte bucuros să-i facă pe plac şi el să se-ntindă cât era de lung pe iarbă ca să se odihnească. Plin de entuziasm, Cârtiță întinse fața de masă, scoase din coş, unul câte unul, toate acele pachete misterioase, şi aranjă cu grijă conținutul lor, încă suspinând la fiecare nouă descoperire: „O, Doamne! O, Doamne!”.

Când totul fu gata, Şobolanul spuse:

— Acum dă-i bătaie, amice! Şi Cârtiță se supuse bucuros, mai ales că începuse curățenia la o oră foarte matinală, cum se face în atari situații de altfel, şi nu se oprise nici măcar pentru o gustare sau o îmbucătură; şi trecuse prin multe de când se apucase de treabă, şi părea că se scurseseră de atunci câteva zile.

— La ce te uiți?, întrebă Şobolanul, de îndată ce îşi mai astâmpăraseră foamea, iar ochii lui Cârtiță rătăceau dincolo de fața de masă.

— Mă uit, spuse Cârtiță, la un şirag de balonaşe pe care-l văd mişcându-se pe suprafața apei. Mi se pare foarte hazliu.

— Balonaşe? Iu-hu! zise Şobolanul şi chiui însufleţit de o bucurie molipsitoare.

Un bot mare şi lucios se ivi la marginea apei, şi Vidră îşi făcu apariția şi îşi scutură stropii de pe haine.

— Calicilor! Spuse el, repezindu-se la mâncare. De ce nu m-ai invitat şi pe mine, Şobo?

— A fost ceva improvizat, explică Şobolanul. Apropo, prietenul meu, Dl. Cârtiță.

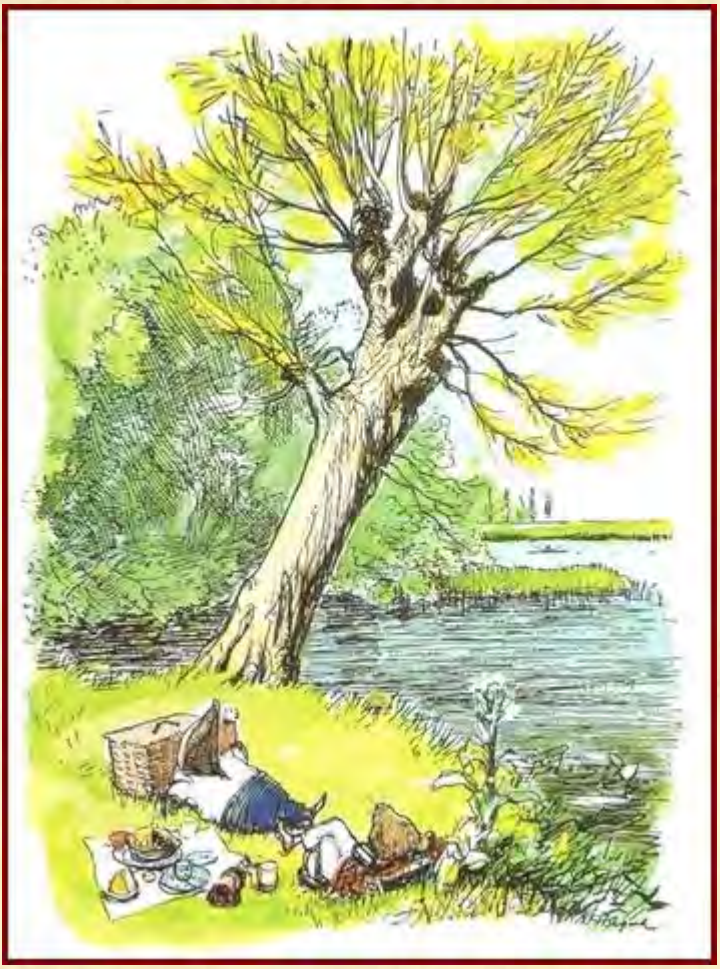

— Precis că nu-ți mai încapi în piele de bucurie, spuse Vidră, şi cele două animale se împrieteniră pe dată.

— Ce zarvă e pretutindeni! continuă Vidră. Parcă toată lumea s-a adunat astăzi pe râu. Am venit aici la răstoacă sperând să găsesc puțină linişte şi uite că am dat peste voi. Nu că voi m-ați deranja, ştiți ce vreau să spun.

În spatele lor se auzi un foşnet ce venea dintr-un tufiş în care frunzele din toamna trecută stăteau încă grămadă, şi un cap dungat, de după care se vedeau nişte umeri înalți, îi cerceta cu atenție.

— Hai încoace, bătrâne Bursuc, strigă Şobolanul.

Bursucul făcu vreo doi paşi; apoi mormăi, „Hm! Lume...”, şi întoarse spatele şi dispăru.

— Aşa e el! spuse dezamăgit Şobolanul. Pur şi simplu detestă societatea altora. E clar că azi n-o să-l mai vedem. Ei, ia spune, pe cine ai mai văzut pe râu?

— Păi în primul rând pe Broscoi, răspunse Vidră. În noua lui barcă de curse; şi haine noi, şi toate noi!

Cele două animale se uitară unul la altul şi râseră.

— La început a avut o barcă cu pânze, spuse Şobolanul. Apoi s-a plictisit şi şi-a luat o gabară[2]. Nu mai voia nimic altceva, decât să se plimbe toată ziua cu gabara; şi în ce belele intra! Anul trecut şi-a cumpărat un iaht, şi toți trebuia să stăm cu el acolo şi să ne prefacem că ne place. Spunea că o să-şi petreacă tot restul vieții pe iaht. E mereu la fel, indiferent de ce se apucă; la un moment dat se plictiseşte şi o ia de la capăt cu altceva.

— Nu zic că nu-i băiat bun, spuse Vidră pe un ton meditativ, dar atâta instabilitate... şi în special când vine vorba de bărci!

De acolo de unde stăteau ei, puteau zări cursul principal, peste insulița ce-i separa de el; şi exact atunci, o barcă de curse apăru pe neaşteptate, cu vâslaşul – un tip scund şi trupeş – împroşcând şi bălăngănindu-se de mama focului, dar dându-şi toată silința să o scoată la capăt. Şobolanul se ridică şi îi făcu cu mâna, dar Broscoi, căci el era, dădu din cap şi se puse din nou, cu sârg, pe treabă.

— O să cadă din barcă într-o clipă dacă se mai bălăngăne aşa, spuse Şobolanul, aşezându-se iar.

— Normal că o să cadă, chicoti Vidră. Nu v-am spus întâmplarea aceea cu Broscoi şi paznicul ecluzei? Iată cum a fost. Broscoiul...

O musculiță hoinară zbura şovăielnic contra curentului, amețită de noutatea vieții. Un bâldâbâc şi un „Haț!” şi musculița dispăru.

---

[2] **GABÁRĂ -** Navă mare cu pânze sau cu rame, folosită la transportarea mărfurilor.

La fel şi Vidră.

Cârtiță privi în jos. Glasul îi suna încă în urechi, dar locul unde Vidră stătuse tolănit era gol. Nici urmă de Vidră cât vedeai cu ochii.

Dar din nou apăru un şirag de balonaşe la suprafața apei. Şobolanul fredona o melodie, iar Cârtiță îşi aminti că printre regulile de bună purtare ale animalelor se număra şi aceea că era interzis orice comentariu cu privire la dispariția bruscă a unuia sau a altuia, fie că exista sau nu un motiv anume.

— Ei bine, spuse Şobolanul, cred că ar cam fi timpul de plecare. Cine se sacrifică să strângă coşul de picnic? După voce nu părea deloc nerăbdător să-şi facă sieşi această favoare.

— O, te rog, lasă-mă pe mine, spuse Cârtiță. Aşa că, bineînțeles, Şobolanul îl lăsă.

Împachetatul nu era o îndeletnicire tot aşa de plăcută ca şi despachetatul. Niciodată nu e, de altfel. Dar Cârtiță era dornic să se bucure de orice, şi, deşi taman când terminase de împachetat şi de legat strâns coşul, văzu o farfurie zgâindu-se la el din iarbă, şi, cu toate că după ce totul fusese iarăşi dus până la capăt, Şobolanul îi arătă o furculiță pe care orice novice s-ar fi cuvenit să o vadă, şi, în cele din urmă, păzea! găsi vasul cu muştar, pe care stătuse fără măcar să-şi dea seama – în final, treaba fu dusă la bun sfârşit fără prea mare consum nervos.

Soarele după-amiezii cobora tot mai mult spre apus pe măsură ce Şobolanul vâslea uşor spre casă, cuprins de o dispoziție meditativă, murmurând versuri doar pentru sine şi neacordându-i prea multă atenție lui Cârtiță. Dar Cârtiță se simțea ghiftuit şi foarte mulțumit şi plin de el, şi se simțea deja ca acasă în barcă (cel puțin aşa credea el). Începu să devină un pic agitat şi spuse:

— Şobo! Te rog, vreau şi eu să vâslesc puțin!

Şobolanul scutură din cap şi zâmbi.

— Nu încă, prietene, spuse el – aşteaptă să mai înveți. Nu e chiar aşa de simplu precum pare.

Cârtiță tăcu timp de vreo două minute. Dar simțea că e tot mai invidios pe Şobolan, care vâslea aşa de uşor şi cu atâta putere, şi mândria îi dădea ghes să creadă că şi el ar fi putut să vâslească cel puțin la fel de bine. Făcu un salt şi înşfăcă vâslele cu un gest aşa de brusc, încât Şobolanul, care admira peisajul într-o dispoziție poetică, fu luat prin surprindere şi pentru a doua oară căzu pe spate cu picioarele în sus.

În acest timp, cu un aer triumfător, Cârtiță îi luă locul şi apucă vâslele plin de încredere.

— Stai, prostănacule!, țipă Şobolanul, de jos de pe fundul bărcii. Nu te pricepi! O să ne răstorni!

Dar Cârtiță azvârli vâslele spre înapoi cu o volută, şi apoi le afundă adânc în apă. Ratase cu totul suprafața apei, se răsturnase şi acum zăcea deasupra Şobolanului aflat în stare de şoc.

Cuprins de panică, se agăță de partea laterală a bărcii, dar vai, în secunda următoare se auzi – Pleosc! – şi barca se întoarse cu susul în jos, iar el se trezi în râu, dând din mâini şi din picioare.

O, Doamne, cât de rece era apa, şi vai, cât de udă. Cum îi susura în urechi în timp ce se ducea în jos, tot mai în jos! Cât de strălucitor şi de bun părea soarele în timp ce revenea la suprafață tuşind şi scuipând! Şi ce disperare neagră îl cuprinse când simți că se scufundă din nou!

Apoi se trezi că cineva îl apucă cu putere de ceafă. Era Şobolanul, care evident râdea

– Cârtiță îl simțea cum râde, cum îi râde în spate, cum îi râde de-a dreptul în ceafă.

Şobolanul prinse o vâslă şi o vârî sub unul dintre brațele lui Cârtiță; repetă operațiunea şi pentru celălalt braț şi, înotând înapoi, împinse neajutoratul animal spre marginea râului, îl trase afară şi îl aşeză pe mal, aşa cum era, un ghemotoc de blană moale şi pleoştită.

După ce Şobolanul îl frecă un pic pe spate şi stoarse ceva din apa cu care era îmbibat amicul lui, spuse:

— Ei, acuma, prietene, fă bine şi aleargă pe-aici până o să te-ncălzeşti şi o să te usuci şi până ce eu m-arunc în râu să dau de coşul de picnic.

Aşadar, posomorâtul Cârtiță, ud pe dinafară şi ruşinat pe dinăuntru, se puse pe țopăit şi țopăi aşa până ce se uscă aproape de tot, timp în care Şobolanul se aruncă din nou în apă, recuperă barca, o întoarse şi o fixă cum se cuvine, îşi trase încet, încet spre mal proprietatea plutitoare, şi, în final, mai făcu o scufundare ca să ia şi coşul de picnic pe care îl aduse cu bine pe uscat.

Când totul fu gata, Cârtiță, amărât şi pleoştit cum era, se aşeză pe locul său de la pupa ambarcațiunii; şi când porniră, spuse cu o voce slabă, înecată de emoție:

— Şobo, prietenul meu cu inimă mare! Regret nespus comportarea mea nesăbuită şi lipsită de recunoştință. Mi se face inima cât un purice când mă gândesc cum aş fi putut să pierd acel frumos coş de picnic. Ştiu că m-am purtat ca un idiot. N-ai vrea să treci totul cu vederea, de data asta, şi să mă ierți, şi să laşi lucrurile să continue ca şi pân-acum?

— Nu-ți face probleme, noi să fim sănătoşi, spuse Şobolanul cu voioşie. Ce mai contează un strop în plus pentru un Şobolan de Apă? Uneori stau mai mult în apă decât afară din ea. Aşa că nici să nu te mai gândeşti; şi ştii ceva? Cred că ar fi mai bine dacă ai veni şi-ai sta o vreme la mine. Locuința mea e simplă şi fără eleganță – nu e deloc ca a Broscoiului – da' oricum n-ai văzut cum e la el; mă rog, cred că o să te fac să te simți bine. Şi o să te învăț să vâsleşti, şi să-noți, şi în curând o să fii la fel de priceput în apă ca oricare dintre noi.

Şi Cârtiță se simți atât de mişcat de amabilitatea prietenului său, că nici nu ştiu cum să-i răspundă; şi chiar fu nevoit să-şi şteargă o lacrimă cu dosul lăbuței. Dar Şobolanul, amabil, se făcu că se uită în altă parte, iar Cârtiță se înveseli din nou, ba chiar fu în stare să pună la punct nişte găinuşe de baltă care râdeau pe înfundate de înfățişarea lui ponosită.

Când ajunseră acasă, Şobolanul făcu focul în salonaş şi-l invită pe Cârtiță pe un fotoliu în fața sobei; apoi îi aduse un

halat şi o pereche de papuci de casă, şi se apucă să-i depene poveşti şi întâmplări de pe râu până sosi ora cinei. Şi poveştile astea erau de-a dreptul palpitante pentru un animal subpământean, cum era Cârtiță.

Poveşti despre zăgazuri şi revărsări de apă, despre ştiuci săltărețe şi vapoare cu aburi care aruncau sticle grele – sticlele erau într-adevăr aruncate, şi erau aruncate de pe vapoare, deci probabil chiar de ele; şi despre bâtlani şi despre cât de exacți şi minuțioşi erau când vorbeau; şi despre aventuri la rigolă, şi despre cum pescuia noaptea cu Vidră, sau despre excursiile făcute cu Bursucul pe câmpuri, departe.

Cina se dovedi o masă foarte veselă; dar curând după aceea, gazda cea respectuoasă se văzu nevoită să-şi însoțească somnorosul prieten la etaj, în cel mai bun dormitor, unde acesta adormi împăcat şi foarte mulțumit, cu siguranța că noul lui camarad, Râul, clipocea la pervazul ferestrei sale.

Şi pentru Cârtiță, aceasta a fost doar prima din multele zile de felul ăsta, zile lungi şi pline, tot mai lungi şi mai pline pe măsură ce vara se cocea şi se apropia de sfârşit. Învăță să înoate şi să vâslească, şi se obişnui cu plăcerile apei curgătoare; şi cu urechea ciulită spre tulpinile de trestie, prindea, din când în când, câte ceva din ceea ce vântul tot şoptea mereu printre ele.

2. La drumul mare

— Şobo, spuse Cârtiță dintr-o dată, într-o dimineață luminoasă de vară, dacă nu te superi, aş vrea să te rog ceva.

Şobolanul şedea pe malul râului, fredonând un cântecel. Tocmai îl compusese, aşa că era foarte absorbit, şi nu era prea atent nici la Cârtiță şi nici la altceva.

Încă din zori, se distrase înotând în râu, în compania prietenilor lui, rățoii. Şi când rățoii îşi băgau capetele în apă, dintr-o dată, aşa cum fac rățoii întotdeauna, Şobolanul se scufunda şi el şi îi gâdila pe gât, chiar acolo sub cioc unde ar fi trebuit să fie bărbia, dacă rățoii ar fi avut bărbie, şi îi gâdila până erau nevoiți să iasă la suprafață repede-repede, înfoindu-se şi împroşcând furioşi şi rățoindu-se la el, pentru că e imposibil să spui chiar tot ce ai de spus atunci când eşti cu capul sub apă. În cele din urmă l-au implorat să plece şi să-şi vadă de treburile lui şi să-i lase pe ei să-şi vadă de ale lor.

Aşa că Şobolanul a plecat, s-a aşezat pe malul râului, la soare, şi a compus un cântec despre ei, pe care l-a numit:

CÂNTECELUL RĂȚOILOR

Pe aici pe la răstoacă
Toți rățoii se scufundă
Se întorc cu coada-n sus
Când în apă îşi cufundă
Jos, jos în mâlul gros
Ni-i cămara plină ochi
Avem de toate, pe alese!
Cu capu-n jos şi coada-n sus
Lăstunii ne cheamă-n zbor
Dar noi jos ne bălăcim
Cu codița-n sus!
La ei în văzduh
Mereu când înotăm.
De aceea stăm
De peşti mici şi mari.
Jos printre țipari
Ciocurile gălbioare.
Şi dau din picioare
Cu codița-n sus!
Printre trestie şi stuf

— Nu prea-mi face cine ştie ce impresie cântecul ăsta, Şobolane, zise Cârtiță cu reținere.

El nu era poet şi nu-i păsa dacă se află; şi era sincer din fire.

— Nici rățoilor nu le face, răspunse vesel Şobolanul. Ei spun, „De ce nu se poate ca fiecare să facă ce vrea, când vrea şi cum vrea, şi să nu mai fie alții care să stea pe mal şi să se uite toată ziua bună ziua la ce facem noi şi să comenteze şi să facă poezii pe seama noastră? Ce prostie!” Aşa spun rățoii.

— Au dreptate, au dreptate, spuse Cârtiță, cu mare însuflețire.

— Ba n-au!, țipă cu indignare Şobolanul.

— Bine, nu au, nu au, răspunse Cârtiță împăciuitor. Da' voiam să te rog ceva; nu ai vrea să mergem să-i facem o scurtă vizită Domnului Broscoi? Am auzit atâtea despre el, şi tare aş mai dori să-l cunosc.

— Cum să nu, spuse bunul Şobolan sărind în picioare şi lăsând la o parte arta versificației pentru tot restul zilei. Scoate barca şi pornim într-acolo pe dată. Niciodată nu-i un moment nepotrivit pentru o vizită la Broscoi. Broscoiul e mereu la fel, nu contează cât e ceasul. Întotdeauna-i în toane bune, bucuros că te vede şi necăjit când trebuie să pleci!

— Trebuie să fie un animal foarte de treabă, spuse Cârtiță când se urcă în barcă şi luă vâslele, şi când Şobolanul se aşeză confortabil la pupa.

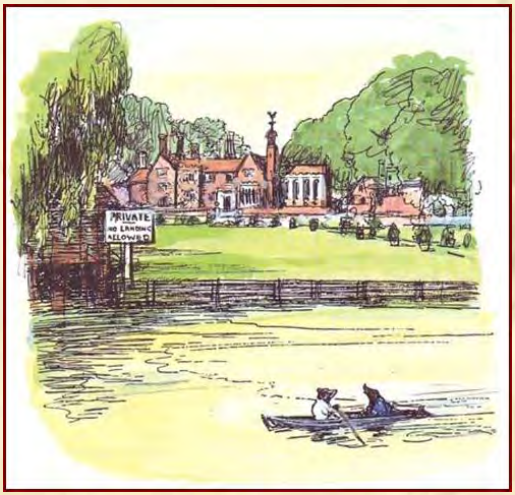

— Într-adevăr, e cel mai bun dintre animale, răspunse Şobolanul. E atât de simplu, de binevoitor şi de afectuos. N-o fi el prea deştept – că doar nu putem fi cu toții genii; şi mai e şi lăudăros şi înfumurat. Dar în rest e plin de calități, dragul de el.

Şi făcând un viraj în râu, se pomeniră în fața unei case vechi din cărămidă roşie, foarte frumoasă şi impunătoare, cu o peluză bine îngrijită care cobora până jos, la marginea apei.

— Iată Conacul Broscoiului, spuse Şobolanul; iar golfulețul acela din stânga, unde e o tăbliță pe care scrie „Proprietate privată. Ancorarea interzisă", duce la garajul lui, şi aici o să ne lăsăm noi barca. Grajdurile sunt acolo, pe dreapta. Şi clădirea aia la care te uiți tu acum e sala de banchet – foarte veche de altfel. Broscoiul e destul de bogat, să ştii, şi asta e una dintre cele mai frumoase case de prin partea locului, deşi nu recunoaştem asta niciodată în fața lui.

Alunecară uşor prin golfuleț şi Cârtiță lăsă vâslele când ajunseră în dreptul unui garaj uriaş. Aici văzură mai multe bărci frumoase atârnate şi legate cu frânghii ce coborau din grinzile frontale sau ridicate pe cala de lansare, dar nici una în apă; de fapt , întregul loc părea părăsit şi nefolosit.

Şobolanul privi în jur.

— Înțeleg, spuse el. S-a săturat de bărci. A terminat cu ele. Dar mă-ntreb ce moft l-a mai apucat acum? Hai să mergem la el să vedem. O să ne povestească el de-a fir-a-păr imediat.

S-au dat jos din barcă şi au început să umble de colo-colo pe gazonul presărat cu flori multicolore, în căutarea Broscoiului, pe care îl găsiră în cele din urmă odihnindu-se pe un fotoliu de răchită, dar având o expresie preocupată şi o hartă mare întinsă pe genunchi.

— Ura!, strigă el şi sări în sus de bucurie că-i vede. Ce bine, ce bine! Le strânse amândurora lăbuțele cu căldură, fără să mai aştepte să-i fie prezentat lui Cârtiță. Ce drăguț din partea voastră!, continuă el, țopăind şi dansând în jurul lor. Tocmai voiam să trimit o barcă după tine, Şobo, cu ordin strict să te aducă aici de îndată, indiferent ce făceai. Am mare nevoie de voi – de amândoi. Şi-acum ce mai aşteptați? Haideți înăuntru să gustați ceva! Nici nu ştiți ce noroc că ați apărut tocmai acum!

— Stai să ne tragem un pic sufletul, Broscoiule!, spuse Şobolanul, aruncându-se pe un scaun, în timp ce Cârtiță se aşează şi el pe un altul, chiar lângă amicul său şi făcu o serie de remarci politicoase despre „încântătoarea locuință” a Broscoiului.

— Cea mai frumoasă casă de pe tot râul, strigă Broscoiul plin de infatuare. Şi de altfel din toată lumea, adăugă el fără să se poată abține.

Şobolanul îi dădu un ghiont lui Cârtiță. Din nefericire, Broscoiul îl văzu şi se înroşi foarte tare. Urmă un moment de tăcere stânjenitoare. Apoi Broscoiul izbucni în râs.

— Hai, măi, Şobo, spuse el, ştii că aşa sunt eu. Şi la urma urmei, nu-i o casă chiar aşa de urâtă, nu? Şi ție îți place, recunoaşte. Şi-acum ascultați aici. Vorbesc serios de data asta. Voi sunteți animalele de care am eu nevoie acum. Trebuie să mă ajutați. E extrem de important!

— Presupun că e vorba de bărci, de vâslit, nu?, spuse Şobolanul, cu un aer inocent. Te descurci destul de bine, chiar dacă stropeşti până la 10 metri distanță. Dar cu puțintică răbdare, şi ceva antrenament, poate că –

— Ei, na! Fâs! Nu-i vorba de bărci, îl întrerupse Broscoiul, vădit dezgustat. Copilării! M-am lăsat de de-astea cu mult timp în urmă. Timp pierdut, asta e, timp pierdut. Şi regret nespus, prieteni, că vă văd cum vă irosiți energia aşa fără rost. Nu, eu am făcut o adevărată descoperire, singurul lucru pentru care merită să trăieşti. M-am hotărât să-mi dedic restul vieții acestui lucru, şi nu pot decât să regret anii pierduți care au trecut pe lângă mine, ani duşi pe apa sâmbetei. Veniți cu mine, dragă Şobo, şi bunul tău prieten, dacă binevoieşte şi el, veniți, nu mai departe de grajd, şi-o să vedeți ce n-ați mai văzut!

Şi o luă înainte spre grajd, aşa cum spusese, iar Şobolanul mergea în urma lui, cu o expresie foarte neîncrezătoare pe față; şi acolo, se pomeniră în fața unei căruțe țigăneşti cu coviltir, nou-nouță, vopsită în galben-canar, cu tuşe de verde şi cu roțile roşii.

— Ia priviți!, strigă Broscoiul, dând din mâini şi din picioare. Iată viața adevărată, întruchipată de cotiga aceea mică. Drumul mare, şoseaua prăfoasă, câmpul, islazul, arbuştii, pantele abrupte! Sălaşe, sate, oraşe şi capitale! Azi aici, mâine aiurea Voiaje, lucruri noi şi o viață de plăceri! Toată lumea la picioarele tale şi un orizont în continuă schimbare! Şi fiți atenți aici, asta e cea mai tare căruță de felul ăsta care s-a construit vreodată, fără excepție. Haideți înăuntru să vedeți finisajele. Chiar eu le-am proiectat, pe cuvânt!

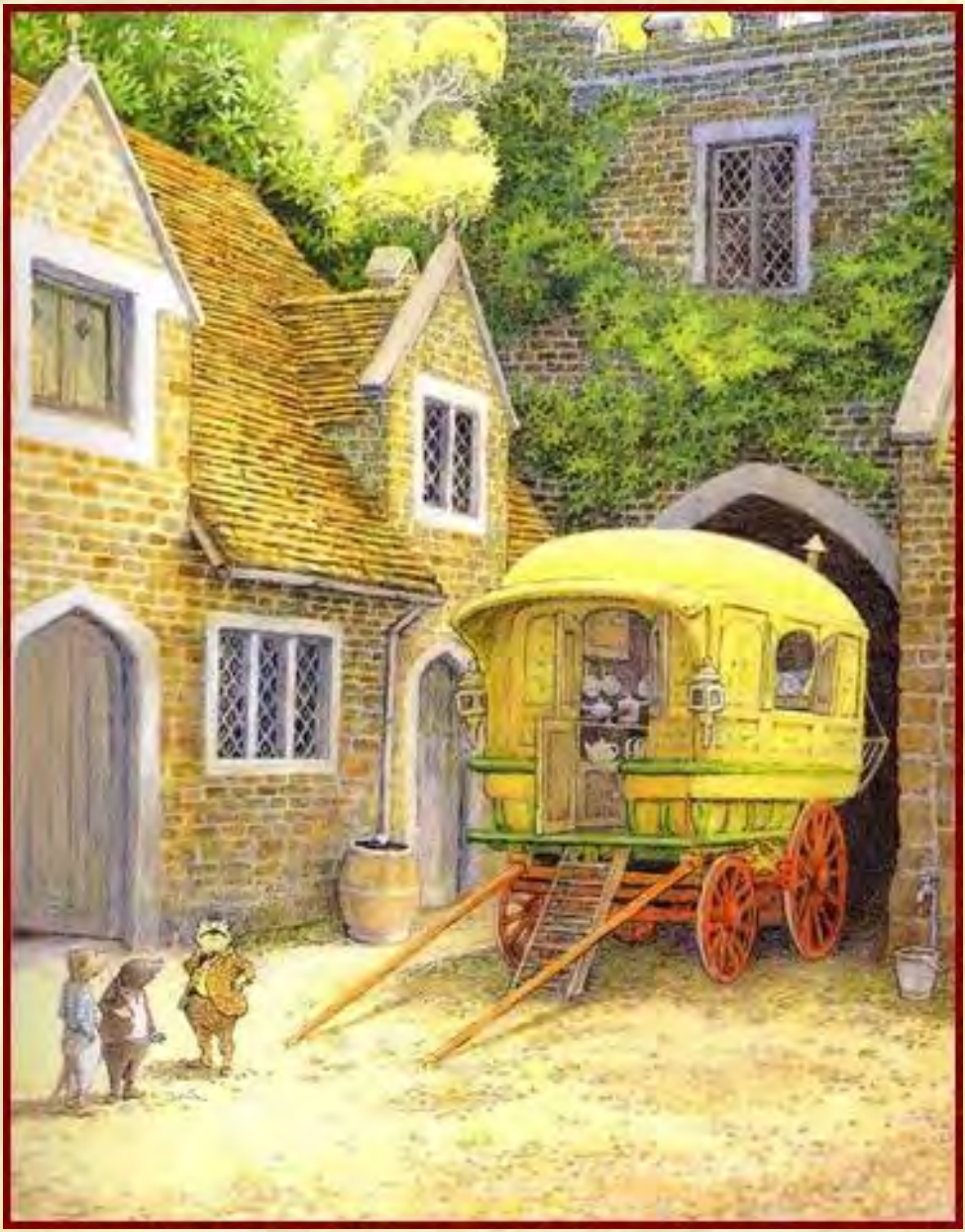

Cârtiță era extraordinar de captivat şi încântat, şi îl urmă în sus pe scară şi în interiorul căruței. Şobolanul doar fornăi, îşi vârî mâinile în buzunare, şi rămase pe loc.

Cotiga era într-adevăr foarte bine pusă la punct şi foarte confortabilă. Avea mici culcuşuri pentru dormit – o măsuță care se plia în sus pe perete – o sobă de gătit, dulăpioare, rafturi de cărți, o colivie cu o pasăre în ea; şi oale, cratițe, căni şi ibrice de toate felurile şi mărimile.

— Totul e pregătit! spuse Broscoiul triumfător, deschizând un dulăpior. Uite – biscuiți, homar conservat, sardine – tot ce ți-ai putea dori. Aici e sifon – acolo tutun – hârtie de scrisori, şuncă, gem, cărți de joc şi domino – de toate, continuă el în timp ce coborau scările, o să vezi că n-am uitat nimic, o să vezi chiar astăzi după-masă, când pornim la drum.

— Poftim?, spuse Şobolanul încet, în timp ce mesteca un pai. Am auzit bine? Ai spus cumva „noi" şi „o să pornim" şi „astăzi"?

— Dragul meu Şobo, spuse Broscoiul pe un ton rugător, nu mai fi aşa de înțepat şi de țâfnos. Trebuie să vii, nici nu-ncape vorbă. Nu mă pot descurca fără tine, aşa că ia lucrurile ca atare şi nu te burzului la mine – că doar ştii că ăsta e lucrul pe care-l detest cel mai mult. Păi n-o să stai să înțepeneşti şi să mucegăieşti toată viața pe râul ăsta plicticos şi vechi de când lumea, ca să trăieşti într-o gaură şi să te dai cu barca. Vreau să-ți arăt lumea! Am de gând să fac din tine un adevărat animal, amice!

— Da' nu mă interesează, spuse Şobolanul cu încăpățânare. Nu vin, şi cu asta basta. Şi chiar am de gând să înțepenesc pe râul ăsta vechi, şi să trăiesc într-o gaură, şi să mă dau cu barca, aşa cantotdeauna. Şi mai mult deatât, Cârtiță o să rămână şi el cu mine şi-o să facă ce fac eu, nu-i aşa, Cârtiță?

— Sigur că da, spuse Cârtiță plin de loialitate. O să rămân mereu cu tine, Şobolane, şi toate o să fie exact aşa cum spui – trebuie să fie aşa. Totuşi, cred că ar fi

fost o distracție pe cinste, ştii?, adăugă el pe un ton melancolic.

Bietul Cârtiță! Aventuroasa Viață era ceva aşa de nou şi de palpitant pentru el; Şi noutatea asta era aşa de tentantă; şi se mai şi îndrăgostise pe loc de căruța galben-canar cu toate acareturile ei.

Şobolanul înțelese ce se petrecea în mintea lui şi şovăi. Nu-i plăcea să-i dezamăgească pe ceilalți, şi ținea la Cârtiță, şi ar fi făcut aproape orice pentru plăcerea lui. Broscoiul îi privea pe amândoi cu atenție.

— Poftiți înăuntru să mâncați ceva, spuse el cu diplomație, şi-o să mai vorbim. Să nu ne pripim. De fapt n-are nici un fel de importanță. Doar că vreau să profitați de tot ce-i mai frumos. „Trăieşte pentru alții!", ăsta-i motto-ul meu în viață.

În timpul prânzului – care, de altfel, fu excelent, cum erau toate la Conacul Broscoiului – Broscoiul se lăsă în voia cuvintelor. Făcându-se că nu-i pasă de Şobolan, se apucă să-i cânte în strună naivului Cârtiță. Animal volubil din fire, şi întotdeauna stăpânit de o imaginație bogată, îi înfățişă lui Cârtiță posibila călătorie şi bucuriile vieții în aer liber în culori atât de strălucitoare, încât Cârtiță abia mai putea sta pe scaun de exaltare.

Şi nu ştiu cum, dar foarte curând, voiajul era de la sine înțeles pentru toți cei trei amici; iar Şobolanul, deşi era încă destul de nehotărât în sinea sa, trecu plin de bunăvoință peste obiecțiile de natură personală. Nu suporta să-şi vadă cei doi prieteni dezamăgiți, mai ales că erau deja absorbiți de planuri şi scheme despre cum o să-şi ocupe fiecare zi de-acum înainte, timp de câteva săptămâni, cât avea să dureze călătoria.

Când fură gata, Broscoiul îşi conduse triumfător tovarăşii la padoc şi îi puse să prindă bătrânul cal sur, care, fără să fi fost consultat în prealabil, şi spre teribila lui enervare, fu repartizat de Broscoi la partea cea mai prăfoasă a acestei prăfoase expediții. Sincer, prefera padocul, aşa că se lăsă prins cu destul de multă greutate. Între timp, Broscoiul burduşi dulăpioarele şi mai tare cu cele

trebuincioase, atârnă săculeți, funii de ceapă, snopi de fân şi coşuri la coada căruței.

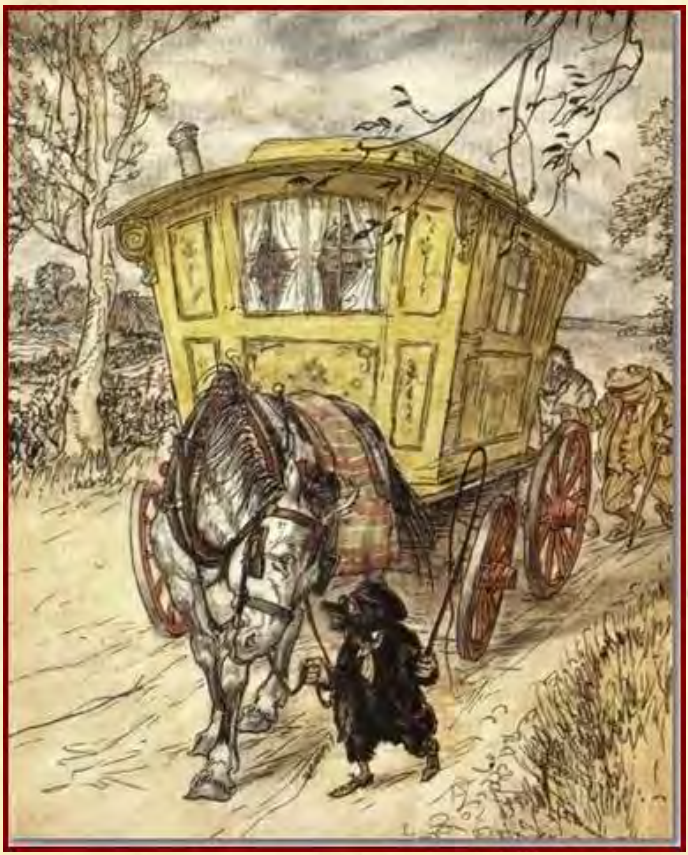

În cele din urmă, calul fu prins şi înşeuat, iar cei trei porniră, vorbind toți deodată, fie târându-se atârnați pe lângă căruță, fie urcându-se pe hulube, după cum le venea cheful. Era o după-amiază aurie. Praful ridicat de ei pe drum avea un miros plăcut şi dens; din desişul livezilor de pe marginea drumului, păsările îi strigau şi ciripeau vesel; trecătorii prietenoşi le dădeau binețe când treceau pe lângă ei sau se opreau şi le admirau frumoasa cotigă; iar iepurii, privindu-i din uşa vizuinilor, de prin boscheți, spuneau ducându-şi lăbuța la gură „O, Doamne!, O, Doamne!, O, Doamne!”.

Seara târziu, obosiți şi fericiți şi la mulți kilometri depărtare de casă, se opriră pe un islaz izolat şi aflat la

distanță de orice aşezare, lăsară calul să pască liber şi luară o cină uşoară, pe iarbă, lângă căruță.

Broscoiul se făcea cu ce urma să facă în zilele ce aveau să vină, în timp ce stelele se făceau tot mai mari şi mai luminoase deasupra lor, şi luna galbenă, apărută brusc şi pe nesimțite parcă de nicăieri, veni să le țină tovărăşie şi să le asculte sporovăiala. Încet-încet fiecare se retrase în culcuşul lui din căruță; şi Broscoiul, întinzându-şi picioarele, spuse somnoros, „Noapte bună, dragii mei! Asta-i viața adevărată! Şi voi mai vorbiți de râul vostru răsuflat!”

— Eu nu vorbesc de râul meu, răspunse răbdătorul Şobolan. Ştii doar că nu vorbesc, Broscoiule. Dar mă gândesc la el, adăugă cu duioşie, şi cu vocea mai scăzută: Mă gândesc la el – tot timpul!

Cârtiță ieşi puțin de sub pătură, căută lăbuța Şobolanului în întuneric, şi i-o strânse.

— Fac ce vrei tu, Şobo, şopti el. Să fugim mâine dimineață, în zori – foarte devreme – şi să ne-ntoarcem la vizuina noastră dragă de pe râu?

— Nu, nu, o să mai vedem, şopti Şobolanul. Îți mulțumesc din inimă, dar ar trebui să fiu lângă Broscoi până la finalul călătoriei. N-ar fi deloc în siguranță dacă ar rămâne de unul singur. N-o să dureze mult. Mofturile lui nu țin mult niciodată. Noapte bună!

Dar sfârşitul era mai aproape decât îşi închipuia Şobolanul.

După atâta drum în aer liber şi atâta emoție, Broscoiul dormi buştean, şi nimic pe lume nu-l putu trezi a doua zi dimineață. Aşa că Şobolanul şi Cârtiță se puseră bărbăteşte pe treabă, şi, în vreme ce Şobolanul văzu de cal, aprinse focul şi spălă

ceştile şi farfuriile rămase de seara trecută, Cârtiță merse până în cel mai apropiat sat, un drum destul de lung de altfel, ca să aducă ouă şi lapte şi alte lucruri trebuincioase de care Broscoiul, desigur, uitase.

Treaba mai grea era terminată, aşa că cele două animale se odihneau, căci erau frânte, şi iată că apăru şi Broscoiul, proaspăt şi voios, încântat de viața uşoară şi plăcută pe care o duceau ei acum, după grijile şi oboseala şi treburile de-acasă.

Ziua aceea fu plăcută; hoinăriră fără țintă peste coline înverzite şi drumeaguri lăturalnice, şi poposiră, ca şi deunăzi, pe un islaz, doar că de data aceasta, cei doi oaspeți avură grijă ca şi Broscoiul să-şi facă partea lui de muncă. Prin urmare, când veni dimineața, Broscoiul nu mai era la fel de entuziasmat de simplitatea unei vieți primitive, şi se grăbi să-şi reia locul în culcuşul lui, de unde fu tras afară cu forța.

Ca şi în zilele dinainte, se plimbară pe drumeaguri înguste de țară, şi abia pe la amiază ajunseră la drumul mare, pentru prima dată în viața lor la drumul mare; şi acolo năvăli asupra lor dezastrul, fulgerător şi neprevăzut – dezastrul care le nărui definitiv expediția, dar care avu o influență copleşitoare asupra vieții şi evoluției viitoare a Broscoiului.

Mergeau agale pe drum, Cârtiță alături de cal, vorbindu-i, având în vedere că sărmanul cal se plânsese că el fusese lăsat complet pe dinafară, şi nimeni nu-l băga şi pe el în seamă; Broscoiul şi Şobolanul erau în spatele căruței discutând – de fapt Broscoiul vorbea, iar Şobolanul spunea din când în când, „Da, desigur; şi ce anume i-ai spus?” – şi era mai tot timpul cu mintea în altă parte.

Deodată auziră, undeva departe în spatele lor, un fel de zumzăit slab, ca bâzâitul îndepărtat al unei albine. Uitându-se înapoi, văzură un norişor de praf, cu un nucleu întunecat ce pulsa în centrul lui, venind spre ei cu o viteză infernală, iar din norul de praf ieşea un vag „pup-pup-pup”, ca vaietul unui animal chinuit de durere.

Fără să-l ia în seamă, cei doi se întoarseră să-şi reia conversația, când deodată, într-o fracțiune de secundă (pe

cât se pare), peisajul cel paşnic se cutremură, şi ca vâjâitul vântului şi huruitul tunetului, dezastrul se abătu asupra lor, făcându-i să se arunce în cel mai apropiat şanț.

Pup-pup-ul de adineaori le răsună metalic în urechi, timp de o clipită zăriră un interior de sticlă lucitoare şi marochin scump, şi magnificul vehicul, imens, uluitor şi înflăcărat, cu pilotul său încordat peste volan, stăpâni tot pământul şi văzduhul timp de o fracțiune de secundă, aruncă un nor uriaş de praf ce-i orbi şi-i învălui cu totul, şi apoi se făcu iar mic cât un punct şi se preschimbă din nou într-un zumzăit de albină.

Bătrânul cal sur, cum se târa el aşa cuprins de visare, când văzu situația de un realism sfâşietor în care se afla, pur şi simplu se lăsă pradă instinctelor naturale. Şi în ciuda eforturilor lui Cârtiță de a-l ține de căpăstru şi a cuvintelor lui mişcătoare şi duioase cu care încerca să-l îmbuneze, calul atâta se cabră şi sări şi se răsuci în toate direcțiile, că trase căruța îndărăt, direct în şanțul de pe marginea drumului. Aceasta se clătină un moment – apoi se auzi un trosnet sfâşietor – şi cotiga galben-canar, mândria şi bucuria lor, se răsturnă în şanț pe o parte, transformându-se într-o adevărată epavă.

Şobolanul sărea în sus în mijlocul străzii înfuriat la culme.

— Ticăloşilor!, striga el, arătându-şi pumnii. Netrebnicilor, tâlharilor..... vitezomanilor! Vă dau în judecată! Pun poliția pe voi! Vă port prin tribunale!

Îi dispăruse şi dorul de casă, şi tot, şi parcă era căpitanul vasului galben-canar pe care tertipurile marinarilor

rivali îl împinseseră într-un banc de nisip, iar acum încerca să–şi amintească toate replicile subtile şi usturătoare pe care le spusese mai demult unor căpitani de vas, care, navigând prea aproape de mal, îi udaseră covoraşul de pe holul de la intrare.

Broscoiul se aşeză drept în mijlocul drumului, cu picioarele întinse şi cu privirea ațintită în direcția în care dispăruse maşina. Respirația îi era întretăiată, iar pe față avea un zâmbet plin de satisfacție, şi din când în când, murmura încet „pup-pup!”

Cârtiță încerca din răsputeri să calmeze calul, ceea ce şi reuşi după un timp. Apoi merse să vadă în ce stare era cotiga, care zăcea pe o parte în şanț. Ce-i drept, era o privelişte de tot plânsul. Pereții şi ferestrele erau zdrobite, osiile îndoite de tot, o roată zburase, conservele de sardine erau împrăştiate în toate părțile, iar pasărea din colivie suspina plină de deznădejde şi striga să fie lăsată afară.

Şobolanul veni să-i dea o mână de ajutor, dar cu toate astea, cei doi nu fură în stare să îndrepte căruța.

— Hei! Broscoiule!, strigară ei. Vino să ne dai o mână de ajutor!

Broscoiul nu zise nimic şi nici nu se urni măcar din mijlocul drumului; aşa că cei doi merseră să vadă ce-i cu el. Îl găsiră într-un fel de transă, cu un zâmbet de satisfacție pe față, şi cu privirea țintă la urma lăsată în praf de cel ce le pricinuise necazul. Şi din când în când îl puteau auzi cum murmură încet „pup-pup!”

Şobolanul îl prinse de umăr şi-l scutură.

— Ai de gând să vii o dată să ne-ajuți, Broscoiule?, strigă el cu asprime în glas.

— Ce măreț, ce impresionant!, murmură Broscoiul, dar fără nici cea mai mică intenție să se mişte. Poezia mişcării! Unicul şi adevăratul mod de a călători! Azi eşti aici, mâine departe! Zbori peste sate, mergi ca fulgerul prin oraşe – mereu alte orizonturi! Ce minune! Oh, pup-pup! O, Doamne! O, Doamne!

— O, termină cu aiurelile astea, măi Broscoiule!, strigă cu disperare Cârtiță.

— Şi când te gândeşti că eu habar n-aveam!, continuă Broscoiul pe acelaşi ton visător. Ani pierduți în care habar n-am avut, şi nici măcar nu mi-am putut închipui! Dar acum – acum că ştiu, acum că-mi pot da seama! Ce drum de aur mi se deschide în față de-acum înainte! Ce nori de praf voi lăsa în urmă în avântul meu cutezător! Şi câte căruțe voi răsturna cu nepăsare în şanț în asaltul meu magnific! Căruțe mici şi respingătoare – căruțe obişnuite – căruțe galben-canar!

— Ce ne facem cu el?, îl întrebă Cârtiță pe Şobolan.

— Nimic, răspunse ferm Şobolanul. Pentru că nu e nimic de făcut. Vezi tu, eu îl cunosc de mult timp. Acum e ca şi posedat. Trece printr-o nouă fază şi întotdeauna începe aşa. Şi aşa o să continue zile întregi de-acum înainte, ca un animal prins în mrejele unui vis frumos, şi n-o să fie în stare de nimic. Lasă-l în pace. Mai bine hai să vedem ce facem cu căruța.

O inspecție amănunțită le arătă că, deşi reuşiseră s-o îndrepte, căruța nu mai era bună de nimic. Osiile erau distruse, iar roata care căzuse era făcută țăndări.

Şobolanul înodă hățurile în jurul calului, apoi îl luă de căpăstru şi prinse cu cealaltă mână colivia în care se zbătea istericul ei locatar.

— Haide!, îi spuse el înverşunat lui Cârtiță. Sunt cinci sau şase mile până la cel mai apropiat oraş, şi va trebui să mergem pe jos. Cu cât pornim mai repede cu atât mai bine.

— Şi Broscoiul?, întrebă Cârtiță cu îngrijorare. Nu-l putem lăsa aici singur, în mijlocul drumului, în halul în care se află. Nu e în siguranță. Dacă vine altă Chestie din aia?

— O, nu-ți mai bate capul în legătură cu Broscoiul, spuse Şobolanul cu îndârjire; cu el am terminat-o!

Nu merseră mult, când auziră un tropăit în spatele lor, şi se treziră cu Broscoiul că-i ajunge din urmă şi îi ia pe amândoi de braț; avea încă respirația întretăiată şi privirea ațintită în gol.

— Ia ascultă, Broscoiule!, spuse sever Şobolanul: de îndată ce ajungem în oraş, să faci bine să mergi drept la poliție şi să vezi dacă nu se ştie nimic de maşina aia şi de proprietarul ei, şi să faci o plângere împotriva lui. Şi-apoi

trebuie să mergi la un fierar sau un dulgher să repare căruța. Va dura ceva, da' nu e chiar distrusă de tot. Apoi, eu şi Cârțiță vom merge la un han, vom lua acolo nişte camere bune unde vom sta până e gata căruța, şi până când îți revii tu din şoc.

— Poliție! Plângere!, şopti Broscoiul ca prin vis. Să mă plâng eu de apariția aceea frumoasă şi dumnezeiască pe care mi-a fost dat să o văd? Să duc căruța la reparat! Da' eu am teminat-o definitiv cu căruțele. Nu vreau să mai aud de căruța aia, şi nici s-o mai văd vreodată.

O, Şobo! Nici nu ştii cât de recunoscător vă sunt că ați venit cu mine în călătoria asta! Fără voi n-aş fi mers, şi-atunci n-aş fi văzut niciodată acea pasăre rară, acea rază de soare, acel fulger! N-aş fi auzit niciodată acel sunet şi n-aş fi simțit niciodată acel miros vrăjit! Vouă vă datorez totul, iubiții mei prieteni!

Şobolanul îşi întoarse fața de la el cuprins de disperare.

— Ce ți-am spus eu?, îi spuse el lui Cârțiță, vorbind peste capul Broscoiului. Nu mai e nimic de făcut. Eu mă dau bătut – când ajungem în oraş, mergem direct la gară, şi cu puțin noroc, prindem un tren care până diseară ne va duce înapoi la Malul Râului. Şi să-mi spui tu mie cuțu dacă mă mai vezi vreodată umblând hai-hui cu pierde-vară ăsta. Spuse toate astea mârâind, şi tot restul anevoiosului drum nu i se mai adresă decât lui Cârțiță.

De îndată ce ajunseră în oraş, merseră direct la gară şi-l lăsară pe Broscoi în sala de aşteptare pentru clasa a 2-a, după care îi dădură portarului doi bănuți, asigurându-se că o să stea cu ochii pe el. Lăsară apoi calul la grajdul unui han, şi dădură detalii, atât cât putură, despre căruță şi conținutul ei. În cele din urmă, un tren personal îi lăsă într-o stație nu departe de Conacul Broscoiului, iar cei doi îl duseră pe Broscoiul aflat încă în transă până la uşă,unde instruiră menajera să-l hrănească, să-l dezbrace şi să-l ducă la culcare.

Apoi îşi scoaseră barca din hangar, vâsliră în josul râului până acasă, şi, foarte târziu în noapte, se aşezară la

cină în salonaşul lor confortabil cu vedere spre râu, spre marea mulțumire şi bucurie a Şobolanului.

În seara următoare, Cârtiță, care se sculase târziu şi fusese destul de distrat toată ziua, stătea pe mal pescuind, când deodată, fu întrerupt de Şobolan, care ieşise să-l caute.

— Ai auzit?, spuse el. Toată lumea numai despre asta vorbeşte. Chiar azi dimineață, Broscoiul a plecat la oraş cu trenul. Şi şi-a comandat o maşină mare şi foarte scumpă.

3. Pădurea sălbatică

Cârtiță îşi dorea de foarte mult timp să-l cunoască pe Bursuc. Părea, după toate spusele, că era un personaj extrem de important, şi, deşi rareori putea fi văzut, influența lui era resimțită de toți cei care trăiau prin partea locului. Dar ori de câte ori Cârtiță îşi exprima dorința de a-l cunoaşte pe Bursuc, Şobolanul îl amâna.

— Bine, spunea Şobolanul. O s-apară şi Bursucul într-o bună zi – întotdeauna apare – şi atunci o să faceți cunoştință. E foarte de treabă. Ia-l aşa cum este şi-o să vezi c-o să vă-nțelegeți.

Necazul e că e cam scump la vedere.

— N-ai putea să-l inviți aici – la cină de exemplu?, spuse Cârtiță.

— N-ar veni, răspunse simplu Şobolanul. Bursucul detestă Societatea, şi invitațiile, şi cina, şi toate lucrurile de felul ăsta.

— Dar dacă i-am face noi o vizită, sugeră Cârtiță.

— O, sunt sigur că nu i-ar plăcea deloc , spuse Şobolanul, destul de alarmat. E atât de timid, că sunt sigur că s-ar simți deranjat. Nici măcar eu n-am îndrăznit vreodată să-i fac vreo vizită, deşi îl cunosc aşa de bine. Şi în plus, nu se poate. Nici nu se pune problema, pentru că locuieşte exact în inima Pădurii Sălbatice.

Iarna, Şobolanul avea obiceiul să doarmă mult, retrăgându-se devreme şi sculându-se târziu. În timpul zilei, uneori scria poezii, sau se ocupa cu alte mărunțişuri casnice; şi, desigur, mai erau şi vizitele altor animale care veneau să stea la poveşti, aşa că se depănau multe amintiri despre vara ce tocmai trecuse şi despre tot felul de întâmplări.

Şi vara se dovedise a fi fost aşa de plină şi de bogată în felurite pățanii, mai ales când îți aminteai de ea la gura sobei! Şi-ți veneau în minte atâtea clipe minunate, şi pline de strălucire!

Măreţul spectacol al râului ce se derulase neîntrerupt, se desfăşura acum într-o sublimă procesiune de tablouri şi imagini.

Drețele violete înfloriseră devreme, scuturându-şi bogatele bucle pe oglinda apei, de unde imaginea lor le întorcea zâmbetul. Pufulița, suavă şi visătoare, ca un norişor roz, le urmase îndeaproape. Tătăneasa, cea mov, mână în mână cu cea albă, se strecurase şi ea printre suratele ei; şi în sfârşit, într-o dimineață, delicatul măceş intrase sfios în scenă, anunțându-i pe toți, aşa cum viorile vestesc printr-un cânt grandios ce se preschimbă într-o gavotă, că luna iunie a venit.

Mai era aşteptată o singură mesageră a verii; crăiasa nimfelor, domnița în întâmpinarea căreia ciobănaşii dădeau năvală, zâna verii şi a trezirii la viață şi la iubire. Aşa că atunci când creţuşca, veselă şi înfăşurată în mantia ei cu parfum de ambră, apăruse grațioasă în mijlocul mulțimii, toți ştiau că spectacolul era gata să înceapă.

Şi ce mai spectacol fusese! Animalele somnoroase, tupilate în vizuini, în timp ce vântul şi ploaia şuierau pe la uşi, retrăiau acele dimineți, când, cu o oră înainte de răsăritul soarelui, ceața albă, nerisipită încă, plutea ca un abur aproape de suprafața râului; urma apoi şocul primei sărituri în apa rece, zbenguiala de pe mal şi uimitoarea transformare a pământului, a aerului şi a apei, când soarele le mângâia din nou, şi cenuşiul devenea auriu şi culorile țâşneau iarăşi zglobii din pământ.

Îşi aminteau de siesta leneşă a după-amiezilor fierbinți, când stăteau ghemuite în iarbă, iar soarele trimitea prin frunziş fâşii aurii; îşi aduceau aminte cum mergeau cu barca şi cum se bălăceau la amiază, cum hoinăreau pe drumeaguri prăfuite şi prin lanuri galbene de grâu; îşi aminteau şi de serile lungi şi răcoroase când se adunau cu toate laolaltă şi povesteau de-a fir a-păr păţaniile prin care trecuseră şi plănuiau ce aveau să facă în ziua următoare.

Multe amintiri se puteau depăna în acele scurte zile de iarnă, când animalele stăteau la gura sobei; cu toate astea, Cârtiță avea destul de mult timp liber, aşa că, într-o după-

amiază, pe când Şobolanul picotea în fotoliu, trezindu-se când şi când ca să dea de capăt unor rime ce nu-i ieşeau, luă hotărârea să meargă el singur şi să cerceteze Pădurea Sălbatică, şi poate să lege prietenie şi cu dl. Bursuc.

Când ieşi din salonaşul călduț, afară era o după-amiază rece şi calmă, cu cer plumburiu. Ținutul din jur era cu desăvârşire gol şi complet desfrunzit, şi se gândi că niciodată până atunci nu văzuse lucrurile aşa de clar şi de profund în goliciunea lor ca în acea zi de iarnă, când Natura era cufundată în somnul ei adânc de fiecare an, şi părea că îşi dezbrăcase toate hainele.

Crângurile, vâlcelele, văgăunile şi toate ascunzişurile care se dovediseră a fi numai bune de explorat şi de scormonit în timpul frunzoasei veri, erau acum expuse privirii şi îşi dezvăluiau în mod jalnic misterul, părând parcă să-l roage să nu le privească sărăcăcioasa față, măcar până când aveau să izbucnească din nou şi să se acopere cu veşminte bogate, să-l ispitească şi să-l momească cu vechile lor trucuri ca să le descopere tainele.

Într-un fel era o imagine tristă, dar totuşi amuzantă – chiar veselă. Cârtiță era fericit că îi plăcea ținutul aşa dezgolit şi sălbatic şi lipsit de podoabe. Ajunsese la însăşi esența lucrurilor, şi ele erau frumoase, şi bine făcute şi simple. Nu dorea căldura trifoiului şi unduirea ierbii încolțite; tufele de mărăciniş şi perdeaua vălurită de fagi şi ulmi îi păreau cu mult mai potrivite; şi, cu sufletul plin, purcese spre Pădurea Sălbatică, care se întindea în fața lui sumbră şi amenințătoare, ca un recif negru într-o nemişcată mare a sudului.

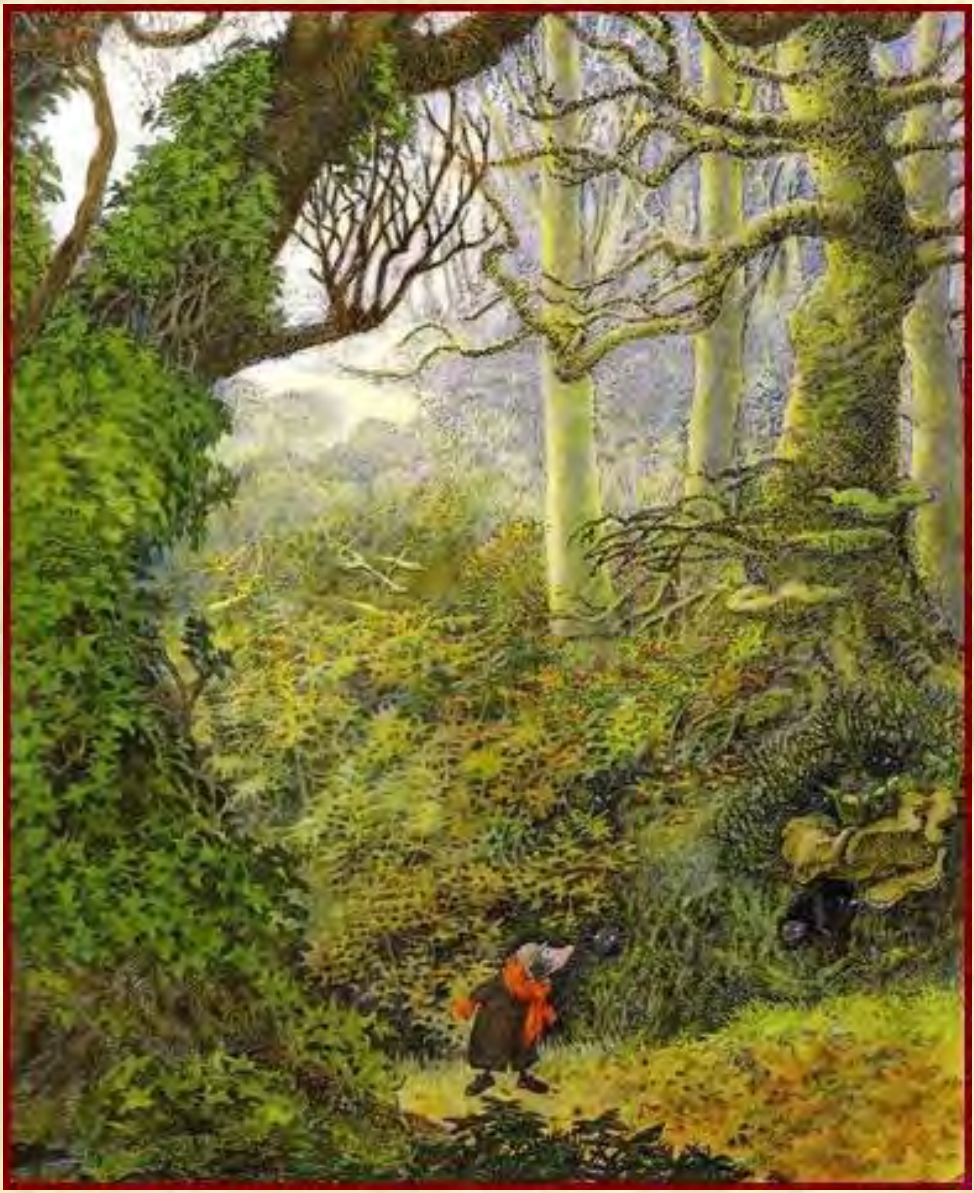

Nimic nu părea să-i trezească frica atunci când păşi pentru prima dată în pădure. Rămurele îi trosneau sub picioare, trunchiuri de copac îl făceau să se poticnească şi să se împiedice, ciupercile crescute pe cioturi îi păreau nişte caricaturi şi-l făceau să tresară din cauza asemănării lor cu ceva familiar şi îndepărtat; dar toate astea i se păreau amuzante, şi chiar foarte interesante. Îl amăgeau şi-l atrăgeau întruna, aşa că încet, încet se afundă în desişul pădurii, acolo unde lumina era tot mai slabă, copacii tot mai înghesuiți, iar scorburile se căscau în fața lui din toate părțile, ca nişte guri urâte.

Totul era încremenit. Întunericul se năpustea asupra lui cu repeziciune, învăluindu-l; lumina părea că se topeşte şi se scurge ca o pojghiță de gheață.

Şi-atunci începură să apară fețele. Mai întâi i se păru că vede, destul de neclar, o față ivindu-se de undeva din spatele lui: o față mică, triunghiulară, cu o căutătură răutăcioasă, uitându-se la el dintr-o scorbură. Dar când se întoarse să o înfrunte, se făcu nevăzută.

Grăbi pasul, spunându-şi încrezător că toate erau doar în mintea lui, şi-ar fi fost mai bine să nu-şi imagineze tot felul de lucruri. Mai trecu pe lângă o scorbură, şi pe lângă încă una, şi încă una; şi uite – da! – ba nu! – ba da!, putea să jure că văzuse acolo o față mică, cu ochi pătrunzători, care se iţise doar o clipă din gura scorburii, şi apoi dispăruse. Şi dintr-o dată, de parcă aşa ar fi fost de când lumea, fiecare scorbură, şi erau sute, îşi scoase la iveală propria față, care apărea şi dispărea brusc, şi toate fețele astea îl fixau cu maliţiozitate şi ură: toate aveau ochi pătrunzători şi răi şi sticloşi.

Dacă ar putea să se îndepărteze de scorburi, gândi Cârtiță, n-ar mai vedea toate aceste chipuri. Părăsi poteca şi o porni prin locurile neumblate ale pădurii.

Atunci începură şuierăturile.

La început erau doar nişte sunete slabe şi ascuțite, undeva în spatele lui; dar, fără să ştie de ce, îl făcură să grăbească pasul. Mai apoi, tot slabe şi ascuțite, sunau parcă în fața lui, făcându-l să ezite şi să vrea să se întoarcă. Cum

stătea aşa nehotărât, le auzi izbucnind din toate părţile, parcă învălmăşindu-se şi cuprinzând toată pădurea de la un capăt la altul. Toţi cei care scoteau sunetele astea (cine or fi fost ei) stăteau la pândă şi gata de atac! Şi el – el era singur, şi fără nici un mijloc de apărare, şi nu era nimeni să-l ajute; şi se înnopta.

Apoi au începură tropăiturile.

Crezu la început că erau doar frunzele care cădeau, aşa de uşor şi de vag era sunetul. Apoi, pe măsură ce creştea, căpătă un ritm regulat, şi ştiu că nu putea să fie altceva decât tropotitul, încă destul de îndepărtat, al unor lăbuţe.

Venea sunetul din faţă sau din spate? La început părea să vină dintr-o direcţie, apoi din cealaltă, apoi din amândouă. Crescu şi se intensifică, până când, după cum îşi dădu el seama ascultând aşa plin de îngrijorare, păru că se apropie din fiecare colţişor. Cum stătea aşa cu urechile ciulite, văzu un iepure venind în goană spre el, de undeva dintre copaci.

Aşteptă, sperând să încetinească, sau să o ia într-o altă direcţie. Dar animalul aproape că se ciocni de el, cum venea aşa în fuga mare, cu privirea fixă şi încrâncenată, cu ochii holbaţi.

— Fereşte-te, nătărăule, fereşte-te!, îl auzi Cârtiţă mormăind, în timp ce se arunca după o buturugă, după care se ascunse într-o vizuină primitoare.

Tropotitul crescu, până ce începu să semene cu grindina căzând pe covorul de frunze uscate împrăştiate în jurul lui. Părea că toată pădurea aleargă acum, că aleargă mâncând pământul, că goneşte sau hăituieşte ceva - sau pe cineva?

Panicat, începu şi el să alerge, nu ştia nici el încotro. Se ciocnea de cele ce-i ieşeau în cale, se împiedica şi cădea peste ele, se azvârlea pe după şi pe sub ele. În final se aciuă în scorbura întunecoasă şi adâncă a unui fag bătrân, unde găsi adăpost – acolo părea să fie în siguranţă, dar cine putea şti? Oricum, era prea obosit ca să mai alerge, aşa că se cuibări între frunzele uscate care căzuseră în scorbură şi speră că acolo era ferit de primejdii, măcar pentru o vreme.

Şi cum stătea acolo gâfâind şi tremurând, ascultând şuierăturile şi tropotitul de afară, îşi dădu în sfârşit seama că

acesta era acel lucru înspăimântător pe care şi ceilalți locuitori ai câmpului şi ai tufişurilor îl întâlniseră şi căruia îi cunoscuseră forța întunecată - acel lucru de care Şobolanul încercase în zadar să-l ferească - Teroarea Pădurii Sălbatice!

Între timp, Şobolanul, în vizuina lui caldă şi confortabilă, moțăia la gura sobei. Foaia cu versuri neterminate îi alunecase de pe genunchi, capul îi căzuse pe spate, gura i se deschisese, iar el hoinărea pe malurile înverzite ale unor râuri de vis. Exact atunci o bucată de cărbune alunecă şi trosni în foc, şi el se trezi cu o tresărire. Amintindu-şi că avea de terminat o poezie, se aplecă să-şi ia foaia de pe jos, aruncă o privire peste ea şi apoi se uită după Cârțiță, ca să-l întrebe dacă nu ştie vreo rimă pentru nu ştiu ce cuvânt.

Dar Cârțiță nu era acolo.

Şobolanul ciuli urechile. Casa părea să fie cufundată în linişte. Strigă „Cârțiță!" de mai multe ori, şi, neprimind nici un răspuns, se ridică şi merse în vestibul. Căciula lui Cârțiță nu era la locul ei, în cuier. Galoşii, care stăteau întotdeauna lângă suportul de umbrele, nu erau nici ei acolo.

Şobolanul ieşi din casă şi cercetă cu atenție noroiul din fața uşii, sperând să găsească urmele amicului său. Şi iată-le, erau chiar acolo. Galoşii erau noi, abia cumpărați, şi modelul de pe talpă nu era deloc tocit. Prin urmare, amprenta lor se vedea foarte clar pe pământul moale: paşii lui Cârțiță se îndreptaseră fără nici o ezitare direct spre Pădurea Sălbatică.

Şobolanul deveni dintr-o dată foarte serios, şi căzu pe gânduri preț de vreo două minute. Apoi reintră în casă, îşi încinse o curea în jurul taliei, vârî în ea vreo două pistoale, înşfăcă un ciomag gros ce se afla într-un colț al vestibulului şi porni cu pas iute spre Pădurea Sălbatică.

Era deja un pic întuneric atunci când Şobolanul ajunse la primul pâlc de copaci şi se avântă fără ezitare în pădure, uitându-se plin de îngrijorare în stânga şi în dreapta şi

sperând să dea de urma prietenului său. Ici şi colo se puteau zări feţe mici şi răutăcioase ițindu-se de prin scorburi, dar dispăreau imediat la vederea unui animal aşa de curajos, înarmat cu pistoale şi cu o bâtă mare şi urâtă în mână; iar şuierăturile şi tropăiturile pe care le auzise din plin când intrase în desiş, se stinseră treptat şi încetară, iar acum era linişte deplină.

Îşi croi drum bărbăteşte prin pădure şi merse până la marginea ei; apoi, abătându-se de la potecă, începu să caute şi prin alte locuri, strigând tot timpul vesel, „Cârtiță, Cârtiță, Cârtiță! Unde eşti? Sunt eu, Şobolanul!”

Şi cercetă aşa pădurea timp de mai bine de-o oră, până când, în sfârşit, spre marea lui bucurie, i se răspunse cu un scâncet. Luându-se după sunet, ajunse prin întunecimea codrului drept la buturuga unui fag bătrân care avea în el o scorbură, şi din adâncul scorburii auzi venind o voce slabă care spuse:

— Şobo! Eşti chiar tu?

Şobolanul se băgă în gaură şi îl găsi acolo pe Cârtiță, extenuat şi tremurând încă.

— O, Şobolanule!, strigă el, am tras aşa o spaimă mare, că nici nu-ți poți imagina!

— Ba îmi imaginez perfect, spuse Şobolanul ca să-l liniştească. N-ar fi trebuit să o porneşti aşa, măi Cârtiță. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri ca să te țin departe de pădure. Noi, cei de pe malul râului, rareori venim aici singuri. Dacă trebuie să venim, venim măcar câte doi; şi-atunci, de regulă, n-avem probleme. Şi în plus, mai sunt o mie şi unu de lucruri de ştiut, pe care noi le înțelegem, dar tu încă nu. Vreau să spun tot felul de parole, şi semne şi descântece, şi plante pe care le purtăm la noi, şi rugăciuni, şi tot soiul de trucuri şi de şmecherii; foarte simple dacă le ştii, dar ele trebuie cunoscute mai ales de cei mai mici, sau dacă dai de necaz. Desigur, dacă te-ai numi Bursuc sau Vidră, ar fi cu totul altceva.

— Sunt sigur că dl. Broscoi, la cât e de curajos, ar veni şi singur, nu-i aşa?, întrebă Cârtiță.

— Broscoiul?, spuse Şobolanul râzând cu poftă. Pentru nimic în lume, nici pentru un munte de bani de aur n-ar veni singur aici.

Pe Cârtiță îl înveseli râsul nepăsător al Şobolanului, dar şi vederea bâtei şi a celor două pistoale, aşa că încetă să mai tremure şi îi veni inima la loc, ba chiar se simți ceva mai îndrăzneț.

— Şi-acum, spuse Şobolanul, ar cam trebui să ne luăm inima-n dinți şi s-o pornim spre casă, cât mai e un pic de lumină afară. Nu-i bine să ne petrecem noaptea pe-aici, înțelegi? În primul rând pentru că e prea frig.

— Dragă, Şobo, spuse Cârtiță amărât, îmi pare nespus de rău, dar sunt pur şi simplu mort de oboseală. Vrei nu vrei, trebuie să mă laşi să-mi mai trag sufletul o vreme şi să-mi recapăt forțele, dacă ai chef să mai ajung întreg acasă.

— Bine, spuse bunul Şobolan, odihneşte-te. Oricum, e aproape întuneric beznă; şi mai târziu ar trebui să răsară luna.

Aşadar, Cârtiță îşi făcu culcuş în frunzele uscate şi se întinse în el şi adormi pe dată, dar avu un somn destul de agitat; între timp, Şobolanul se acoperi şi el cum putu mai bine, ca să se încălzească, şi se aşeză răbdător să aştepte, cu un pistol în lăbuță.

Când în sfârşit Cârtiță se trezi, mult mai vioi şi mai bine dispus, Şobolanul spuse:

— Ei, acum o s-arunc o privire afară să văd dacă totul e în ordine, şi apoi chiar ar trebui să plecăm.

Merse la intrarea în scorbură şi îşi scoase capul afară. Şi Cârtiță îl auzi vorbind încet, mai mult pentru sine: „Ei şi-acum asta ne mai lipsea!”

— Ce s-a întâmplat, Şobo?, întrebă Cârtiță.

— Ninge, răspunse scurt Şobolanul. Şi ninge tare de tot.

Cârtiță veni şi se ghemui lângă el, şi, uitându-se afară, văzu că pădurea care îl înspăimântase atâta mai înainte, avea o cu totul altă față. Scorburile, văgăunile, gropile, cotloanele şi toate celelalte amenințări întunecoase dispăreau cu repeziciune şi un covor sclipitor ca dintr-un tărâm

fermecat se întindea pretutindeni, şi arăta aşa de fin şi de delicat că nu-ți venea să calci pe el şi să-l strici.

O pulbere fină umplea văzduhul şi îi mângâia obrajii atunci când cădea, iar trunchiurile negre ale copacilor păreau că sunt luminate de undeva de dedesubt.

— Ei bine, n-avem încotro, spuse Şobolanul după o clipă de gândire. Trebuie să pornim la drum, fie ce-o fi. Problema e că nu ştiu exact unde suntem. Şi zăpada asta face ca totul să pară atât de diferit.

Şi într-adevăr aşa era. Lui Cârtiță nu-i venea să creadă că era aceeaşi pădure. Oricum, porniră cu îndrăzneală, şi o apucară pe drumul care li se păru cel mai promițător, ținându-se unul de altul şi declarând cu un aer de imbatabilă veselie, că recunoşteau toți copacii care le ieşeau în cale tăcuți şi înfricoşători sau că vedeau o anume cotitură ce li se părea familiară în toate gropile, potecile sau văgăunile pe care le întâlneau în monotonia neschimbată a acelui spațiu alb, împânzit cu trunchiuri negre.

O oră sau două mai târziu – pierduseră de tot noțiunea timpului - se opriră descurajați, îngrijorați şi deznădăjduiți şi se aşezară pe un trunchi căzut la pământ să-şi tragă sufletul şi să vadă ce-i de făcut. Îi durea tot corpul de oboseală şi erau plini de vânătăi de la atâtea căzături câte înduraseră; alunecaseră şi în câteva gropi şi se udaseră până la piele; stratul de zăpadă se făcea tot mai gros, aşa că abia îşi mai puteau târî picioarele prin el, iar copacii păreau mai groşi şi mai mulți decât niciodată. Pădurea părea să fie fără capăt, şi,

ce era şi mai rău, părea să nu existe nici o cale de a ieşi din ea.

— Nu putem să rămânem aici prea mult timp, spuse Şobolanul. Va trebui să mai facem o încercare. E mult prea frig, iar zăpada va creşte în curând aşa de mult, că nu vom mai putea răzbi prin ea.

Privi în jur şi se gândi.

— Uite ce mi-a dat prin cap, continuă el. Acolo jos în faţa noastră e un fel de vâlcea, acolo unde se văd ridicăturile şi denivelările alea. O să mergem acolo şi-o să căutăm adăpost, orice, o grotă sau o scorbură, numai să fie uscată şi ferită de zăpadă şi vânt, şi o să facem un popas înainte să încercăm din nou, pentru că amândoi suntem frânţi de oboseală. În plus, ninsoarea ar putea să se oprească şi, cine ştie, poate că între timp ne vine vreo idee.

Aşa că se ridicară iar şi se luptară din răsputeri cu zăpada ca să ajungă până în vâlcea, unde căutară un locşor uscat şi ferit de vântul aspru şi de ninsoarea deasă. Cercetau una din ridicăturile de pământ despre care vorbise Şobolanul, când, deodată, Cârtiţă nu ştiu cum călcă şi-şi suci piciorul şi căzu pe burtă scoţând un schelălăit.

— Au, piciorul meu!, ţipă el. Au, au, piciorul meu!, şi se aşeză pe zăpadă şi-şi prinse piciorul cu lăbuţele din faţă să şi-l oblojească.

— Bietul de tine!, spuse compătimitor Şobolanul. Pare că astăzi nu prea îţi surâde norocul. Stai să mă uit un pic la picior. Da, continuă el, îngenunchind ca să se uite, ai o tăietură la gambă. Stai să-mi scot batista ca să te bandajez.

— Probabil că am călcat pe vreo creangă sau pe un ciot ascunse pe sub ză padă, spuse Cârtiţă amărât. Of, Doamne, Doamne!

— E o tăietură foarte curată, spuse Şobolanul. În nici un caz nu a fost făcută de o creangă sau de un ciot. Pare să fi fost făcută de marginea ascuţită a unui obiect de metal. Ciudat! Căzu puţin pe gânduri şi cercetă denivelările şi pantele din jur.

— Doare la fel de tare orice-o fi fost.

— Ei, ce importanță este ce-a fost, spuse Cârtiță, care nu mai putea vorbi corect de durere.

Dar Şobolanul, după ce legă bine rana cu batista, se apucă să scurme în zăpadă. Şi scurma, şi săpa şi căuta de zor, cu toate cele patru picioare ale lui, în timp ce Cârtiță aştepta nerăbdător şi spunea din când în când: „O, haide, Şobo!”

Dintr-o dată, Şobolanul strigă:

— Ce-ai găsit, Şobo?, întrebă Cârtiță, care încă îşi oblojea piciorul.

— Vino să vezi!, spuse Şobolanul plin de încântare, continuându-şi dansul.

Cârtiță şontâcăi până la prietenul său şi se uită bine la ce descoperise acesta.

— Ei bine, spuse el încet, nu văd nimic deosebit. Văd doar ce am mai văzut de o mie de ori pân-acum. Un obiect obişnuit, adică. O lopată de curățat zăpada! De ce dansezi aşa în jurul unei banale lopeți?

— Dar nu-nțelegi ce înseamnă asta, nătărău ce eşti?, strigă Şobolanul pierzându-şi răbdarea.

— Ba sigur că înțeleg ce înseamnă, răspunse Cârtiță. Înseamnă doar că cineva foarte neglijent şi uituc şi-a lăsat lopata în mijlocul pădurii, exact acolo unde era evident că altcineva o să calce pe ea. Cap sec, ce să mai zic! Când o să ajung acasă, o să depun o plângere undeva – o să vezi tu!

— O, Doamne! O, Doamne!, strigă Şobolanul cu disperare. Hai, termină cu vorbăria şi vino să dai zăpada la o parte! Şi s-a pus din nou pe treabă, făcând zăpada să zboare peste tot prin jurul lui.

— Ura! Ura, ura, ura, ura!, şi începu să execute un fel de dans în zăpadă.

Şi, după încă un pic de trudă, eforturile i-au fost răsplătite, şi un preşuleț zdrențuit ieşi la lumină de sub zăpadă.

— Uite, ce ți-am spus eu?, exclamă Şobolanul triumfător.

— Ce mare scofală, un simplu preş, nimic altceva, spuse Cârtiță. Probabil ai mai găsit încă un gunoi aruncat de cineva

şi pentru tine ăsta e un motiv de mare bucurie. Mai bine dă-i înainte şi dansează şi în jurul preşului dacă trebuie, şi apoi hai să plecăm şi să nu mai pierdem vremea cu toate gunoaiele. Putem cumva să mâncăm un preş? Sau să dormim sub el? Sau să ne aşezăm pe el şi să zburăm până acasă, rozător neghiob ce eşti?

— Vrei să spui, țipă Şobolanul exasperat, că acest preşuleț nu-ți spune absolut nimic?

— Acuma serios, Şobolane, spuse bosumflat Cârtiță, cred că am pierdut destulă vreme cu prostiile. Cine a mai auzit ca un preş să spună ceva cuiva? Preşurile nu vorbesc. Nu le stă în fire. Preşurile ştiu unde le e locul.

— Fii atent aici, cap pătrat ce eşti, răspunse Şobolanul, de-a dreptul enervat, ia mai taci. Taci şi dă zăpada la o parte. Scurmă şi sapă şi uită-te peste tot, mai ales pe părțile laterale ale movilițelor, dacă vrei să dormi într-un loc uscat şi cald la noapte, pentru că asta e ultima noastră ocazie să găsim un asemenea loc!

Şobolanul luă cu asalt troianul de zăpadă de lângă ei, scormonind cu bâta peste tot şi apoi săpând cu înverşunare; Şi Cârtiță muncea din răsputeri, mai mult ca să-i facă pe plac Şobolanului, şi nu din alt motiv, pentru că el era de părere că prietenul lui se țicnise.

După vreo zece minute de efort susținut, vârful bâtei Şobolanului lovi ceva ce sună a gol. Mai săpă până ce putu să-şi vâre o lăbuță prin tunelul făcut în zăpadă ca să pipăie; îl chemă şi pe Cârtiță în ajutor. Mai avură mult de muncă cei doi până ce eforturile lor fură răsplătite cu un rezultat concret care îl lăsă cu gura căscată pe Cârtiță, cel aşa de sceptic până acum.

Într-o parte a ceea ce păruse a fi un troian de zăpadă, era o uşiță solidă vopsită în verde închis. Un clopoțel de fier era atârnat de tocul uşii, iar sub el, pe o plăcuță de alamă, era gravat cu litere mari şi frumoase, vizibile la lumina lunii: DL. BURSUC Cârtiță căzu pe spate în zăpadă, cuprins de uimire şi încântare.

— Şobolanule, strigă el plin de remuşcări, ai făcut o adevărată minune! O adevărată minune. Acum înțeleg! Ți-ai

dat seama, pas cu pas, cu mintea ta ascuțită, din momentul în care am căzut şi m-am tăiat la picior. Te-ai uitat la rană şi mintea ta sfredelitoare a strigat pe dată: „lopată de curățat zăpada!”, şi imediat ai şi găsit lopata în cauză. Şi nu te-ai oprit aici. O, nu! Alții s-ar fi mulțumit doar cu atâta; dar nu tu. Mintea ta a continuat să lucreze. „Ce-ar fi să găsesc şi un preşuleț”, ți-ai spus, „şi o să demonstrez că am dreptate!” Şi bineînțeles că ai găsit şi preşulețul. Eşti atât de deştept că eu cred că ai putea găsi orice ți-ai dori. „Ei şi-acum”, ți-ai spus, „trebuie să fie şi o uşă. Aşa că n-avem decât s-o căutăm!” Ei bine, am mai citit eu despre lucruri din astea în cărți, dar n-am mai văzut niciodată aşa, de-adevăratelea. Ar trebui să mergi undeva unde cei ca tine sunt apreciați la adevărata lor valoare. Aici te pierzi, aici printre cei ca mine. Dac-aş fi avut mintea ta, Şobo…

— Dar cum n-o ai, îl întrerupse Şobolanul destul de abrupt, presupun că o să stai aici în zăpadă toată noaptea, pălăvrăgind. Ridică-te o dată şi trage de clopoțelul ăla, trage tare, cât de tare poți, iar eu o să ciocănesc!

Şi în timp ce Şobolanul atacă uşa cu bățul, Cârtiță se repezi la clopoțel, îl înşfăcă, se agăță de el, şi începu să se bălăbăne în aer cum trăgea aşa de sfoara clopotului, iar de departe le răspunse sunetul grav şi slab al unui alt clopot.

4. Dl. Bursuc

Aşteptară răbdători, lor li se păru că destul de mult, bătând din picioruşe în zăpadă ca să se încălzească. În cele din urmă auziră sunetul târşâit al unor papuci, apropiindu-se de uşă. Parcă erau paşii cuiva, îi spuse Cârtiță Şobolanului, care purta papuci prea mari şi cu tocurile prea joase; o remarcă inteligentă de altfel, pentru că se adeveri că aşa şi era.

Se auzi apoi sunetul unui zăvor tras şi uşa se deschise doar câțiva centimetri, atât cât să se vadă un bot lung şi o pereche de ochi clipind a somn.

— Data viitoare când s-o mai întâmpla asta, spuse o voce țâfnoasă şi suspicioasă, o să mă-nfurii rău de tot. De data asta cine mai e, şi cine deranjează oamenii într-o noapte ca asta? Spuneți!

— O, Bursucule, strigă Şobolanul, lasă-ne înăuntru, te rugăm. Sunt eu, Şobolanul, cu prietenul meu, Cârtiță, şi ne-am rătăcit în zăpadă.

— Şobo, dragul meu prieten!, exclamă Bursucul pe un cu totul alt ton. Haideți înăuntru amândoi. Vai de mine, trebuie să fiți înghețați de frig. N-am mai pomenit aşa ceva!

V-aţi rătăcit în zăpadă! Şi nu oriunde, în Pădurea Sălbatică, şi la ora asta târzie! Dar poftiţi înăuntru!

Cei doi căzură unul peste altul în graba şi nerăbdarea cu care dădură năvală în casă, şi când auziră uşa

închizându-se în urma lor, răsuflară uşuraţi şi fură cuprinşi de bucurie.

Bursucul, care purta o cămaşă de noapte lungă, şi ai cărui papuci aveau într-adevăr tocurile foarte joase, avea în lăbuţă o lumânare mică şi probabil că se pregătea de culcare când cei doi au sunat la uşă. Se uită cu blândeţe la amândoi, şi îi bătu prieteneşte pe cap.

— Animalele mici n-ar trebui să iasă afară pe o noapte ca asta, spuse el părinteşte. Mă tem că iar te ţii de şotii, după cum ţi-e obiceiul, Şobo. Dar veniţi; veniţi în bucătărie. E un foc clasa-ntâi acolo, şi mai e şi o gustare, şi tot ce vreţi.

Bursuc o luă înainte, târşâindu-şi picioarele, cu lumânarea în mână, iar Şobolanul şi Cârtiţă îl urmară, dându-şi coate unul altuia, încântaţi de cele ce aveau să urmeze. Merseră pe un coridor lung şi întunecat, şi, ca să spunem drept, chiar părăginit, până ajunseră într-un fel de sală centrală, din care se putea vedea vag cum pornesc alte coridoare, misterioase şi parcă fără sfârşit. Dar mai erau şi uşi în sala aceea – uşi solide şi sigure de stejar. Bursucul deschise una dintre aceste uşi şi se pomeniră toţi înconjuraţi de strălucirea şi căldura unei bucătării luminate de un foc straşnic ce ardea în vatră.

Podeaua era făcută din cărămidă roşie tocită, iar în vatra bine clădită în perete şi ferită de orice sursă de curent, ardeau câţiva buşteni. Două laviţe cu speteaza înaltă, aşezate faţă în faţă de o parte şi de alta a sobei, stăteau gata să-i primească pe cei dornici de taifas. În mijlocul camerei trona o masă lungă făcută din scânduri aşezate pe un fel de capră, iar de o parte şi de alta erau aşezate bănci. La un capăt al mesei, unde se găsea un fotoliu dat puţin la o parte, se vedeau rămăşiţele cinei simple dar îndestulătoare a Bursucului.

Şiruri de farfurii curate sclipeau pe rafturile bufetului de la celălalt capăt al bucătăriei, iar de grinzi erau atârnate şunci, mănunchiuri de ierburi aromatice, funii de ceapă şi coşuri cu ouă.

Era un loc unde războinicii ar fi putut benchetui liniştiţi după bătălie, unde secerătorii s-ar fi putut aduna cu zecile în

jurul mesei ca să sărbătorească recolta în cânt şi voie bună, sau unde doi-trei prieteni puteau să stea în tihnă să mănânce, să fumeze şi să sporovăiască după plac. Podeaua de cărămidă arămie îi trimitea un zâmbet larg tavanului afumat; lavițele de stejar, lucioase de la cât se stătuse pe ele, îşi făceau cu ochiul una alteia; farfuriile din bufet râdeau către oalele de pe raft, iar focul vesel trimitea licăriri şi jocuri de lumină peste toate, fără deosebire.

Bunul Bursuc îi pofti pe cei doi să se aşeze pe una din lavițe şi să se încălzească la foc, şi îi rugă să-şi dea jos hainele şi ghetele ude. Le dădu apoi cămăşi de noapte şi papuci, spălă chiar el rana lui Cârtiță cu apă caldă şi o bandajă, aşa că la final piciorul arăta ca şi nou, dacă nu mai bine.

În lumina şi în căldura primitoare, dezmorțiți şi uscați, cu picioarele obosite întinse pe scăunele şi cu clinchetul ademenitor al farfuriilor în urechi, le păru că Pădurea Sălbatică cea rece şi întunecată, pe care tocmai o lăsaseră afară, era la mii de kilometri depărtare, iar ceea ce pătimiseră în ea, era doar un vis pe jumătate uitat.

Când în sfârşit simțiră că sunt pe deplin încălziți, Bursucul îi chemă la masă, unde pregătise un adevărat ospăț. Foamea le dăduse ghes şi mai înainte, dar când văzură bucatele aşezate pe masă, simțiră că singura problemă era acum ce fel de mâncare să atace mai întâi, căci totul era aşa de ademenitor, şi parcă nu le venea să creadă că celelalte mâncăruri o să-i aştepte cuminți, până ce o să le dea şi lor atenție.

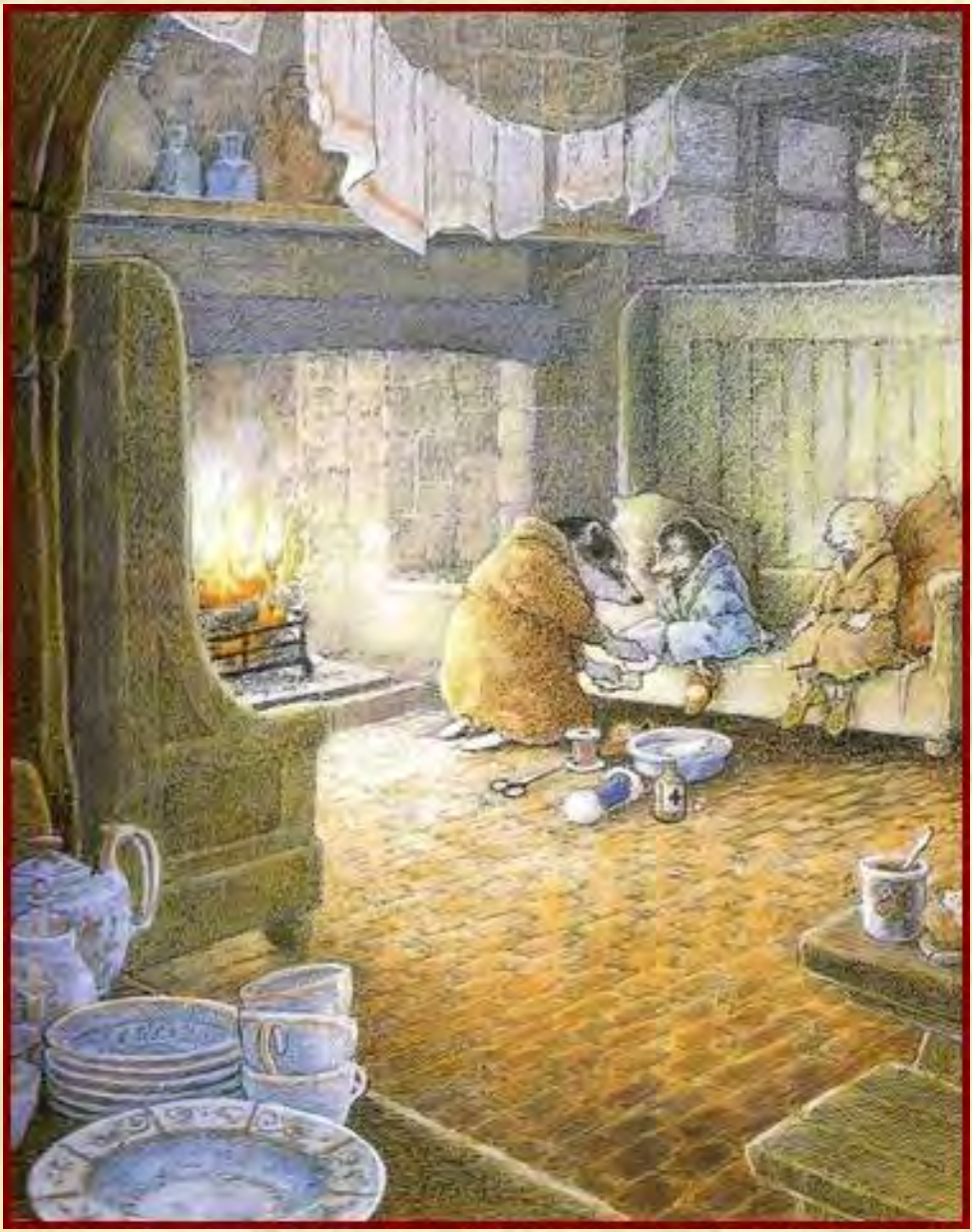

O vreme nici nu putură vorbi din cauza înfulecatului; chiar şi după ce îşi mai puseră un pic burta la cale şi conversația fu încet-încet reluată, vorbiră tot cu gura plină.

Dar Bursucul nu se supără defel din cauza asta şi nici nu luă în seamă faptul că mâncau cu coatele pe masă sau că vorbeau amândoi deodată. Cum nu prea ieşea în societate, socotea că lucrurile astea nici nu prea contează. (Noi ştim, desigur, că se înşela; pentru că aceste lucruri chiar contează , deşi ar dura prea mult să explicăm de ce.)

Stătea în capul mesei aşezat în fotoliu, şi încuviința din cap cu seriozitate în timp ce ceilalți doi îşi depănau poveştile; şi nu părea surprins sau şocat de ceva, şi nu spunea niciodată „Ți-am zis eu", sau „Păi nu ți-am spus?", şi nici nu zicea că ar fi trebuit să facă aşa sau în alt fel. Şi Cârtiță începu să simtă o undă de prietenie față de Bursuc.

Când în sfârşit terminară cina şi se simțeau bine şi la adăpost şi aveau sentimentul acela că nu le pasă de nimeni şi de nimic pentru că ei şi-au pus burta la cale, îşi dădură seama cât de minunat era să stai treaz până târziu, să te simți ghiftuit şi să nu trebuiască să dai socoteală nimănui; şi după ce sporovăiră o vreme despre tot felul de lucruri, Bursucul spuse cu însuflețire:

— Ei, şi-acuma spuneți-mi noutăți de prin părțile voastre. Ce mai face Broscoiul?

— O, din rău în mai rău, spuse grav Şobolanul, în timp ce Cârtiță, cocoțat pe o laviță şi lăfăindu-se la căldura focului, cu picioarele ridicate mai sus decât capul, încerca să adopte un aer trist. Săptămâna trecută iar a avut un accident rutier, şi unul cât se poate de rău. O ține una şi bună că vrea să conducă maşina, el singur, dar nu se pricepe deloc. Dacă ar angaja şi el un animal credincios, bine pregătit şi cu mâna sigură, pe care să-l plătească cum se cuvine şi să lase totul în seama lui, atunci ar merge. Dar nu, e convins că e un şofer înnăscut, şi că nimeni nu-l poate învăța nimic; şi-atunci ce să ne mai mirăm.

— Câte a avut?, voi să ştie Bursucul, mohorât.

— Accidente sau maşini?, întrebă Şobolanul. Dar de fapt e cam tot una. Asta a fost a şaptea. Cât despre celelalte – mai ştii garajul ăla al lui? Ei bine, e plin ochi, de n-ai loc s-arunci un ac, e plin cu bucăți de maşini, nu mai mari decât şapca ta! Acolo-s celelalte şase, cât s-a mai putut aduna din ele.

— A fost în spital de trei ori, adăugă Cârțiță, cât despre amenzile pe care le-a avut de plătit, să nu mai vorbim.

— Da, şi asta nu-i totul, continuă Şobolanul. Broscoiul e bogat, ştie toată lumea; dar nu e milionar. Şi e un şofer extrem de nepriceput, şi nu ține seama de legi sau de reguli. Mai devreme sau mai târziu ori va muri, ori va ajunge în sapă de lemn. Bursucule! Noi suntem prietenii lui – n-ar trebui să facem ceva?

Bursucul căzu pe gânduri.

— Păi ştii foarte bine că acum nu pot face nimic!, spuse el cu severitate.

Ceilalți doi încuviințară, înțelegând ce voia să spună Bursucul. Nici un animal, aşa cum spune codul bunelor maniere din lumea animalelor, nu este obligat să întreprindă vreo acțiune care necesită efort sau eroism, şi nici măcar vreo altă activitate mai puțin solicitantă, în afara sezonului – adică iarna. Toate animalele sunt somnoroase iarna, iar unele chiar dorm, hibernează. Depind, mai mult sau mai puțin, de vreme; toate se refac după zilele şi nopțile istovitoare, când au stat neîntrerupt în alertă, cu fiecare centimetru de muşchi încordat.

— Bine, continuă Bursucul. Fiți siguri că, odată ce se desprimăvărează, şi nopțile devin mai scurte, şi începi să te trezeşti în creierii nopții şi n-ai astâmpăr şi vrei să-ți isprăveşti treburile până în zori, dacă nu chiar mai repede – ştiți voi! -

Cârțiță şi Şobolan încuviințară cu gravitate. Ştiau!

— Ei bine, atunci, continuă Bursucul, noi – adică tu şi cu mine şi cu prietenul nostru Cârțiță aici de față – o să ne ocupăm serios de Broscoi. O să-i băgăm mințile-n cap, cu forța dacă trebuie. O să-i scoatem gărgăunii din tărtăcuță. O să – ai adormit Şobolane!

— Ba nu!, spuse Şobolanul tresărind.

— A mai adormit de două sau de trei ori de când am terminat de mâncat, spuse Cârțiță râzând, căci el se simțea chiar foarte treaz şi plin de voie bună, deşi nici el nu ştia de ce.

Explicația era că, fiind din naştere un animal subpământean, locuința Bursucului i se potrivea perfect şi îl făcea să se simtă ca acasă; pe când Şobolanul, care la el acasă dormea într-o cameră ce dădea spre malul răcoros al râului, se simțea aici apăsat şi buimac.

— Ei, ar cam fi timpul să mergem la culcare, spuse Bursucul ridicându-se şi luând nişte lumânări. Veniți să vă arăt unde o să dormiți. Şi mâine dimineață nu vă grăbiți, puteți lua micul dejun la orice oră vă convine.

Îi conduse pe cei doi într-o încăpere lungă, ce părea pe jumătate dormitor şi pe jumătate pod. Proviziile Bursucului, care într-adevăr se puteau vedea pretutindeni, ocupau jumătate din cameră – grămezi de mere, napi şi cartofi, coşuri pline cu nuci şi borcane cu miere; dar cele două paturi albe aşternute pe ce mai rămăsese din podea, erau moi şi îmbietoare, iar cearşafurile de pe ele, deşi grosolane, erau curate şi miroseau plăcut a levănțică; iar Şobolanul şi prietenul său Cârtiță, după ce se dezbrăcară repede, cât ai bate din palme, se aruncară în paturi mulțumiți şi fericiți.

Şi, după cum prevăzuse amabilul Bursuc, cei doi oaspeți obosiți veniră foarte târziu la micul dejun. Când ajunseră ei în bucătărie, focul ardea vesel în sobă, iar la masă stăteau doi arici care mâncau terci de ovăz din nişte străchini de lemn. Aricii lăsară lingurile jos, se ridicară în picioare şi îşi plecară capetele în semn de respect când intrară cei doi.

— Stați jos, stați jos, zise Şobolanul cu blândețe, şi mâncați-vă terciul. De unde sunteți voi, prichindeilor? Presupun că v-ați rătăcit prin zăpadă.

— Exact, domnule, spuse plin de respect cel mai mare dintre arici. Eu şi micul Billy voiam să găsim cărarea spre şcoală – mama ne-a pus să mergem, cu toate că vremea era aşa cum era – şi desigur că ne-am pierdut, domnule, şi Billy s-a speriat şi s-a apucat de plâns, pentru că, ştiți, el e mai mic şi mai fricos. Şi până la urmă am dat de uşa din spatele casei domnului Bursuc, şi ne-am luat inima-n dinți şi-am bătut, pentru că, ştiți, domnule, dl. Bursuc e aşa de cumsecade, toată lumea ştie asta –

— Înțeleg, spuse Şobolanul, tăindu-şi câteva feliuțe dintr-o bucată de şuncă, în timp ce Cârtiță spărgea nişte ouă într-o tigaie. Şi cum e vremea pe-afară? Şi nu-mi mai spune domnule, adăugă el.

— O, grozav de rea, domnule, e o zăpadă uite-aşa de mare, spuse ariciul. Nişte domni aşa de distinşi ca dumneavoastră nici n-ar trebui să iasă azi din casă.

— Unde-i dl. Bursuc?, întrebă Cârtiță, în timp ce punea ibricul de cafea pe foc.

— E în biroul lui, domnule, răspunse ariciul, şi a spus că o să fie foarte ocupat în dimineața asta, şi că să nu-l deranjăm.

Desigur că toți înțeleseră ce vrusese să spună Bursucul. Adevărul e că, aşa cum am mai spus şi mai înainte, când duci o viață intensă timp de şase luni pe an, şi dormitezi la fel de intens în celelalte şase, nu poți să dai mereu vina pe somn când sunt persoane de față şi ai treabă de făcut. Devine plictisitor să te tot scuzi. Animalele ştiau că Bursucul, după ce luase un mic dejun copios, se retrăsese în biroul lui şi se aşezase pe un fotoliu, cu picioarele ridicate pe un scaun şi cu o batistă roşie pe față, ca să se ocupe cu ce ştie el să facă mai bine în această perioadă a anului.

Clopoțelul de la uşa din față sună tare, şi Şobolanul, care era tot unsuros de la pâinea cu unt, îl trimise pe Billy, ariciul mai mic, să vadă cine e. Se auziră apoi paşi pe hol, şi imediat Billy apăru cu Vidră după el, care sări să-l îmbrățişeze pe Şobolan şi să-l salute cu căldură.

— Dă-te de pe mine!, bolborosi Şobolanul cu gura plină.

— M-am gândit eu că aici eşti, spuse Vidră bucuros. Azi dimineață i-am găsit pe toți de pe malul râului alarmați şi panicați. Şobolanul a lipsit de-acasă toată noaptea – la fel şi Cârtiță – trebuie să se fi întâmplat ceva îngrozitor, spuneau ei; şi zăpada îți acoperise urmele.

Dar ştiam că de câte ori cineva dă de belea, merge ață la Bursuc, ori dacă nu, Bursucul află el cumva care-i problema, aşa că am venit direct aici, prin Pădurea Sălbatică şi prin zăpadă!

Doamne! Ce frumusețe să vii aşa prin zăpadă în timp ce soarele roşu răsare din spatele trunchiurilor negre! Şi cum mergi aşa, prin nemărginirea tăcută şi nemişcată, auzi din când în când, cum fac poc! în cădere grămezi de zăpadă ce

alunecă de pe ramuri, şi te fac să tresari şi să o iei la fugă de frică.

Peste noapte au apărut castele şi grote de zăpadă – poduri, terase, metereze de zăpadă – aş fi putut să stau şi să le-admir şi să alerg printre ele cu orele. Ici şi colo erau crengi mari, rupte sub greutatea zăpezii, pe care măcălendrii stăteau sau ţopăiau vioi, umflaţi în pene şi ţanţoşi, de parcă ar fi fost opera lor. Un cârd răvăşit de gâşte sălbatice a trecut pe deasupra, zburând foarte sus pe cerul sur, şi câteva ciori s-au rotit peste copaci, s-au uitat în jos şi apoi au zburat în treaba lor făcând o mutră acră şi plină de dezgust; dar tot drumul n-am întâlnit nici o fiinţă cu scaun la cap de la care să aflu ceva ştiri.

Cam pe la jumătatea drumului am dat de un iepure care stătea pe un ciot, ştergându-şi faţa caraghioasă cu labele. S-a cam speriat săracul când m-am furişat în spatele lui şi i-am pus mâna pe umăr. A trebuit să-i dau vreo două bobârnace ca să-l fac să scoată din el ceva cât de cât logic. În cele din urmă am reuşit să-l fac să bâiguie că unul de-ai lui îl văzuse pe Cârtiţă cu o noapte înainte, umblând prin Pădurea Sălbatică; iepurii spuneau despre Cârtiţă, prietenul Şobolanului, că ar fi pasămite la ananghie, că s-ar fi rătăcit, şi că „ei”, care ieşiseră la vânătoare, l-au tot luat peste picior şi şi-au bătut joc de el.

„Şi de ce n-a făcut nici unul nimic?”, am întrebat eu. „Poate că Cel de Sus nu v-a dat prea multă minte, dar măcar sunteţi mulţi, sute de iepuroi bine făcuţi, graşi ca nişte purcei şi aveţi o grămadă de galerii care duc în toate direcţiile şi aţi fi putut să-l luaţi cu voi şi să-l duceţi la adăpost; măcar aţi fi putut încerca.” „Cum adică, noi?”, a spus iepurele. „Noi, iepurii?” Aşa că i-am mai dat vreo două şi am plecat. Nu mai puteam scoate nimic de la el. În orice caz, am aflat ceva; şi dacă aş fi avut norocul să dau peste unul dintre „ei”, aş fi aflat şi mai mult de-atât – sau ar fi aflat ei.

— Şi nu te-ai enervat deloc?, întrebă Cârtiţă, simţind din nou cum îl trec fiorii când auzi vorbindu-se de Pădurea Sălbatică.

— Să mă enervez? Vidră râse arătându-şi dinţii albi şi puternici. Le-aş arăta eu nervi dacă ar încerca să mă calce pe coadă. Te rog, Cârtiță, prăjeşte-mi şi mie nişte felii de şuncă, dacă nu te superi. Simt că mă usuc de foame şi am şi o groază de lucruri să-i povestesc Şobolanului, că nu l-am văzut de-un secol.

Aşa că blândul Cârtiță, după ce tăie câteva felii de şuncă, îi puse pe arici să le prăjească, iar el se reîntoarse la mâncarea lui, în vreme ce Vidră şi Şobolanul, aşezați unul lângă altul, vorbeau de-ale lor, şi aveau ce vorbi, slavă Domnului, că nu le mai tăcea gura.

După ce goliră o farfurie de şuncă friptă, animalele mai cerură una. Exact atunci îşi făcu apariția Bursucul, căscând şi frecându-se la ochi, şi îi salută pe toți în felul lui simplu şi liniştit, adresând fiecăruia câte o întrebare sau o vorbă bună.

— Trebuie să fie deja vremea prânzului, îi spuse el lui Vidră. N-ai vrea să rămâi să iei masa cu noi? Probabil că te-a apucat o foame de lup pe o vreme rece ca asta.

— Exact!, răspunse Vidră, făcându-i cu ochiul lui Cârtiță. Vederea acestor tineri arici care se îndoapă cu şuncă friptă, mă face să-mi dau seama că sunt de-a dreptul lihnit.

Aricii, pe care începuse să-i ia din nou foamea după sărăcăcioasa masă cu terci de ovăz, şi după munca asiduă în fața plitei, la prăjit de şuncă, se uitară sfioşi la dl. Bursuc, dar le era prea ruşine să mai spună ceva.

— Ei, iar voi, prichindeilor, mergeți acum acasă la mămica voastră, spuse Bursucul cu blândețe. O să trimit pe cineva cu voi să vă arate drumul. Mă leg că azi n-o să vă mai trebuiască nimic de mâncare la cină.

Şi Bursucul le dădu câte şase bănuți de căciulă şi îi bătu prieteneşte pe umăr, iar ei o luară din loc, fluturându-şi plini de respect scufiile.

Şi cei patru amici se aşezară la masă. Cârtiță se nimeri lângă dl. Bursuc, şi, pentru că ceilalți doi erau încă adânciți în sporovăiala lor despre râu, de la care nimic nu-i putea distrage, profită de ocazie ca să-i spună Bursucului cât de bine se simțea la el, ca şi cum ar fi fost în propria lui căsuță.

— Odată ce ajungi sub pământ, spuse el, simți că-ți vii în fire. Nu ți se poate întâmpla nimic rău, şi nimic nu te mai poate deranja. Te simți stăpân pe propria viață şi nu mai trebuie să dai socoteală nimănui. Lumea merge înainte deasupra şi fără tine, şi tu nu-ți mai bați capul. Când îți vine cheful să urci la suprafață, urci, şi îți dai seama că toate sunt acolo, la locul lor, şi că te aşteaptă aşa cum le-ai lăsat.

Bursucul îi zâmbea larg.

— Şi eu sunt de aceeaşi părere, răspunse el. Nicăieri nu găseşti adăpost mai bun şi nici mai multă linişte şi tihnă decât sub pământ. Şi dacă dintr-o dată simți că lumea-i prea mică în jurul tău şi vrei să îi dai amploare, scormoneşti un pic, şi iată-te sus! Dacă simți că ți-e prea mare casa, astupi vreo două găuri, şi iată-te iar în culcuşul tău! N-ai treabă nici cu zidarii, nici cu muncitorii, nici cu tot felul de băgăcioşi

care ți se uită peste gard, şi, ce-i şi mai minunat, n-ai treabă nici cu vremea.

Uită-te de exemplu la Şobolan: dacă râul creşte cu o juma' de metru, trebuie numaidecât să se mute în chirie; incomod, peste mână şi groaznic de scump. Sau la Broscoi. N-am nimic împotriva Conacului; e cea mai frumoasă casă de prin partea locului, nimic de zis. Dar să presupunem că izbucneşte un incendiu – ce se face Broscoiul atunci?

Sau să zicem că vântul îi zboară țiglele de pe acoperiş, sau că pereții se surpă sau crapă, sau că i se sparg geamurile – ce face el în cazul ăsta? Sau dacă se face curent în camere – eu, drept să spun, detest curentul – cum o scoate la capăt? Nu, în nici un caz, pe sus poți să mergi să te plimbi, dacă vrei, sau să aduni provizii; dar în final, tot în subteran te retragi – pentru că aici te simți cu adevărat acasă!

Cârtiță consimți din toată inima, şi drept urmare Bursuc se împrieteni foarte tare cu el.

— După prânz, spuse el, o să te conduc să-mi vezi căsuța. Cred că o să-ți placă. Şi cred că te pricepi şi la cum ar trebui să arate arhitectura unei locuințe, nu?

După ce terminară de mâncat, şi ceilalți doi se aşezară comod lângă sobă ca să discute aprins pe tema țiparilor, Bursucul aprinse o torță şi îl invită pe Cârtiță să-l urmeze. După ce traversară holul, trecură prin unul din tunelele principale, iar lumina pâlpâitoare a torței lăsa să se vadă din loc în loc, pe ambele părți ale coridorului, camere mari şi mici, unele doar cât nişte dulapuri, altele largi şi impunătoare ca şi salonul Broscoiului. Cotiră în unghi drept şi intrară într-un pasaj îngust care-i duse într-un alt coridor, unde făcură acelaşi lucru.

Cârtiță era uluit la vederea atâtor ramificații şi a întinderii galeriilor, a lungimii tunelelor întunecoase, a boltelor solide din cămările înțesate cu bunătăți, a zidăriei, a stâlpilor, a arcadelor şi a pardoselii.

— Când ai avut timp şi putere să faci toate astea?, spuse Cârtiță într-un final. E de-a dreptul uimitor!

— Ar fi într-adevăr uimitor, spuse simplu Bursucul, dacă le-aş fi făcut eu. Dar nu, eu doar am curățat tunelele şi camerele, în măsura în care am avut nevoie de ele. Mai sunt încă foarte multe în afară de astea. Dar văd că nu înțelegi, aşa că o să-ți explic.

Ei bine, cu mult timp în urmă, pe locul unde se întinde acum Pădurea Sălbatică, înainte chiar de apariția ei, a fost aici un oraş – un oraş din acela cu oameni, înțelegi tu. Exact aici unde suntem noi acum, ei trăiau, se plimbau, vorbeau dormeau şi îşi vedeau de treburile lor. Aici îşi puneau caii în grajd şi țineau ospețe, de aici mergeau la luptă sau plecau să facă negoț. Erau un popor puternic şi bogat şi erau nişte constructori minunați. Au zidit lucruri trainice pentru că au crezut că oraşul lor o să fie veşnic.

— Dar ce s-a-ntâmplat cu ei?, întrebă Cârtiță.

— Cine ştie?, zise Bursucul. Oamenii vin – stau o vreme, prosperă, construiesc – şi apoi pleacă. Aşa sunt ei. Dar noi rămânem. Au mai fost bursuci aici cu mult înainte ca oraşul acela să apară, aşa am auzit. Şi acum sunt din nou bursuci. Noi suntem o seminție care nu piere aşa de uşor; poate că plecăm dintr-un loc pentru o vreme, dar aşteptăm cu răbdare şi ne întoarcem. Şi aşa o să fie cât e lumea.

— Şi după ce au plecat oamenii aceia ce s-a întâmplat?, întrebă Cârtiță.

— După ce au plecat, continuă Bursucul, au venit vânturile şi ploile, şi încet, încet, an după an, au luat totul în stăpânire. Poate că şi noi, bursucii, aşa cum am putut noi, am dat o mână de ajutor, cine ştie? Totul s-a năruit, s-a surpat, s-a transformat în ruine şi încet a dispărut. Şi apoi, tot încet, totul a crescut, semințele s-au făcut vlăstari, vlăstarii copaci şi ferigile şi rugurile de mure s-au întins acoperind totul cu un hățiş. Stratul de frunze uscate s-a făcut una cu pământul, a crescut şi a şters orice urmă, apele, în revărsarea lor, au venit cu nisip şi mâl, îngropând ruinele pentru totdeauna, şi, încet – încet, vechiul oraş a devenit un sălaş prielnic pentru noi, bursucii; şi ne-am mutat aici.

Deasupra, la suprafața pământului, s-a întâmplat la fel. Au venit animalele, le-a plăcut locul, şi-au făcut vizuine, s-au stabilit aici, s-au înmulțit şi au prosperat. Nu le-a păsat câtuşi de puțin de trecut – nici nu le pasă vreodată; sunt prea ocupate. Locul a fost un pic deluros şi denivelat, bineînțeles, şi plin de gropi şi de scorburi; dar ăsta a fost mai degrabă un avantaj. Şi au rămas aici; pentru că nu le pasă nici de viitor – viitorul acela, când oamenii poate vor veni din nou – pentru un timp – după cum e şi posibil. Pădurea Sălbatică e foarte populată acum; cu tot felul de viețuitoare, şi bune, şi rele şi fără importanță – nu vreau să dau nume. Că doar orice pădure are şi uscături. Dar cred că ai aflat şi tu câte ceva despre ele până acum.

— Într-adevăr, spuse Cârtiță, cuprins de un fior uşor.

— Ei, da, spuse Bursucul, bătându-l prieteneşte pe umăr, a fost prima ta întâlnire cu ele. Până la urmă nici nu sunt aşa de rele; şi la urma urmei toți trebuie să trăim şi să-i lăsăm şi pe alții să trăiască. Dar o să dau de ştire mâine că eşti aici, şi cred că n-o să mai ai probleme. Oricine mi-e mie prieten merge pe unde pofteşte în această pădure, şi cine se-mpotriveşte, are de-a face cu mine.

Când se întoarseră în bucătărie, îl găsiră pe Şobolan plimbându-se în sus şi-n jos, foarte neliniştit. Atmosfera subterană îl apăsa şi îl călca pe nervi, şi pe deasupra începuse să i se facă teamă că râul o s-o ia din loc, dacă nu e el acolo să-l păzească. Aşa că îşi puse paltonul, se încinse cu cordonul şi cu cele două pistoale şi spuse plin de nerăbdare:

— Hai, Cârtiță! Să plecăm cât mai e lumină afară. Nu mai vreau să stau nici măcar o singură noapte în Pădurea Sălbatică.

— Nu-ți face probleme, prietene, spuse Vidră. Vin şi eu cu tine; cunosc fiecare cărăruie şi legat la ochi. Şi dacă cineva are nevoie de vreo scatoalcă, bazează-te pe mine, că îi dau cu vârf şi îndesat.

— Nu te mai agita, Şobo, adăugă Bursucul foarte liniştit. Galeriile mele merg mai departe decât crezi, şi unele duc la marginea pădurii, în toate direcțiile, deşi puțină lume care trece pe la mine ştie lucrul ăsta. Când vei vrea să pleci, o să

mergi pe una dintre scurtăturile mele. Şi-acum, fă-te comod şi liniştește-te.

Şobolanul era totuşi nerăbdător să o ia din loc şi să fie din nou cu râul lui drag, aşa că Bursucul, luându-şi iar torța, o porni înaintea Şobolanului şi a celorlalți doi, de-a lungul unui tunel umed şi neaerisit, care şerpuia şi se adâncea, şi era în parte boltit şi în parte tăiat în piatră, şi o ținu aşa o bucată bună de mers, ce păru interminabilă. În cele din urmă, lumina zilei începu să se zărească vag prin hățişul de plante crescute la gura tunelului; iar Bursucul, luându-şi în grabă rămas bun, îi împinse prin deschizătură, mască locul, astfel încât să pară cât se poate de natural, îngrămădind vreascuri, uscături şi frunze uscate la ieşirea din pasaj, şi se retrase.

Cei trei se găseau acum la marginea Pădurii Sălbatice. În spatele lor se vedeau pietre şi crengi şi rădăcini îngrămădite la întâmplare; în față, un câmp liniştit şi nemărginit, brăzdat din loc în loc de tufişuri, negre pe zăpada albă, şi, departe de tot, scânteierea bătrânului râu, sub lumina unui soare de iarnă, ce atârna roşu la orizont. Pentru că ştia toate potecile, Vidră o luă înainte, şi merseră în linie dreaptă până ajunseră la un gărduleț. Acolo se opriră un moment şi priviră în urmă la masa mare, densă, compactă şi înfricoşătoare a Pădurii Sălbatice, ridicându-se amenințătoare din întinderea albă; şi toți deodată se întoarseră şi o porniră grabnic către casă, către un foc bun care să ardă în sobă şi să-şi arunce licăririle jucăuşe pe obiectele familiare lor, către vocea veselă ce se aude la fereastră, vocea râului, pe care-l cunoşteau şi în care aveau deplină încredere, care nu le inspira teamă şi nu le dădea fiori niciodată.

Şi cum mergea aşa cu pas grăbit, anticipând momentul întoarcerii acasă printre lucruri familiare şi plăcute, Cârtiță înțelese clar că era un animal de câmp, iubitor al tufişurilor şi al păşunii, al ogorului arat şi cultivat, al grădinilor şi drumeagurilor numai bune pentru o plimbare la căderea serii. Greutățile şi potrivniciile vieții, rezistența şi lupta cu forțele naturii erau pentru alții; el trebuia să fie cuminte şi să

stea aici, în locurile astea mai paşnice şi mai cunoscute lui, în care aventura e mai cumpătată şi mai potolită.

5. Dulce Domum

Oile alergau până la gard şi se înghesuiau în el, suflau cu nările lor fine şi tropăiau delicat cu picioarele, dându-şi capetele pe spate, fugeau de colo-colo pline de vioiciune, sporovăind şi râzând, iar un abur uşor se ridica din țarc în aerul rece.

Şobolanul şi Cârtiță se înapoiau dintr-o lungă ieşire împreună cu Vidră, după o zi de vânătoare şi explorare prin munți, acolo unde îşi aveau firavul izvor câteva pârâiaşe ce se vărsau în bătrânul lor râu; ziua scurtă de iarnă începuse să se îngâne tot mai tare cu noaptea, iar ei mai aveau încă ceva de mers.

Înaintând cu greutate de-a lungul mirişti, auziseră oile şi se îndreptaseră spre ele; şi acum, îndepărtându-se de țarc, găsiră o cărăruie mai umblată, aşa că nu mai călcau aşa de anevoie, şi ştiură, aşa cum ştiu toate animalele, căci le şoptea un glas lăuntric, că „Da, cu siguranță, acesta e drumul către casă!”

—Parcă ne-am apropia de un sat, spuse Cârtiță cu oarecare suspiciune, încetinindu-şi pasul, pe măsură ce cărăruia, care între timp devenise potecă şi apoi drumeag de țară, se preschimbase acum într-un drum în toată regula, acoperit cu pietriş. Animalele nu prea aveau de-a face cu satele, iar drumurile pe care umblau ele nu treceau pe acolo, şi nu țineau seama nici de biserică, nici de poştă, nici de cârciumă.

— O, n-are-a face!, zise Şobolanul. La vremea asta a anului toți stau prin case, strânşi în jurul vetrei; bărbați, femei, copii, câini, pisici, toți la grămadă. O să trecem neobservați şi n-o să ni se-ntâmple nimic, şi dacă vreți, putem să ne şi uităm la ei pe fereastră, să vedem ce fac.

THE NEW MOON

Noaptea cădea repede la mijlocul lui decembrie, şi satul părea cu totul îngropat în întuneric pe când cei trei se apropiară încet, păşind uşor pe stratul fin de zăpadă ce se aşternuse pe jos ca o pudră. Nu se vedea mai nimic în afară de nişte pătrate slab luminate, roşii-portocalii, de o parte şi de alta a drumului, acolo unde lumina focului sau a lămpii răzbătea prin ferestre până în întunericul de afară.

Majoritatea ferestrelor erau joase, zăbrelite, dar lipsite de obloane şi prin ele se puteau zări familiile adunate în jurul mesei, servind ceaiul sau absorbite de lucrul de mână sau vorbind, râzând şi gesticulând, şi având toţi pe chip o fericire şi o lumină demne de a fi zugrăvite pe pânza unui tablou, şi acel farmec natural ce apare atunci când cineva nu ştie că e privit.

Mutându-se în voie de la o scenă la alta, cei doi spectatori, aflaţi atât de departe de casă, simţiră că îi cuprinde un fel de dor şi de melancolie când văzură o pisică moţăind sub mângâierea cuiva, un copil adormit luat în braţe şi dus în pătuţ, sau un bărbat obosit întinzându-se şi golindu-şi pipa, lovind-o de capătul unui buştean ce mocnea în vatră. Dar le atrase atenţia în mod special o fereastră micuţă, cu obloanele trase, care lăsa să se vadă şi să se simtă acea atmosferă domestică şi intimă a lumii de acasă – o lume tihnită ce lasă dezlănţuirea forţelor Naturii afară, departe.

Atârnată de oblonul alb, se putea zări o colivie, de fapt se putea distinge foarte clar fiecare gratie a ei, tăviţa cu mâncare şi toate celelalte accesorii, şi chiar şi bucăţica de zahăr cu marginile tocite, care fusese pusă acolo, probabil, ieri. Pe bara din mijloc era un locatar pufos, cu căpşorul bine băgat sub aripă, şi părea atât de aproape că îţi venea să-l mângâi; vârfurile fine ale penelor mai zburlite atingeau uşor geamul luminat. Şi cum se uitau ei aşa, micuţa vietate adormită tresări, se trezi, se scutură şi îşi ridică căpşorul. Îi văzură ciocul mic, cum se deschise într-un căscat plictisit, apoi pasărea se uită în jur, după care se ghemui iar cu capul între pene, iar puful ciufulit se netezi treptat, pe măsură ce

drăgălaşul locatar se cufunda într-un somn profund şi liniştit.

Dar o rafală de vânt rece îi lovi pe spectatori în ceafă, iar acele înghețate de promoroacă ce le căzură pe piele, îi treziră din visare şi îşi dădură seama că le înghețaseră degetele şi că erau morți de oboseală, iar casa lor era departe şi drumul anevoios.

După ce ieşiră din sat şi trecură de şirurile de case, simțiră iar în nări, de o parte şi de alta, mirosul prietenos al câmpului, ce răzbătea prin întuneric până la ei; atunci se prinseră unul de altul, gata să înfrunte şi ultima bucată de drum, cea către casă, cea care avea să se termine în clinchetul cheilor băgate în zăvorul uşii şi în fața sobei calde şi a obiectelor familiare care îi salută primitoare pe călătorii plecați demult şi veniți de departe. Şi merseră aşa îndârjiți şi tăcuți, fiecare gândindu-se la ale lui.

Cârtiță se gândea la o cină bună, pentru că, fiind întuneric, şi ținutul fiindu-i străin, se lua după Şobolan şi îl lăsa pe el să conducă, după cum ştia. Iar Şobolanul mergea puțin înainte, după cum îi era obiceiul, cu umerii ridicați, cu ochii fixați la drumul ce i se întindea înainte; aşa că nu-i de mirare că nu-l observă pe bietul Cârtiță când acesta simți „chemarea”, care îl învălui ca un fel de curent electric.

Noi, ceilalți, cei care am pierdut cel mai subtil dintre simțuri, nu avem puterea să exprimăm nici măcar prin cuvinte capacitatea unui animal de a comunica cu natura şi nu ştim decât cuvântul „miros”, de exemplu, pentru a defini mulțimea de fiori delicați ce gâdilă nările unui animal zi şi noapte, chemându-l, avertizându-l, încitându-l sau umplându-l de dezgust. Era una din acele chemări misterioase şi magice venite din văzduh, cea care îl cuprinse dintr-o dată pe Cârtiță, furnicându-l cu farmecul ei atât de cunoscut, deşi, deocamdată, nici măcar el nu îşi putea da seama ce era.

Se opri brusc, nasul începu să adulmece încoace şi-ncolo, încercând din răsputeri să prindă iar acel firişor delicat, acea urmă fină, care îl atrăsese mai înainte cu aşa o forță. Dură o clipă doar, şi îl prinse din nou; şi de data

aceasta amintirile îi năvăliră în minte într-un şuvoi de nestăvilit.

Acasă! Ăsta era mirosul acela mângâietor, mireasma aceea plăcută care plutea prin aer, mâna aceea invizibilă care îl trăgea şi îl ademenea într-o singură direcție. Aşadar, trebuie să fi fost foarte aproape de casă, de căsuța lui pe care o părăsise în graba mare şi la care nici nu s-a mai gândit din ziua aceea în care a descoperit râul! Şi acum ea îşi trimitea mesagerii să-l prindă şi să-l aducă înapoi. De la plecarea lui din acea dimineață însorită, abia dacă s-a gândit vreun pic la ea, aşa de captivat fusese de noua lui viață cu plăcerile, surprizele şi aventurile ei inedite şi extraordinare. Iar acum, se trezi năpădit de vechi amintiri şi căsuța lui îi reînvie în memorie, într-o imagine clară şi luminoasă.

Era sărăcăcioasă, e-adevărat, şi mică şi modest mobilată, dar era a lui, o făcuse el cu mâinile lui, şi întotdeauna fusese bucuros să se întoarcă acolo după o zi de muncă. Şi căsuța se bucura şi ea de prezența lui, bineînțeles, şi îi era dor de el, şi ar fi dorit ca el să se întoarcă şi acum i-o spunea prin miros, cu durere în suflet şi cu reproş, dar fără să fie supărată pe el; doar că era tristă şi-l aştepta.

Chemarea era limpede şi clară ca lumina zilei. Nu trebuia decât s-o asculte şi s-o urmeze.

— Şobo, spuse el entuziasmat, stai aşa! Vino-ncoace! Vino repede!

— Hai, ce te-ai oprit, mergi înainte, îl îndemnă Şobolanul cu veselie, continuându-şi drumul.

— Te rog, opreşte-te, Şobo, îl imploră Cârtiță, cu un nod în gât. Nu înțelegi! Casa mea, căsuța mea! Tocmai am adulmecat-o, şi simt că e pe-aproape, foarte aproape. Şi trebuie să merg într-acolo, trebuie, trebuie! Te rog, întoarce-te, Şobo! Te rog, întoarce-te!

Însă Şobolanul o luase înainte şi era deja departe, mult prea departe ca să-l audă pe Cârtiță, mult prea departe ca să mai poată percepe sunetul ascuțit şi tânguitor al vocii lui. Şi era şi mult prea absorbit de vreme, căci şi el adulmecase ceva – ceva suspect, ca de exemplu o foarte iminentă ninsoare.

— Cârțiță, ar fi bine să nu ne oprim din mers, strigă el. O să ne-ntoarcem mâine să vedem ce-ai găsit. Dar acum hai să grăbim pasul – e târziu, şi o să înceapă iar să ningă, şi nu ştiu sigur pe unde s-o luăm! Şi numai nasul tău ne poate scoate din impas, prietene, aşa că hai repede, să adulmeci drumul!

Şi Şobolanul îşi văzu mai departe de drum, fără să aştepte vreun răspuns. Bietul Cârțiță stătea singur în mijlocul cărăruii, cu inima frântă, şi cu un nod în gât, simțind cum îl îneacă plânsul. Dar chiar şi în astfel de împrejurări, loialitatea față de prietenul său rămânea aceeaşi. Pentru că nu se gândi nici măcar o clipă să-l părăsească. Între timp însă, mireasma vechii lui căsuțe îi stăruia în nări, îi şoptea, îl ademenea şi îl chema imperios. Dar nu îndrăzni să mai zăbovească prins în mrejele acestei adieri minunate.

Şi, smulgându-se cu durere din vraja acelui miros atât de drag lui, privi în jos la drum şi îl urmă supus pe Şobolan, în timp ce o boare fină şi abia simțită îi stăruia încă în nări, acuzându-l că s-a lăsat cucerit astfel de noul lui prieten şi că s-a dedat unei crude şi nemiloase uitări. Cu puțin efort îl prinse din urmă pe Şobolan, care nu bănuia nimic, şi care se apucă să pălăvrăgească voios despre ce o să facă ei când o să ajungă acasă, şi despre cât de vesel o să ardă focul în salonaş, şi ce o să mănânce ei la cină; şi nici nu băgă de seamă că prietenul lui era abătut şi foarte tăcut. În cele din urmă însă, după o bună bucată de drum, pe când treceau pe lângă nişte cioturi de la marginea unui crâng paralel cu poteca lor, Şobolanul se opri şi spuse plin de bunăvoință:

— Dar tu pari frânt de oboseală, Cârțiță. Văd că nici nu mai poți să vorbeşti şi îți târâi picioarele de parcă ar fi de plumb. Eu zic să facem un mic popas aici şi să ne tragem sufletul. Văd că încă nu s-a pornit ninsoarea şi noi aproape că am ajuns.

Cârțiță se aşează trist pe un ciot, încercând să se controleze, pentru că simțea că nu se mai poate abține. Nodul pe care îl avea în gât şi cu care se luptase atâta să nu se desfacă într-un plâns cu sughițuri, refuza să se dea bătut.

Urca tot mai sus, eliberându-se într-un suspin, şi fu apoi urmat de alte suspine, până ce Cârțiță cedă şi începu să plângă de mama focului, cu lacrimi şi cu sughițuri, dându-şi seama că oricum nu mai putea face nimic, şi că pierduse urma aceea firavă pe care o adulmecase cu ceva timp în urmă.

Şobolanul, uimit şi luat prin surprindere de izbucnirea aceasta a lui Cârțiță, nu îndrăzni să scoată nici un cuvânt. În cele din urmă întrebă, foarte încet şi foarte duios:

— Ce e, prietene? Ce s-a-ntâmplat? Spune-mi ce te apasă şi cum te pot ajuta.

Dar bietul Cârțiță nu putea să vorbească din pricina zbuciumului şi a plânsului care îl îneca.

— Ştiu că e o căsuță mică şi ponosită, spuse el în cele din urmă printre suspine şi sughițuri, nu e ca şi locuința ta confortabilă – sau ca vila frumoasă a Broscoiului – sau ca şi casa întinsă a Bursucului – dar e căsuța mea – şi am iubit-o – şi am plecat şi am uitat de ea – şi apoi am adulmecat-o dintr-o dată – acolo pe drum, când te-am strigat şi tu n-ai vrut să m-asculți – şi mireasma ei a venit împreună cu toate amintirile şi parcă m-a izbit, aşa – şi am vrut să mă întorc la ea! – O, Doamne, O Doamne! – şi tu nu te-ai întors când te-am chemat – şi a trebuit s-o părăsesc, deşi îi simțeam mirosul tot timpul – şi am crezut că o să mi se rupă sufletul.

– Am fi putut măcar să mergem pân-acolo şi să aruncăm o privire, Şobo – o privire doar – era aproape – dar tu nu te-ai întors, Şobo, tu nu te-ai întors! O, Doamne, O, Doamne!

Amintirea acestor lucruri îi aduse lui Cârțiță noi valuri de plâns şi suferință, şi suspinele puseră iar stăpânire pe el, împiedicându-l să vorbească. Şobolanul se uita fix şi nu spunea nimic, doar îl bătea uşor pe umăr pe amicul lui. După o vreme, murmură cu tristețe în glas:

— Acum înțeleg! Ce porc am fost! Asta sunt, un porc! Un porc şi jumătate!

Aşteptă până ce plânsul lui Cârțiță se mai domoli un pic şi până suspinele şi sughițurile se mai rărire. Apoi se ridică, şi spunând, cu nepăsare parcă „Ei, ar cam fi timpul să o

luăm din loc!”, porni pe acelaşi drum anevoios pe care veniseră.

— Încotro mergi (hâc), Şobo (hâc)?, strigă alarmat Cârtiță, printre sughițuri de plâns.

— Mergem înapoi să-ți găseşti căsuța, amice, răspunse Şobolanul; aşa că ar fi mai bine să vii, pentru că o să ne ia ceva vreme s-o găsim, şi oricum numai tu poți să te iei după miros.

— O, întoarce-te, Şobo!, strigă Cârtiță, ridicându-se şi luând-o la goană după el. N-are nici un rost. E prea târziu, şi mult prea întuneric, şi casa mea e prea departe, şi o să ningă! Şi – şi nici măcar n-am vrut să afli că mi-e aşa de dor de ea – a fost doar o întâmplare, o greşeală! Şi gândeşte-te la Malul Râului, şi la cina care te-aşteaptă acasă!

— Lasă-l încolo de mal!, spuse cu însuflețire Şobolanul. O să-ți găsesc căsuța şi de-ar fi să umblu toată noaptea prin zăpadă! Aşa că nu mai fi trist şi ia-mă de braț, şi o să vezi că ajungem acolo cât ai clipi.

Deşi încă se mai smiorcăia şi se împotrivea, Cârtiță se văzu nevoit să se ia după tovarăşul său, care, glumind şi sporovăind vesel, reuşi să-l învioreze şi să facă drumul să pară mai scurt. Când Şobolanului i se păru că se apropiară de locul acela unde prietenul său simțise „mirosul”, spuse:

— Acum gata cu vorba. Treci la treabă! Ia-o pe urmele mirosului!

Merseră în tăcere o bucată de vreme, când deodată simți un fel de fior electric trecând prin corpul lui Cârtiță şi apoi prin brațul lui, căci cei doi mergeau la braț. Dintr-odată Cârtiță se desprinse de amicul său, rămase țintuit locului şi aşteptă, cu atenția încordată la maxim.

Începu iar să simtă!

Stătu o clipă nemişcat, cu nasul în sus, iar nările îi tremurară uşor în timp ce adulmeca aerul. Alergă apoi câțiva paşi în față – pierdu urma – adulmecă iar – o luă înapoi; şi apoi merse iar, încet şi fără şovăială, înainte.

Şobolanul, foarte entuziasmat, se ținea după Cârtiță, în timp ce acesta, ca un somnambul, traversă un şanț, se strecură printr-un tufiş şi, cu nasul fremătând şi adulmecând întruna, o luă de-a dreptul pe un câmp întins şi gol, luminat numai de licărirea slabă a stelelor. Şi dintr-odată, fără măcar să spună vreo vorbă, sau să facă vreun semn, Cârtiță intră în pământ; dar Şobolanul era numai ochi şi urechi şi într-o clipită fu şi el jos, în tunelul în care îi conduse infailibilul nas al lui Cârtiță.

Era un tunel strâmt şi lipsit de aer, şi se simțea un miros puternic de pământ, şi Şobolanului îi păru o veşnicie până când ajunse la capătul lui şi putu să se îndrepte şi să se întindă şi să-şi scuture un pic blana. Cârtiță aprinse un chibrit, şi la lumina lui, Şobolanul văzu că se găseau într-un spațiu deschis, curat şi aşternut cu un strat de nisip, şi exact în fața ochilor, văzu uşa casei lui Cârtiță, cu un clopoțel într-o parte, şi cu o tăbliță pe care scria cu litere gotice „Căsuța lui Cârtiță”.

Cârtiță luă un felinar dintr-un cui din perete şi îl aprinse, iar Şobolanul, uitându-se în jur, văzu că se aflau într-un fel de curte. De o parte a uşii era o băncuță, iar de cealaltă un tăvălug; asta deoarece Cârtiță, fiind un pedant şi un odonat, nu suporta ca nisipul din fața casei să fie deranjat şi denivelat de animalele care intrau la el. Pe pereți atârnau coşuri de sârmă pline cu ferigi, iar din loc în loc erau construite console pe care stăteau statuete din ghips, cum ar fi Garibaldi, micul Samuel, regina Victoria şi alți mari eroi ai Italiei moderne. Într-o parte a curții era o popicărie,

mărginită de bănci şi mese de lemn, iar pe mese erau desenate nişte cerculeţe, pasămite pentru halbele de bere. În mijloc era un mic bazin rotund cu peştişori, ornat frumos pe margine cu scoici şi cochilii. Din mijlocul bazinului se ridica un fel de coloană acoperită cu scoici şi împodobită în vârf cu o bilă de sticlă argintie, în care se reflectau toate obiectele din jur, deformate şi rotunjite, ceea ce era extrem de amuzant şi de plăcut.

Faţa lui Cârtiţă radia de fericire la vederea tuturor acestor obiecte dragi lui, şi se grăbi să-l poftească pe Şobolan în casă; aprinse lampa din hol şi privi cu plăcere în jur. Văzu că toate erau acoperite de un strat gros de praf, văzu înfăţişarea tristă pe care o avea căsuţa lui părăsită nasul în palme. de atâta vreme şi cât de sărăcăcioasă şi strâmtă era, şi se prăbuşi într-un fotoliu din hol, cu

— Vai, Şobo!, suspină el plin de dezamăgire, de ce am făcut aşa ceva? De ce te-am adus în locul ăsta rece şi neprimitor într-o noapte ca asta, când puteai să fii acum în casa ta de pe Malul Râului, încălzindu-ţi picioarele lângă foc, înconjurat de toate lucrurile dragi ţie?

Şobolanul nici măcar nu dădu atenţie văicărelilor lui Cârtiţă. Alerga de colo colo, deschidea uşi, se uita prin camere şi prin dulapuri, aprindea lămpi şi lumânări şi se vâra peste tot.

— Ce căsuţă nemaipomenită ai!, striga el vesel. Aşa de intimă! Şi aşa de bine orânduită! Toate sunt la locul potrivit! Ce seară minunată o să petrecem aici! Dar mai întâi avem nevoie de un foc straşnic; mă ocup eu de asta – ştiu întotdeauna unde să găsesc cele de trebuinţă. Deci acesta e salonaşul? Splendid! Şi a fost ideea ta să construieşti culcuşurile alea în perete? Extraordinar! Acum o să mă reped după nişte lemne şi după cărbuni, şi tu pune mâna pe o cârpă de praf – vezi că e una în sertarul mesei din bucătărie – şi şterge un pic pe-aici. Hai, dă-i zor, amice!

Încurajat de voioşia prietenului său, Cârtiţă se ridică şi se apucă de şters şi de lustruit plin de însufleţire, în timp ce Şobolanul, care alerga de colo colo cu braţele încărcate de lemne şi cărbuni, aprinse un foc zdravăn în sobă. Îl chemă şi

pe Cârtiță să se încălzească; dar Cârtiță fu iar cuprins de un acces de melancolie, şi se aşează pe canapea, vârându-şi capul sub cârpa de praf, doborât de o neagră disperare.

— Şobolanule, se jelui el, ce-o să ne facem cu cina, biet animal obosit, lihnit şi înghețat de frig? N-am nimic să-ți ofer – nimic – nici măcar o fărâmă!

— Ce bleguț şi plângăcios mai eşti şi tu!, spuse Şobolanul. Mai înainte am văzut un deschizător de conserve în dulapul din bucătărie; şi oricine ştie că acolo unde e un deschizător de conserve, sunt şi cutii cu sardine. Vino-ți în fire şi haide să căutăm.

Şi s-au pus pe căutat, scormonind prin fiecare dulap şi prin fiecare sertar. Şi în cele din urmă eforturile le-au fost răsplătite, deşi nu chiar aşa cum s-ar fi aşteptat; dar tot era ceva: o conservă de sardine, o cutie de biscuiți, aproape plină, şi un cârnat german împachetat în folie.

— Un adevărat festin!, remarcă Şobolanul, în timp ce aranja masa. Unii şi-ar da şi viața ca să stea cu noi la masă în seara asta!

— Dar nu e pâine!, mormăi Cârtiță cu amărăciune; şi nici unt, şi nici...

— Şi nici paté de foie gras, şi nici şampanie!, continuă ironic Şobolanul. Şi că veni vorba, ce-i uşița aceea de la capătul coridorului? Beciul, desigur! Camera cu comori! Ia stai un pic!

Se îndreptă spre uşa beciului şi reapăru imediat, destul de prăfuit, cu câte o sticlă de bere în fiecare mână şi alta sub fiecare braț.

— Da' ştiu că-ți place să te răsfeți, măi Cârtiță, zise Şobolanul. Nu-ți refuzi nimic. Ăsta e cel mai grozav loc pe care l-am văzut eu în viața mea. Şi de unde zici că ai luat gravurile alea? Dau un aer aşa de intim şi de primitor! Nici nu mă mir că-ți place aşa de mult aici. Hai, povesteşte-mi! Spune-mi tot despre căsuța ta şi cum ai reuşit să o aranjezi aşa de bine.

Şi, pe când Şobolanul aşeza pe masă farfuriile, cuțitele , furculițele şi muştarul, pe care îl pusese într-o ceşcuță, Cârtiță, al cărui piept încă sălta din cauza sughițurilor de

plâns, începu să povestească, mai întâi timid, şi apoi tot mai relaxat, pe măsură ce căpăta curaj, cum şi-a imaginat totul, cum a plănuit fiecare lucruşor, cum a moştenit nu ştiu ce de la o mătuşă, sau cum a cumpărat nu ştiu ce pe o nimica toată de la târg, sau cum a economisit şi a trăit cu mari renunțări ca să-şi ia nu ştiu ce flecuşteț.

Curând îşi recăpătă voia bună şi, cu lampa în mână, se apropie pe rând de fiecare lucru drag lui, ca să-l atingă, şi să povestească întreaga lui istorie, şi să-l laude, aşa că uită cu desăvârşire de cina de care aveau amândoi atâta nevoie. Şobolanul era lihnit de foame, dar se străduia să ascundă acest lucru, şi, luându-şi un aer grav, examina fiecare obiect cu luare-aminte, exclamând din când în când, atunci când i se dădea ocazia, „minunat" sau „extraordinar de frumos".

În cele din urmă, Şobolanul reuşi să-l atragă pe amicul său la masă, dar pe când se muncea să deschidă conserva de sardine, auzi venind de afară nişte sunete, ca şi cum ar fi tropăit cineva în pietriş, şi murmur de voci subțirele, şi nişte frânturi de fraze – „Acum aşezați-vă cum trebuie – Tommy, ridică un pic felinarul – drege-ți vocea mai întâi – nu tuşeşte nimeni după ce spun unu, doi, trei. – Unde-i micul Bill? – Iată-te, hai, aşează-te, aşteptăm cu toții –"

— Ce-i asta?, întrebă Şobolanul, oprindu-se un moment.

— Cred că sunt şoarecii de câmp, răspunse Cârtiță cu mândrie. La vremea asta merg cu colindul. A devenit un obicei prin partea locului. Şi pe mine nu mă uită niciodată – ultima lor oprire e întotdeauna aici; de obicei le ofer băuturi calde, şi chiar şi cina, atunci când îmi permit. O să fie ca-n vremurile bune, să-i aud din nou cântând.

— Păi să le deschidem!, strigă Şobolanul alergând către uşă.

Şi când deschiseră, le apăru înaintea ochilor o imagine de toată frumusețea, în ton cu sezonul. În curtea luminată uşor de razele unui felinar erau vreo opt sau zece şoricei aşezați în semicerc, cu gâturile înfăşurate în fulare roşii de lână, cu mâinile în buzunare şi tropăind de zor ca să se încălzească.

Se uitau unii la alții cu ochişorii lor strălucitori şi rotunzi ca nişte mărgele, mustăcind timizi şi dându-şi coate. Şi când uşa se deschise, unul dintre cei mai mari, cel care ducea felinarul, spuse: „Şi-acum, unu, doi, trei, şi!”, şi deodată, vocile lor subțirele se înălțară în aer, intonând unul din acele colinde străvechi, compuse de bunii lor când, siliți de zilele geroase şi viforoase, se aciuau prin cotloane ferite de

frig, unul din acele colinde făcute să fie cântate pe străzi cu zloată, sub ferestrele luminate, la vremea Crăciunului.

COLIND

Iarna-i grea şi viforoasă
Lăsați-ne gazde-n casă
Lângă vatră, lângă foc
Vă rugăm ne faceți loc
Şi vă bucurați!

Stăm aici în frig, pe gheață
Şi picioarele ne-ngheață
De departe noi venim
Gazde bune să-ntâlnim
Să fiți lăudați!

Iată noaptea că veni
Şi-o stea-n ceruri licări
Ploaie caldă, luminată
Steaua binecuvântată
Să fiți luminați!

Bunul Iosif şi Maria
Îşi făceau călătoria
Şi văzură steaua sus
Cum la grajduri a ajuns
Fiți binecuvântați!

Şi îngerii de-atunci ne spun
Cine-a văzut primul Crăciun
Animalele-au văzut
Miracolul l-au cunoscut!
Cu ele să vă bucurați!

Cântăreții se opriră sfioşi, dar cu zâmbetul pe buze, se uitară unii la alții şi apoi tăcură. De undeva de sus, de

departe, pătrunse în tunelul prin care veniseră, un clinchet melodios, sunetul cristalin şi vesel al unor clopoţei.

—Aţi cântat minunat, băieţi!, spuse cu căldură Şobolanul. Şi acum, poftiţi înăuntru cu toţii şi încălziţi-vă lângă foc, şi beţi ceva cald!

— Da, poftiţi, şoriceilor, strigă cu nerăbdare şi Cârtiţă. O să fie aşa ca altădată! Închideţi uşa după voi. Şi trageţi laviţa aceea lângă foc. Şi acum staţi un pic până ce noi... Vai, Şobo!, strigă el plin de disperare, trântindu-se pe un scaun şi simţind că îl podideşte iarăşi plânsul. Ce ne facem? N-avem nimic să le dăm!

— Lasă totul în seama mea, spuse Şobolanul foarte stăpân pe sine. Hei, tu cel cu felinarul! Vino încoace! Vreau să vorbesc ceva cu tine. Spune-mi, e vreun magazin deschis la ora asta?

— Desigur, domnule, răspunse şoricelul plin de respect. În perioada asta a anului noi ţinem magazinele deschise la orice oră.

— Atunci ascultă!, spuse Şobolanul. Pleci chiar acum, cu tot cu felinar, şi aduci...

Cârtiţă nu mai auzi ce vorbiră cei doi mai departe, în afară de câteva frânturi de conversaţie, cum ar fi „şi ai grijă, să fie proaspăt!", - „nu, o jumătate de kilogram ajunge!", - „vezi să fie de la Buggins, că altele nu-mi plac" – „nu, doar cele foarte bune" – „dacă nu găseşti acolo, încearcă în altă parte" – „da, să fie de casă, nu la conservă" – „vezi, fă tot ce poţi!" Apoi se auzi clinchetul unor monede trecute din mână în mână, şi, după ce şoricelul primi şi un coş mare pentru cumpărături, se făcu nevăzut cu tot cu felinar.

Restul şoriceilor, înşiraţi pe laviţă, începură să se simtă tot mai în largul lor lângă foc şi îşi legănau acum picioruşele înghemţate de frig, ca să se dezmorţească la căldura plăcută a sobei; În timpul ăsta, nefiind în stare să lege o conversaţie mai acătării, Cârtiţă începu să-i întrebe pe fiecare despre familiile lor, şi îi puse să înşiruie numele a tot felul de rude şi de fraţi, care erau, se vede treaba, mult prea mici ca să fie lăsaţi la colindat anul ăsta, dar care aşteptau cu nerăbdare să li se îngăduie acest lucru la anul.

În vremea asta Şobolanul analiza eticheta unei sticle de bere.

— Asta e Old Burton, observă el cu încântare. O adevărată delicatesă! Prima-ntâia! Acum o să putem face şi un punci cald! Pregăteşte cele necesare, Cârtiță, până scot eu dopurile.

Şi nu dură mult şi amestecul aromat fu gata, iar ceainicul fu aşezat pe foc; şi cât ai bate din palme, fiecare şoricel se văzu cu o cană cu băutură fierbinte în mână. Şi se apucară toți de băut şi de tuşit, şi de şters nasurile care începură să se dezgheţe, şi se puseră pe râs şi sporovăială, uitând cu desăvârşire de frigul de afară; că nimic nu e mai plăcut iarna, decât un punci cald la gura sobei.

— Sunt şi buni actori, îi spuse Cârtiță Şobolanului. Scriu piese de teatru şi apoi le joacă. Şi unde mai pui că le joacă şi foarte bine! Au prezentat una de-a dreptul grozavă anul trecut, despre un şoarece de câmp care a fost răpit pe mare de un pirat berber, şi a fost pus să tragă la galere; şi după ce a scăpat şi a venit înapoi acasă, a descoperit că iubita lui intrase la mănăstire. Hei, tu!Tu ai jucat în piesa asta, acum mi-aduc aminte. Ridică-te şi spune-ne un monolog.

Şoricelul interpelat se ridică, zâmbi timid, se uită la cei din jur şi rămase cu fălcile încleştate. Ceilalți şoricei îl aclamară, Cârtiță îl îmbărbătă, iar Şobolanul îndrăzni chiar să-l ia de umeri şi să-l scuture puțin; dar nimic nu-i înlătură tracul. Şi pe când toți stăteau ciorchine pe capul bietului animal, uşa se deschise cu un clic, iar şoricelul cu felinar apăru în prag, clătinându-se sub greutatea coşului pe care-l căra în spinare.

Cu toții uitară de teatru şi de monolog când coşul fu răsturnat în mijlocul mesei. Şi cu Şobolanul în frunte, toți se repeziră să înşface ceva sau să facă ceva, aşa că în câteva minute, cina era gata, iar Cârtiță, aşezat în capul mesei, părea că pluteşte într-un vis, văzând atâtea bunătăți înaintea ochilor; simți că îi creşte inima de bucurie când se uită la feţele radioase ale prietenilor săi, care se şi puseră pe înfulecat; aşa că dădu şi el grijile la o parte şi începu să se

înfrupte - căci era de-a dreptul lihnit – şi se gândi, plin de încântare şi mulțumire, la cât de frumos se aranjaseră lucrurile până la urmă.

În timpul mesei, vorbiră despre trecut, iar şoriceii îl puseră la curent cu ultimele bârfe de prin partea locului şi se străduiră din răsputeri să răspundă cu lux de amănunte la toate întrebările pe care Cârtiță le punea curios. Şobolanul vorbi puțin, aproape deloc, şi se îngriji să nu lipsească nimic nimănui, iar Cârtiță să se simtă în largul lui şi pe deplin relaxat. În cele din urmă şoriceii se ridicară să plece, foarte mulțumiți şi bucuroşi, cu buzunarele doldora de bunătăți pentru frățiorii şi surioarele de-acasă, şi mai urară o dată toate cele bune de sărbători.

Când uşa se închise în urma lor şi licărul felinarelor dispăru în zare, Cârtiță şi Şobolan întețiră focul, îşi traseră nişte scaune mai aproape de el, îşi mai turnară câte o cană de punci cald şi se puseră pe sporovăit despre pățaniile de peste zi. În cele din urmă, căscând şi frecându-se la ochi, Şobolanul spuse:

— Dragul meu Cârtiță, sunt frânt. Pur şi simplu cad din picioare de oboseală. Culcuşul ăla de-acolo e al tău? Bine, atunci eu o să dorm uite aici. Ce căsuță grozavă! Toate îți sunt aşa de la-ndemână!

Şi se urcă în culcuşul lui, unde se înfăşură bine în pături, iar somnul îl cuprinse într-o clipă, de cum puse capul pe pernă.

Cârtiță se băgă şi el în pat cu nespusă bucurie şi se afundă mulțumit şi fericit în aşternuturi. Dar înainte să închidă ochii, îşi lăsă privirea să cutreiere prin vechea lui cameră, scăldată în lumina caldă a focului. Flăcările aruncau luciri blânde pe obiectele din jur, obiecte atât de cunoscute

lui Cârtiță, şi care fuseseră odată una cu ființa lui, şi care îl primeau acum înapoi, pline de bunătate. Se găsea acum exact în starea în care, cu atâta răbdare şi tact, se străduise să-l aducă Şobolanul.

Văzu limpede cât de simple şi cât de la îndemână erau toate; şi mai văzu cât de neprețuite erau toate pentru el şi cât de important era să ai un loc al tău, primitor şi unde să te simți acasă. Asta nu însemna nicidecum că voia să renunțe la noua lui viață, cu spații şi orizonturi largi, sau că dorea să întoarcă spatele soarelui şi văzduhului, ca să se ascundă în galeria lui subterană; lumea de sus era mult prea puternică, îl chema încă la ea, şi ştia că nu va rezista ispitei de a se reîntoarce în brațele ei.

Dar se simțea aşa de bine la gândul că avea o căsuță unde să vină la nevoie, o căsuță numai a lui, plină de lucruri dragi şi care se bucurau să-l revadă, şi pe care putea conta oricând că-l vor primi în sânul lor cu căldură.

6. Dl. Broscoi

Era o dimineață luminoasă de iunie; râul reintrase în albie şi îşi reluase ritmul lui obişnuit, iar un soare fierbinte de vară părea că face vegetația să țâşnească spre el, mai verde şi mai stufoasă decât altădată.

Cârtiță şi Şobolan se treziseră dis-de-dimineață şi erau prinşi de treburi, mai exact de deschiderea sezonului de plimbare cu barca şi de tot ce avea legătură cu acest eveniment; se apucaseră de vopsit şi de lăcuit vâslele, de reparat pernițele de pe banchete, de căutat harpoanele lipsă, şi aşa mai departe. Tocmai luau micul dejun în micul lor salonaş şi plănuiau ce-o să facă în ziua aceea, când un ciocănit puternic în uşă le întrerupse discuția.

— Te rog, amice Cârtiță!, spuse Şobolanul, plin de ou până în vârful urechilor. Vezi cine e, dacă ai terminat de mâncat.

Cârtiță merse la uşă, deschise şi scoase un strigăt de surpriză. Apoi dădu uşa de perete şi anunță cu emfază:

— Dl. Bursuc!

Şi într-adevăr era un lucru extraordinar faptul că Bursucul se urnise de acasă, pentru a le face o vizită. De obicei, dacă aveai o imperioasă nevoie de el, trebuia să-l prinzi, fie dimineața devreme, fie seara târziu, când se furişa prin tufişuri, sau să-l cauți la el acasă, în inima pădurii, ceea ce nu era o treabă prea uşoară.

Bursucul intră în cameră cu paşi greoi şi rămase pe loc, privindu-i pe cei doi prieteni cu o căutătură gravă. Şobolanul scăpă lingura pe fața de masă şi rămase cu gura căscată.

— A sosit ceasul!, spuse în cele din urmă Bursucul, cu un aer solemn.

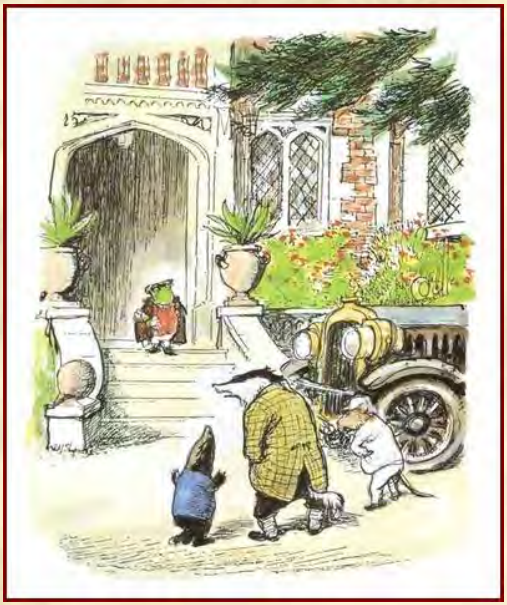

— Care ceas?, întrebă Şobolanul cu neliniște în glas, uitându-se la ceasul de pe poliță.

— Cum care ceas? De parcă n-ai şti!, răspunse Bursucul. Ceasul înfruntării Broscoiului! Doar am spus că o să mă ocup de el, de îndată ce se termină vremea rea şi o să mă ocup de el chiar azi!

— Ceasul înfruntării Broscoiului, aşa e!, strigă încântat Cârtiță. Iu-hu! Acum îmi aduc aminte! Îl vom învăța noi cum să se poarte ca un Broscoi cu scaun la cap!

— Chiar în dimineața asta, continuă Bursucul, aşezându-se pe un fotoliu, pentru că am aflat ieri seară dintr-o sursă sigură că o altă maşină extrem de puternică urmează să fie livrată la Conacul Broscoiului pentru probă. Poate că exact în acest moment Broscoiul se împopoțonează cu unul din costumele alea oribile care îi plac atât de mult, şi care-l transformă dintr-un Broscoi arătos într-o sperietoare, de-ți vine s-o iei la fugă când îl vezi înaintea ochilor. S-o pornim într-acolo, până nu e prea târziu. Haideți degrabă, să-l ferim de pericolul ce planează asupra lui.

— Ai dreptate, strigă Şobolanul sărind de pe scaun. Trebuie să-l salvăm, bietul de el! Să-l convertim! Să-l cuminţim! Va fi cel mai cuminte Broscoi de pe fața pământului!

Şi porniră toți trei în această sfântă misiune, în frunte cu Bursucul. Când pornesc la drum împreună, animalele merg în şir indian, nu se întind pe toată strada, riscând să nu se poată ajuta sau sprijini în caz de pericol.

Când ajunseră în fața Conacului, găsiră, aşa cum anticipase Bursucul, o maşină nou-nouță, de o mărime

impresionantă, vopsită în roşu (culoarea preferată a Broscoiului). Uşa casei era larg deschisă, iar Broscoiul, echipat cu ochelari de protecție, cască, jambiere şi o manta uriaşă, cobora scările țanțoş, trăgându-şi mănuşile.

—Salutare! Haideți, ştrengarilor!, strigă el vesel de cum îi văzu. Ați picat tocmai la țanc să mă-nsoțiți într-o – să mă-nsoțiți într-o – să – mă – ăă –

Veselia îi dispăru şi cuvintele parcă i se opriră în gât, când zări privirile încruntate şi neîndurătoare ale celor trei prieteni tăcuți, iar invitația rămase nerostită. Bursucul urcă spre Broscoi.

— Luați-l înăuntru, spuse el furios.

Şi în timp ce Broscoiul era îmbrâncit în casă printre proteste şi smucituri, Bursucul se întoarse spre şoferul aşezat în maşină şi zise:

— Azi eşti liber. Dl. Broscoi s-a răzgândit. Nu se mai plimbă cu maşina. Aşa că nu-l mai aştepta.

Îi urmă apoi pe ceilalți în casă şi închise uşa în urma lui.

— Ia să vedem! i se adresă el Broscoiului. Dar mai întâi dă-ți prostiile alea jos de pe tine!

— Nu vreau, răspunse îndrăzneț Broscoiul. Şi ce înseamnă acest comportament abuziv şi grosolan? Dați-mi imediat o explicație.

— Dezbrăcați-l voi doi, atunci!, ordonă scurt Bursucul.

Şi pentru că Broscoiul începu să-i facă în toate felurile, să se zbată şi să dea din picioare, cei doi fură nevoiți să-l întindă pe jos ca să ducă treaba la bun sfârşit. Şobolanul îl imobiliză, Cârtiță îi scoase hainele una câte una, iar apoi îl lăsară să se ridice din nou în picioare. Mare parte din avântul Broscoiului păru să se fi topit odată cu dispariția

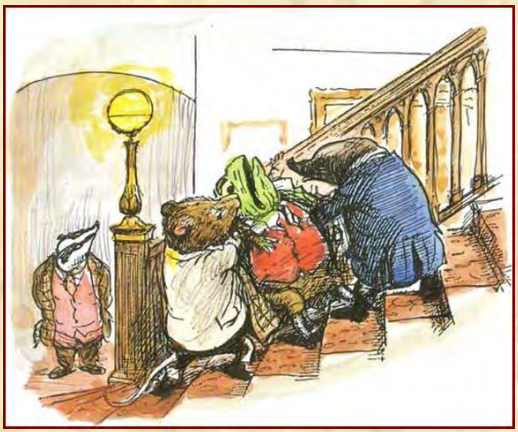

acelor strălucitoare vestminte. Acum, că redevenise cel de dinainte, şi nu mai era Teroarea Şoselelor, mustăci cu sfială şi se uită la cei trei cu emoție în privire, părând chiar că înțelege situația.

— Ştiai că aici o să se ajungă, mai devreme sau mai târziu, amice Broscoi, grăi cu severitate Bursucul. Ai ignorat toate avertismentele pe care ți le-am dat, ai continuat să risipeşti banii pe care ți i-a lăsat tatăl tău şi ne mai şi faci de râs, pe noi, animalele, în tot ținutul, când conduci ca nebunul, faci accidente şi te iei în gură cu poliția. Eu nu zic să nu fi propriul tău stăpân, dar nu se poate să întreci măsura în halul ăsta; ai depăşit orice limită a bunului simț. Nu zic, eşti un tip de treabă de cele mai multe ori, şi nu vreau să mă port prea aspru cu tine. Mai fac o încercare să te aduc pe calea cea bună. Acum o să vii cu mine în fumoar şi o să asculți ce am de spus despre tine; şi să vedem dacă pe urmă o să te mai porți aşa ca până acum.

Şi îl înşfăcă zdravăn de braț, îl duse în fumoar şi închise uşa în urma lor.

— N-are nici un rost!, zise Şobolanul cu dispreț. Discursurile n-o să-l cumințească pe Broscoi. O să spună ce vrem noi şi-o să facă ce vrea el.

Cârtiță şi Şobolan se aşezară comod pe nişte fotolii şi aşteptară răbdători. Prin uşa închisă auziră doar vocea Bursucului, ca un zumzăit lung şi constant, urcând şi coborând uneori, ca valurile, în curgerea discursului oratoric; la un moment dat observară că predica era întreruptă din când în când de suspine, evident aparținând Broscoiului, care, fiind un tip sensibil şi blajin şi foarte uşor influențabil – cel puțin pentru moment – se lăsa impresionat de orice părere.

După vreo trei sferturi de oră uşa se deschise, iar Bursucul reapăru, ducând solemn de lăbuță un Broscoi moale şi foarte amărât. Picioarele i se împleticeau, pielea parcă îi atârna ca o cârpă, obrajii îi erau brăzdați de urmele lacrimilor stârnite de discursul mişcător al Bursucului.

— Stai jos acolo, Broscoiule, spuse blând Bursucul, arătând cu degetul spre un scaun. Prieteni, continuă el, am bucuria să vă anunț că Broscoiul şi-a dat seama că o apucase pe o cale greşită. Îi pare nespus de rău de purtarea lui dezagreabilă de până acum, şi s-a angajat să se lase de maşini pentru totdeauna. Mi-a promis solemn acest lucru.

— Asta e o veste foarte bună, spuse Cârtiță serios.

— O veste extrem de bună, zise şi Şobolanul cu îndoială în glas, de-ar fi aşa cum spui, într-adevăr – de-ar fi aşa.

Când spuse asta, se uită țintă la Broscoi şi i se păru că vede un fel de licăr în ochii încă îndureraţi ai animalului.

— Mai e însă un lucru de făcut, continuă mulțumit Bursucul. Broscoiule, vreau să repeți, aici de față cu prietenii tăi, ce mi-ai spus mie în fumoar. În primul rând că regreți ce ai făcut şi că îți dai seama cât de prosteşte te-ai purtat.

Urmă o pauză lungă. Broscoiul se uită cu disperare în dreapta şi în stânga, în vreme ce prietenii săi îi aşteptau tăcuți şi foarte gravi promisiunile. În cele din urmă vorbi:

— Nu!, zise el pe un ton morocănos, dar hotărât; nu regret nimic. Şi nu cred că m-am purtat prosteşte! Ba aş putea spune că a fost o experienţă de-a dreptul straşnică!

— Cum?, ţipă Bursucul foarte scandalizat. Animal încăpăţânat şi rău, păi nu mi-ai spus chiar adineaori, acolo, în fumoar că...

— Aa, ba da, ba da, acolo, spuse dintr-o răsuflare Broscoiul. Acolo aş fi spus orice. Eşti aşa de elocvent, şi aşa de convingător şi vorbeşti cu atâta emoţie şi îţi exprimi punctul de vedere atât de bine, încât acolo poţi să faci din mine orice. Dar de-atunci m-am mai gândit şi am întors problema pe toate feţele şi mi-am dat seama că nu-mi pare rău deloc de ce-am făcut, aşa că pentru nimic în lume n-o să spun că-mi pare; acum ce mai zici?

— Atunci nu promiţi că n-o să te mai atingi de maşini de-acum înainte?, întrebă Bursucul.

— Bineînţeles că nu!, răspunse cu tărie Broscoiul. Ba din contră, promit solemn că mă urc în prima maşină care-mi iese în cale!

— Ţi-am spus eu!, îi zise Şobolanul lui Cârtiţă.

— Aşa deci! Foarte bine!, spuse ferm Bursucul, şi se ridică în picioare. Dacă nu înţelegi de vorbă bună, o să te convingem cu forţa. De mult ne-ai rugat să venim să stăm la tine o vreme, să ne bucurăm de casa ta frumoasă; ei bine, acum s-a ivit ocazia. Şi o să plecăm numai după ce îţi scoatem gărgăunii ăştia din cap. Duceţi-l sus şi încuiaţi-l în dormitor. Apoi veniţi să vedem ce avem de făcut.

— Ştii bine că-i spre binele tău, Broscoiule, spuse cu blândeţe Şobolanul, în timp ce Broscoiul era luat pe sus de cei doi prieteni ai săi şi se zbătea din răsputeri să scape. Gândeşte-te la cât de bine o să ne simţim împreună şi cum o să ne distrăm cu toţii, numai să treci peste momentul ăsta de criză.

— O să ne ocupăm noi de toate până te faci bine, spuse Cârtiţă; şi o să avem grijă să nu se risipească banii, aşa cum s-a întâmplat în ultima vreme.

— Şi n-o să mai ai de-a face cu poliţia, spuse Şobolanul, când ajunseră sus şi îl băgară pe Broscoi în dormitor.

— Şi nici n-o să mai stai prin spitale, unde să fii la cheremul asistentelor, spuse Cârtiță răsucind cheia în broască.

Coborâră scările, lăsându-l în urmă pe Broscoiul înnebunit de disperare şi țipând prin gaura cheii că e abuzat. Cei trei făcură apoi o masă rotundă ca să analizeze situația.

— Va fi o treabă dificilă şi obositoare, zise Bursucul suspinând. Niciodată nu l-am văzut pe Broscoi atât de hotărât. Oricum, ne vom descurca noi. Şi ce-i mai important, Broscoiul nu trebuie scăpat din ochi nici o secundă. Va trebui să facem de pază cu rândul până îi trec pandaliile.

Aşadar, se apucară să hotărască felul în care vor sta de gardă. Fiecare avea să doarmă în camera Broscoiului noaptea, când îi venea rândul, iar ziua avea să fie şi ea împărțită în trei.

Bineînțeles că la început Broscoiul le dădu de furcă celor trei paznici ai lui, dovedindu-se foarte recalcitrant. Când era cuprins de accese de violență, începea să clădească scaunele din cameră unul peste altul, astfel încât să semene cu forma unei maşini şi apoi se ghemuia pe scaunul aşezat cel mai sus, se apleca înainte, se uita fix în față, scotea tot soiul de sunete şi de răcnete barbare şi înfiorătoare, şi într-un final, cobora de unde era cocoțat printr-un fel de tumbă şi rămânea sleit de puteri în mijlocul grămezii de scaune, dar aparent mulțumit pentru moment că şi-a domolit înflăcărarea de a lua cu asalt şoselele. Cu timpul însă, aceste crize au devenit tot mai rare, iar cei trei prieteni s-au străduit să-i abată gândurile spre altceva. Dar Broscoiul nu părea să fie interesat de nimic şi deveni apatic şi posac.

Într-o dimineață, Şobolanul, al cărui rând era să stea de pază, urcă să-l înlocuiască pe Bursuc şi îl găsi pe acesta într-

o stare de agitație şi dornic să plece să-şi dezmorțească oasele într-o plimbare prin pădure şi prin galeriile de pământ ale întinsei lui locuințe.

— Broscoiul e încă în pat, îi spuse Bursucul Şobolanului. Nu-l interesează nimic şi nu prea ai ce scoate de la el. Spune doar să-l laşi în pace, că n-are nevoie de nimic, că poate o să-i treacă cu timpul şi că să avem răbdare. Dar fii cu ochii-n patru, Şobolanule, când Broscoiul pare liniştit şi supus şi ia mutra aia de îngeraş, atunci coace ceva. Atunci sigur pune ceva la cale. Îl ştiu eu. Ei, şi-acum ar cam trebui să o iau din loc.

— Cum îți mai merge astăzi, prietene?, întrebă vesel Şobolanul, apropiindu-se de patul Broscoiului.

Dar trebui să aştepte vreo câteva minute să i se răspundă. În cele din urmă, cu o voce slabă, Broscoiul spuse:

— Mulțumesc de întrebare, dragă Şobo! Eşti drăguț ca întotdeauna. Dar mai bine spune-mi ce faci tu, şi ce mai face bunul Cârtiță.

— O, noi suntem bine, răspunse Şobolanul. Cârtiță, adăugă el fără să-şi dea seama, iese la o plimbare cu Bursucul. Se întorc abia pe la prânz, aşa că o să fim doar noi doi acasă, dar promit că o să fac orice să te simți bine şi o să ne distrăm de minune amândoi. Şi acum, hopa sus, că doar n-o să-ți petreci dimineața asta frumoasă stând acolo în pat moale ca o cârpă.

— Of, dragă Şobolanule, murmură Broscoiul, nu vezi în ce stare jalnică mă găsesc? Nu-mi vine mie acum să sar în sus de bucurie – şi nici nu ştiu dacă o să îmi mai vină vreodată! Dar nu-ți bate capul cu mine. Nu-mi place să fiu o povară şi, oricum, cred că nu o să mai stau mult timp de-acum înainte pe capul vostru. Sper din toată inima.

— Ei, bine, şi eu sper la fel, spuse Şobolanul din inimă. Drept să spun, ne-ai dat destule bătăi de cap de când stăm aici şi mă bucur să aud că o să se termine curând. Şi când mă gândesc ce vreme-i afară şi unde mai pui că începe şi sezonul de plimbare cu barca! Îmi pare rău să spun, dar nu bătaia de cap ne doare pe noi, ci faptul că din cauza ta pierdem atâtea zile minunate şi toată distracția.

— Ba eu cred că bătaia de cap e problema, zise Broscoiul apatic. E de la sine înțeles că v-ați săturat să mă dădăciți atâta. Cred că ar trebui să vă las în pace, să nu vă mai cer nimic. Ştiu, sunt o adevărată pacoste.

— Păi să ştii că eşti, spuse Şobolanul. Da' aş face orice pentru tine, dacă aş ştii că te cumințeşti.

— Dacă-i aşa cum spui, Şobo, murmură Broscoiul cu vocea mai vlăguită ca niciodată, atunci te implor – poate pentru ultima oară – mergi până în sat cât de repede poți – deşi s-ar putea să fie deja prea târziu – şi adă doctorul. Da' ce spun eu? Nu te mai deranja, mai bine să lăsăm lucrurile să-şi urmeze cursul lor firesc.

— Dar de ce ai nevoie de doctor?, întrebă Şobolanul apropiindu-se şi uitându-se atent la Broscoi. Acesta zăcea moale şi fără putere, vocea îi era mai slabă şi parcă se purta altfel decât până atunci.

— Sigur ai observat că în ultima vreme..., murmură Broscoiul. Dar nu – cum să fi observat? Ar fi fost o bătaie de cap în plus. Dar mâine, o să vezi, o să-ți spui poate „Oh, dacă aş fi observat ! Dacă aş fi făcut ceva!" Dar nu; e prea multă bătaie de cap. Nu contează, uită că te-am rugat.

— Ascultă aici, prietene, spuse Şobolanul, deja îngrijorat, sigur că o să aduc un doctor dacă chiar simți că ai nevoie. Deşi nu cred că eşti într-o stare aşa de gravă. Hai să vorbim despre altceva.

— Mă tem, dragul meu, zise Broscoiul cu un zâmbet trist pe buze, că vorbitul nu prea ajută într-o situație ca asta – şi ca să fiu sincer, cred că nici doctorii; totuşi, trebuie să mă agăț şi de un fir de ață, trebuie să încerc orice, cât mai am un pic de putere. Şi, apropo, că tot veni vorba, deşi nu-mi place deloc să-ți mai cer încă ceva, dar ştiu că treci pe lângă casa lui, aşa că te-ar deranja tare dacă l-ai ruga şi pe avocat să vină până aici? Ar fi mai uşor pentru mine dacă aş rezolva două treburi deodată, pentru că sunt momente – mai bine zis e un anumit moment – când trebuie să facem şi astfel de lucruri neplăcute, oricât de descurajant ar părea!

— Un avocat! Înseamnă că e grav de tot!, îşi spuse înfricoşat Şobolanul, ieşind grăbit din cameră, şi bineînțeles, amintindu-şi să încuie uşa dormitorului.

Afară, se opri un moment să se gândească. Ceilalți doi erau cine ştie pe unde, şi nu avea cu cine să se consulte. „E mai bine să mă asigur”, gândi el. „Broscoiul şi-a mai făcut gânduri negre şi altădată, fără nici un motiv; dar nu l-am auzit niciodată cerând un avocat! Dacă nu-i nimic grav, doctorul o să-i spună că-i un caraghios şi-o să-i mai ridice moralul; şi atunci n-am avea decât de câştigat. Aşa că mai bine îi fac pe plac şi merg; n-o să-mi ia mult.” Şi o luă la picior spre sat, grăbit să-şi îndeplinească misiunea.

Broscoiul, care sărise din pat de îndată ce auzi cheia răsucindu-se în broască, îl privi nerăbdător de la fereastră până dispăru în josul uliței. Apoi, râzând din toată inima,

puse pe el cât putu de repede cel mai elegant costum pe care îl găsi, îşi umplu buzunarele cu bani, pe care îi luă dintr-un sertăraş al toaletei, şi apoi, înnodând cearşafurile de pe pat în chip de frânghie, şi legând un capăt de una din şipcile ferestrei în stil Tudor, care dădea un aer aşa de sofisticat dormitorului său, ieşi afară pe geam, îşi dădu drumul în jos pe frânghie, şi, luând-o în cealaltă direcţie decât Şobolanul, porni la drum cu inima uşoară, fluierând o melodie săltăreaţă.

Pentru Şobolan însă, fu mai mult decât neplăcut, când, după ce Cârtiţă şi Bursuc se întoarseră acasă, trebui să le dea socoteală acestora, îndrugând o poveste jalnică şi neconvingătoare. Vă puteţi imagina uşor remarcile caustice, ca să nu spun brutale, ale Bursucului, aşa că le trec cu vederea; dar ce era mai dureros, era că şi Cârtiţă, deşi îi luă partea de câteva ori, nu se putu abţine, şi spuse:

— Te-a cam prostit Broscoiul de data asta, dragă Şobo! Tocmai Broscoiul, dintre toţi!

— A făcut-o ca la carte, spuse mâhnit Şobolanul.

— Ţi-a făcut-o ţie ca la carte!, completă foarte tăios Bursucul. Oricum, vorbăria nu ne-ajută la nimic. Şi în mod sigur, Broscoiul e departe acum; şi ce-i mai rău, e că o să fie aşa de mândru de isprava lui şi de isteţimea de care a dat dovadă, că poate face orice prostie. Partea bună e că acum suntem liberi şi nu mai avem de ce să irosim timpul nostru preţios stând de pază. Totuşi, cred că ar fi mai bine să mai rămânem o vreme la Conacul Broscoiului. Broscoiul s-ar putea să fie adus în orice moment întins pe o targă sau ţinut de vreo doi poliţişti.

Aşa vorbi Bursucul, neştiind ce-i rezervă viitorul sau câtă apă va mai curge pe străvechiul râu, până ce Broscoiul avea să mai stea din nou, liniştit, în vestita lui casă.

În timpul ăsta, Broscoiul mergea agale pe şosea, bine dispus şi lipsit de griji, şi era acum la o depărtare de câţiva kilometri buni de locuinţa lui. La început o luase pe nişte drumuri lăturalnice, o tăiase de-a dreptul peste câteva ogoare şi schimbase de mai multe ori direcţia, de teamă că ar fi putut fi urmărit; dar acum, simţindu-se în siguranţă, şi văzând soarele cald şi luminos zâmbindu-i de sus de pe cer,

şi toate din jur cântând la unison cu inima lui un imn de laudă pentru ceea ce făcuse, mergea relaxat, şi aproape că-i venea să danseze în mijlocul drumului, atâta de bucuros şi de plin de sine era.

„Am dat dovadă de o nemaivăzută măiestrie!”, îşi spuse el, chicotind. „Mintea împotriva forței pumnului – şi mintea a învins – aşa după cum se şi cuvenea. Bietul Şobo! Vai, vai, vai! Ce-o să mai dea din colț în colț când o să vină Bursucul! Băiat bun Şobolanul ăsta, cu multe calități, nu zic nu, dar total lipsit de inteligență şi absolut needucat. Tre’ să mă ocup eu de el la un moment dat, să văd dacă se poate face ceva.”

Şi tot merse aşa, țanțoş şi îngâmfat şi cu nasul pe sus, până ajunse într-un orăşel, unde, o tăbliță pe care scria „La Leul Roşu” şi care se bălăbănea atârnată deasupra drumului, îi aminti că nu luase încă micul dejun şi că era lihnit de foame după aşa o plimbare lungă.

Intră în han, comandă cel mai bun prânz ce-i putea fi adus pe loc şi se aşeză să mănânce. Mâncase deja cam jumătate din bucate, când auzi un sunet foarte cunoscut lui apropiindu-se şi care-l făcu să tresară şi să tremure din tot corpul. Era acel pup-pup! atât de iubit; era o maşină, care venea tot mai aproape şi care, în cele din urmă, intră în curtea hanului şi se opri, iar Broscoiul trebui să se țină de piciorul mesei pentru a-şi ascunde emoția copleşitoare ce puse stăpânire pe el.

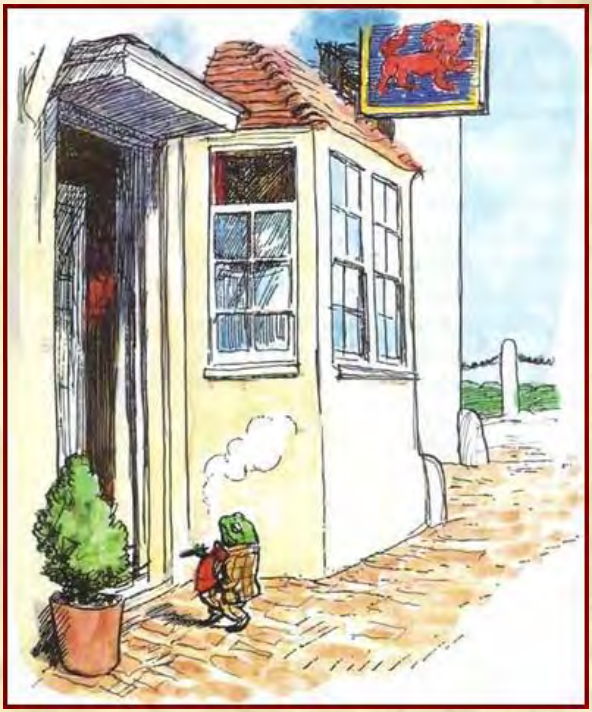

Imediat după aceea, nişte inşi intrară în sala de mese, cerură de

mâncare şi se aşezară sporovăind veseli despre cum îşi petrecuseră dimineaţa şi despre minunile tehnicii, cu care, se vede treaba, maşina lor era dotată din belşug, şi care făcuseră posibilă o călătorie aşa de sigură. O vreme Broscoiul ascultă cu nesaţ, fiind tot numai urechi; în cele din urmă însă, nu mai suportă. Se furişă afară din încăpere pe tăcute, achită consumaţia, şi cum ajunse afară, merse tiptil-tiptil spre curtea hanului. „Nu fac nici un rău”, îşi spuse el, „dacă mă uit şi eu un pic!”

Maşina stătea în mijlocul curţii, nepăzită de nimeni, grăjdarii şi ceilalţi angajaţi fiind şi ei la masă. Broscoiul o înconjură încet, inspectă fiecare lucru, analiză totul cu atenţie şi rămase pe gânduri. „Mă întreb dacă o astfel de maşină porneşte uşor”, zise el în sinea lui. Şi în următoarea secundă, fără să-şi dea seama, se trezi cu volanul în mână, gata să demareze.

Şi de cum auzi sunetul acela atât de cunoscut al motorului, Broscoiul fu cuprins de vechea lui pasiune, care puse imediat stăpânire pe el şi îl lăsă fără scăpare. Şi, ca în vis, se pomeni aşezat pe scaunul şoferului, trăgând de schimbătorul de viteze şi dând ocol curţii şi hanului, pentru ca apoi să iasă pe sub portalul arcuit, în stradă; şi tot ca în vis, binele şi răul, sau frica de ce s-ar putea întâmpla, dispăruseră parcă în vânt.

Mări viteza, şi pe măsură ce înainta nebuneşte, mai întâi pe uliță, apoi pe şoseaua cea lată ce i se deschidea liberă şi promițătoare în față, se simți din nou Broscoiul de altădată,

în deplinătatea forțelor sale, teroarea şoselelor şi regele străzilor, zeul atotputernic al drumurilor neumblate, dinaintea căruia toți trebuie să se dea la o parte şi să dispară în neant şi în întuneric. În timp ce se avânta aşa ca o săgeată nevăzută, cânta fericit, iar maşina îi răspundea cu un bâzâit asurzitor; mergea înghițind pământul, nu ştia nici el încotro, urmându-şi pur şi simplu instinctul, bucurându-se de fiecare clipă, nepăsător la ce ar putea să i se întâmple.

*

* *

— După părerea mea, spuse Preşedintele Curții de Apel cu bucurie, singura problemă a acestui caz, de altfel extrem de simplu, este cum am putea să îl pedepsim cât mai aspru pe acest derbedeu incorigibil şi bandit ticălos pe care îl vedem acum în boxa acuzaților, tremurând de frică. Să recapitulăm: a fost găsit vinovat, în primul rând de furtul unei maşini scumpe, în al doilea rând de faptul că a condus cu viteză punând în pericol pietonii şi pe ceilalți şoferi, şi, în al treilea rând de sfidarea poliției rurale. Domnule judecător, ne puteți spune, vă rugăm, care este pedeapsa cea mai mare ce se poate da pentru fiecare din aceste infracțiuni? Şi,

bineînțeles, fără a-i acorda acuzatului circumstanțe atenuante, pentru că nici nu sunt.

Judecătorul îşi scărpină vârful nasului cu stiloul.

— Unii ar fi de părere, spuse el, că furtul maşinii este cea mai gravă infracțiune; şi chiar aşa este. Dar sfidarea poliției atrage după sine cea mai aspră pedeapsă; şi aşa se şi cuvine. Să zicem că ar fi douăsprezece luni pentru furt, ceea ce e o pedeapsă blândă; şi trei ani pentru că a condus cu viteză, ceea ce e din cale afară de puțin; şi cincisprezece ani pentru sfidare şi obrăznicie, şi ce obrăznicie, dacă e să judecăm după ce am auzit din gura martorilor, chiar dacă ar fi să credem doar o zecime din ce am auzit, şi nici nu cred mai mult de atât niciodată – dacă adunăm toate aceste cifre, ne dă un total de nouăsprezece ani -

— Excelent!, spuse Preşedintele.

— Şi, ca să fim siguri, eu zic că ar fi mai bine să rotunjim la două zeci de ani, încheie judecătorul.

— O idee nemaipomenită!, încuviință încântat Preşedintele. Acuzat! Adună-te şi încearcă să stai în picioare cum se cuvine. De data asta o să stai la răcoare douăzeci de ani. Şi ține minte, dacă mai eşti adus aici încă o dată, indiferent pentru ce motiv, atunci o să dai de necaz de-adevăratelea, nu ca acum!

Şi cât ai clipi, temnicerii puseră mâna pe nefericitul Broscoi; îl legară cu lanțuri şi îl scoaseră din sala de judecată printre țipete, rugăminți şi proteste; şi îl târâră aşa prin piața publică, unde mulțimea înfierbântată, cea atât de necruțătoare în fața fărădelegii şi dornică să-i înhațe pe aceia certați cu ordinea, îl luă cu asalt, aruncând în el deopotrivă cu morcovi şi cu vorbe de ocară; îl târâră pe lângă grupul de şcolari gălăgioşi care îl întâmpinară cu huiduieli şi cu fețele lor, inocente de altfel, aprinse acum de plăcerea de a vedea un domn la ananghie; îl duseră pe pasarela închisorii ce suna găunos sub picioare şi apoi pe sub grilajul cu dinți ascuțiți de fier al porții închisorii, pe sub arcada încruntată a vechiului castel, ce-şi înălța semeț străvechile turnuri de piatră; îl târâră pe lângă încăperi pline de soldați cu priviri răutăcioase, pe lângă santinele ce tuşeau într-un fel sarcastic şi înfricoşător, pentru că, între noi fie vorba, numai atât îndrăzneşte o santinelă să facă atunci când stă de pază, ca să-şi arate disprețul în fața unei fărădelegi; îl duseră în sus, pe scara veche în spirală, pe lângă soldați înarmați, acoperiți cu coifuri şi zale de oțel, care îl țintuiau cu privirile lor amenințătoare de sub armură; merseră prin curți, pe unde buldogi fioroşi trăgeau de lanțuri şi loveau aerul cu labele ca să ajungă la el; trecură pe lângă străjeri ce stăteau cu halebardele rezemate de zid, moțăind în fața plăcintelor şi carafelor cu bere brună; şi tot aşa, merseră pe lângă camera de tras pe roată şi pe lângă cea de zdrobit degete, pe lângă coridorul ce ducea la eşafod, până ajunseră la uşa celei mai sumbre carcere, aflată în inima celei mai izolate temnițe din castel. Acolo se opriră şi

fură întâmpinați de un temnicer bătrân, care zăngănea între degete un mănunchi de chei uriaşe.

— Sfinte Sisoe!, spuse sergentul de poliție, scoțându-şi casca şi ştergându-şi fruntea cu dosul palmei. Ridică-te, căpcăun bătrân şi pune mâna pe Broscoiul ăsta neisprăvit, un infractor de cea mai joasă speță şi de o viclenie fără seamăn în lume. Păzeşte-l cum ştii tu mai bine; şi ia aminte, moşneagule, de se-ntâmplă ceva ce n-ar trebui să se-ntâmple, o să răspunzi cu capul – mânca-v-ar buba neagră pe amândoi!

Temnicerul încuviință încruntat şi îşi puse mâna zbârcită pe umărul nefericitului Broscoi. Cheia ruginită scârțâi în broască şi uşa cea mare zăngăni în spatele lor; şi Broscoiul deveni pe dată un prizonier neputincios, în cea mai izolată carceră, din cea mai bine păzită temniță, a celui mai solid castel din toată Anglia.

7. Cântăreţul la nai de la revărsatul zorilor

Pitulicea ciripea o melodie cu glăsciorul ei subțirel, ascunsă în frunzişul întunecat şi des de pe marginea râului. Deşi era trecut de ora zece seara, cerul se mai agăța încă de câteva fâşii de lumină rămase încă din ziua ce era pe ducă; iar canicula apăsătoare a amiezei se risipea şi se topea parcă la mângâierea răcoroasă a nopții scurte de vară.

Cârtiță stătea întins pe mal, trăgându-şi sufletul după oboseala unei zile pline de peripeții, o zi ce se arătase senină încă din zori, şi îşi aştepta prietenul să se întoarcă. Fusese pe râu însoțit de câțiva amici, şi îl lăsase pe Şobolan să se țină de o promisiune mai veche, şi anume, aceea de a-şi petrece ziua cu Vidră; venise şi găsise casa pustie şi întunecată; Şobolanul nu sosise încă – pesemne avea de gând să stea până târziu cu vechiul lui camarad.

Era încă mult prea cald ca să se retragă în casă, aşa că stătea culcat pe un covor de frunze ce-i țineau răcoare şi medita la ziua ce tocmai trecuse, la ce făcuse şi la cât de bine se simțiseră cu toții. Paşii uşori ai Şobolanului se auziră apropiindu-se pe iarba pârjolită de soare.

— O, binecuvântată fie răcoarea asta a serii!, spuse el şi se aşează, uitându-se fix la apa râului, tăcut şi foarte preocupat.

— Ai stat şi la cină din câte văd eu, zise Cârtiță.

— N-am avut încotro, răspunse Şobolanul. Nu m-au lăsat să plec cu nici un chip. Doar ştii cât de drăguți sunt ei întotdeauna; şi m-au făcut să mă simt nemaipomenit. Dar eu m-am simțit ca un ghimpe în coastă tot timpul, pentru că se vedea de la o poştă că erau din cale-afară de supărați, deşi se străduiau să ascundă lucrul ăsta. Dragă Cârtiță, tare mi-e teamă că au probleme. Micul Portly lipseşte din nou; şi ştii ce părere bună are taică-su despre el, deşi n-o spune aproape niciodată.

— Ce ți-e şi cu ştrengarul ăla, murmură Cârtiță. Păi chiar dacă nu-i de găsit, de ce să ne facem o mie de griji? Întotdeauna se abate pe undeva şi se rătăceşte, şi pe urmă

apare când nici nu te gândeşti; e aşa de năzdrăvan şi de curajos! Şi nu i se întâmplă nimic rău niciodată. Cu toţii îl ştim şi tuturor ne e simpatic, ca şi bătrânul Vidră de altfel, şi poţi să fii sigur că o să-l găsească vreun animal şi o să-l aducă acasă viu şi nevătămat. Chiar şi noi l-am găsit odată, destul de departe de casă, şi el era bine-mersi, voios şi fără nici o grijă!

— Da, dar de data asta e mult mai grav, spuse serios Şobolanul. Lipseşte deja de câteva zile, şi Vidrele l-au căutat peste tot, prin toate văgăunile şi tufişurile – da' pe unde nu l-au căutat – şi nu i-au dat de urmă cu nici un chip. Şi i-au întrebat pe toţi, pe o rază de câţiva kilometri, şi nimeni nu ştie nimic despre el. Vidră e mult mai îngrijorat decât vrea să recunoască. Am aflat de la el că micul Portly n-a învăţat încă bine să înoate, şi ştiu că îşi face griji din cauza stăvilarului. Râul e încă destul de umflat acolo, dacă ne gândim în ce perioadă a anului suntem, şi locul acela a fost întotdeauna o mare atracţie pentru copil. Şi mai sunt şi – ştii tu – capcane, şi tot felul de lucruri.

Vidră nu e genul care să se sperie din nimica toată când e vorba de copiii lui. Dar acum e foarte speriat. Când am plecat, m-a condus până afară – a spus că are nevoie de puţin aer şi că vrea să se dezmorţească un pic. Dar mi-am dat seama că nu ăsta era motivul, aşa că l-am descusut cât am putut de bine, şi mi-a spus tot. Voia să meargă la vad şi să stea toată noaptea acolo să se uite. Ştii unde era vadul vechi, înainte să construiască podul?

— Da, ştiu, spuse Cârtiţă. Dar de ce să vrea să meargă acolo?

— Păi se pare că acolo i-a dat lui Portly prima lecţie de înot, continuă Şobolanul. Acolo, în locul acela puţin adânc şi acoperit de prundiş de lângă mal. Şi acolo l-a învăţat să pescuiască, şi Portly a prins primul lui peşte, de care a fost atât de mândru. Copilul era înnebunit după locul ăla, şi Vidră s-a gândit că dacă se întoarce de pe unde hoinăreşte el acum – dacă o fi hoinărind pe undeva, dacă o mai fi în viaţă, bietul mititel – o să se oprească pe la vadul acela, care-i e atât de drag; sau dacă îi iese în cale, o să se oprească acolo

să se joace, poate. Aşa că Vidră merge acolo noapte de noapte şi se uită – şi speră.

Cei doi tăcură pentru o vreme, gândindu-se amândoi la acelaşi lucru – la animalul singur şi îndurerat, ghemuit lângă vad, privind şi aşteptând, cât e noaptea de lungă – şi sperând la o minune.

— Ei, cred că ar trebui să cam mergem la culcare, spuse Şobolanul. Dar nu se clinti din loc.

— Şobolanule, zise Cârtiță, pur şi simplu nu pot să merg să mă culc aşa, şi să nu fac nimic, deşi nu pare că ar mai fi ceva de făcut. Să scoatem barca şi să mergem în amonte. Luna o să iasă cam peste o oră, şi atunci o să căutăm cât de bine putem. Oricum, e mai bine decât să mergem să ne culcăm şi să nu facem nimic.

— La asta mă gândeam şi eu, spuse Şobolanul. Şi oricum, nu-i o noapte potrivită pentru dormit; zorile nu sunt departe, şi apoi, mai ştii, poate aflăm ceva veşti despre el, de la cei care ne-or ieşi în cale mâine dimineață.

Scoaseră barca, iar Şobolanul apucă vâslele şi porni încetişor. Pe mijlocul râului era un fel de dungă îngustă şi mai luminată, în care se oglindea cerul; dar de câte ori apăreau pe apă umbre de pe mal, de la copaci sau tufişuri, pentru că se confundau uşor cu pământul, Cârtiță trebuia să cârmească cu mare băgare de seamă. Chiar dacă era întuneric şi pustiu pretutindeni, peste tot se auzeau zgomote, ciripituri şi freamăt, dând de gol micile viețuitoare care nu dormeau, ci erau ocupate, trudind de zor toată noaptea, până ce soarele avea să vină şi să le trimită la o binemeritată odihnă. Şi zgomotele apei erau mult mai pronunțate decât ziua, gâlgâielile şi clipocelile veneau parcă mai pe neaşteptate şi păreau mai aproape; şi ai fi zis că se iscau la chemarea bruscă a unei voci reale şi foarte desluşite.

Linia orizontului se vedea foarte clar pe întinderea cerului, şi într-un loc anume apărea foarte întunecată pe fondul unei licăriri argintii ce devenea tot mai intensă. În cele din urmă, peste buza orizontului se ridică maiestuoasă şi plină de grație luna şi se înălță tot mai sus, până ce se desprinse de-a binelea de împreunarea cerului cu pământul şi se legănă liberă în văzduh; şi cei doi drumeți începură iar să desluşească fața lucrurilor – pajişti întinse, grădini liniştite şi râul însuşi prins între cele două maluri – toate erau luminate acum şi dezvelite de haina întunecată şi înfricoşătoare a beznei, toate străluceau ca ziua, şi totuşi strălucirea era diferită, ca o aură fantastică şi uluitoare. Locurile atât de cunoscute lor îi salutară din nou, dar îmbrăcate în alte straie, de parcă se furişaseră pe nesimțite ca să se acopere cu veşmintele astea

noi şi se înapoiaseră cât ai clipi, zâmbind timid în timp ce aşteptau curioase să vadă dacă vor fi recunoscute sub această nouă înfăţişare.

După ce legară bine barca de o salcie, cei doi prieteni coborâră pe acest tărâm tăcut şi argintiu şi cercetară cu răbdare tufişurile, copacii scorburoşi, galeriile şi canalele, şanţurile şi jgheaburile secate. Se urcară iar în barcă şi traversară pe celălalt mal să caute şi continuară în felul acesta, mergând în amonte, în vreme ce luna, senină şi solitară pe un cer fără nori, făcea şi ea tot ce-i stătea în putere ca să-i ajute, cu toate că era atât de departe; dar în cele din urmă veni şi timpul să se scufunde dincolo de orizont, şi deşi dispăru îndoită parcă, îi lăsă aşa, singuri, şi misterul învălui din nou câmpurile şi râul.

Curând începu o nouă transformare. Orizontul se limpezi, pajiştile şi copacii se făcură mai vizibili şi parcă luară şi o altă înfăţişare; vălul de mister căzu de pe ei. O pasăre fluieră scurt şi apoi tăcu; un vânticel se iscă printre pâlcurile de trestie şi papură şi le făcu să foşnească. Şobolanul, care era la pupa bărcii, lăsându-l pe Cârtiţă să vâslească, se ridică dintr-o dată şi ascultă cu atenţie mărită. Cârtiţă, care vâslea încetişor, menţinând barca într-o mişcare lină, ca să poată cerceta malurile în amănunt, se uită la el plin de curiozitate.

— S-a dus!, suspină Şobolanul, aşezându-se iar. Şi ce frumos, ce extraordinar, ce nemaiauzit!

Dacă ştiam că o să se sfârşească aşa de repede, nici nu voiam să-l mai aud. A trezit în mine un dor, frate cu durerea; aş da orice să mai aud sunetul acela încă o dată şi să-l ascult aşa, la nesfârşit. Ba nu! Se aude din nou!, strigă el, cu urechile ciulite. Şi rămase tăcut o vreme, ca sub puterea unei vrăji.

— Acum se stinge iar, aproape că nu se mai aude, spuse el. Oh, Cârtiţă! Ce frumos! Clinchetul vesel şi dulce, limpede şi suav al unui glas depărtat! Nici în vis nu am auzit aşa o muzică şi parcă are o putere mai mare decât însăşi dulceaţa ei! Vâsleşte, Cârtiţă, vâsleşte! Pentru că muzica aceasta pe noi ne cheamă.

Cârtiță, cu toate că era foarte mirat, se supuse.

— Eu nu aud nimic, zise el, în afară de vântul care se joacă prin stuf şi prin frunzişul răchitei.

Şobolanul nu răspunse; poate că nici nu auzise. Vrăjit, transfigurat şi tremurând tot, se afla acum sub această nouă putere divină care îi acaparase sufletul şi mintea, şi părea pe de-a-ntregul neputincios, dar extrem de fericit, ca un țânc în poala protectoare a mamei.

Cârtiță continuă să vâslească în tăcere şi curând ajunseră la un loc unde râul se despărțea în două brațe, dintre care unul forma o răstoacă. Cu o mişcare uşoară a capului, Şobolanul, care de mult abandonase cârma, arătă în direcția răstoacei. Perdeaua firavă de lumină se făcea tot mai intensă, şi acum se putea vedea culoarea florilor ce tiveau malul râului.

— E tot mai limpede şi tot mai aproape, strigă extaziat Şobolanul. Acum sigur auzi – aha – în sfârşit – sunt sigur că auzi şi tu!

Fermecat de-a dreptul şi cu răsuflarea tăiată, Cârtiță se opri din vâslit, când şuvoiul acelui fluierat vioi năvăli peste el ca un val, îl prinse şi îl absorbi cu totul. Văzu lacrimi pe obrajii camaradului său şi lăsă ochii în jos, căci înțelese. Zăboviră o vreme acolo, mângâiați de drețele violete ce împodobeau malul; apoi, chemarea limpede şi imperioasă a acelei melodii îmbătătoare îl învălui pe Cârtiță, iar acesta se apucă pe dată de vâslit. Lumina creştea din ce în ce, dar nici o pasăre nu cânta după cum îi era obiceiul la revărsatul zorilor; şi în afară de muzica aceea divină, nu se mai auzea nici un murmur; totul era cufundat în tăcere.

Şi în timp ce pluteau mai departe, li se păru că iarba deasă de pe cele două maluri era în dimineața asta mai verde şi mai proaspătă ca niciodată. Nicicând nu li se păruseră trandafirii mai viu colorați, răchițica mai bogată, iar creţuşca aşa de înmiresmată şi de îmbelşugată. Apoi, murmurul tot mai apropiatului stăvilar începu să răzbată până la ei, iar ei avură sentimentul că se apropiau de sfârşitul expediției, chiar dacă nu ştiau încă în ce fel se va termina aceasta.

Cu un guler lat de spumă şi de apă verzuie, scânteietoare, stăvilarul lega cele două maluri şi tulbura suprafața liniştită a râului cu vârtejurile lui rotitoare şi cu fâşii plutitoare de spumă şi acoperea toate celelalte zgomote cu huruitul lui solemn şi mângâietor. Chiar în mijlocul şuvoiului, cuprinsă în îmbrățişarea tremurătoare a stăvilarului, se afla o insuliță cu malurile tivite cu sălcii, mesteceni argintii şi anini. Retrasă, timidă, dar impunătoare, îşi ascundea comorile de ochii lumii sub un văl, şi le ținea acolo până ce avea să sosească clipa, şi, o dată cu ea, şi cel ales să le descopere.

Încet, dar fără să ezite în vreun fel, şi mânate de emoția gravă în care îi învăluia speranța, cele două animăluțe traversară şuvoiul tumultuos de apă şi ancorară barca la marginea înflorită a insulei. Coborâră în tăcere, îşi făcură loc printre plantele parfumate şi pline de flori şi printre ierburile crescute pe sub copaci, până ce ajunseră pe o pajişte de un verde strălucitor, înconjurată de pomi din însăşi livada Naturii – meri pădureți, cireşi sălbatici şi porumbari.

— Acesta e locul visurilor mele, locul inimii mele, şopti Şobolanul, ca vrăjit. Aici, în acest loc divin, aici şi numai aici, sigur o să-l găsim.

Şi în acel moment, Cârtiță simți cum îl cuprinde un sentiment de adâncă uimire şi venerație, picioarele i se înmuiară, capul i se plecă, şi îl lăsară puterile. Nu era senzația de teamă – de fapt se simțea calm şi fericit – era sentimentul micimii lui în fața frumuseții, un sentiment care îl izbi şi îl copleşi, şi ştia că, deşi nevăzută, o forță mai presus de el era incredibil de aproape. Cu mare greutate se întoarse către prietenul lui, şi îl văzu stând lângă el, speriat, ca lovit de trăznet, tremurând din toate încheieturile. Şi era încă linişte deplină printre ramurile altfel pline de păsări; şi lumina creştea tot mai mult.

Poate că n-ar fi îndrăznit niciodată să-şi ridice privirea, dar, deşi fluieratul acela nu se mai auzea, chemările păreau să-l țină încă în puterea lor. Nu s-ar fi dat înapoi nici dacă moartea însăşi i-ar fi ieşit înainte gata să-l răpună pe dată,

acuma că văzuse, cu ochii lui de ființă muritoare, minunile altădată ascunse de curiozitatea celor obişnuiți.

Se supuse temător, şi îşi ridică umil capul; şi atunci, în limpezimea aceea a zorilor ce vau să vină, în timp ce natura însăşi, scăldată într-o mare de culori fără seamăn, părea să încremenească în aşteptarea măreţului eveniment, atunci întâlni privirea Lui – a Prietenului şi Păzitorului lor; văzu încovoierea coarnelor curbate, lucind în lumina crescândă a dimineții; văzu nasul coroiat şi sever între ochii blânzi care se uitau în jos la ei cu un aer amuzat, în timp ce gura răsărită din mijlocul bărbii zâmbea şăgalnic; văzu muşchii umflați pe brațul rezemat de pieptul lat, mâna lungă şi subțire ținând încă naiul abia scos din gura întredeschisă; văzu curbura frumoasă a picioarelor mițoase ce se odihneau cu o maiestuoasă naturalețe pe pajişte; şi mai văzu, în cele din urmă, cuibărit între copitele sale, dormind buştean un somn tihnit şi plin de mulțumire, pe micul pui de vidră, rotund şi durduliu. Văzu toate astea, aşa pe nerăsuflate, într-o clipită, şi totul fusese intens şi adevărat în lumina dimineții; şi cum se uita aşa, ştia şi simțea că-i aievea, şi deşi simțea că-i aievea, nu contenea să se mire.

— Şobolanule!, găsi el puterea să şoptească, într-un tremur. Ți-e frică?

— Frică?, şopti Şobolanul, uitându-se cu ochii plini de iubire nerostită. Frică! De El? O, niciodată, niciodată! Şi totuşi – şi totuşi – Oh, Cârtiță, şi totuşi mă tem!

Şi cele două animale, ghemuindu-se la pământ, îşi plecară capetele într-o adâncă venerație.

Dintr-o dată, plin de măreție, discul de aur al soarelui se ivi deasupra orizontului, strălucindu-le în față; şi primele raze, țâşnind peste lunca netedă şi netulburată, le intrară în ochi şi îi orbiră. Când se dezmeticiră şi putură să vadă din nou, Viziunea dispăruse, iar văzduhul era plin de cântecul păsărilor ce salutau zorile.

Şi cum se uitau aşa în gol, amărâți că trecuse pe lângă ei aşa o minune şi o pierduseră, un vânticel neastâmpărat, care se ridică jucăuş de pe suprafața apei, trecu prin ramurile plopilor, scutură trandafirii înrourați, şi le suflă uşor şi mângâietor peste față, pogorând peste ei, cu o atingere delicată, uitarea. Pentru că acesta este darul cel mai de preț, pe care bunul semizeu i-l oferă, în mărinimia lui,

aceluia căruia i s-a arătat ca să-l ajute: darul uitării. Ca nu cumva teribila amintire să-i stăruie în minte şi să crească, umbrindu-i râsul şi bucuria de viață, şi, ca un gând ce nu îi dă pace, să-i tulbure plăcuta existență celui salvat de la ananghie; căci uitând, îşi poate duce traiul mai departe, voios şi cu inima uşoară.

Cârtiță se frecă la ochi şi se holbă la Şobolan, care privea la rândul lui perplex.

— Scuză-mă; ce spuneai, Şobolanule?, întrebă el.

— Cred că-ți ziceam doar, spuse încet Şobolanul, că ăsta e locul, şi că numai aici am putea să-l găsim. Şi uite! Iată-l aici, drăguțul de el! Şi cu un țipăt de bucurie, alergă spre Portly, care dormea ghemuit în iarbă.

Dar Cârtiță rămase un moment pe loc, căzut pe gânduri, ca unul trezit deodată dintr-un vis minunat şi care se chinuie să şi-l reînvie în memorie, dar nu-şi poate aminti nimic, în afară de senzația vagă a incredibilei lui frumuseți, a frumuseții însăşi! Ca apoi să dispară şi aceea, iar cel trezit din visare să accepte cu amărăciune cruda realitate; aşa că după ce se luptă cu propria-i memorie o vreme, Cârtiță îşi scutură cu deznădejde capul şi porni după Şobolan.

Portly se trezi cu un chițăit voios şi sări în sus de bucurie la vederea prietenilor tatălui său, care deseori se jucaseră mai demult cu el. Imediat însă păli şi se apucă să se învârtă în cerc şi să adulmece, scheunând jalnic. Ca un copil care a adormit fericit în brațele doicii sale şi se trezeşte singur într-un loc străin, şi cercetează prin toate cotloanele şi ungherele, şi aleargă dintr-o cameră în alta în timp ce îl cuprinde tot mai mult deznădejdea, la fel şi Portly cerceta şi scotocea insula, stăruitor şi neobosit, până ce, într-un final, îl cuprinse disperarea şi atunci se aşeză pe jos şi plânse amarnic.

Cârtiță se repezi să-l mângâie şi să-l îmbărbăteze pe micul animal; dar Şobolanul, zăbovind o clipă, se uită lung şi căzut pe gânduri la nişte urme de copite ce se vedeau în iarbă.

— Cred că pe-aici a trecut un animal mare, murmură el gânditor; şi rămase aşa, cu ochii în gol şi cu mintea în altă parte.

— Haide odată, Şobolanule!, îl chemă Cârtiță. Gândeşte-te la bietul Vidră, care stă şi aşteaptă acolo la stăvilar!

Portly se linişti imediat, când i se făcu o promisiune, şi anume o scurtă plimbare pe râu, cu barca d-lui Şobolan; aşa că cei doi îl conduseră până la malul apei, îl aşezară în barcă între ei şi porniră pe răstoacă în jos. Soarele era deja sus pe cer şi îi încălzea cu putere, păsările cântau de mama focului, iar florile le surâdeau galeş şi le făceau semne de pe ambele maluri, dar parcă – cel puțin aşa li se părea celor doi tovarăşi – nu arătau atâta exuberanță şi strălucire a culorilor, cum avuseseră altundeva, după cum îşi aminteau ei, deşi nu mai ştiau unde.

Ajunseră din nou la râu şi întoarseră barca pentru a merge în amonte, spre locul unde ştiau ei că prietenul lor veghea în singuratica-i aşteptare. Când ajunseră lângă binecunoscutul stăvilar, Cârtiță trase barca la mal, îl ridică pe Portly şi îl aşeză pe poteca de la marginea apei, îl bătu prieteneşte pe umăr şi îl invită să o ia la picior, şi apoi o porni iar cu barca pe râu. Priviră cum micul animal mergea legănându-se mulțumit şi plin de importanță; îl priviră până când îl văzură cum îşi ridică boticul în aer şi răreşte pasul şi se poticneşte, şi apoi aleargă dând din coadă şi scoțând scâncete ascuțite de recunoaştere.

Îl văzură şi pe Vidră tresărind, încordat şi atent, ridicându-se din locul unde stătuse ghemuit într-o aşteptare mută, şi-l auziră strigând de bucurie şi uimire, în timp ce venea în salturi prin stufăriş, spre poteca pe care mergea Portly. Atunci Cârtiță trase cu putere de vâsle, întoarse barca şi o lăsă în voia curentului, mulțumit că misiunea lor se terminase cu bine.

— Simt o oboseală ciudată, Şobolanule, spuse Cârtiță, rezemându-se epuizat de o vâslă, în timp ce barca plutea mai departe. O să zici, poate, că e din cauză că n-am închis ochii toată noaptea, dar eu nu cred. Facem aşa câteva nopți pe săptămână în perioada asta a anului. Nu, mă simt ca şi cum

mi s-ar fi întâmplat ceva extraordinar, chiar din cale-afară de ciudat; şi, de fapt, n-a fost nimic ieşit din comun.

— Sau poate că a fost ceva incredibil şi foarte frumos, murmură Şobolanul, lăsându-se pe spate şi închizând ochii. Şi eu mă simt la fel, Cârtiță; sunt mort de oboseală, dar nu-i o oboseală fizică. Avem noroc că ne duce curentul în direcția bună, spre casă. Nu-i minunat să simți din nou soarele încălzindu-te, intrându-ți în fiecare părticică din corp? Şi ascultă ce splendid cântă vântul printre trestii!

— E ca o muzică ce vine de departe, spuse Cârtiță, încuviințând somnoros.

— Da, aşa e, murmură Şobolanul ca prin vis. Parcă e muzică de dans, din aceea vioaie şi săltăreață care zici că nu se mai opreşte, şi care are şi versuri – din când în când se aud versurile, apoi, din nou, doar muzica – mi se pare că le aud uneori – apoi iar e doar muzica aceea ritmată, şi apoi nimic, doar foşnetul molcom al trestiilor.

— Tu auzi mai bine decât mine, spuse trist Cârtiță. Eu nu reuşesc să înțeleg cuvintele.

— Stai să văd dacă pot să-ți spun ce se-aude, spuse încet Şobolanul, cu ochii încă închişi. Acum iar se transformă în cuvinte – sunetul e foarte îndepărtat, dar limpede –

Ca să nu te-ntrebi surprins
De-i aievea ori de-i vis
Îți promit că te-oi lăsa
Să admiri puterea mea
Dar de-ndată vei uita!

Acum se aud doar trestiile – vei uita, vei uita, suspină ele, şi cântecul se stinge într-un foşnet şi un şopotit. Vocea se întoarce –

Ca să nu fie-ocărât
Cel ce poate m-a văzut,
În cursa ce mi-a întins
Eu nicicând nu mă las prins
Şi-l fac să uite dinadins!

Vâsleşte mai aproape de trestii, Cârtiță! Se aude foarte slab, parcă din ce în ce mai slab.

Iar pe cei ce rătăcesc
De se-ntâmplă să-i găsesc
Prin păduri sau prin răzor
Le port de grijă tuturor
Şi cu uitare îi pogor!

Mai aproape, Cârtiță, mai aproape! Nu, nu e bine; cântecul s-a stins în murmurul trestiilor.

— Dar ce vor să zică versurile astea?, întrebă mirat Cârtiță.

— Habar n-am, spuse scurt Şobolanul. Ți le-am spus aşa cum le-am auzit. A, iar se întorc, şi de data asta sunt foarte clare şi foarte aproape! De data asta, în sfârşit, sunt aievea, limpezi, desăvârşite, pline de pasiune.

— Atunci să le ascultăm, spuse Cârtiță abia după câteva minute, moțăind sub căldura plăcută a soarelui.

Dar nu primi nici un răspuns. Se uită şi înțelese. Cu un zâmbet larg şi fericit pe față, şi parcă ascultând încă acel cântec minunat, Şobolanul, epuizat, dormea adânc.

8. Aventurile Broscoiului

Când Broscoiul se trezi închis între patru pereți, în acea temniță rece, umedă şi urât mirositoare, şi când îşi dădu seama că toată acea întunecime înfiorătoare a fortăreței medievale stătea ca un zid între el şi lumea de afară unde domneau soarele şi străzile pavate pe care, până de curând, se distrase de mama focului şi se simțise în al nouălea cer, de parcă el era proprietarul fiecărui drum şi fiecărei străzi din Anglia, se aruncă pe podea cât era de lung şi vărsă lacrimi amare, lăsându-se pradă disperării.

„Ăsta e sfârşitul" (spuse el), „sau cel puțin e sfârşitul aventurilor Broscoiului, ceea ce e cam acelaşi lucru; Broscoiul cel chipeş şi simpatizat de toți, Broscoiul cel bogat şi primitor, Broscoiul atât de liber, de lipsit de griji şi de bine-dispus! Cum mai pot să sper oare că o să fiu eliberat vreodată" (spuse el), „eu care am fost închis pe drept pentru că am furat o maşină aşa de frumoasă, într-un fel atât de josnic, şi pentru că am fost de o insolență şi o obrăznicie crasă față de un număr aşa de mare de polițişti graşi şi roşii la față!" (Aici îl înecară suspinele.)

„Animal prost ce sunt" (spuse el), „uite, acum trebuie să mă chinui în temnița asta, până când toți cei care se mândreau cu faptul că mă cunoşteau o să uite şi cum mă cheamă! Of, Bursucule înțelept!" (spuse el), „Şobolan isteț şi inteligent, şi dragul meu Cârtiță cel cu capul pe umeri! Ce

bine ați judecat voi, ce bine cunoașteți voi lumea şi viața! Vai, ție, Broscoi nefericit şi părăsit de toți!" Şi văicărindu-se în acest fel, îşi petrecu Broscoiul zilele şi nopțile timp de mai multe săptămâni, refuzând să mănânce şi chiar să ia vreo gustare, deşi bătrânul şi severul temnicer, ştiind că buzunarele Broscoiului erau doldora de bani, îi sugera deseori că o mulțime de lucruri deosebite şi care să-i mai îndulcească suferința ar fi putut fi aduse de afară, contra cost, bineînțeles.

Temnicerul avea o fată, o fetişcană frumuşică şi bună la suflet, care îl ajuta pe tatăl ei la treburile mai uşoare pe care le avea de făcut. Îi plăceau mai ales animalele, şi , în afară de canarul ei, a cărui colivie atârna ziua într-un cui, pe zidul masiv al închisorii, scoțându-i din sărite pe prizonieri, care voiau să tragă un pui de somn după-amiaza, şi care stătea pe măsuța din hol, învelită cu un mileu, mai avea şi câțiva şoricei şi o veveriță care se mişca toată ziua ca un titirez.

Această fată bună la inimă, compătimindu-l pe sărmanul Broscoi, îi spuse într-o zi tatălui ei:

— Tată! Nu suport să văd cum se chinuie bietul animal, şi cum slăbeşte pe zi ce trece! Lasă-mă pe mine să mă ocup de el. Ştii doar cât îmi plac animalele. O să-l fac să-mi mănânce din palmă şi n-o să iasă din cuvântul meu.

Tatăl îi răspunse că poate să facă ce vrea. El se săturase de Broscoi şi de toanele şi mofturile şi răutatea lui. Aşa că în ziua aceea merse ea şi ciocăni la uşa celulei în care stătea Broscoiul.

— Sus inima, Broscoiule, spuse ea cu glasul mieros când intră. Şi acuma ridică-te, şterge-ți ochii şi fii rezonabil. Ia încearcă să mănânci un pic. Uite, ți-am adus nişte mâncare făcută de mine, abia scoasă din cuptor!

Era varză cu carne şi cu cartofi, şi sfârâia pe farfuria încinsă, iar aroma ademenitoare umplu strâmta celulă a Broscoiului. Şi cum stătea el aşa întins pe jos, vlăguit şi deznădăjduit, mirosul înțepător de varză îi ajunse la nări, iar prin minte îi străfulgeră un gând, şi anume, că viața nu era, poate, ceva atât de negru şi de trist, după cum îşi imaginase. Dar continuă să se vaiete, să dea din picioare şi să refuze orice încercare de mângâiere.

Prin urmare, fata cea isteață se retrase pentru moment, lăsând însă în urma ei un miros apetisant de varză, iar Broscoiul, printre suspine şi sughițuri, adulmecând şi reflectând la situația în care se găsea, începu încet-încet să aibă gânduri mai bune şi mai promițătoare: se gândi la cavalerism, la poezie, şi la viitor; la pajişti întinse, la vite păscând pe ele, mângâiate de soare şi vânt; la grădini de zarzavat cu straturi drepte de verdeață, la flori de gura-leului împresurate de albine; la clinchetul reconfortant al vaselor aşezate pe masa de la Conac, la zgomotul făcut de scaunele târşâite pe duşumea, atunci când fiecare se aşează la masă.

Atmosfera strâmtei celule căpătă dintr-odată o tentă trandafirie; Broscoiul începu să se gândească la prietenii lui şi la ce ar putea să facă ei pentru el; la avocați şi la cum s-ar da ei în vânt după cazul lui, şi la cât de prostănac a putut să fie, că nu s-a gândit să apeleze la vreo câțiva; şi în cele din urmă, se gândi la marea lui istețime, şi la tot ce era în stare să facă dacă îşi punea mintea; şi aşa îşi reveni aproape complet.

După vreo câteva ore, fata se reîntoarse cu o tavă pe care era o cană aburindă, cu un ceai parfumat; mai era şi o farfurie plină cu felii groase de pâine cu unt, bine prăjite pe ambele părți, cu untul picurând prin găurele în broboane aurii, ca mierea dintr-un fagure. Mirosul acelor felii de pâine cu unt îl înnebunea pur şi simplu pe Broscoi, îl scotea din minți şi îi trezea amintiri încântătoare, cum ar fi o bucătărie caldă, un mic dejun într-o dimineață geroasă şi senină, o pisică ce toarce mulțumită, un canar ce piuie somnoros, un salonaş tihnit în care arde focul într-o seară de iarnă, când

se întoarce acasă după o plimbare lungă şi îşi propteşte picioarele încălțate cu papuci pe un scăunel.

Broscoiul se ridică iar în capul oaselor, îşi şterse ochii, sorbi ceaiul şi înfulecă pâinea, şi curând începu să vorbească vrute şi nevrute despre sine, despre casa lui, despre ce făcea el şi cât de important era şi cât de mult îl prețuiau prietenii lui. Fata temnicerului văzu că lăudăroşenia asta îi făcea la fel de bine ca şi ceaiul, aşa că îl îndemnă să continue.

— Mai povesteşte-mi despre Conac, zise ea, pare fermecător.

— Conacul, spuse mândru Broscoiul, este o reşedință croită pentru un gentilom înstărit şi bine văzut, e o casă cum nu se mai găseşte altundeva; în mare parte, datează din secolul al paisprezecelea, dar e plină ochi cu lucruri ultramoderne. Instalațiile sanitare sunt din cele mai noi. E la cinci minute de biserică, de poştă şi de terenul de golf. E foarte potrivită pentru...

— Mai domol, mai domol, spuse fata râzând, că nu vreau s-o cumpăr. Spune-mi ceva concret despre ea. Dar mai întâi stai puțin să mai aduc nişte pâine cu unt şi nişte ceai.

Ieşi şi se întoarse imediat cu tava plină; iar Broscoiul, înfruptându-se din pâine cu lăcomie, şi foarte binedispus, cum nu mai fusese demult, îi povesti despre garajul cu bărci, despre iaz şi grădina de zarzavat, despre cocina de porci, grajduri, porumbar şi coteţul găinilor, despre lăptărie şi spălătorie, despre dulapurile cu porțelanuri şi cele cu rufărie (astea îi plăcură în mod special) şi despre sala de banchet şi cum se mai distrau ei acolo, adunați cu toții în jurul mesei, cântând, sporovăind şi simțindu-se bine.

Apoi, fata vru să afle mai multe despre prietenii lui, despre cum trăiau şi ce făceau în viața de zi cu zi. Desigur, nu menționă că îi plăcea să țină animale pe lângă casă; îşi dădu seama că asta l-ar fi jignit pe Broscoi. Iar când fata îi ură noapte bună, după ce îi umplu cana cu apă şi îi aranjă paiele pe care dormea, Broscoiul redeveni cel de dinainte, adică vesel şi mulțumit de sine. Cântă una sau două melodii, din cele pe care obişnuia să le cânte pe la petreceri, se

ghemui în culcuşul de paie şi avu un somn odihnitor şi plin de vise frumoase.

Cei doi mai avură şi alte conversaţii interesante după aceea, umplând zilele plicticoase şi mohorâte din închisoare, iar fetei începu să-i pară rău pentru Broscoi şi i se părea că e o mare nedreptate ca un biet animal să fie întemniţat aşa, doar pentru o infracţiune atât de neînsemnată, ca a lui. Broscoiul, vanitos cum era, crezu că fata era interesată de el, datorită afecţiunii crescânde pe care i-o purta; şi mai că regretă prăpastia socială dintre ei, mai ales că ea era frumuşică, şi, după cum se vedea cât se poate de limpede, îl admira nespus de mult.

Într-o dimineaţă fata se arătă foarte îngândurată, şi parcă era cu mintea în altă parte, iar Broscoiului i se păru că nu e deloc atentă la remarcile lui sclipitoare şi pline de duh.

— Broscoiule, spuse ea, ascultă-mă te rog. Am o mătuşă care e spălătoreasă.

— Ei, haide, haide, spuse împăciuitor şi binevoitor Broscoiul, nu-i nimic; nu te mai gândi la asta. Şi eu am câteva mătuşi care chiar s-ar cuveni să se facă spălătorese.

— Taci un pic, Broscoiule, spuse fata. Vorbeşti prea mult, ăsta-i marele tău cusur, şi mă doare capul de la atâta vorbărie. Vreau să mă gândesc puţin. Cum îţi spuneam, am o mătuşă care e spălătoreasă; spală hainele tuturor prizonierilor din fortăreaţa asta – ştii, vrem să facem toate treburile astea în familie, ca să nu mai plătim şi alte persoane. Ia rufele luni dimineaţa şi le aduce înapoi vineri seara. Azi e joi. Uite la ce m-am gândit: tu eşti foarte bogat – cel puţin aşa mi-ai tot spus – şi ea e foarte săracă. Câteva lire nu înseamnă nimic pentru tine, dar sunt grozav de mult pentru ea. Mă gândeam că dacă o iei cu frumosul – sau dacă o îmbrobodeşti, cum mi se pare că spuneţi voi, animalele – poate că aranjaţi cumva şi ea o să-ţi dea boneta şi rochia ei şi restul de haine, iar tu o să poţi evada pe post de spălătoreasă. Semeni foarte tare cu ea în multe privinţe – mai ales la faţă.

— Ba nu, spuse Broscoiul furios. Eu am o figură foarte elegantă – potrivită cu ceea ce sunt.

— Păi şi mătuşa mea are, răspunse fata, potrivită cu ceea ce este. Dar fie cum spui tu. Animal rău, îngâmfat şi nerecunoscător ce eşti! Mie îmi pare rău pentru tine şi încerc să te ajut, şi tu?

— Ei, bine, bine; mulțumesc oricum foarte mult, spuse Broscoiul repede. Dar stai aşa! Doar nu crezi că domnul Broscoi, cel de la Conac, o să cutreiere drumurile deghizat în spălătoreasă!

— Atunci n-ai decât să rămâi aici şi să fii în continuare dl. Broscoi, răspunse cu isteţime fata. Presupun că ai vrea să pleci într-o trăsură trasă de patru cai!

Dar Broscoiul recunoştea întotdeauna când n-avea dreptate.

— Eşti o fată deşteaptă şi bună la suflet, spuse el, iar eu sunt într-adevăr un broscoi prost şi îngâmfat. Fă-mi cunoştinţă cu distinsa ta mătuşă, te rog, şi sunt sigur că domnia-sa va aranja lucrurile în aşa fel încât să fie bine pentru amândoi.

În seara următoare, fata o aduse în celula Broscoiului pe mătuşa ei, care veni cu rufăria acestuia împachetată într-un prosop. Bătrâna fusese anunțată dinainte în legătură cu ce trebuia să se întâmple, iar cele câteva monede de aur pe care Broscoiul le lăsase înadins pe masă, la vedere, fură de ajuns pentru încheierea târgului fără prea multă vorbărie.

În schimbul banilor, Broscoiul primi o rochie de bumbac cu imprimeuri, un şorţ, un şal şi o bonetă neagră cam demodată; singura pretenţie pe care o ridică bătrâna, fu să i se pună căluş, să fie legată şi azvârlită într-un colţ. Prin acest şiretlic, de altfel nu foarte convingător, şi prin alte lucruri bine ticluite pe care avea să le spună chiar ea, spera să iasă basma curată din tărăşenia asta, care se cam vedea că e cusută cu aţă albă.

Broscoiul fu încântat de idee. În felul acesta putea să iasă din închisoare cu stil, păstrându-şi nepătată faima lui de infractor grozav de periculos; şi o ajută cu dragă inimă pe fiica temnicerului să potrivească lucrurile în aşa fel, încât mătuşa ei să pară victima unor împrejurări asupra cărora nu a avut nici o putere.

— Acum e rândul tău, Broscoiule, spuse fata. Şi dă jos de pe tine haina şi vesta; eşti destul de gras şi fără ele.

Şi râzând de mama focului, se apucă să-i încheie rochia de stambă, să-i aranjeze şalul, răsucindu-l la mare artă, şi să-i lege sub bărbie şnururile bonetei demodate.

— Să juri că eşti mătuşă-mea, nu altceva, chicoti fata, deşi sunt sigură că niciodată în viaţa ta n-ai arătat nici măcar pe jumătate atât de respectabil. Şi acum, la revedere, Broscoiule, şi mult noroc. Ia-o drept înainte, pe drumul pe care ai venit; şi dacă cineva se ia de tine, ceea ce probabil o să se şi întâmple, că doar sunt numai bărbaţi pe-aici, răspunde şi tu în doi peri, dar ţine minte că eşti văduvă, şi eşti singură pe lume, şi nu-ţi permiţi să-ţi pătezi reputaţia.

Cu inima cât un purice, dar cu pasul hotărât, Broscoiul porni în această nouă încercare, ce părea să fie nici mai mult, nici mai puţin decât o aventură prostească şi la voia întâmplării; dar, destul de curând, află cu surprindere că toate mergeau şnur, chiar dacă în sinea lui se simţea oarecum umilit de faptul că, atât popularitatea de care se bucura, cât şi farmecele care o provocau, nu erau ale lui, ci ale altei persoane.

Statura adunată a spălătoresei, în rochia ei de stambă cu desene, deschideau orice uşă ferecată şi orice poartă zăbrelită; şi chiar şi atunci când era nesigur, şi nu ştia încotro s-o ia, se pomenea iute scos la liman de vreun

gardian nerăbdător să ajungă acasă la cină, şi care nu avea chef să stea acolo să aştepte toată noaptea.

Adevăratul pericol, însă, erau glumele şi tachinările pe care le auzea la tot pasul, şi la care trebuia să răspundă cum se cuvine; şi chiar dacă Broscoiul era un animal demn şi mândru de sine, glumițele pe care le auzea erau stângace şi, după părerea lui, n-aveau nici sare, nici piper. Aşa că, deşi îi venea destul de greu, îşi ținu cumpătul, şi răspunse şi el după cum îi cerea tovărăşia acelor bărbați şi presupusul statut pe care-l avea; şi făcu tot ce-i stătea în puteri ca să nu depăşească limitele bunului gust.

I se păru că se scurseră ore întregi până ce traversă şi ultima dintre curți, unde se opuse iar invitațiilor insistente şi brațelor întinse ale ultimilor gardieni, îngăduindu-le, cu o dorință prefăcută, doar o simplă îmbrățişare de rămas bun. Şi în cele din urmă, auzi poarta mare a închisorii încuindu-se în urma lui, simți aerul proaspăt răcorindu-i tâmplele înfierbântate şi ştiu că era liber!

Amețit de uşoara izbândă a faptei sale vitejeşti, Broscoiul merse iute spre luminile oraşului, fără ca măcar să aibă cea mai vagă idee despre ce o să facă mai departe. De un lucru era sigur însă, şi anume că trebuia să plece cât mai repede din locurile acestea, unde doamna pe care era nevoit să o întruchipeze era aşa de cunoscută şi de plină de succes.

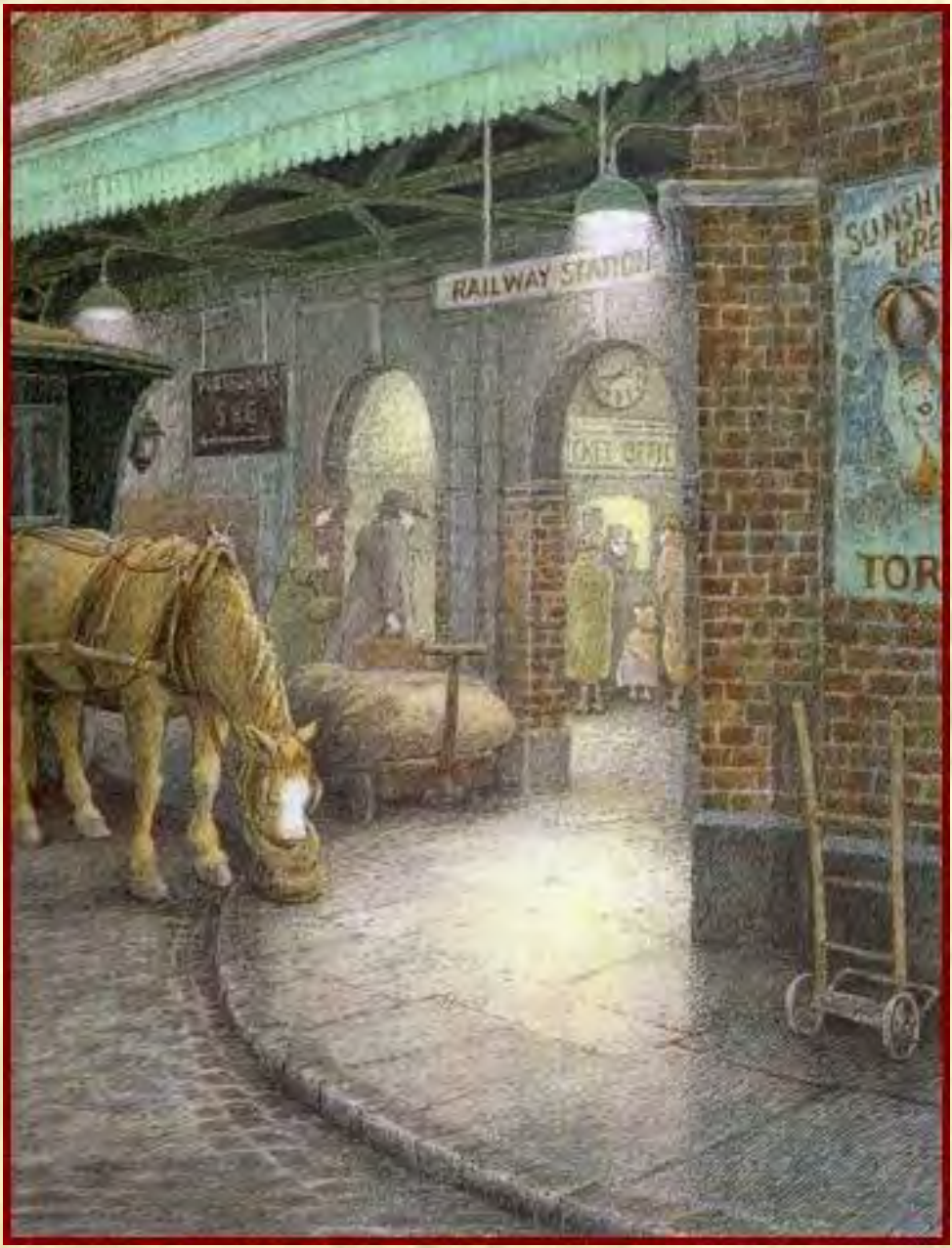

Şi cum mergea el aşa, cufundat în gânduri, atenţia îi fu atrasă de nişte lumini roşii şi verzi, ce se vedeau puţin mai încolo, într-o parte a oraşului, iar păcănitul şi pufăitul unor

motoare şi huruitul unor vagoane îi ajunseră la urechi. „Aha!”, îşi spuse el în gând, „Ce noroc pe capul meu! O gară e exact ce-mi trebuie acum; şi nici măcar nu trebuie s-o iau prin oraş ca să ajung la ea, şi n-o să mai fiu nevoit să inventez tot felul de replici pline de duh în apărarea umilului personaj în care sunt deghizat - nu că aceste riposte n-ar fi eficiente, dar nu se potrivesc cu buna mea creştere”.

Prin urmare, Broscoiul merse la gară, se uită pe un tabel cu mersul trenurilor şi găsi un tren care se îndrepta oarecum spre locul unde se găsea casa lui, un tren ce avea să plece într-o jumătate de oră. „Ce noroc!”, îşi zise Broscoiul, simțindu-se tot mai plin de însuflețire, şi porni spre casa de bilete.

Spuse numele stației care se afla cel mai aproape de satul în care domnea semeț Conacul său, şi, într-un gest mecanic, duse mâna la piept, acolo unde ar fi trebuit să fie buzunarul vestei, ca să scoată nişte bani. Fu însă împiedicat de rochia de stambă, cea care îl scosese atât de elegant din încurcătură până acum, dar de care uitase cu desăvârşire. Şi, ca într-un vis urât, începu să tragă de acel lucru straniu şi nefiresc ce părea să-i blocheze mâinile, să-i zădărnicească toate eforturile şi să-şi râdă întruna de el; între timp, alți călători făcuseră coadă în spatele lui şi aşteptau acum cu nerăbdare, dându-i tot felul de sugestii şi comentând, fiecare după cum se pricepea.

În cele din urmă – cumva, cumva - nici el nu ştia prea bine cum - învinse obstacolul, ajunse acolo unde se găsesc buzunarele vestelor de când există veste pe pământ, dar, spre surprinderea lui, nu numai că nu găsi bani, dar nu găsi nici măcar vreun buzunar, sau vreo urmă de vestă!

Şi, îngrozit la culme, îşi aduse aminte că lăsase atât haina, cât şi vesta în temniță, şi împreună cu ele rămăseseră acolo şi portmoneul, şi

banii, şi cheile, şi ceasul, şi chibriturile, şi stiloul – toate acele lucruri de preț care dau sens vieții şi care deosebesc animalul cu multe buzunare, ființa superioară, de vietățile acelea inferioare cu un singur buzunar, sau mai rău, fără nici unul, care se vântură de colo-colo fără nici o noimă, fără să aibă dotările necesare luptei pentru existență.

Nenorocit cum era, mai făcu o ultimă încercare ca să iasă din încurcătură, şi, recurgând la manierele sale elegante şi la binecunoscutul lui stil, un amestec de boiernaş de țară şi de nobil distins, spuse:

— Ia te uită! Se pare că mi-am uitat acasă portofelul. Dați-mi, fiți amabil, un bilet, şi o să vă trimit banii mâine. Nu vă faceți griji, mă ştie lumea bine prin părțile astea.

Funcționarul se uită la Broscoi şi la boneta lui demodată şi izbucni în râs:

— Nu mă-ndoiesc că vă ştia lumea, spuse el, mai ales dacă ați mai făcut uz de astfel de şiretlicuri. Acum vă rog, doamnă, dați-vă la o parte de la ghişeu; îi faceți pe ceilalți călători să aştepte!

Un domn mai în vârstă, care îi tot dădea ghionturi ca să-l grăbească, îl împinse acum în lături, şi, mai mult, i se adresă cu apelativul „duduie”, lucru ce îl scoase din sărite pe Broscoi din cale-afară.

Zăpăcit şi disperat, începu să umble de colo-colo, orbeşte, pe peronul la care se afla garat trenul, în timp ce lacrimile îi şiroiau pe amândoi obrajii. Era îngrozitor, se gândea el, să fii aproape de casă şi aproape scăpat de primejdii, şi să fii ținut pe loc de lipsa câtorva bănuți amărâți şi de neîncrederea unor funcționari chițibuşari. Nu peste mult timp, evadarea lui n-o să nu mai fie un mister, o să i se ia urma, o să fie prins, făcut cu ou şi cu oțet, pus în lanțuri şi dus înapoi în temniță,

să doarmă pe paie şi să se hrănească cu pâine şi apă; paznicii şi pedepsele se vor înmulți; şi, vai, ce plină de sarcasm o să fie fata!

Ce să se facă acum? El nu-i un animal iute de picior, de felul lui; iar înfățişarea, din nefericire, îi e uşor de recunoscut. Oare n-ar putea să se strecoare sub o banchetă, într-un vagon? Văzuse că aşa fac băieții de şcoală, atunci când banii de bilet primiți de la părinți sunt cheltuiți în alte scopuri, poate mai nobile. Şi cum se gândea el aşa, se trezi în fața locomotivei, care era unsă cu vaselină, ştearsă şi dezmierdată de iubitorul ei mecanic, un bărbat solid cu o cutie de vaselină într-o mână şi cu o cârpă în cealaltă.

— Săru'mâna, mătuşă!, spuse mecanicul, da' ce ți s-a-ntâmplat? Nu prea pari în apele tale.

— Vai, domnule!, zise Broscoiul, plângând din nou, sunt o biată spălătoreasă şi mi-am pierdut toți banii, şi nu pot plăti biletul de tren, şi trebuie să ajung acasă în seara asta, şi nu ştiu ce-o să mă fac. Of, Doamne, Doamne!

— Urâtă treabă, zău aşa, spuse mecanicul căzut pe gânduri. Ai pierdut banii – n-ai cum s-ajungi acasă – şi parcă văd că mai ai şi copii, care te-aşteaptă, sărmanii.

— Am şi niscai copii, suspină Broscoiul. Şi le e foame – şi-o să se joace cu chibriturile – şi-o să răstoarne lămpile, mititeii! Şi-o să se ia la harță, şi câte şi mai câte. Of, Doamne, Doamne!

— Păi îți spun eu cum facem, zise amabil mecanicul. Spui că eşti spălătoreasă de meserie. Foarte bine. Eu, după cum bine vezi, sunt mecanic, şi asta-i o meserie a naibii de murdară. Toată ziulica murdăresc la cămăşi, zău aşa, că nevastă-mea e sătulă de atâta spălat. Dacă îmi speli câteva cămăşi când ajungi acasă şi mi le trimiți, te duc eu cu locomotiva. E împotriva regulamentului, da' noi nu suntem chiar aşa de stricți pe-aici, prin părțile astea mai rupte de lume.

Deznădejdea Broscoiului se transformă în extaz de îndată ce se văzu cocoțat în locomotivă. E lesne de-nțeles că nu spălase niciodată vreo cămaşă, şi nici n-ar fi fost în stare, şi dacă ar fi încercat; şi oricum, nici n-avea de gând să încerce. Dar se gândi aşa: „când ajung acasă la mine, la Conac, şi o să am iarăşi buzunare şi o să le umplu cu bani, o să-i trimit mecanicului suficient ca să plătească pe cineva să-i spele cămăşile, ceea ce ar fi cam acelaşi lucru, dacă nu mai bine."

Şeful de tren flutură steguleţul, mecanicul fluieră în semn de răspuns, iar trenul se puse în mişcare. Pe măsură ce viteza creştea, iar Broscoiul putea să admire şi în stânga şi în dreapta câmpii şi copaci, tufişuri, şi vaci, şi cai, şi tot felul de lucruri trecând în goană pe lângă el, se gândea că fiecare minut şi fiecare secundă care se scurgeau, îl duceau mai aproape de casă, de prietenii lui buni şi iertători, de bani care să-i zornăie prin buzunare, de un pat moale şi de mâncăruri bune, de stimă şi admirație atunci când avea să-şi depene isprăvile şi să se laude cu isteţimea lui ieşită din comun; şi toate aceste plăcute gânduri îl făcură să ţopăie şi să strige şi

să cânte frânturi de cântece, spre surprinderea mecanicului, care mai întâlnise spălătorese, când şi când, dar niciodată una ca cea de față.

Străbătură deja mulți kilometri, iar Broscoiul se gândea de pe acum ce o să mănânce la cină, dar deodată, observă că mecanicul, cu nelămurire pe chip, stătea aplecat peste uşița locomotivei, şi asculta cu atenție. Apoi îl văzu suindu-se pe grămada de cărbuni şi uitându-se în urmă, peste tren; apoi se întoarse şi îi spuse Broscoiului:

— Foarte ciudat; ăsta e ultimul tren de astăzi care merge pe ruta asta, şi totuşi pot să jur că mai aud unul venind în urma noastră!

Broscoiul se opri brusc din râsetele şi țopăiala de mai adineaori. Deveni serios şi se posomorî, şi o durere surdă, care pornea din şale şi ajungea până în picioare, îl făcu să se aşeze şi să încerce să nu se gândească la ce-o fi mai rău.

Între timp, luna răsărise şi strălucea acum cu putere, iar mecanicul, ținându-şi echilibrul pe grămada de cărbuni, putea acum să vadă până departe, în urma trenului.

— Se vede bine acum!, strigă el. E o locomotivă, şi vine repede în urma noastră! Parcă am fi urmăriți!

Plin de disperare şi ghemuit în praful de cărbuni, Broscoiul încerca din răsputeri să găsească o cale de scăpare, dar părea să fie în zadar.

— Ne ajung din urmă repede!, strigă iar mecanicul. Şi locomotiva aia e ticsită cu tot felul de oameni! Parc-ar fi paznici din vechime, mânuind halebarde, polițişti cu cască, mânuind bâte; şi nişte oameni cu pălărie şi cu haine sărăcăcioase, evident detectivi îmbrăcați simplu, fluturând revolvere şi bastoane; toți flutură ceva şi strigă acelaşi lucru – „Opriți, opriți, opriți!”

Broscoiul căzu atunci în genunchi, acolo printre cărbuni, şi, ridicând brațele în sus, ca la rugăciune, strigă:

— Salvează-mă, te rog salvează-mă, domnule mecanic de locomotivă, şi o să-ți spun totul! Eu nu sunt o simplă spălătoreasă, aşa cum par a fi! N-am copii care mă aşteaptă, cumințI, hămesiți sau mai ştiu eu cum! Sunt un broscoi – Dl. Broscoi cel renumit şi cunoscut de toți, mare proprietar; tocmai am evadat, mulțumită curajului şi istețimii mele, am evadat dintr-o temniță îngrozitoare în care mă aruncaseră duşmanii mei; şi dacă indivizii ăia de pe locomotivă mă prind iar, o să ajung din nou în lanțuri, la pâine cu apă şi paie şi o

viață de mizerie, bietul de mine, şi sunt nevinovat!

Mecanicul se uită la el cu severitate şi zise:

— Acum ia spune-mi adevărul. De ce ai fost băgat la închisoare?

— N-a fost cine ştie ce, spuse amărât Broscoiul, înroşindu-se până în vârful urechilor. N-am făcut decât să împrumut o maşină când proprietarii ei erau la masă. În momentul ăla ei n-aveau nevoie de ea. N-am vrut s-o fur, pe cuvânt; dar oamenii, şi mai ales oamenii legii, dezaprobă total fapte trăznite şi haioase de felul ăsta.

Mecanicul îl privi foarte serios şi spuse:

— Mă tem că eşti cu adevărat un broscoi foarte rău, şi s-ar cuveni să te dau pe mâna autorităților. Pe de altă parte, însă, văd că eşti într-o mare încurcătură, aşa că n-o să te las baltă. Mai întâi de toate, să ştii că nu-mi plac maşinile; şi mai apoi, mă enervează ca poliţiştii să-mi dea ordine şi să-mi spună ce să fac, atunci când sunt pe locomotiva mea. Iar vederea unui animal îndurerat mă înduioşează şi mă răscoleşte întotdeauna. Aşa că vino-ți în fire, Broscoiule! O să fac tot ce-mi stă în puteri şi o să scăpăm de ei până la urmă.

Îndârjiți şi plini de râvnă, au pus şi mai mulți cărbuni pe foc; cuptorul dogorea, scânteile zburau în toate părțile, locomotiva se hurduca şi se legăna din toate încheieturile, dar urmăritorii îi ajungeau încet din urmă. Oftând, mecanicul îşi şterse fruntea cu o cârpă şi spuse:

— Mă tem că nu e nimic de făcut, Broscoiule. După cum vezi, nici măcar nu au cine ştie ce viteză, dar au locomotiva mai bună. Mai avem o singură speranță, şi asta e singura ta scăpare, aşa că ascultă bine ce o să-ți spun. Puțin mai încolo e un tunel, şi după tunel, linia trece printr-o pădure deasă. Când o să traversăm tunelul, o să cresc viteza cât pot eu de mult, şi, după cum e de crezut, urmăritorii noştri o să încetinească, bineînțeles, ca să evite un posibil accident. După ce ieşim din tunel, eu o să opresc aburul, o frânez cât de tare pot, şi atunci tu o să sari din locomotivă şi o să te ascunzi în pădure, înainte ca ei să iasă din tunel şi să te vadă.Apoi eu o să pornesc mai departe cu viteză maximă, iar ei pot să se ia după mine dacă aşa le place. Acum fii gata să sari când îți spun eu.

Mai băgară nişte cărbuni în cuptor, iar trenul intră în tunel; locomotiva huruia şi păcănea şi gonea de mama focului, şi într-un final ieşi din tunel, la aer curat şi sub

lumina odihnitoare a lunii, întâmpinată de pădurea întunecoasă şi ocrotitoare, ce se întindea şi de o parte şi de cealaltă a liniei. Mecanicul opri aburul şi frână, Broscoiul coborî pe treapta locomotivei, iar când trenul încetini, îl auzi pe mecanic strigând:

— Acum sari!

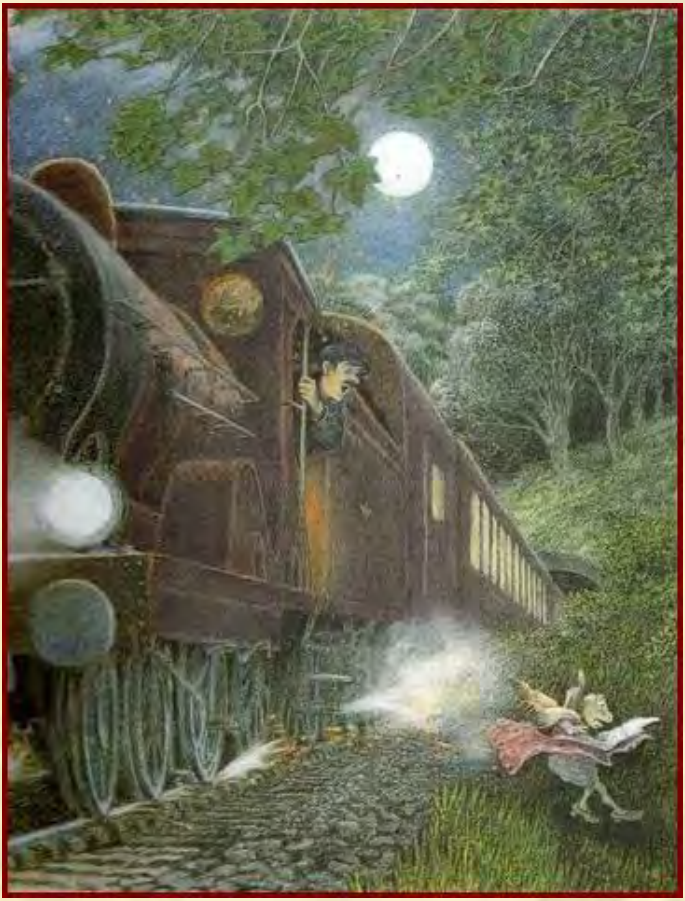

Broscoiul sări, se dădu o dată de-a rostogolul, se ridică nevătămat, se afundă în pădure şi se ascunse.

Uitându-se pe furiş în urma sa, văzu cum trenul ia viteză din nou şi dispare cu repeziciune. Locomotiva cealaltă se ivi ca fulgerul din tunel, huruind şi fluierând, cu echipajul ei pestriț fluturându-şi armele şi strigând „Opriți!, Opriți!, Opriți!”. După ce aceştia din urmă trecură, Broscoiul se puse

pe un râs nebun, şi râse cu poftă, pentru prima dată în lunga perioadă de când fusese aruncat în temniță.

Dar foarte curând se opri din hohotit, când îşi dădu seama că se făcuse târziu şi se întunecase de-a binelea şi era tot mai frig, iar el se afla într-o pădure necunoscută, fără bani, şi fără cea mai mică şansă de a lua cina pe undeva, şi departe de casă şi de prietenii săi; şi, după zgomotul şi huruitul asurzitor al trenului, o tăcere de piatră se lăsă peste toate, înfricoşându-l.

Broscoiul nu îndrăzni să părăsească adăpostul oferit de copaci, aşa că se afundă în pădure, intenționând să se îndepărteze de linia ferată cât mai mult posibil. După atâta amar de săptămâni petrecute între patru pereți, pădurea i se păru ciudată şi neprietenoasă, şi parcă îşi râdea de el. Se auzeau trosnituri şi foşnete de pretutindeni, iar Broscoiului i se părea că sunt paznici care îl caută şi care se apropie tot mai mult.

O bufniță, zburând în picaj către el, fără zgomot, îi atinse umărul cu aripa, făcându-l să sară cât acolo, îngrozit că ar putea să fie înşfăcat de o mână; dar bufnița zbură în treaba ei, scoțând un hohot lugubru, un bu-hu-hu, pe care Broscoiul îl socoti de un gust îndoielnic. Apoi se întâlni cu un vulpoi, care se opri, îl măsură din cap până-n picioare într-un fel zeflemitor, şi-i spuse:

— Salutare, coană spălătoreasă! Săptămâna asta mi-ai pierdut o şosetă şi o față de pernă! Vezi, altă dată să nu se mai întâmple! Şi o zbughi în desiş, chicotind.

Broscoiul căută o piatră să arunce după el, dar nu găsi, şi asta i se păru mai jignitor decât tot ce i se întâmplase până acum. În cele din urmă, înghețat de frig, lihnit de foame şi

epuizat, se adăposti într-o scorbură, unde îşi încropi, cum putu el mai bine, un culcuş din crenguțe şi frunze uscate, şi dormi buştean până dimineață.

9. La drum

Şobolanul de apă simțea un fel de neliniște, şi nu ştia exact de ce. După toate aparențele, vara era încă în toi, şi, cu toate că pe ogoare auriul luase locul verdelui, cu toate că scoruşele începeau să se coacă, devenind roşietice, iar pădurile scoteau la iveală, pe ici, pe colo, impetuoase pete maro-roşcate, lumina şi căldura şi culoarea erau încă prezente, în aceeaşi măsură, fără să aibă în ele prevestirea vreunui fior de vreme rece de toamnă.

Dar corul cel statornic al livezilor şi tufişurilor se preschimbase încet-încet într-un fel de serenadă ocazională a unor interpreți neobosiți încă; măcăleandrul îşi arăta încă măiestria; şi totuşi, în aer plutea presimțirea unei schimbări şi a plecării, poate. Cucul, desigur, tăcuse de mult; şi mulți alți semeni de-ai lui înaripați, care de luni de zile erau parte integrantă a peisajului şi a societății care îl popula, lipseau şi ei, şi părea că rândurile se subțiază pe zi ce trece. Şobolanul, un fin observator al înaripatelor, văzu că acestea, cu fiecare zi ce se scurgea, se îndreptau tot mai mult către sud; şi chiar şi noaptea, atunci când stătea întins în pat, putea să distingă, trecând prin întunericul de deasupra sa, fâlfâitul unor aripi ce nu mai aveau astâmpăr şi se grăbeau să răspundă acelei chemări poruncitoare.

Casa de vacanță a Mamei Natură are şi ea sezonul ei ca orice hotel. Şi când oaspeții încep să-şi facă bagajele, să achite nota de plată şi să plece unul câte unul, iar locurile în sala de mese se reduc simțitor, şi parcă fiecare nouă masă e tot mai tristă, când camerele sunt închise, covoarele adunate şi chelnerii trimişi pe la casele lor, atunci cei care rămân, cei care stau până în anul următor, la deschiderea unui nou sezon, nu pot asista indiferenți la toate aceste plecări şi îmbrățişări de rămas-bun, la discuțiile despre planurile de călătorie, despre noi meleaguri şi noi locuințe, la continua micşorare a cercului de prieteni.

Parcă devii agitat şi nu-ți găseşti locul, te deprimi şi începi să fii irascibil. De ce să-şi dorească cineva schimbarea

cu tot dinadinsul? De ce să nu rămână aici, ca mulți alții, să ducă o viață tihnită în continuare şi să se bucure de ea? Cei ce pleacă habar n-au cum e casa aceasta de vacanță în afara sezonului, şi cum ne distrăm noi, cei care rămânem, şi cum ne luăm rămas bun de la anul care se sfârşeşte. E perfect adevărat, ni se răspunde; vă invidiem şi, poate că la un moment dat, într-un alt an, o să rămânem şi noi, dar acum avem alte aranjamente – şi autobuzul ne aşteaptă – e timpul să o luăm din loc! Aşa că pleacă, cu zâmbetul pe buze şi salutându-ne din mers, şi nouă ne e dor de ei, şi murim de ciudă.

Şobolanul era un animal independent şi stăpân pe sine, puternic legat de meleagurile natale, şi indiferent cine pleca, el rămânea pe loc; totuşi, acest dor de ducă ce plutea prin văzduh nu trecu neobservat nici chiar pe lângă el, ba mai mult, începu să-i pătrundă în oase.

Cu toate plecările astea succedându-se zi şi noapte, parcă era şi greu să te apuci serios de vreo treabă. Îndepărtându-se de malul râului, unde rogozul des stătea neclintit în apa tot mai puțin adâncă şi tot mai mâloasă cu fiecare zi, Şobolanul rătăci aiurea, străbătu vreo două ogoare cu otavă, deja uscată şi plină de praf, apoi se avântă în marea de aur a lanului de grâu, care se unduia şi foşnea şi murmura uşor în adierea lină a verii.

De multe ori îi făcuse plăcere să hoinărească pe-aici, prin pădurea aceasta de spice semețe care se uneau într-un fel de cer auriu chiar deasupra lui, un cer aflat într-un neîncetat dans, într-un tremur uşor, murmurând liniştit şi dulce; sau dacă era vânt, aplecându-se şi clătinându-se cu putere în toate părțile, într-un chicot zglobiu. Aici în lan avea o sumedenie de prieteni mititei, o comunitate bine închegată, cu o viață plină şi ocupată, dar întotdeauna gata să găsească o clipă liberă ca să stea la bârfă sau la taclale cu oricine simțea plăcerea să le facă o vizită.

Totuşi, astăzi, deşi erau în general foarte primitori, şoarecii de câmp păreau foarte prinşi de treabă. Unii dintre ei săpau cu râvnă nişte tuneluri; alții, adunați în grupuri mici, studiau nişte schițe ale unor locuințe, plănuite să fie mici şi

îngrămădite şi aşezate strategic, lângă Cămări. Alţii cărau cufere prăfuite şi coşuri, iar alţii erau ocupaţi până peste cap cu împachetatul lucrurilor; în vremea asta, peste tot stăteau grămezi de grâu, ovăz, orz, jir şi nuci, pregătite pentru transport.

— Hei, uite-l pe Şobo!, strigară ei de cum îl văzură. Hai, vino şi dă-ne o mână de ajutor, Şobolanule, nu sta aşa cu mâinile-n sân!

— Ce mai puneţi la cale?, întrebă Şobolanul cam răstit. Doar nu vă gândiţi deja la locuinţele de iarnă; frigul e încă departe!

— Ei, da, ştim că mai e mult până la iarnă, explică, un pic cam ruşinat, un şoarece de câmp. Dar nu strică să te pregăteşti din vreme, nu-i aşa? Nu de alta, da' trebuie să mutăm de-aici toată mobila, şi bagajele şi toate proviziile, până nu dau peste noi maşinile alea oribile care o să-nceapă să zdrăngăne pe câmp; şi ştii doar cât de repede trebuie să te mişti ca să pui mâna pe o casă bună în ziua de azi, că dacă nu te grăbeşti, trebuie să te mulţumeşti cu ce s-o găsi; şi pe lângă asta, mai e atâta de amenajat şi de curăţat înainte să te poţi muta. Da, ştiu că ne-am apucat cam devreme de treabă; da' e doar începutul.

— O, mai dă-l încolo de început!, spuse Şobolanul. E o zi superbă. Mai bine hai să ne plimbăm cu barca sau să dăm o raită prin tufişuri, sau să mergem la un picnic în pădure sau să facem orice altceva.

— Păi cred că azi nu se poate, răspunse în grabă şoarecele de câmp, dar mulţumesc de invitaţie. Poate altădată, când o să avem ceva mai mult timp.

Fornăind cu dispreț, Şobolanul făcu stânga-mprejur, hotărât să plece, călcă peste o cutie de pălării şi căzu, ceea ce îl făcu să mârâie nişte remarci nu tocmai demne de statutul lui.

— Unii ar trebui să fie mai atenți, spuse, destul de înțepat, un şoarece de câmp, şi să se uite pe unde calcă şi-atunci n-o să-şi mai piardă capul şi nici n-o să-şi julească genunchii. Fii atent la rucsacul ăla, Şobolanule! Mai bine te-ai aşeza un pic. Poate că peste vreo două ore n-o să mai fim chiar aşa de ocupați şi o să stăm un pic şi cu tine.

— Ba o să fiți tot aşa de ocupați până la Crăciun, după cât îmi dau eu seama, răspunse morocănos Şobolanul, pregătindu-se să părăsească lanul de grâu. Şi, destul de abătut, se întoarse la râul său credincios şi statornic, la râul care nu-şi făcea niciodată bagajele şi nu dădea bir cu fugiții ca să-şi caute locuință pentru iarnă.

Undeva între sălciile ce mărgineau malul, zări o rândunică. Imediat i se alătură o alta, şi apoi încă una. Şi toate trei, cuprinse de neastâmpăr, începură să vorbească la modul foarte serios:

— Cum adică? Aşa repede?, întrebă Şobolanul, îndreptându-se către ele. Da' ce atâta grabă? Sunteți de-a dreptul ridicole!

— Păi încă nu plecăm, dacă asta credeai, răspunse prima rândunică. Doar facem planuri şi punem la punct câteva detalii. Ne gândeam pe unde să mergem anul acesta, unde să facem popasuri, lucruri de genul ăsta. Şi astea fac parte din distracție.

— Distracție?, întrebă Şobolanul. Nu ştiu cum să spun, da' eu nu prea-nțeleg. Adică plecați din locurile astea frumoase, lăsați în urmă prieteni cărora o să le fie dor de voi, vă părăsiți căsuțele confortabile în care abia v-ați acomodat, doar ca să înfruntați, cu curaj, nu mă-ndoiesc, tot felul de primejdii, de lucruri noi şi neprevăzute şi toate neplăcerile călătoriei, doar aşa, pentru că simțiți voi că a sosit momentul, şi vreți ca eu să cred că nu vă doare sufletul? Nu pricep cum puteți vorbi, sau cum vă puteți gândi la asemenea lucruri, cu mult înainte să...

— Păi fireşte că nu pricepi, spuse a doua rândunică. În primul rând, trebuie să ştii că ne cuprinde un fel de nelinişte dulce, care ne dă ghes; şi mai apoi ne năpădesc amintirile, una câte una, vin aşa, ca porumbeii călători. Fâlfâie noaptea prin visele noastre şi ne însoțesc ziua, când ne rotim în zbor prin văzduh. Şi ardem de nerăbdare să ne întâlnim unele cu altele, să depănăm amintiri şi să redeşteptăm în noi, pe rând, mirosuri, sunete şi nume de locuri demult uitate, care parcă ne cheamă, de undeva de departe.

— Şi n-ați putea să rămâneți, măcar un an?, încercă să le ademenească Şobolanul, pe un ton melancolic. O să facem tot ce ne stă în puteri ca să vă simțiți ca acasă. Nici nu vă trece prin cap cât de bine ne distrăm noi aici, în vreme ce voi sunteți aşa de departe.

— Am încercat „să rămân" într-un an, spuse cea de-a treia rândunică. Începusem să îndrăgesc aşa de tare aceste locuri, că atunci când a sosit ceasul plecării le-am lăsat pe celelalte să pornească fără mine. Timp de câteva săptămâni a fost bine, dar după aia, ce nopți lungi şi plictisitoare! Ce zile friguroase şi lipsite de soare! Şi aerul era atât de rece şi de

umed, şi nici urmă de insectă cât vedeai cu ochii! N-a fost bine deloc; mi-a pierit imediat curajul de-a mai continua, aşa că într-o noapte vântoasă şi rece mi-am luat zborul spre continent, purtată de rafalele ce veneau dinspre est.

Când am ajuns la trecătorile dintre munți ningea îngrozitor, dar m-am luptat din răsputeri şi am răzbit; dar n-o să uit cât oi trăi sentimentul acela sublim pe care l-am avut atunci când am simțit iar soarele încălzindu-mi trupul în timp ce coboram cu iuțeală spre lacurile ce se întindeau albastre şi liniştite dedesubt; n-o să uit nici gustul minunat al primei insecte grase pe care am întâlnit-o! Trecutul era ca un vis urât; viitorul se întrezărea ca o vacanță plină de fericire, tot mai apropiată, pe măsură ce înaintam către sud, uşor, lin, lenevind ori de câte ori îmi permitea timpul, dar urmând chemarea. Nu, acum sunt pățită; de-atunci n-am mai încercat niciodată să mă opun legilor firii.

— A, da, chemarea sudului, a sudului!, ciripiră celelalte două, visătoare. Sudul plin de cântări, de culori şi de strălucire! O, vă mai amintiți – şi, uitând cu desăvârşire de Şobolan, rândunelele alunecară pe aripile amintirilor, în timp ce el asculta fascinat, cu sufletul mistuindu-se de un dor neştiut. Simțea, în sfârşit, că vibrează şi în el acea coardă până acum adormită şi nedescoperită. Simpla sporovăială a acestor păsărele iubitoare ale sudului, relatările lor dezlânate şi vagi, avură destulă putere să trezească în el această nouă simțire năvalnică care-i dădea necontenit fiori; păi şi-atunci, oare, ce efect ar avea asupra lui sudul adevărat – atingerea pătimaşă a soarelui, şi boarea înmiresmată a văzduhului de pe acele meleaguri?

Cu ochii închişi, îndrăzni să se lase o clipă purtat de visare, iar când deschise ochii şi privi în jur, râul i se păru încremenit şi rece, iar câmpurile verzi deveniră gri şi întunecate. Şi deodată simți cum i se frânge inima de amar şi de sentimentul că el, Şobolanul, e o ființă trădătoare şi nerecunoscătoare.

— Şi-atunci de ce vă mai întoarceți aici?, le întrebă el, înciudat, pe rândunele, Ce vă atrage în colțul ăsta prăfuit de lume?

— Păi crezi că nu simțim şi o altă chemare, atunci când vine momentul întoarcerii?, spuse prima rândunică. Chemarea pajiştilor cu iarbă grasă, a livezilor răcoroase, a iazurilor calde pe deasupra cărora roiesc insectele, a vitelor care pasc, a fânului şi a ogoarelor semănate ce înconjoară Casa cu Streşini Desăvârşite?

— Crezi, întrebă a doua, că tu eşti singura viețuitoare ce tânjeşte să mai audă o dată glasul frumos al cucului?

— La timpul potrivit, spuse şi cea de-a treia, ni se face iarăşi dor de nuferii tăcuți ce se leagănă pe oglinda unei ape englezeşti. Dar acum, toate aceste lucruri ni se par neclare, palide şi îndepărtate. Acum sufletele ne dănțuiesc pe o cu totul altă muzică.

Şi, cu glasuri ademenitoare, începură iar să pălăvrăgească între ele, de data aceasta despre mări violete, nisipuri roşietice şi ziduri brăzdate de şopârle.

Foarte neliniştit, Şobolanul îşi reluă hoinăreala, urcă panta ce se ridica uşor pe malul de nord al râului şi rămase nemişcat să privească spre şirul de dealuri care-l împiedica să vadă mai departe, spre miazăzi, acel lanț care-i fusese până azi orizont de netrecut, o graniță dincolo de care nu era nimic ce ar fi putut să-i trezească interesul. Astăzi, uitându-se către sud, cu acest dor nou născându-i-se în suflet, i se păru că cerul senin ce se desfăşura peste coama scundă a dealurilor, era încărcat de promisiuni; astăzi, necunoscutul i se părea singura certitudine, singurul lucru pentru care merita să trăiască.

De partea aceasta a dealurilor, unde se afla el, era acum adevăratul gol, iar de cealaltă parte se întindea o privelişte plină de viață şi de culoare, pe care ochiul său lăuntric o vedea limpede. Şi ce mări erau acolo, verzi şi brăzdate de valuri mari şi înspumate! Ce țărmuri scăldate în soare, pline de vile albe strălucind pe fundalul livezilor de măslini! Ce porturi liniştite, înțesate de vapoare elegante gata de plecare spre acele insule bogate în vinuri şi mirodenii, insule aflate în ape line şi nezbuciumate!

Se ridică şi coborî iar către râu; apoi se răzgândi şi porni către drumeagul plin de praf. Acolo, stând pe jumătate

îngropat în iarba deasă şi rece de pe marginea lui, căzu pe gânduri şi visă la drumul asfaltat şi la toată lumea cea minunată spre care ducea el; şi la toţi călătorii care l-au străbătut, şi la aventurile prin care-au trecut, şi la cum au pornit ei în căutarea norocului, şi cum l-au găsit, acolo, departe, departe!

Auzi paşi, şi figura unui drumeţ cam obosit îi apăru înaintea ochilor; şi văzu că şi acela era un Şobolan, şi încă unul foarte plin de praf. Când ajunse în dreptul lui, drumeţul salută într-un mod foarte curtenitor, un mod oarecum străin Şobolanului, stătu o clipă în cumpănă, apoi, cu un zâmbet fermecător pe chip, se abătu din drumul lui şi se aşeză lângă Şobolan, în iarba răcoroasă. Părea epuizat, şi Şobolanul îl lăsă să-şi tragă sufletul fără să-i pună vreo întrebare, înţelegând oarecum la ce se gândea; ştia doar cât preţ pun uneori animalele pe o companie tăcută, mai ales când le lasă puterile şi nu mai pot nici măcar să gândească de oboseală.

Drumeţul era uscăţiv şi cu faţa osoasă şi un pic adus de umeri; avea labele subţiri şi lungi, foarte multe riduri la colţul ochilor, şi purta nişte cercei mici de aur în urechile frumoase şi îngrijite. Jerseul tricotat de pe el era de un albastru şters, iar pantalonii, peticiţi şi pătaţi, erau tot albaştri. Puţinul pe care îl avea, era legat într-o boccelută făcută dintr-o batistă albastră.

După ce se odihni o vreme, străinul oftă, adulmecă aerul şi privi în jur.

— Ăsta-i trifoi – boarea asta călduţă care se simte-n aer, observă el; şi în spatele nostru se aud nişte vaci păscând

iarbă şi fornăind uşor înainte să mai smulgă un smoc de verdeață. Se aude şi sunetul depărtat al unor cosaşi şi acolo se ridică un firişor al băstrui de fum de la o colibă, conturându-se clar pe fundalul verde al pădurii. Râul curge undeva pe-aproape, pentru că aud strigătul unei găinuşe de baltă, şi văd, după constituția ta, că eşti marinar. Toate par adormite, şi totuşi pulsează de viață. Se vede treaba că duci o viață tare frumuşică aici, prietene; o viață prima-ntâia – putere să ai s-o poți duce!

— Într-adevăr e o viață nemaipomenită, singura ce merită trăită, răspunse Şobolanul visător, şi fără convingerea pe care o avea de obicei.

— Nu asta am vrut să spun, răspunse străinul cu prudență, dar fără-ndoială că e prima-ntâia.

Am încercat-o şi eu, aşa că ştiu. Şi tocmai pentru că am încercat-o – timp de şase luni – şi pentru că ştiu că e fără cusur, iată-mă aici, frânt de oboseală şi lihnit de foame, lăsând totul în urmă şi mergând către sud, urmând binecunoscuta chemare spre viața care mă atrage şi mă înrobeşte definitiv şi la care nu o să renunț niciodată.

— Şi tu eşti unul din ăia?, se miră Şobolanul. Şi de unde ziceai că vii?, întrebă el. Nici nu îndrăznea să întrebe încotro merge; de altfel ştia prea bine care e răspunsul.

— De la o fermă mititică, răspunse scurt drumețul. E în partea aia – arătă el cu capul către nord. Da' ce mai contează? Aveam de toate acolo, tot ce-mi poftea inima; şi totuşi, iată-mă! Nici nu ştii ce mă bucur că am plecat! Cu cât mai departe de fermă, cu atât mai aproape de visul meu!

Ochii lui strălucitori se uitau țintă la orizont, iar el părea că ascultă un anume sunet care lipsea din peisajul acela rural, de altfel foarte plin de muzica veselă a vieții fremătătoare de pe ogoare şi de la ferme.

— Tu nu eşti unul de-al nostru, spuse Şobolanul. Nu eşti nici fermier, şi nici măcar, cred eu, din țara asta.

— Ai dreptate, răspunse străinul. Sunt navigator de fapt, iar portul din care mă trag este Constantinopole, deşi sunt străin şi de locurile acelea, ca să zic aşa. Ai auzit de Constantinopole, nu-i aşa? Un oraş mândru şi străvechi şi

plin de glorie. Şi poate că ai auzit şi de Sigurd, regele Norvegiei, şi cum s-a dus el pân-acolo cu şaizeci de corăbii, şi cum el şi oamenii lui au mers călare pe străzile acoperite cu aur şi purpură în onoarea lor; şi cum Împăratul şi Împărăteasa au venit la bordul corabiei sale să benchetuiască.

Când Sigurd s-a-ntors acasă, mare parte din oamenii lui au rămas la Constantinopole şi au intrat în garda de corp a Împăratului; şi un strămoş de-al meu, norvegian la origine, a rămas şi el, odată cu navele pe care Sigurd i le-a dăruit Împăratului. Noi am fost navigatori din tată-n fiu, şi nici nu-i de mirare; cât despre mine, oraşul în care m-am născut nu mi-e casă mai mult decât orice alt port aflat între Constantinopole şi Tamisa. Le ştiu pe toate, şi ele mă ştiu pe mine. Lasă-mă pe cheiul sau țărmul oricăruia dintre ele, şi o să mă simt acasă.

— Presupun că faci călătorii foarte lungi, spuse Şobolanul plin de interes. Luni la rând fără să vezi vreun petic de pământ, cu proviziile pe terminate şi bând apă cu porția, dar trăind la unison cu oceanul cel atotputernic, nu-i aşa?

— Nici vorbă, răspunse Navigatorul. O astfel de viață nu mi s-ar potrivi deloc. Eu mă ocup cu negoțul prin porturi, aşa că rareori sunt departe de uscat. Mie îmi place viața pe țărm la fel de mult ca cea pe mare. O, când mă gândesc la porturile din sud! La mirosul lor, la luminile de pe vase, la toată strălucirea!

— Atunci poate că ai apucat-o pe drumul cel bun, spuse Şobolanul, nu fără o oarecare îndoială în glas. Povesteşte-mi ceva despre viața pe care o duci în porturi, dacă nu te deranjează, şi despre ce minunății poate să aducă de-acolo un animal cu scaun la cap, ca să-i încălzească mai apoi zilele petrecute la gura sobei, când nu-i mai rămâne decât mirajul amintirilor; pentru că, îți spun sincer, mi se pare că viața mea e în momentul de față cam limitată şi lipsită de perspectivă.

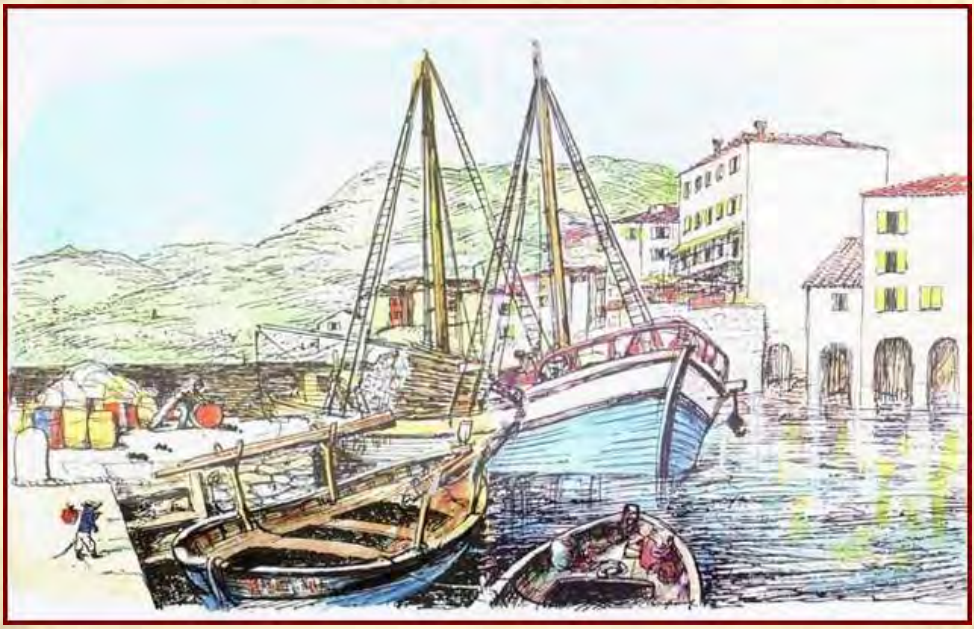

— Ultima călătorie în care-am fost, începu Navigatorul, şi care m-a adus până pe meleagurile acestea, unde am venit plin de speranțe să-mi clădesc o frumoasă viață la fermă, oglindeşte fidel traiul meu din cale-afară de pitoresc.

Totul a pornit, ca de obicei, de la probleme de familie. Furtuna conjugală era în toi, aşa că m-am îmbarcat pe o corabie mică ce transporta mărfuri şi care pleca din Constantinopole, urmând să străbată binecunoscutele mări încărcate de istorie pururea vie, spre insulele greceşti şi spre Levant.

Ce zile de aur şi ce nopți de basm am trăit eu atunci! Mă opream prin porturi, întâlneam prieteni vechi, ziua mă ascundeam de arşiță ca să trag un pui de somn în vreun templu răcoros sau vreun bazin în paragină, petreceam şi cântam după lăsarea serii sub cerul înstelat întins deasupra noastră ca un baldachin de catifea! De-acolo ne-am întors şi am ancorat pe țărmurile Adriaticii celei scăldate în ambră, acvamarin şi trandafiri înmiresmați; poposeam în porturi largi şi ferite de furia valurilor, hoinăream prin oraşe străvechi mustind de noblețe, până când, într-o dimineață,

după ce soarele s-a ridicat regeşte deasupra noastră, pe o fâşie aurie de apă scăldată în raze, am intrat în Veneția.

O, Veneția e un oraş fără seamăn, unde orice şobolan poate hoinări în voie şi se poate distra pe cinste. Şi atunci când se satură de plimbare, poate petrece noaptea pe marginea Marelui Canal, benchetuind cu prietenii, căci văzduhul e plin de muzică şi cerul plin de stele, iar luminile pâlpâie şi strălucesc la prora oțelită a gondolelor legănate de ape şi aşa de înghesuite că ai putea să traversezi canalul trecând de pe una pe alta, fără să cobori! Şi mâncarea – îți plac scoicile? Da' mai bine să trecem la alt subiect.

Drumețul tăcu o vreme; Şobolanul, tăcut şi el şi vrăjit de-a binelea, plutea pe canale de vis şi asculta cântecul unei năluci ce răsuna sus, între nişte ziduri cenuşii şi vaporoase, bătute de valuri.

— Apoi am pornit iar spre sud, continuă Navigatorul, plutind în josul coastei italiene, până am ajuns la Palermo, unde m-am oprit pentru a petrece o lungă vacanță de vis. Nu stau niciodată prea mult pe un vas; simt că mi se începoşează mintea şi mă umplu de prejudecăți. Şi, în afară de asta, Sicilia e unul din locurile mele preferate pentru vânătoare. Îi cunosc pe toți cei de-acolo şi ne potrivim de minune. Am petrecut săptămâni întregi pe insulă, şi am stat în oraşe fără ieşire la mare, simțindu-mă grozav de bine cu amicii mei de acolo. Când mi-am dat seama că nu-mi mai găsesc locul pe uscat, am profitat de o navă care transporta mărfuri în Sardinia şi Corsica; şi-am respirat iar cu nesaț briza proaspătă şi umedă a mării.

— Da' nu te înăbuşi acolo jos în – cum îi spune – în cală?, întrebă Şobolanul.

Navigatorul se uită la el cu neîncredere.

— Eu sunt o persoană cu experiență, spuse el scurt. Stau în cabina căpitanului.

— Oricum, pare să fie o viață grea, murmură Şobolanul, căzut pe gânduri.

— E grea pentru echipaj, răspunse foarte serios navigatorul, trăgându-i uşor cu ochiul. Din Corsica, spuse el mai departe, am luat o corabie care ducea vin pe continent.

Seara am ajuns la Alassio, am oprit corabia, am trecut toate butoaiele cu vin peste bord şi le-am legat unul de altul în şir. Apoi echipajul s-a urcat în bărci şi a început să vâslească spre țărm cântând şi trăgând după sine tot şiragul acela plutitor de butoaie ce semăna cu un banc de delfini.

Pe plajă aşteptau caii; şi într-un huruit şi un zdrăngănit teribil, aceştia au tras butoaiele la deal, pe străzile abrupte ale acelui orăşel de provincie. Când şi ultimul butoi a fost dus unde trebuia, am mers să ne tragem sufletul şi să ne refacem forțele, aşa că am stat până noaptea târziu şi am băut ca-ntre prieteni; iar dimineață, m-am dus la livezile de măslini să-mi clătesc ochii şi să lenevesc o vreme. Mă săturasem deja de atâtea insule, de porturi şi de corăbii; un timp am dus o viață de trântor printre țărani, stând lungit toată ziua şi uitându-mă la ei cum munceau sau privind de pe deal Mediterana albastră ce se întindea în depărtare.

Şi încet, încet, când pe uscat, când pe corabie, am ajuns la Marsilia, unde am întâlnit vechi camarazi, am dat câte-o raită pe la bordul marilor corăbii cu destinații spre cealaltă parte a oceanului şi am petrecut iar în cântec şi-n voie bună. Că tot vorbeam de scoici! Câteodată, când îmi aduc aminte de scoicile de Marsilia, mai că-mi vine să plâng de poftă!

— Că veni vorba de mâncare, spuse amabil Şobolanul, parcă mai devreme spuneai că ți-e foame şi s-ar fi cuvenit să te întreb dacă nu vrei să guşti ceva. Sunt sigur că n-o să mă refuzi şi o să vii pe la mine să prânzim împreună. Casa mea e pe-aproape; e trecut deja de ora prânzului, aşa că eşti binevenit la mine la masă.

— Eşti cât se poate de amabil, spuse Navigatorul. Mi-era foame într-adevăr când m-am aşezat aici şi de câte ori s-a întâmplat să aduc vorba de scoici, stomacul mi-a chiorăit teribil. Dar n-ai putea să aduci ceva de-ale gurii aici? Nu prea îmi face plăcere să stau între patru pereți dacă nu-i neapărat nevoie; şi în timp ce mâncăm, o să-ți mai povestesc una, alta despre călătoriile pe care le-am făcut şi despre viața nemaipomenită pe care am dus-o – mie, cel puțin, îmi face plăcere să istorisesc toate astea, şi, după câte văd eu, cred că

şi ție îți place; da' dacă mergem în casă, sută-n mie că adorm buştean.

— E o idee extraordinară, spuse Şobolanul, şi o zbughi către casă. Acolo, scoase din dulap coşul de picnic şi puse în el o gustare uşoară, în care, aducându-şi aminte de originea şi preferințele străinului, avu grijă să includă o baghetă franțuzească, un cârnăcior cu o amețitoare aromă de usturoi, o bucată de brânză, la care numai dacă te uitai îți lăsa gura apă, şi o sticlă cu gâtul lung şi acoperit cu rafie, în care era adunat însuşi soarele sudului în licoarea parfumată dinăuntru.

Încărcat cu aceste bunătăți, Şobolanul se întoarse în goana mare şi roşi de plăcere la cuvintele elogioase ale navigatorului, vis-a-vis de gusturile lui fine, atunci când deschiseră coşul şi aşezară bucatele pe iarbă, la marginea drumului.

De îndată ce îşi mai potoli foamea, Navigatorul continuă să depene povestea ultimei lui călătorii, purtându-l pe Şobolan din port în port până în Spania, debarcându-l apoi la Lisabona, la Porto şi la Bordeaux, arătându-i apoi frumoasele porturi din Cornwall şi Devon, şi în cele din urmă trecându-l peste Canalul Mânecii şi lăsându-l pe țărmul pe care, după vânturi potrivnice, furtuni şi valuri uriaşe, Navigatorul simțise chemările magice ale unei altfel de primăveri,şi, înflăcărat de o nouă dorință, se grăbise să le întâmpine, departe de nemărginirea apei, la o fermă liniştită din inima țării.

Fascinat şi încântat la culme, Şobolanul îl urmă pe Navigator pas cu pas în periplul lui, prin golfuri bătute de furtuni, pe corăbii înțesate de călători şi de marfă, peste bancuri mari de nisip aduse de maree puternice şi înspumate, pe râuri şerpuitoare, ce te surprind cu câte un orăşel ascuns după fiecare cot; îl lăsă mai apoi cu un oftat, la ferma lui amărâtă, despre care nu voia să audă nimic.

Odată cu prânzul fu gata şi istorisirea aventurilor pe mare, iar Navigatorul, însuflețit de forțe proaspete şi având în ochi o lucire ce părea adusă de undeva de la vreun far depărtat, îşi umplu paharul cu vinul roşu şi limpede al

sudului, şi, aplecându-se spre Şobolan şi privindu-l fix în ochi, îi vorbi cu un glas mai puternic decât înainte. Ochii lui aveau acea culoare schimbătoare, gri-verzuie, a mărilor agitate din nord; în pahar însă, lucea o licoare rubinie ce părea că este însăşi inima sudului, bătând pentru cel ce avea curaj să răspundă pulsațiilor ei. Cele două lumini gemene - griul schimbător şi roşul aprins, puseră stăpânire pe Şobolan şi îl ținură sub vraja lor, vlăguit şi într-o stare de absolută uimire. Lumea tăcută de dincolo de puterea razelor roşii şi gri părea să dispară cu totul.

Şi povestea aceea, povestea aceea minunată se revărsa necontenit, fie că era o simplă relatare, fie că, în răstimpuri, se transforma în cântec; să fi fost un cântec pe care-l cântă marinarii atunci când ridică din valuri uriaşa ancoră, un zumzet sonor al pânzelor şi al sarturilor ridicate în vânt, o baladă a pescarilor ce-şi ridică năvoadele pline, atunci când soarele apune pe un cer de culoarea piersicii sau acorduri de chitară şi mandolină venind dintr-o gondolă sau o luntre turcească? Sau poate era adierea vântului, la început tânguioasă, apoi mai ascuțită pe măsură ce se întețea, transformându-se într-un şuierat strident, şi mai apoi stingându-se într-un fluierat subțire strecurat printre pânzele umflate? Şobolanul părea că aude toate aceste sunete ca în transă, şi, odată cu ele, îi mai răsunau în urechi şi țipătul pescăruşilor şi albatroşilor înfometați, şi tunetul surd al valurilor spărgându-se de țărm, şi plesnetul sonor al pietrelor şlefuite de ape.

Navigatorul începu să vorbească din nou, iar Şobolanul, cu sufletul la gură, îl urma în fiece port, îl însoțea în încăierări şi escapade, în ieşirile cu vechii lui camarazi, în aventurile galante; îi era alături când căuta comori pe insule depărtate, când pescuia în lagune liniştite şi moțăia cât era ziua de lungă pe nisipuri albe şi calde. Îl auzi vorbind despre cum pescuia în largul mării şi despre cum scotea din apă năvodul uriaş încărcat cu peşti argintii; despre primejdii ivite la tot pasul, despre tâlhari ce dădeau târcoale în nopți fără lună sau despre prora înaltă a pachebotului conturându-se de sub pătura groasă de ceață; despre bucuria întoarcerii

acasă, când se zărea pământul de la distanță şi se vedeau în depărtare luminile portului; despre oameni plimbându-se pe faleză, despre salutul lor vesel de bun-venit şi despre plescăitul parâmei[3] lăsate în apă; despre urcuşul pe o străduță abruptă ce duce către licărirea liniştitoare a unor ferestre cu draperii roşii.

Şi, în starea de visare în care era, i se păru că Aventurierul s-a ridicat în picioare, vorbind încă şi țintuindu-l cu ochii aceia de culoarea mării.

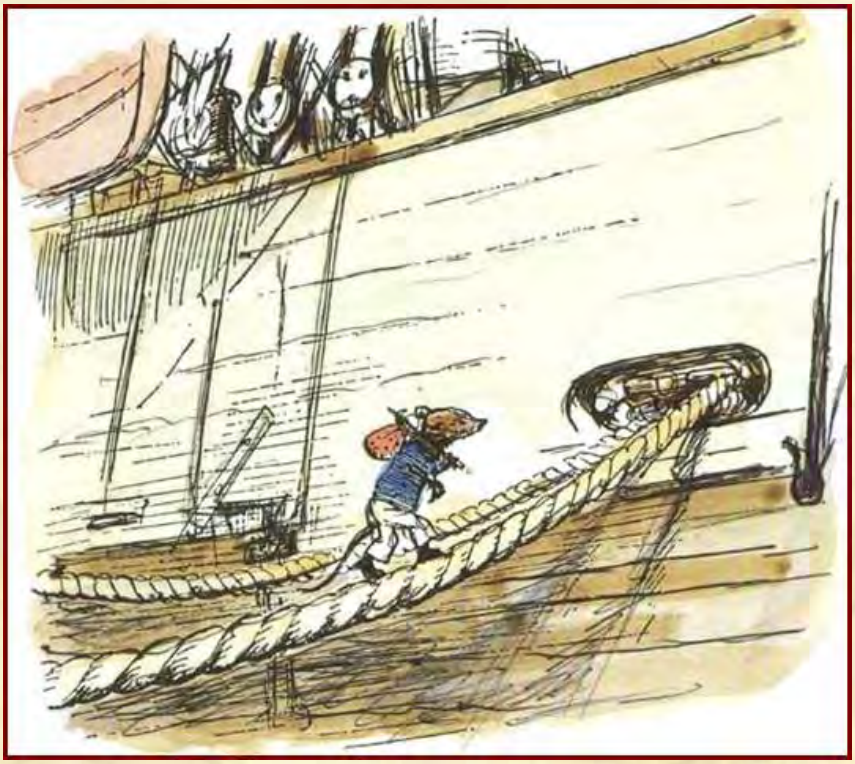

— Şi-acum, spuse încet Navigatorul, o pornesc iar la drum şi o s-o țin o bună bucată de vreme tot spre sud-vest; asta până o să ajung la orăşelul acela maritim pe care îl cunosc ca-n palmă şi care se află pe un povârniş ce are la

---

[3] **PARÂMĂ -** Cablu din fire (textile, metalice), folosit la bordul unei nave.

poale portul. De-acolo de sus te poți uita în jos, din pasaje întunecoase, la treptele de piatră deasupra cărora atârnă smocuri mari şi roz de valeriană şi la capătul cărora se întind petice de apă albastră şi cristalină. Bărcile ce stau priponite de coloanele vechiului dig sunt vopsite în culori vii, ca acelea în care obişnuiam să mă plimb când eram copil; în timpul fluxului somonii sar dintre valuri, iar bancurile de scrumbii țâşnesc ca nişte fulgere lucitoare pe lângă faleză; de la ferestre vezi cum plutesc corăbiile, zi şi noapte, spre dana[4] portului sau spre nemărginirea de ape.

În portul acela sosesc vase din toată lumea; şi tot acolo, o să ridice ancora la timpul potrivit şi vasul pe care o să mă îmbarc eu. N-o să mă grăbesc, o să aştept cât o fi nevoie până o să apară şi corabia potrivită, gata de plecare, cu încărcătură puțină şi cu bompresul[5] îndreptat spre port. O să mă strecor la bord cu barca sau cățărându-mă pe parâmă; şi apoi, într-o bună zi, o să mă trezesc în cântecul şi tropotul marinarilor, în zăngănitul cabestanului[6] şi în clinchetul vesel al lanțului ce va ridica ancora din valuri. O să întindem trinca[7] în vânt, căsuțele albe din port vor trece încet pe lângă noi pe măsură ce corabia va prinde viteză şi aventura va începe! Şi în drumul ei spre largul mării, corabia se va îmbrăca toată în pânze; şi vom auzi iar plesnetul apei verzui, însoțindu-ne către sud!

Şi o să vii şi tu, prietene; pentru că timpul trece şi nu se mai întoarce niciodată, iar sudul te aşteaptă încă. Ascultă chemarea Marii Aventuri şi porneşte în întâmpinarea ei, acum, până nu trece momentul prielnic! Închide uşa în urma ta şi intră voios şi fără nici o grijă în această nouă viață! Şi pe urmă, într-o bună zi, cine ştie când, poate când o să te saturi

---

[4] **DANĂ -** Loc într-un port special amenajat pentru acostarea navelor în vederea încărcării şi descărcării lor.

[5] **BOMPRÉS -** Primul dintre catargele unei nave cu pânze, aşezat în vârful prorei (partea din față).

[6] **CABESTAN** - Aparat învârtitor pe care se înfăşoară lanțul ancorei.

[7] **TRINCĂ** - Pânză pătrată aşezată la baza catargului unei nave cu pânze.

de umblat prin lume, întoarce-te acasă dacă vrei, aşează-te aici lângă râul tău cu desaga doldora de amintiri frumoase. O să m-ajungi uşor, pentru că eşti tânăr, iar eu îmbătrânesc şi merg încet. Eu o să mă mai opresc din când în când să mă uit în urmă; şi la un moment dat o să te văd venind, dornic şi plin de însufleţire, gata să cucereşti tot sudul!

Vocea i se stinse încet, aşa cum se stinge în depărtări zumzăitul unei insecte, pentru ca apoi să se lase liniştea; iar Şobolanul, încremenit şi cu privirea fixă, văzu în cele din urmă o pată mică depărtându-se pe suprafaţa alburie a drumului.

Se ridică fără să-şi dea seama şi începu să-şi strângă lucrurile şi să le bage înapoi în coşul de picnic, domol şi fără grabă. Tot fără să-şi dea seama se duse acasă, luă câteva lucruri strict necesare şi câteva obiecte dragi lui şi le puse într-un rucsăcel; făcu toate astea cu mişcări încete, ca un somnambul, şi pândind fiece zgomot cu urechile ciulite. Aruncă rucsăcelul pe umăr, alese un toiag solid să-i fie sprijin la drum lung, şi, fără să se grăbească, dar şi fără să şovăie, păşi peste prag exact în momentul în care Cârtiţă apăru la uşă.

— Unde ai pornit-o aşa, Şobo?, întrebă Cârtiţă cu surprindere, prinzându-l de braţ.

— Merg în sud, cu toţi ceilalţi, murmură Şobolanul visător, fără ca măcar să se uite la el. Merg mai întâi spre mare, apoi mă îmbarc pe o corabie şi ea mă va duce spre ţărmurile care mă cheamă!

Înaintă cu hotărâre, fără să se grăbească, dar cu îndârjirea citindu-i-se pe faţă. Cârtiţă însă, de-a dreptul îngrijorat, se aşeză în calea lui, şi, privindu-l drept în ochi, văzu că aceştia erau sticloşi, ficşi şi colorați într-un fel de gri cu striaţii – şi nu erau ochii aceia pe care-i ştia, ci ochii unui alt animal. Luptându-se cu el din răsputeri îl trase înăuntru, îl culcă la pământ şi îl ţinu aşa un timp.

Şobolanul se zbătu cu disperare câteva clipe, apoi, brusc, forţele părură să-l lase şi rămase nemişcat şi epuizat, cu ochii închişi şi tremurând din toate încheieturile. Cârtiţă îl ajută să se ridice şi îl aşeză pe un scaun, unde Şobolanul

rămase aşa, fără vlagă, şi cu mintea în altă parte, tremurând puternic şi fiind apoi cuprins de un acces de plâns fără lacrimi.

Cârtiță încuie uşa, băgă rucsăcelul într-un sertar şi îl ferecă acolo, apoi se aşeză tăcut lângă prietenul său, aşteptând ca acestuia să-i treacă ciudata criză ce îl apucase. Treptat, Şobolanul fu cuprins de un somn agitat, întrerupt de tresăriri şi şoapte confuze despre lucruri bizare şi total străine pentru neştiutorul Cârtiță; apoi însă, se linişti şi adormi adânc.

Foarte neliniştit, Cârtiță îl lăsă pe Şobolan pentru moment şi se apucă să facă una, alta prin casă; când se întoarse în salonaş, începuse deja să se-ntunece, dar îl găsi pe Şobolan acolo unde îl lăsase, treaz, e drept, însă apatic, tăcut şi foarte abătut. Aruncă o privire fugară la ochii lui; şi erau, spre marea lui mulțumire, limpezi şi întunecați şi cafenii, aşa cum îi ştia el; şi atunci se aşeză şi încercă să-l înveselească şi-l rugă să-i spună ce i se întâmplase.

Bietul Şobolan se strădui cât putu să explice toată tărăşenia prin care trecuse; dar cum era să redea prin cuvinte ceea ce fusese, în mare parte, simțire? Cum să-i înfățişeze vocile părelnice ale mării, pe care le auzise cântându-i în urechi cu numai câteva ore în urmă, cum să descrie sutele de aventuri pline de magie ale Navigatorului? Chiar şi pentru el vraja dispăruse şi strălucirea se estompase şi îi era greu să povestească ceea ce, cu câteva ore în urmă, i se păruse singurul adevăr şi unicul lucru posibil în viața lui. Nu-i de mirare că nu reuşi cu nici un chip să-l facă pe Cârtiță să înțeleagă, măcar în parte, prin ce trecuse el în ziua aceea.

Pentru Cârtiță un lucru era clar: atacul acela, sau criza, sau ce-o fi fost, trecuse, iar Şobolanul îşi venise în fire, deşi era vădit afectat şi deprimat din pricina celor întâmplate. Şi părea că, cel puțin pentru moment, îşi pierduse total interesul pentru lucrurile din viața de zi cu zi sau pentru toate acele activități plăcute ce aveau să vină odată cu noul anotimp.

Pe nesimțite, şi cu o aparentă nepăsare, Cârtiță schimbă subiectul şi se apucă să vorbească despre recoltă, despre carele semețe cu provizii şi despre vitele înhămate la ele, care trăgeau din răsputeri încărcătura, despre căpițele de fân ce se înălțau pretutindeni, şi despre luna rotundă şi mare ce se ridica peste câmpurile goale şi presărate pe ici, pe colo cu snopi de paie. Vorbi despre merele coapte şi roşii, despre nucile maronii, despre dulcețuri şi distilarea băuturilor; şi aşa, cu paşi mărunți, ajunse la miezul iernii, la toate bucuriile pe care acest anotimp avea să le aducă, la viața retrasă şi tihnită de lângă vatră, şi atunci deveni, pur şi simplu, liric.

Încet, încet, Şobolanul începu să-şi vină în fire şi chiar să participe la discuție. Ochii lui mohorâți începură să strălucească, iar aerul apatic începu să-i dispară de pe chip. Cârtiță dispăru un moment şi apoi reveni de îndată, înarmat cu un creion şi câteva jumătăți de coală de hârtie, pe care le puse pe masă lângă prietenul său.

— De mult n-ai mai compus vreo poezie, spuse el. Ce-ar fi să încerci să scrii una chiar în astă seară; mai bine decât să stai aşa pe gânduri fără rost. Mă prind că o să te simți cu mult mai bine după ce o să pui ceva pe hârtie, fie chiar şi câteva încercări de rime.

Şobolanul împinse hârtia la o parte plictisit, dar Cârtiță avu grijă să iasă din cameră cu discreție, şi, când se uită pe furiş înăuntru, ceva mai târziu, văzu că Şobolanul era rupt de lumea asta şi se afla în plin elan creator: făcea din când în când câte o însemnare, apoi se oprea şi se mai gândea,

ronțăind capătul creionului. E drept că mai mult ronțăia decât scria, dar era o adevărată fericire pentru Cârtiță să știe că prietenul său începuse deja să se vindece.

10. Alte aventuri ale Broscoiului

Ieşirea din scorbură era orientată spre est, aşa că Broscoiul fu trezit foarte devreme; în parte de lumina strălucitoare a soarelui care se revărsa pe trupul lui, în parte de faptul că îi înghețaseră grozav degetele de la picioare, ceea ce îl făcu să viseze că era acasă în pat, în dormitorul lui elegant cu ferestre în stil Tudor, şi era o noapte rece de iarnă, iar aşternutul de sub el se trezise, bodogănind şi mormăind că nu mai poate de frig, şi alergase jos în bucătărie să se încălzească lângă sobă; şi atunci coborî şi el, cu picioarele goale, şi merse aşa kilometri buni prin pasaje pavate cu piatră rece ca gheața, luându-se la harță cu ele şi implorându-le să se poarte mai rezonabil. Probabil că s-ar fi trezit chiar şi mai devreme, dacă n-ar fi dormit aşa de multe săptămâni pe paie aşezate pe dale de piatră, ce l-au făcut să uite, aproape, senzația plăcută pe care o dau păturile groase trase până la bărbie.

Ridicându-se, îşi frecă mai întâi ochii şi apoi degetele amorțite, se întrebă o clipă unde se află şi chiar se uită în jur după zidul de piatră şi gratiile atât de familiare; apoi avu un fel de tresărire, şi îşi aduse aminte de toate pățaniile prin care trecuse – evadarea, fuga, urmărirea; dar mai întâi de toate îşi aduse aminte de cel mai frumos lucru din lume, şi anume că era liber!

Liber! Cuvântul în sine şi gândul că era cu adevărat liber făceau mai mult decât cincizeci de pături. Amintirea lumii din afara închisorii îl încălzi pe dată, şi ştia că această lume îl aşteaptă să-şi facă intrarea triumfală, că e gata să-i cadă la picioare şi să-i cânte în strună, că arde de nerăbdare să-i vină în ajutor şi să-i țină tovărăşie, aşa cum o făcuse mai demult, înainte ca nenorocirea să se abată asupra lui. Se scutură şi îşi dădu jos din păr frunzele uscate; după ce îşi termină toaleta, ieşi în soarele plăcut al dimineții, cam înghețat de frig, dar încrezător, lihnit de foame, dar plin de speranțe, simțind că toată spaima de ieri se risipeşte,

alungată fiind de un somn bun şi de lumina clară şi reconfortantă a soarelui.

În dimineața aceasta de vară avea senzația că toată lumea e a lui. Iarba înrourată pe care călca era neatinsă şi mută; câmpurile verzi de după copaci erau acum ale lui şi numai ale lui; chiar şi drumul, atunci când ajunse la el, părea, în singurătatea care se întindea pretutindeni, că vrea companie, asemeni unui câine de pripas.

Broscoiul căuta însă pe cineva cu care putea vorbi, şi care să-i spună clar pe unde s-o apuce. E foarte simplu s-o iei pe unde-ți vine, când ai inima uşoară, şi conştiința curată, şi bani în buzunar, şi nu răscoleşte nimeni țara în lung şi-n lat ca să te prindă şi să te bage iar la răcoare, dar în situația de față nu se putea. Broscoiul, care era o persoană practică şi cu capul pe umeri, nu putea să meargă la voia întâmplării, mai ales că fiecare minut era de o importanță covârşitoare pentru el.

Drumul cel tăcut pe care mergea era însoțit de un fârtat al lui, de un fel de canal, care înainta şi el agale, foarte încrezător în însoțitorul său, dar la fel de necomunicativ şi de rezervat față de străini. „Mai dă-i încolo!”, îşi spuse Broscoiul. „Dar, oricum, un lucru e clar. Ăştia doi vin de undeva şi merg undeva. Nu se poate altfel!” Aşa că merse mai departe, răbdător, pe marginea apei.

De undeva de după un cot al canalului veni un cal singuratic, târşâindu-şi copitele şi încovoindu-se ca şi cum ar fi fost împovărat de gânduri. De unul din hățurile pe care le avea prinse în jurul grumazului era atârnată o funie, bine întinsă, dar care se bălăbănea în timpul mersului, şi de pe care se prelingeau picături sidefii. Broscoiul lăsă calul să treacă şi rămase în mijlocul drumului, aşteptând să vadă ce s-o mai întâmpla.

Creând un vârtej înspumat cu prora ei greoaie în oglinda liniştită a apei, şi venind în urma calului care o trăgea din răsputeri, o şalupă trecu pe lângă el, având copastia cea viu

colorată scufundată la acelaşi nivel cu funia de care era remorcată, iar ca unic pasager, o femeie solidă care purta o bonetă de pânză pe cap, şi care, cu un braț vânjos, ținea cu putere cârma.

— Ziua bună, cumătră!, i se adresă ea Broscoiului când ajunse în dreptul lui.

— Bună să fie şi pentru dumneata!, răspunse politicos Broscoiul, mergând de-a lungul parâmei, în rând cu femeia. Şi ar fi şi mai bună dacă n-ar fi atâtea necazuri pe capul meu. De pildă fiică-mea, care s-a măritat cu ceva vreme în urmă, îmi scrie mai deunăzi să merg grabnic la ea; aşa că plec, fără să ştiu măcar de ce mă cheamă , dar cu inima cât un purice şi gândindu-mă la ce-i mai rău; înțelegi dumneata ce-i în sufletul meu dacă eşti şi dumneata mamă. Şi mi-am lăsat treburile de izbelişte – vezi dumneata, eu mă ocup cu spălatul rufelor – şi mi-am lăsat şi copilaşii singuri acasă, şi dac-ai şti ce obraznici sunt şi câtă bătaie de cap am cu ei; şi mi-am pierdut şi toți banii, şi m-am rătăcit, şi cine mai ştie ce s-a întâmplat şi cu fiică-mea!

— Da' pe unde locuieşte fiica dumitale?, întrebă femeia de pe şalupă.

— Lângă râu, răspunse Broscoiul. Aproape de o casă mare, căreia i se mai zice şi Conacul Broscoiului şi care e şi ea prin partea locului. Poate că ai auzit de ea.

— Conacul Broscoiului? Păi şi eu tot într-acolo merg, spuse femeia. Canalul ăsta se varsă în râu ceva mai încolo, un pic mai sus de Conacul Broscoiului. Poți să mergi de-acolo pe jos. Hai, urcă-n şalupă şi te duc eu.

Femeia aduse şalupa la mal, iar Broscoiul, după ce mulțumi de mai multe ori şi afişă pe chip un aer de umilă recunoştință, urcă în ambarcațiune şi se aşeză plin de satisfacție. „Norocul meu!", îşi zise el în gând. „Întotdeauna mă descurc cum nu se poate mai bine!"

— Va să zică eşti spălătoreasă, spuse politicoasă femeia, în timp ce şalupa plutea liniştită pe apă. Cred că-i o meserie bună, nu?

— Cea mai bună din câte există, zise Broscoiul dintr-o suflare. Toată lumea bună vine la mine – nu s-ar duce la alta pentru nimic în lume, că doar pe mine mă ştiu că-s femeie serioasă. Vezi dumneata, eu îmi fac treaba ca la carte, nu aşa, de mântuială. Spăl, calc, apretez, pregătesc cămăşile domnilor pentru ocazii speciale – le fac pe toate cum nu se poate mai bine.

— Doar nu faci toată treaba asta de una singură, întrebă cu amabilitate femeia.

— O, dar am fete, răspunse fără să stea pe gânduri Broscoiul. Vreo douăzeci, sau cam aşa ceva, şi muncitoare de ți-e mai mare dragul. Da' ştii dumneata cum sunt fetele! Se poartă ca nişte țațe,

— Mie-mi spui, zise femeia cu însuflețire. Da' nu mă-ndoiesc că dumneata ştii cum să le struneşti pe ale dumitale! Şi îți place mult să speli rufe?

— La nebunie, spuse Broscoiul. Cea mai mare fericire pentru mine e să mă aflu cu mâinile în albie. Şi mai e şi o treabă pe care o fac cu plăcere. Şi nu-i greu deloc, ba aş zice că e floare la ureche.

— Ce noroc pe capul meu că te-am întâlnit, spuse femeia cu precauție în glas. Mare noroc pentru amândouă, aş zice.

— Cum adică?, întrebă temător Broscoiul.

— Păi, fii atentă aici, răspunse femeia. Şi mie îmi place să spăl rufe, aşa cum îți place şi ție; dar, problema e că eu trebuie să mă descurc singură cu toate, şi să mai fac şi drumurile astea cu şalupa de colo-colo; iar bărbată-miu se cam dă înapoi de la muncă şi mă lasă cu toate pe cap, iar eu nu mai am vreme să-mi văd de ale mele.

La drept vorbind, el ar trebui să fie aici în clipa asta; ar trebui să fie ori la cârmă, ori să vadă de cal, deşi, din fericire, calul are destulă minte să-şi poarte el singur de grijă. În loc să-şi vadă de treburi, bărbată-miu a plecat cu câinele la vânătoare să prindă un iepure pentru cină. Zice că mă prinde din urmă la cotul următor. Oricum, n-am încredere-n el; odată ce pleacă cu câinele, pe care nu poți să pui bază chiar deloc, s-a zis, nu te mai poți aştepta să-ți dea vreo mână de

ajutor. Şi în cazul ăsta, eu ce mă fac cu atâtea rufe de spălat?

— O, nu-ți mai bate capul, spuse Broscoiul, încercând să schimbe vorba. Mai bine gândeşte-te la iepure. Parcă văd că o să aducă ditamai iepurele fraged şi gras. Dacă ai avea şi niscai vin prin cămară... ce mai sos ar ieşi!

— Nu pot să mă gândesc la nimic altceva, în afară de rufele alea, spuse femeia, şi mă mir că îți stă mintea la iepuri când ştii ce plăcere ți-ar face să mă ajuți la spălat. Dacă te duci în cabină, o să găseşti într-un colț o grămadă de haine de-ale mele. Şi dacă eşti atât de amabilă – mai ales că te dai în vânt după o astfel de treabă – te rog să alegi din grămada aia ce crezi dumneata că e mai de trebuință – n-o să mă apuc să-ți înşir acum cu de-amănuntul, că doar şi dumneata ştii la ce mă refer – şi pune-le-n albie, şi, în timp ce eu te duc cu şalupa, dumneata spală, ca să-mi mai uşurezi şi mie munca şi să petreci dimineața într-un chip cât mai plăcut. O să găseşti acolo şi o albie, şi săpun, şi un cazan pe sobă, şi o găleată cu care să scoți apă din râu.

În felul ăsta o să fiu şi eu împăcată că te simți cât se poate de bine aici şi că nu stai cu mâinile-n sân, doar zgâindu-ți ochii la câmpii şi păduri şi murind de plictiseală.

— Hei, lasă-mă pe mine să duc şalupa!, spuse Broscoiul îngrozit de-a dreptul. Aşa o să poți dumneata să speli hainele alea în felul dumitale. Eu s-ar putea să nu mă descurc şi să nu spăl aşa cum îți place. Eu sunt obişnuită mai mult cu haine bărbăteşti. De fapt în asta sunt eu expertă.

— Să te las să duci şalupa?, zise râzând femeia. Dar e nevoie de experiență ca să conduci o ambarcațiune aşa cum trebuie. Şi, de altfel, e o treabă tare plicticoasă, iar eu vreau ca dumneata să te simți cât se poate de bine. Nu, mai bine mergi să speli, că tot îți place la nebunie, iar eu o să stau aici la cârmă. Nu încerca să mă împiedici să te tratez aşa cum se cuvine.

Broscoiul se simțea încolțit. Încercă să găsească o scăpare într-un fel sau altul, văzu că se afla prea departe de mal ca să sară de pe şalupă, şi se resemnă bosumflat, acceptându-şi soarta.

„Dacă-i vorba pe-aşa”, îşi spuse el în gând, „mă gândesc că tot prostul poate să spăla nişte haine.”

Luă albia, săpunul şi alte lucruri trebuincioase din cabină, apucă nişte haine la întâmplare, încercă să-şi aducă aminte ce văzuse pe la spălătorii în cele câteva ocazii când se nimerise pe acolo, şi se puse pe treabă.

Trecu o jumătate de oră, dar Broscoiul devenea tot mai nervos cu fiecare minut. Parcă nimic din ce făcea nu era de vreun folos rufelor. Încercă să le ia cu frumosul, să le ia la palme, să le ia, în cele din urmă, la pumni; dar ele îi zâmbeau din albie fără să se lase convinse, fericite, aşa, în starea aceea în care se găseau. O dată sau de două ori se uită peste umăr la femeia de la cârmă, dar părea că ea era absorbită de ceea ce vedea în faţă şi de şalupa ei. Spatele îl durea îngrozitor şi remarcă plin de disperare că pielea de pe degete începuse să se încreţească.

Trebuie să vă spun că Broscoiul era foarte mândru de labele sale. Aşa că mormăi nişte cuvinte care n-ar trebui să iasă din gura unei spălătorese, şi nici măcar din gura unui Broscoi; şi pierdu şi săpunul pentru a cincisprezecea oară.

Un hohot de râs îl făcu să-şi îndrepte şalele şi să privească în jur. Femeia se lăsase pe spate, cuprinsă de un râs nestăpânit, care o făcuse să lăcrimeze.

— M-am uitat la tine tot timpul, zise ea printre hohote. M-am gândit eu că trebuie să fii vreun şarlatan, după felul îngâmfat în care ai vorbit. Ce mai spălătoreasă, n-am ce zice. Pun rămăşag că n-ai spălat nici măcar o cârpă de vase în toată viaţa ta!

Broscoiul, care de ceva vreme fierbea în sinea lui, simţi acum că dă pe-afară de-a binelea şi îşi pierdu controlul cu totul.

— Să nu îndrăzneşti să-mi vorbeşti mie aşa, mie, care sunt mai presus de tine, grăsană josnică de doi bani ce eşti, strigă el. Chiar sunt spălătoreasă! Şi să ştii că sunt o Broască foarte cunoscută, respectată şi cu un caracter remarcabil! Şi chiar dacă sunt într-o situaţie mai delicată în momentul de faţă, n-o să-ţi permit dumitale, o simplă şalupăreasă, să râzi de mine!

Femeia se apropie mai mult de el şi se uită cu luare aminte sub boneta lui.

— Măi să fie!, țipă ea. Păi tu chiar eşti broască. N-aş fi crezut nici în ruptul capului! Da' chiar eşti o broască urâtă, scârboasă şi afurisită! Şi pe deasupra te mai afli şi la mine în barcă! Pe asta chiar că n-o să o înghit!

Lăsă cârma pentru un moment şi întinse o mână pistruiată ca să-l înşface pe Broscoi de unul din braţe, în vreme ce cu cealaltă mână îl apucă de unul din picioare. În clipa aceea, lumea se întoarse deodată cu susul în jos, şalupa păru că se ridică uşor către cer, vântul începu să-i şuiere în urechi, iar Broscoiul se trezi zburând prin văzduh, rotindu-se cu rapiditate.

Apa, atunci când într-un final căzu în ea cu un pleoscăit, se dovedi a fi destul de rece pentru gustul său, deşi răceala ei nu fu suficientă ca să-i înăbuşe mândria, sau ca să-i astâmpere spiritul încins şi furia. Se ridică la suprafață împroşcând enervat, şi, după ce îşi şterse de pe ochi lintița, primul lucru pe care îl văzu, fu şalupăreasa, care se uita la el peste pupa navei, râzând în hohote; şi atunci, printre icnete şi accese de tuse, se jură să se răzbune.

Înotă către țărm, deşi cu mare greutate, căci rochia de stambă îl stânjenea din cale-afară, şi, când în sfârşit ajunse la mal, îi fu destul de greu să iasă din apă fără să se țină de ceva. Trebui să stea pe loc vreo două minute ca să-şi tragă sufletul; apoi, ridicându-şi fusta udă leoarcă, începu să alerge de mama focului după şalupă, înfuriat la culme şi copleşit de sete de răzbunare.

Şalupăreasa râdea încă atunci când Broscoiul ajunse din urmă ambarcațiunea:

— Bagă-te în uscătorul de rufe, spălătoreaso, strigă ea, şi apoi calcă-ți fața şi împătureşte-o frumos, şi-o să devii precis o broască prezentabilă!

Broscoiul nu se sinchisi să răspundă. Voia o răzbunare adevărată, nu vreo victorie ieftină şi care să zboare ca vorba-n vânt, deşi îi veniră ceva replici în minte, pe care tare ar fi dorit să i le spună. Deodată văzu în fața lui exact ce-i trebuia. Alergând cât îl țineau picioarele, ajunse la cal, îi

desfăcu funia cu care trăgea de şalupă, îi sări în spate şi porni la galop lovind animalul cu picioarele. Părăsi malul apei şi o luă pe un drumeag prăfuit.

Când se uită în urmă, văzu că şalupa se înţepenise în malul celălalt al canalului, iar femeia gesticula şi striga din toţi rărunchii „Opreşte-te! Opreşte-te! Opreşte-te!”

— Vezi să nu!, răspunse Broscoiul printre hohote de râs, în timp ce continua să dea pinteni calului, care fugea ca mânat de streche.

Curând însă, animalul fu cuprins de oboseală, nefiind în stare de cine ştie ce performanţă, aşa că galopul se transformă în trap, iar trapul în mers la pas; dar Broscoiul era foarte mulţumit chiar şi aşa, fiind conştient că măcar era în mişcare, în timp ce şalupa stătea pe loc. Şi furia i se mai domolise acum, că făcuse ceva atât de inteligent; se simţea bine aşa, mergând liniştit sub căldura plăcută a soarelui şi profitând de toate drumeagurile lăturalnice pe care le întâlnea. Toate astea îl făceau să mai uite că nu mai mâncase bine de destul de multă vreme, dar fu mulţumit să vadă că râuleţul pe care plutise cu şalupa rămăsese demult în urmă.

Merse aşa, călare, kilometri buni, iar soarele fierbinte îl moleşi de tot. La un moment dat calul se opri, îşi aplecă grumazul şi începu să pască uşor; iar Broscoiul, tresărind, reuşi ca prin urechile acului să nu cadă de pe spatele animalului. Se uită în jur şi văzu că se afla pe un islaz întins, presărat cu petice de grozamă şi cu ruguri de mure. În apropiere se zărea o căruţă ţigănească destul de prăfuită, iar lângă ea un bărbat şedea pe o găleată întoarsă cu fundul în sus, fumând de zor şi zgâindu-se în gol.

Lângă el ardea un foc de surcele, iar deasupra focului atârna un ceaun; din ceaun se auzeau bolboroselile unei fierturi şi ieşea un firişor subţirel de abur. Şi ce mirosuri se simţeau! Calde, bogate şi de toate felurile – mirosuri ce se împleteau şi se contopeau într-o mireasmă unică şi completă şi ademenitoare, ca însăşi sufletul diafan al Naturii, care prinde trup şi se înfăţişează fiilor săi, ca o adevărată zeiţă, o mamă aducătoare de alinare şi mângâiere.

Broscoiul îşi dădu pe dată seama că foamea lui era uriaşă, şi că ce simțise mai devreme nu fusese decât o vagă senzație, o gâdilătură, o presimțire. Ceea ce simțea acum era foamea adevărată, foamea cea mare ce îl subjugase definitiv; şi ştia că trebuie astâmpărată cu repeziciune, altfel nu mai răspundea de faptele sale.

Se uită cu atenție la țigan, întrebându-se dacă era mai nimerit să îl înfrunte sau să se dea bine pe lângă el. Aşa că rămase acolo, adulmecând încontinuu şi uitându-se fix la țigan; iar țiganul şedea şi fuma, holbându-se la Broscoi. După un timp, țiganul îşi scoase pipa din gură şi spuse aşa, într-o doară:

— Nu vrei să vinzi calul ăla?

Broscoiul fu luat prin surprindere. El nu ştia că țiganii se dădeau în vânt după negoțul cu cai, şi profitau de orice ocazie în acest sens, şi nici nu-i trecu prin cap că o căruță trebuie să se mişte de colo-colo, şi, în consecință, era nevoie de un cal care să o tragă. Nu-i trecuse prin minte nici că ar putea să vândă calul pe bani, dar sugestia țiganului părea să netezească drumul spre ce îi era Broscoiului mai de trebuință în momentul ăsta – bani peşin şi o masă copioasă.

— Cum?, spuse el. Adică să vând eu aşa o frumusețe de cal? Nici vorbă; exclus să fac aşa ceva. Dacă-l vând, cine o să care rufele clienților săptămână de săptămână? Şi în plus, țin mult prea mult la el, iar el e nebun după mine.

— Păi ia-ți mai bine un măgar, sugeră țiganul. Unii se ataşează foarte bine şi de măgari.

— Cred că nu înțelegi, continuă Broscoiul, că acest cal minunat e mai presus de tine. E un cal pursânge, pe jumătate; nu jumătatea pe care o vezi, bineînțeles, ci o alta. Şi a câştigat şi premii la viața lui – e drept, cu ceva vreme în urmă – dar dacă te uiți bine la el înțelegi ce vreau să spun. Poți imediat să-ți dai seama că e un cal ales, dacă te pricepi cât de cât la cai. Nu, nici nu mă gândesc să-l vând. Şi totuşi, cam cât ai fi dispus să-mi oferi pentru calul ăsta tânăr şi frumos?

Țiganul se uită la cal, apoi se uită la Broscoi cu aceeaşi băgare de seamă, apoi iar la cal. Un şiling de picior, spuse el scurt, după care se întoarse şi continuă să tragă din pipă şi să se holbeze în gol.

— Un şiling de picior?, țipă Broscoiul. Dacă nu-i cu supărare, lasă-mă să mă gândesc un pic, să văd ce înseamnă.

Se dădu jos de pe cal şi îl lăsă să pască, apoi se aşeză lângă țigan şi începu să adune pe degete, iar în cele din urmă spuse:

— Un şiling de picior? Păi asta face exact patru şilingi, nici mai mult, nici mai puțin. A, nu! Nici nu mă gândesc să vând frumusețea asta de cal pe patru şilingi.

— Păi uite cum facem, spuse țiganul. Îți dau cinci şilingi, adică un şiling mai mult decât valorează animalul. Şi ăsta e ultimul meu cuvânt.

Broscoiul se gândi intens ce să facă. Îi era foame şi era lefter, şi se afla destul de departe – nu ştia exact cât – de căsuța lui, iar duşmanii puteau să fie încă pe urmele lui.

Pentru oricine aflat în această situație, cinci şilingi pot părea o sumă relativ mare. Pe de altă parte, calul sigur făcea mai mulți bani. Dar nici nu-l costase nimic; aşa că, oricât de puțin ar fi obținut pe el, tot ieşea în câştig. În cele din urmă spuse hotărât:

— Ia ascultă, țigane! Uite cum facem; şi de data asta, eu am ultimul cuvânt. O să-mi dai şase şilingi şi şase bănuți, şi în plus, o să-mi mai dai câtă mâncare o să pot mânca, la o masă bineînțeles, din ceaunul ăla de-acolo, din care ies nişte arome aşa de apetisante şi de îmbătătoare. Eu o să-ți dau în schimb calul meu tânăr şi foarte iute, împreună cu tot harnaşamentul de pe el, inclus în preț. Şi dacă nu ți se pare destul de avantajos, atunci eu îmi iau tălpăşița. Ştiu pe cineva pe-aici care de ani de zile mă roagă să-i vând calul ăsta.

Țiganul mormăi printre dinți şi spuse că dacă ar mai face câteva afaceri de felul ăsta, ar rămâne fără bani. Dar în cele din urmă scoase un săculeț murdar de pânză din buzunarul pantalonilor şi îi numără Broscoiului în palmă şase şilingi şi şase bănuți.

Apoi dispăru pentru o clipă sub coviltirul căruței şi se întoarse de acolo cu o farfurie mare de tablă, un cuțit, o furculiță şi o lingură. Ridică puțin capacul ceaunului şi lăsă să curgă în farfurie un şuvoi încântător de tocană fierbinte şi foarte consistentă. Şi era, într-adevăr, cea mai grozavă tocană din câte s-au făcut vreodată pe pământ: avea în ea carne de potârniche, de fazan, de pui, de iepure, de păun, de bibilică şi de încă unul sau două animale pe care Broscoiul nu putu să le identifice.

Broscoiul îşi puse farfuria în poală aproape plângând de bucurie, şi începu să înfulece şi să se îndese cu mâncare, şi apoi să mai ceară o porție, şi încă o porție, iar țiganul nu se împotrivi deloc. Parcă niciodată în viața lui nu avusese parte de un mic dejun aşa de gustos.

După ce broscoiul se îndopă cu tocană până simți că pocneşte, se ridică, îşi luă rămas bun de la țigan şi se despărți de cal într-un mod cât se poate de afectuos; iar țiganul, care cunoştea ținutul ca-n palmă, îi spuse pe unde s-o apuce, iar Broscoiul îşi luă tălpăşița cuprins de bună dispoziție. Şi, într-adevăr, se simțea acum de o mie de ori mai bine decât se simțise cu o oră în urmă. Soarele strălucea cu putere, hainele i se uscaseră aproape de tot, avea iar bani în buzunar, se afla aproape de casă, de prieteni şi de un trai

tihnit şi sigur, şi, ce era şi mai important, mâncase pe săturate din tocana aceea caldă şi consistentă, iar acum se simțea plin de energie, încrezător în sine şi , în plus, n-avea nici o grijă.

Şi pe când mergea aşa cu inima tresăltându-i de bucurie, îi trecură prin minte toate aventurile şi întâmplările pe muchie de cuțit prin care trecuse, şi cum reuşise el să iasă din încurcătură ori de câte ori se aflase la ananghie şi situația părea fără ieşire; atunci parcă nu-şi mai încăpea în piele de mândru ce era.

„Grozavă treabă!" îşi spuse el, păşind țanțoş şi cu pieptul înainte. „Ce Broscoi isteț sunt eu! În mod sigur nu mai există nici un animal aşa de deştept ca mine pe fața pământului! Am fost băgat la închisoare, înconjurat de paznici, supravegheat zi şi noapte de gardieni; am trecut de toți numai datorită istețimii şi curajului meu. M-a urmărit cu locomotiva o ceată întreagă de polițişti înarmați cu pistoale; şi eu, râzându-le-n nas, am dispărut cât ai zice peşte, şi nici că m-au mai prins. Apoi, spre ghinionul meu, am fost aruncat în apă de o femeie grasă şi hapsână. Şi ce? Am mers înot până la mal, i-am furat calul, am încălecat pe el şi am pornit triumfător la galop; apoi am vândut calul pe o sumă frumuşică de bani şi am şi mâncat cum nu se poate mai bine! Grozavă treabă! Doar sunt Broscoiul cel atât de bine cunoscut de toți, Broscoiul cel chipeş şi mereu încununat de succes!"

Şi se înfoie aşa de tare în sinea lui, şi se simți aşa de mândru, încât născoci un cântec de laudă, pe care se apucă să îl cânte în gura mare, deşi nu era nici țipenie pe drum să-l audă. Şi se prea poate ca acest cântec să fi fost cel mai plin de lăudăroşenie din câte au compus vreodată animalele pe fața pământului.

Mulți eroi au fost pe lume
Cum prin cronici am citit
Dar nimeni cu-aşa renume
Ca Broscoiul cel iubit.
Savanții de pe la Oxford

Sunt deştepți nevoie-mare
Dar Broscoiul cel isteț
Îi întrece,-aşa se pare.
Şi pe a lui Noe Arcă
Lacrimile-au curs şuvoi
Şi cine a dat de veste, că pământu-aproape este?
Desigur, Domnul Broscoi.
Când soldații defilează
Şi țin mâna la chipiu
Pe cine salută oare?
Pe Broscoi, cu toții ştiu.
Chiar regina cu-ale sale mândre doamne de onoare
Când țesea goblenuri scumpe la fereastră în castel
A strigat: „Ia uite-acolo! Cine-i domnu-acela chipeş?”
„Domn’ Broscoi” i se răspunse, „E Broscoiul, e chiar el.”

Şi mai cântă câteva cântece de felul acesta, dar mult prea pline de lăudăroşenie ca să poată fi aşternute pe hârtie. Trebuie să vă spun că cele scrise mai sus sunt nimica toată pe lângă ce versuri pline de infatuare a mai născocit Broscoiul.

Şi cânta, şi mergea, şi se umfla tot mai tare în pene. Dar soarta avea să-i dea o palmă zdravănă cât de curând, o palmă care să-i mai taie din mândria asta din cale afară de mare.

După ce străbătu un număr parcă nesfârşit de ulițe de țară, ajunse într-un final la şosea. Şi, privind în zare, văzu cum venea spre el un fel de punct, care se transformă mai apoi într-o pată, ca să devină în cele din urmă o imagine foarte familiară lui; şi îi ajunse la urechi sunetul atât de bine cunoscut al unui claxon de maşină.

— Iată adevărata aventură!, spuse Broscoiul debordând de entuziasm. Iată viața adevărată, iată lumea din care am lipsit eu şi care mi-a dus atât de tare dorul! Vă salut, maeştri ai volanului şi confrați ai mei întru această pasiune; veniți să ascultați o poveste plină de fapte eroice! O să-i rog, desigur, să mă ia cu ei în maşină, şi poate, cine ştie, o să-mi fac intrarea triumfală la conac într-o maşină, dacă şi călătorii

aceia se îndreaptă într-acolo. Asta o să-l lase cu gura căscată pe Bursuc, sunt sigur!

Şi Broscoiul se aşează încrezător în mijlocul drumului, bucuros să întâmpine maşina care venea agale, încetinind pe măsură ce se apropia de uliță; deodată simți că i se înmoaie picioarele, că îi tremură genunchii şi că se învârte pământul cu el, şi în cele din urmă se chirci şi căzu pe caldarâm străfulgerat de o durere cruntă pe care o simțea în toate mădularele; şi nici nu e de mirare că fu cuprins de o astfel de sfârşeală, pentru că maşina ce se apropia era chiar aceea pe care o furase el din curtea hanului „La leul roşu", în acea zi fatidică în care au început toate necazurile lui. Şi călătorii din maşină nu erau alții decât cei pe care îi privise luându-şi prânzul în sala de mese a hanului.

Se ghemui deznădăjduit în mijlocul drumului, murmurând plin de disperare: „S-a zis cu mine de data asta! S-a terminat! Mă aşteaptă iar lanțurile şi polițiştii! Şi închisoarea! Pâinea uscată şi apa! Ce prost am putut să fiu! La ce m-am apucat eu să mă înfoi ca un cocoş şi să cânt în gura mare şi să mă laud, şi să mă aşez în mijlocul drumului să fac cu mâna ziua în amiaza mare, în loc să mă ascund până la căderea nopții şi să mă furişez apoi spre casă pe drumuri lăturalnice? Nenorocitul de mine! Ce soartă crudă mi-a fost dat să trăiesc!"

Înspăimântătoarea maşină se apropia din ce în ce mai mult, până ce o auzi oprindu-se lângă el. Din ea coborâră doi domni care se apucară să se învârtă în jurul bietului broscoi făcut ghemotoc în mijlocul drumului şi tremurând ca varga. Unul din domni spuse:

— O, Doamne! Ce nenorocire! Ce ființă bătută de soartă – pare-se că-i o spălătoreasă – şi uite că a leşinat pe şosea! Poate că a doborât-o căldura, biata de ea; sau poate că n-a pus bucățică în gură, sărmana! Hai să o luăm în maşină şi să o ducem până în satul vecin, unde nu mă-ndoiesc că are pe cineva apropiat.

Cei doi îl ridicară cu grijă pe Broscoi şi îl duseră în maşină, unde îl puseră între perne moi şi se pregătiră de plecare.

Când Broscoiul îi auzi vorbind cu atâta blândeţe şi îşi dădu seama că nu fusese recunoscut, prinse iar curaj, şi mai întâi deschise încet un ochi, apoi pe celălalt.

— Ia uite!, spuse unul dintre domni, a şi început să-şi revină. Aerul ăsta proaspăt face minuni. Cum vă mai simțiți, doamnă?

— Mii de mulțumiri, domnule, răspunse Broscoiul cu o voce stinsă, mă simt cu mult mai bine!

— Excelent! Acum staţi liniştită, şi, mai ales nu vorbiți.

— N-o să vorbesc, zise Broscoiul. Mă gândeam doar dacă n-aş putea să stau pe locul din faţă, acolo lângă şofer, ca să respir din plin aerul ăsta proaspăt şi rece pe care-l simt venind din goana maşinii. Cred că aşa o să-mi revin şi mai repede.

— Ce idee grozavă!, spuse unul din domni. Cum de nu m-am gândit!

Aşa că îl duseră cu grijă pe Broscoi pe locul din faţă, lângă şofer, şi merseră mai departe.

Broscoiul îşi recăpătase forţele aproape în totalitate. Se ridică în capul oaselor, privi în jur şi se luptă să-şi stăpânească impulsul şi dorinţa chinuitoare de a se repezi la volan, căci se simți iar năpădit de o poftă mai veche, renăscută.

— E mâna destinului!, îşi zise el în gând. De ce să mă chinui? De ce să mă lupt? Şi se întoarse deodată către şofer.

— Vă rog mult, spuse el, fiți amabil şi lăsați-mă să încerc şi eu să conduc maşina un pic. M-am uitat la dumneavoastră şi pare să fie tare interesant şi destul de uşor şi mi-ar plăcea teribil să le pot spune prietenilor că odată am condus şi eu o maşină!

Şoferul râse când auzi această propunere, şi râse cu aşa o poftă, că domnii din maşină fură curioşi să ştie care era pricina. Când auziră, spre marea încântare a Broscoiului, îi răspunseră:

— Felicitări, doamnă! Sunteți o femeie pe cinste! Ia las-o să încerce şi ai grijă să nu pățească ceva. La urma urmei, ce rău poate să facă?

Cu mare nerăbdare, Broscoiul se aşeză în locul şoferului, apucă volanul, ascultă cu prefăcută luare-aminte instrucțiunile ce i se dădură şi puse maşina în mişcare; porni domol, pentru că era hotărât să conducă prudent şi prevăzător de această dată.

Cei doi domni de pe bancheta din spate aplaudară entuziasmați şi Broscoiul îi auzi exclamând „Ce bine conduce! N-am mai întâlnit vreodată o spălătoreasă care să fie şi o şoferiță aşa de pricepută! Şi dacă te gândeşti că e prima dată în viață când face aşa ceva!”

Broscoiul mări puțin viteza; apoi merse din ce în ce mai repede. Îi auzi pe cei doi domni avertizându-l „Fii atentă, spălătoreaso!”, şi lucrul ăsta îl înfurie în aşa măsură, că începu să se zăpăcească.

Şoferul încercă să intervină, dar Broscoiul îl înghionti cu cotul şi mări şi mai tare viteza. Aerul rece ce-l izbea în față, bâzâitul motorului şi zgâlțâiala aceea plăcută a maşinii, toate îi învăluiră creierul într-un fel de beție.

— Care spălătoreasă?, strigă el plin de cutezanță. Ha, ha ,ha! Nu sunt altul decât Broscoiul, hoțul de maşini, evadatul, Broscoiul care scapă mereu cu fața curată din toate belelele! Fiți cu luare-aminte şi o să vedeți ce înseamnă să conduci cu

adevărat; lăsați-vă în voia faimosului Broscoi, cel priceput şi fără frică!

Țipând îngroziți, cei trei bărbați se ridicară şi se aruncară asupra lui.

— Puneți mâna pe el!, strigară ei. Puneți mâna pe ticălosul care ne-a furat maşina! Legați-l, puneți-l în lanțuri, băgați-l după gratii! Dați-i nenorocitului pedeapsa pe care o merită pentru mârşăviile lui!

Dar vai! Ar fi trebuit să se gândească un pic înainte să se arunce pe el, ar fi trebuit să facă ceva şi să oprească maşina. Căci Broscoiul răsuci volanul cu putere şi intră cu o izbitură drept în tufişurile de pe marginea drumului. Urmară apoi un salt şi o hurducătură puternică, şi maşina ajunse cu roțile în mâlul gros al unui iaz pentru adăpat caii.

Broscoiul se trezi zburând prin aer, şi, spre uimirea lui, se pomeni ridicându-se în văzduh într-un iureş nebun, şi mai apoi îndreptându-se în picaj spre pământ, cu răsucirea delicată a unei rândunici. Începu să-i placă tare mult această mişcare şi chiar începuse să se întrebe dacă nu cumva avea să o țină tot aşa până ce o să-i crească aripi şi o să se preschimbe într-un Broscoi zburător, când, deodată ateriză pe spate cu o bufnitură, direct în iarba grasă şi moale de pe păşune. Se ridică în şezut şi văzu maşina, aproape în întregime scufundată în iaz; cei doi domni împreună cu şoferul, încercau din răsputeri să se mențină la suprafața apei, împiedicați fiind de pardesiele lor lungi.

Broscoiul se ridică iute şi o luă la sănătoasa de-i sfârâiau călcâiele, nemaivăzând pe unde calcă, izbindu-se şi agățându-se de tufişuri, sărind peste şanțuri şi gropi, călcând peste arături, până simți că-şi dă duhul de oboseală şi fu nevoit să se oprească şi s-o pornească în pas mai domol.

După ce-şi trase sufletul un pic şi fu în stare să gândească cu mintea limpede, începu să chicotească, şi mai apoi să râdă în hohote, şi râse, şi râse, până ce se prăbuşi într-un tufiş, stors de puteri. „Ha, ha, ha!", hohotea el extaziat şi foarte mândru de sine. „Te pui cu Broscoiul? Broscoiul o scoate întotdeauna la capăt! Cine i-a dus de nas pe ăia doi, de l-au luat cu maşina? Cine i-a făcut să-l lase pe

scaunul din față ca să respire aer curat? Cine i-a convins să-l lase să conducă? Cine i-a băgat de-a dreptul în iaz? Cine a scăpat cu bine din această pățanie, zburând vioi prin văzduh, şi i-a lăsat pe prostănacii ăia roşi de invidie în noroi, acolo unde, nu mă-ndoiesc, s-ar şi cuveni să stea?

Păi cine, dacă nu Broscoiul; Broscoiul cel isteț, Broscoiul cel iscusit, Broscoiul cel grozav!" Şi se puse iar pe cântat, din toți rărunchii:

Brr-um, brr-um, mergea maşina
Pe şosea în goana mare.
Cine-a dus-o într-un iaz?
Domn' Broscoi, că-i cel mai tare!

„Ah, ce deştept sunt! Ce deştept, ce deştept, cât de extraordinar de deş..."

Un zgomot uşor, iscat ceva mai departe în spatele lui, îl făcu să se întoarcă şi să se uite. Sfinți atotputernici din ceruri! Soartă nemiloasă şi tristă! La o oarecare distanță, se zăreau un şofer cu pantaloni de piele şi două matahale de polițişti, ce veneau spre el în goana mare. Bietul Broscoi sări în picioare şi o luă la sănătoasa, cu inima bătându-i mai să-i spargă pieptul.

„Vai de mine şi de mine!”, se văită el gâfâind în timp ce fugea, „cât de prost pot să fiu! Cât de prost şi de plin de aere! Auzi, să strig eu şi să cânt iar în gura mare! Să fac aşa pe grozavul şi să trăncănesc vrute şi nevrute fără păsare! Vai mie! Vai mie! Vai mie!” Se uită în urma lui, şi, spre marea lui dezamăgire, văzu că cei trei câştigau teren. În timp ce alerga cuprins de disperare şi privea într-una în spate, urmăritorii lui se apropiau vertiginos.

Broscoiul gonea cât putea el de repede, dar fiind un animal grăsun cu picioare scurte, nu putea face faţă celor ce veneau după el. iar ei mai că-i suflau în ceafă. Şi fără să-i pese încotro se îndreaptă, porni nebuneşte şi orbeşte înainte, uitându-se peste umăr la triumfătorii lui duşmani, când, deodată, simţi că se afundă în pământ; se sforţă să se ţină la suprafaţă dând disperat din mâini, dar, bâldâbâc, se pomeni scufundat într-o apă adâncă, o apă ce curgea repede la vale luându-l şi pe el într-un iureş căruia nu i se putea împotrivi; şi deşi îl copleşise panica, ştia cu certitudine că nimerise drept în râu!

Se ridică la suprafaţa apei şi încercă să se prindă de trestiile şi de stuful ce creşteau de-a lungul malului, dar curentul era aşa de puternic, încât i le smulse din mâini. „Vai, vai, vai!”, icni bietul Broscoi, „în viaţa mea n-am să mai fur vreo maşină! În viaţa mea n-o să mă mai făIesc aşa în gura mare” – şi se duse iar la fund, apoi scoase iar capul, abia mai suflând şi împroşcând de mama focului.

În clipa următoare văzu cum se apropia de o gaură mare şi neagră, aflată în mal, undeva deasupra capului; din goana curentului, se prinse cu un braţ de marginea ei şi se ţinu bine. Şi încet-încet, luptându-se din răsputeri, se târî afară din apă, până reuşi să se sprijine pe coate la marginea acelei găuri. Rămase acolo câteva minute gâfâind, căci era de-a dreptul stors de puteri.

Şi cum se uita el aşa în bezna aceea dinaintea lui, suspinând şi trăgându-şi sufletul, zări undeva în adâncuri ceva mic şi strălucitor, ceva ce licărea şi se îndrepta spre el.

Şi treptat-treptat, Broscoiul zări şi o feţişoară conturându-se în jurul acelui licăr, şi spre marea lui bucurie, era o faţă cunoscută! Micuţă, maronie şi cu mustăţi. Rotundă şi serioasă, cu nişte urechi ascuţite şi acoperită de blană mătăsoasă.

Era Şobolanul!

11. Şi lacrimile îi curgeau şuvoi

Şobolanul scoase la iveală o lăbuță maronie foarte delicată, îl înşfăcă bine pe Broscoi de ceafă apoi îl săltă şi-l trase cu putere înăuntru; iar Broscoiul ud leoarcă se vârî încet dar sigur în vizuină, ajunse în vestibul teafăr şi nevătămat, sau, mai bine zis, înnămolit şi plin de alge şi buruieni şi cu apa şiroindu-i pe trup, dar fericit şi bine dispus ca în vremurile bune, ştiind că se află în casa unui prieten, că poate da uitării şmecheriile şi tertipurile de tot soiul şi că se poate dezbăra de costumația aceea nedemnă de el, pentru a-şi relua viața conformă cu aşteptările sale.

— Vai, Şobo!, strigă el. Am îndurat atâtea de când ne-am despărțit, că nici nu-ți poți închipui! Ce suferințe, ce chinuri, şi pe toate le-am înfruntat cu demnitate! Şi cum am scăpat de primejdii, cum m-am deghizat, cum m-am furişat şi am ticluit fiece plan! Am fost şi la închisoare – dar am evadat, bineînțeles! Am fost aruncat într-un râu – şi-am înotat până la mal! Am furat un cal – apoi l-am vândut pentru o grămadă de bani! I-am dus pe toți de nas şi toți au dansat după cum le-am cântat eu! Fără doar şi poate că sunt un Broscoi din cale-afară de isteț! Şi ghici care a fost ultima mea ispravă? Stai să vezi...

— Broscoiule, spuse Şobolanul cu un aer grav, du-te imediat sus şi scoate de pe tine cârpa aia veche şi urâtă, care arată ca şi cum ar fi a unei spălătorese, spală-te bine, îmbracă-te cu nişte haine de-ale mele şi fă în aşa fel încât să arăți cum se cuvine; în viața mea n-am mai văzut o vietate mai zdrențăroasă, mai jalnică şi mai respingătoare decât eşti tu acum! Aşa că nu te mai umfla-n pene şi nu mai trăncăni, şi du-te să faci ce ți-am spus! Mai târziu vreau să stăm de vorbă!

Broscoiul fu mai întâi tentat să-i întoarcă vorba Şobolanului. Se săturase să i se dea ordine când fusese în temniță, şi acum, după toate aparențele, se vedea silit să o ia de la capăt; şi cine se trezea să-l ia pe el de sus – un Şobolan!

Dar îşi zări chipul în oglinda de deasupra stativului cu pălării, văzu boneta neagră şi ponosită pusă şmechereşte pe-o sprânceană, şi-şi dădu seama că era mai cuminte să-l asculte pe Şobolan, aşa că urcă umil în garderoba acestuia. Acolo se spălă temeinic şi se perie, îşi schimbă hainele, apoi se privi îndelung în oglindă, mândru şi mulţumit, şi mirându-se cât de proşti fuseseră toţi că l-au luat drept spălătoreasă.

Când coborî, prânzul era pe masă, ceea ce îl bucură din cale-afară pe Broscoi, pentru că, de când primise de la ţigan acel mic dejun îmbelşugat, fusese nevoit să treacă prin mai multe încercări grele, care-l sleiseră de puteri. În timpul mesei, Broscoiul îi povesti Şobolanului toate câte i se întâmplaseră, insistând în primul rând pe isteţimea sa, pe prezenţa de spirit de care dăduse dovadă în momentele grele, pe iscusinţa lui atunci când fusese la strâmtoare; mai sublinie că toate aceste păţanii fuseseră un prilej de veselie, şi o mare plăcere pentru el. Dar cu cât vorbea şi se lăuda mai mult Broscoiul, cu atât mai serios devenea Şobolanul.

Când în sfârşit Broscoiul îşi termină de depănat păţaniile, timp de câteva clipe se aşternu liniştea, apoi Şobolanul spuse:

— Uite ce e, Broscoiule, nu vreau să te întristez, după tot ce-ai pătimit; dar hai s-o spunem pe-a dreaptă, nu crezi că te-ai făcut de râs şi că te-ai purtat ca un prost? Ţi s-au pus cătuşe, ai fost dus la răcoare, înfometat, urmărit, băgat în sperieţi, insultat, batjocorit, şi, spre ruşinea ta, azvârlit în apă – şi de către cine, de o femeie! Ce ţi se pare aşa se amuzant în toate astea? Unde e, de fapt, distracţia de care vorbeşti atâta? Şi toate pentru că ţi s-a năzărit să furi o maşină. Doar ştii că n-ai avut decât necazuri de pe urma maşinilor, din momentul în care ai pus ochii pe un asemenea obiect. Păi dacă dai de bucluc, aşa cum se întâmplă de obicei, nici cinci minute după ce pui mâna pe o maşină, atunci de ce să mai furi? Schilodeşte-te, dacă aşa crezi tu că e mai interesant; rămâi lefter, dacă aşa ţii cu tot dinadinsul; dar de ce vrei neapărat să încalci legea? Când o să-ţi vină mintea la cap şi o să te gândeşti şi la prietenii tăi, când o să

le arăți că se pot baza pe tine? Crezi că mie-mi place, de exemplu, să aud alte animale spunând pe la colțuri că m-am înhăitat cu un puşcăriaş?

Norocul Broscoiului că era un animal ce treabă care nu se supăra atunci când îi făceau morală cei mai buni prieteni. Şi chiar şi atunci când era luat cu asalt, vedea întotdeauna partea bună a lucrurilor. Aşa că, deşi Şobolanul era foarte grav, Broscoiul repeta cu încăpățânare: „Şi totuşi m-am distrat! M-am distrat de minune!". Şi tot pufnea şi icnea şi țâțâia înăbuşit, de parcă ar fi destupat nişte sticle cu sifon; totuşi, când Şobolanul termină ce avea de spus, Broscoiul scoase un suspin adânc, şi spuse, foarte supus:

— Aşa e, Şobolanule, ai dreptate! Ca întotdeauna, de altfel! Da, am fost un mare prost, dar de-acum o să mă cuminţesc, şi n-o să mai fac din astea niciodată. Cât despre maşini, parcă nu m-am mai dat în vânt după ele de când am căzut în râu. Drept să spun, în timp ce mă agățasem de marginea vizuinii tale ca să-mi trag sufletul, mi-a trecut brusc prin cap o idee nemaipomenită, despre bărci cu motor. Hai, nu te bosumfla aşa, prietene, şi nu încerca să te împotriveşti deja; era doar o idee, şi promit că nici n-o să mai vorbim despre ea. O să ne bem cafeaua, o să fumăm şi o să sporovăim aici vrute şi nevrute, şi apoi o să o pornesc agale spre Conac, o să mă îmbrac cu nişte haine de-ale mele, şi lucrurile o să intre pe făgaşul lor bine cunoscut. Mi-au ajuns aventurile până peste cap. O să duc o viață liniştită, decentă şi paşnică, o să-mi fac de lucru pe la mine pe-acasă, o să mă ocup de amenajări, de grădinărit, o să cultiv plante ornamentale; o să ofer întotdeauna o gustărică prietenilor mei atunci când o să vină la mine în vizită; şi o să-mi iau o trăsurică trasă de ponei ca să mă plimb prin sat ca în vremurile bune, înainte să mă prostesc de cap şi să mă apuc de tot felul de aiureli.

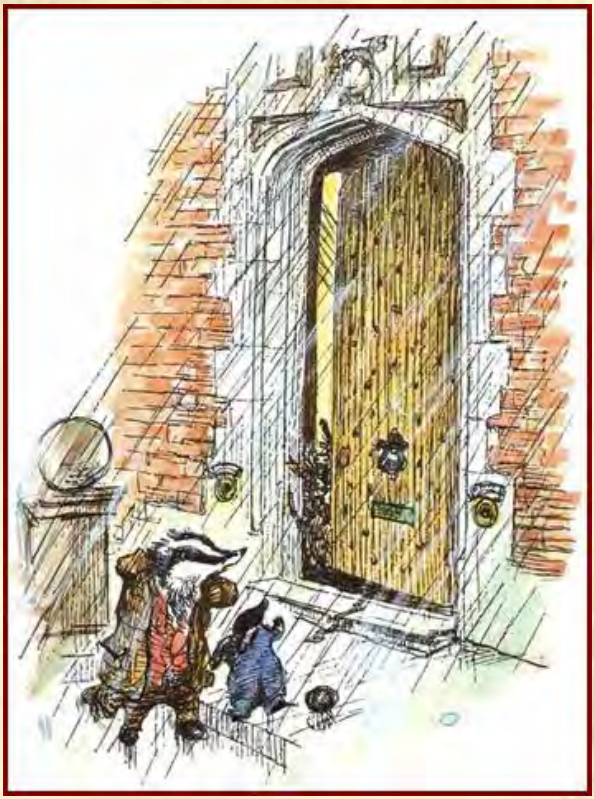

— Să mergi agale la conac?, țipă Şobolanul ca scos din minți. Vrei să spui că n-ai auzit?

— Ce să aud?, spuse Broscoiul devenind dintr-o dată alb la față. Spune, Şobolanule! Spune repede! Nu-mi ascunde nimic! Ce trebuia să aud?

— Nu-mi spune că nu ştii, strigă Şobolanul bătând cu pumnii lui mici în masă, nu-mi spune că nu ştii ce-au făcut hermelinele şi nevăstuicile!

— Ce? Sălbăticiunile alea?, țipă Broscoiul tremurând. Nu, nu ştiu nimic! Ce-au făcut?

— Nu ştii că au pus gheara pe Conac?, spuse mai departe Şobolanul.

Broscoiul îşi aşează coatele pe masă şi îşi sprijini bărbia în palme; două lacrimi mari îi apărură în colțul ochilor, se prelinseră pe față şi apoi căzură cu zgomot pe masă.

— Spune Şobolanule, murmură el, spune-mi tot. Ce-i mai rău, mi-ai spus deja. Doar sunt animal, pot să suport.

— Când ai intrat în ... ăăă ... în buclucul acela, zise Şobolanul încet şi profund impresionat, vreau să spun ... ăăă ... când ai dispărut temporar din societate, din cauza unei neînțelegeri asupra unei ... ăăă ... asupra unei maşini – înțelegi tu –

Broscoiul încuviință uşor.

— Ei bine, atunci s-a vorbit mult pe tema asta, firește, și nu numai pe râu, dar chiar și în Pădurea Sălbatică. Unii au fost de partea ta, alții însă nu, ca de obicei. Cei de pe râu au ținut cu tine, spunând că ai fost tratat într-un mod scandalos și că nu se mai face dreptate așa cum se cuvine în țara asta. Dar animalele din Pădure au rostit lucruri grele, au spus că așa-ți trebuie și că era și timpul să te pună cineva la punct. Și s-au bătut cu pumnu-n piept zicând că de data asta ți-ai găsit nașul. Că n-o să te mai întorci niciodată și că până aici ți-a fost!

Broscoiul încuviință din nou, în tăcere.

— Așa sunt ei, meschini și cârtitori, continuă Șobolanul. Dar Cârtiță și Bursuc au susținut sus și tare că o să vii înapoi, într-un fel sau altul. Nu știau să spună cum, dar ziceau că o să vii.

Broscoiul se îndreptă de spate și zâmbi din colțul gurii.

— Au adus argumente din istorie și drept, continuă Șobolanul. Au spus că nici o lege nu a triumfat vreodată în fața neobrăzării și puterii tale de convingere, mai ales că ești și gros la pungă. Așa că s-au gândit să-și ducă lucrurile la Conac și să doarmă acolo, să aerisească și să păstreze totul în ordine până aveai să te întorci tu. Nici prin cap nu le-a trecut ce avea să se întâmple, deși aveau îndoielile lor cu privire la animalele din Pădure.

Și-acum ajung la cea mai dureroasă și mai îngrozitoare parte a relatării mele. Într-o noapte neagră – era foarte întuneric afară și sufla tare vântul și ploua cu găleata – o ceată de nevăstuici, înarmate până în dinți, s-au furișat prin spatele casei până la intrarea principală. În același timp, un grup de dihori întărâtați la culme, au intrat prin grădinița de legume și au pus stăpânire pe curtea din spate și pe dependințe; în vremea asta, o clică de hermeline nebune de furie și care nu țineau seama de nimic, au luat cu asalt sera și sala de biliard și au blocat ușa care dă spre peluză.

Cârtiță și Bursuc stăteau la gura sobei în salonaș, sporovăind și netrecându-le prin cap așa o grozăvie, pentru că vremea era așa de rea că nu-ți venea să dai nici un câine

afară; dintr-odată, bestiile alea însetate de sânge au doborât uşile şi s-au năpustit asupra lor din toate părţile.

Săracii s-au opus atât cât le-a stat în puteri, dar ce puteau să facă? Nu aveau arme, au fost luaţi prin surprindere, şi cum să lupte doi contra unei mulţimi aşa de mari? După ce i-au bătut cu bețele, i-au aruncat afară în frig şi pe deasupra i-au mai şi ocărât şi i-au făcut în toate felurile, sărmanii!

De data asta, nesimțitorul Broscoi se apucă să râdă pe înfundate, dar imediat adoptă o mină solemnă şi cât se poate de serioasă.

— Şi de-atunci Sălbăticiunile alea stau în Conac şi nici că au de gând să plece de-acolo!, spuse în continuare Şobolanul. Trândăvesc în pat până la prânz, iau masa când se nimereşte şi am auzit că au făcut aşa o harababură şi o dezordine pe-acolo că ți-e şi frică să te uiți. Au halit şi au băut tot ce s-a putut găsi prin cămară sau pivniță şi fac întruna glume proaste despre tine, cântă melodii vulgare despre – cum să-ți spun – despre închisori, judecători şi polițişti; nişte cântece oribile, total lipsite de umor. Şi spun neguțătorilor şi tuturor celor care trec pe-acolo că au de gând să rămână în casa ta pentru totdeauna.

— Nu zău!, spuse Broscoiul sărind de pe scaun şi înşfăcând un băț. Mai vedem noi dacă e chiar aşa!

— N-are rost, Broscoiule!, strigă Şobolanul. Mai bine vino înapoi şi stai jos aici dacă nu vrei s-o pățeşti.

Dar Broscoiul o şi tulise şi nu era chip să-l prinzi. O luă la picior pe stradă, cu bățul pe umăr, bombănind şi fierbând de mânie, şi ajunse la poarta din față a Conacului; dintr-o dată, de după grilaj, se iți un dihor lungan şi gălbejit, înarmat cu o puşcă.

— Cine-i acolo?, întrebă cu asprime dihorul.

— Ciocu' mic!, strigă Broscoiul înfuriat la culme. Cum îți permiți să-mi vorbeşti în felul ăsta? Ieşi imediat afară sau o să...

Dihorul nu mai spuse nimic, ci îşi puse puşca în poziție de tragere. Broscoiul se aruncă la pământ şi poc!, un glonț îi şuieră pe deasupra capului.

Mort de frică, Broscoiul sări în picioare şi o luă la sănătoasa de-i sfârâiau călcâiele; în spatele lui dihorul râdea, acompaniat de alte voci subțiri şi nesuferite.

Broscoiul se întoarse foarte abătut în vizuină şi îi povesti totul Şobolanului.

— Ce ți-am spus eu?, zise Şobolanul. N-are nici un rost. Au santinele şi sunt înarmați până-n dinți. Trebuie să ai răbdare.

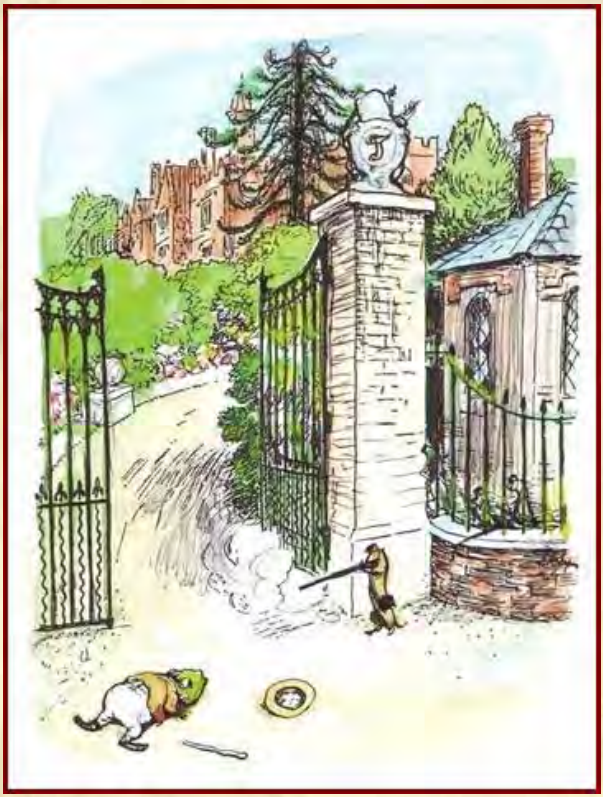

Totuşi, Broscoiului nu-i venea să cedeze chiar aşa de uşor. Aşa că scoase barca şi porni pe râu în sus spre locul unde grădina Conacului cobora înspre malul apei. Când ajunse în dreptul casei sale, se sprijini de vâsle ca să-şi tragă un pic sufletul şi cercetă împrejurimile cu atenție. Totul părea să fie cufundat în linişte şi pace.

De acolo de unde era putea să vadă întreaga fațadă a Conacului strălucind în lumina soarelui ce se pregătea să apună şi porumbeii aşezați câte doi sau câte trei de-a lungul acoperişului; vedea şi grădina ca o mare de flori; şi golfulețul ce ducea spre ponton, şi podețul de lemn ce se arcuia peste el; toate erau tăcute, părăsite parcă, aşteptându-l să se întoarcă acasă.

O să încerce mai întâi hangarul cu bărci, se gândi Broscoiul. Foarte precaut, vâsli până la golfuleț şi vru să o ia pe sub pod; deodată însă ... trosc! Un pietroi venind de

deasupra trecu fix prin fundul bărcii. Barca se umplu cu apă şi se scufundă, iar Broscoiul se trezi dând din mâini şi din picioare în râul adânc.

Când se uită în sus, văzu două hermeline aplecându-se peste balustrada podeţului şi privindu-l amuzate la culme.

— Data viitoare o să-ţi cadă în cap, Broscoiule!, strigară ele. Înciudat, Broscoiul înotă către mal, iar hermelinele rămaseră acolo să râdă de el, şi râdeau de se ţineau cu mâinile de burtă – fiecare de burta ei, se înţelege.

Broscoiul porni anevoie la drum, de data asta pe jos, şi îi povesti iar Şobolanului tristele întâmplări prin care trecuse.

— Păi ce ţi-am spus eu?, zise Şobolanul supărat. Dă-o-ncolo de treabă! Uite ce-ai făcut! Mi-ai pierdut barca la care ţineam atâta! Şi ai distrus şi costumul ăla frumos pe care ţi l-am împrumutat! Pe cuvântul meu, Broscoiule, nu ştiu cum de te mai înghit prietenii; ăia pe care-i mai ai! Zău că nu ştiu!

Broscoiul înţelese că se purtase prosteşte şi că fusese extrem de nechibzuit. Îşi recunoscu greşelile, admise că era un încurcă-lume şi îşi ceru scuze că prăpădise barca şi că făcuse praf costumul. În final spuse, cu acea aură de vinovăţie care-i dezarma întotdeauna pe prietenii săi şi-i făcea să fie de partea lui:

— Dragă Şobo! Ştiu că am fost căpos şi îndărătnic! Dar de-acum încolo, credemă, o să fiu ascultător, n-o să mai fac nimic fără să-ţi cer ţie sfatul şi până n-o să fii tu de acord!

— Dacă aşa stă treaba, spuse cu blândeţe Şobolanul, cuprins deja de dorinţa de împăcare, atunci te sfătuiesc, având în vedere ora târzie, să te aşezi

la masă şi să iei cina, pe care o s-o aduc într-o clipă, şi mai ales să ai răbdare. Pentru că am convingerea că nu vom putea face nimic până nu vom fi discutat şi cu Bursucul sau Cârtiță. Ei ne vor spune ultimele noutăți, vom face o întrunire şi vom asculta şi sfatul lor în aceste împrejurări dificile.

— Ah, da, bineînțeles, Bursucul şi Cârtiță, spuse Broscoiul ceva mai vesel. Ce mai fac, dragii de ei? Aproape că uitasem complet de ei.

— Bine că ți-ai adus aminte!, zise Şobolanul plin de reproş. În vreme ce tu te lăfăiai în maşini de lux sau călăreai țanțoş cai pur-sânge şi te înfruptai din prea plinul pământului, sărmanii tăi prieteni stăteau sub cerul liber, indiferent de vreme, trăind pe sponci şi dormind pe apucate, ca să-ți păzească prețiosul Conac, să facă rondul în jurul lui şi să fie cu ochii pe nevăstuici şi pe hermeline, gândindu-se şi muncindu-şi mintea cum şi ce să facă să pună mâna iar pe casa ta. Nu meriți să ai aşa nişte prieteni devotați şi credincioşi, Broscoiule, zău că nu meriți. Într-o zi, când o să fie poate prea târziu, o să-ți pară rău că nu i-ai apreciat mai mult atunci când îi aveai alături!

— Sunt un animal nerecunoscător, ştiu bine, suspină Broscoiul, vărsând lacrimi amare. O să merg afară în frig şi beznă să-i caut şi să le fiu alături, şi o să vadă toți că – hei!, dar parcă se aude clinchet de vase! E gata cina! Ura! Haide, Şobo!

Şobolanul îşi aminti că bietul Broscoi stătuse la închisoare destul de multă vreme, aşa că trebuia să-i treacă cu vederea anumite ciudățenii. Îl urmă deci la masă, şi îl invită cu multă amabilitate să ia din toate şi să dea uitării privațiunile la care fusese supus.

Abia terminară de mâncat şi îşi reluară locurile în fotolii, când auziră un ciocănit puternic în uşă. Broscoiul deveni agitat, dar Şobolanul, uitându-se conspirativ la el, se îndreptă spre uşă şi o deschise, lăsându-l să intre pe Dl. Bursuc.

Acesta avea aerul unuia care n-a mai dat de câteva nopți pe-acasă, şi căruia i-au lipsit confortul şi intimitatea

propriului cămin. Ghetele îi erau acoperite cu noroi, iar el arăta extrem de ciufulit şi de nearanjat; bine, nici nu era Bursucul o persoană elegantă, nici măcar atunci când i-o cereau împrejurările. Veni înspre Broscoi cu o mină gravă, dădu laba cu el şi spuse:

— Bine-ai venit acasă, Broscoiule! Vai! Dar ce spun! Bietul de tine, că nu se poate spune că ai venit acasă!

Apoi Bursucul se întoarse cu spatele, se aşeză la masă şi luă o felie mare de plăcintă rece.

Broscoiul se arătă îngrijorat de felul acesta serios şi neobişnuit în care îl salutase Bursucul; dar Şobolanul îi spuse în şoaptă:

— Nu-i nimic. Fă-te că nu observi; şi nu spune încă nimic; aşa e el, deprimat şi prost dispus atunci când îi e dor de vizuină. Stai liniştit, peste o jumătate de oră o să fie cu totul altul.

Aşteptară aşadar în tăcere şi curând auziră un alt ciocănit în uşă, dar de data asta ceva mai uşor. Şobolanul, aruncându-i iar priviri pline de semnificaţie Broscoiului, merse la uşă şi îl pofti înăuntru pe Cârtiţă, care era foarte ponosit şi nespălat, cu fire de paie şi de fân atârnate de blană.

— Ura! Iată-l pe Broscoi!, ţipă Cârtiţă cu faţa radiindu-i de bucurie. Ce bine că te-ai întors! Şi începu să danseze în jurul lui. Nu ne-a trecut prin cap că o să revii aşa de curând! Se vede treaba că ai evadat, isteţ şi descurcăreţ cum te ştiu!

Alarmat, Şobolanul îi dădu un ghiont; dar prea târziu; Broscoiul şi începuse să se umfle în pene şi să facă pe grozavul.

— Isteţ? Ah, nu!, spuse el. Nu sunt deloc isteţ, dacă ar fi să mă iau după ce spun prietenii. N-am făcut altceva, decât să evadez din cea mai bine ferecată închisoare din Anglia, nimic mai mult! După care am sărit într-un tren şi am şters putina, atât şi nimic mai mult! Şi m-am deghizat şi am umblat prin tot ţinutul trăgându-i pe sfoară pe toţi, atât şi nimic mai mult! Ah, nu! Sunt un pămpălău, asta sunt! Stai să-ţi spun ce-am făcut şi prin ce-am trecut, dragul meu Cârtiţă, şi o să judeci tu însuţi!

— Bine, bine, spuse Cârtiță îndreptându-se către masă, povesteşte-mi în timp ce iau o gustare. N-am pus nimic în gură de azi dimineață. Simt că leşin de foame!

Aşadar Cârtiță se aşează şi se servi, după pofta inimii, cu friptură rece şi murături. Broscoiul se tolăni pe covoraşul din fața sobei, îşi vârî o labă în buzunarul pantalonilor şi scoase o mână de monede.

— Ia uite aici!, strigă el arătând banii. Nu-i deloc rău, dacă stai să te gândeşti că i-am câştigat în doar câteva minute, nu? Şi cum crezi că am făcut rost de ei, Cârtiță? Am vândut un cal! Aşa i-am câştigat!

— Zi-i înainte, Broscoiule, spuse Cârtiță plin de interes.

— Te rog să taci, Broscoiule, spuse Şobolanul. Şi tu nu-i mai da apă la moară, mai ales că ştii bine cu cine ai de-a face. Mai bine zi-ne cum stau lucrurile, şi ce-i de făcut, având în vedere că Broscoiul s-a întors în sfârşit.

— Lucrurile stau cât se poate de prost, răspunse Cârtiță supărat; şi să mă bată Dumnezeu dacă ştiu ce-i de făcut! Bursucul şi cu mine am dat târcoale casei zi şi noapte; dar e mereu la fel. Peste tot santinele, puşti îndreptate spre noi, şi când ne văd aruncă cu pietre; tot timpul e cineva de pază, iar când dau cu ochii de noi, vai Doamne, ce mai râs îi apucă! Asta mă enervează cel mai mult!

— Într-adevăr, e o situație foarte delicată, spuse Şobolanul, adâncit în gânduri. Dar cred că acuma ştiu ce ar trebui să facă Broscoiul. Stai să-ți spun. Ar trebui...

— Ba nu, n-ar trebui!, strigă Cârtiță cu gura plină. În nici un caz! Se vede treaba că nu pricepi nimic! Eu cred că Broscoiul ar trebui...

— Ba n-ar trebui nimic!, țipă Broscoiul, surescitat. N-o să-mi dați voi ordine! E casa mea şi ştiu eu mai bine ce să fac. Fiți atenți aici! O să...

Şi se apucară să vorbească toți o dată, strigând din toate puterile, făcând o hărmălaie de nedescris, până ce o voce stinsă şi subțirică grăi:

— Tăceți toți, imediat! Şi în acel moment nu se mai auzi nici musca.

Era Bursucul, care, terminându-şi plăcinta, se întorsese cu fața spre ei şi îi privea cu severitate. Când văzu că toți erau cu ochii ațintiți spre el şi că aşteptau încremeniți să le spună ceva, se întoarse iar cu fața spre masă şi întinse mâna după nişte brânză. Şi aşa de respectat şi de impunător era venerabilul Bursuc, încât nimeni nu mai rosti nici măcar un cuvințel până ce acesta nu termină de mâncat şi de scuturat firimiturile de pe genunchi. Broscoiul se foi destul de mult, dar Şobolanul îl ținu din scurt. După ce termină, Bursucul se ridică de pe scaun şi se postă în fața sobei, căzut pe gânduri. În cele din urmă vorbi:

— Broscoiule, zise el cu severitate. Animal rău şi obraznic ce eşti! Nu ți-e ruşine de ce-ai făcut? Ce crezi că ar spune tatăl tău, vechiul meu prieten, dacă ar fi aici cu noi şi ar şti de câte prostii ai fost în stare?

Broscoiul, care acum şedea pe canapea, cu picioarele ridicate, se prăbuşi cu fața în perne, scuturat de suspine şi cuprins de remuşcare.

— Gata, gata!, spuse Bursucul ceva mai blând. Lasă, nu mai plânge! Ce-a fost, a trecut. Hai să vedem ce-i de făcut acum. Cârtiță are perfectă dreptate. Hermelinele sunt cu ochii în patru şi nu le poți păcăli cu nici un chip. Nici nu poate fi vorba să le atacăm. Sunt prea multe şi prea puternice pentru noi.

— Atunci nu ne rămâne nimic de făcut, se miorlăi Broscoiul, cu nasul în pernele canapelei. O să mă duc să mă

înrolez în armată şi n-o să-mi mai văd niciodată Conacul meu iubit!

— Hai, vino-ți în fire, Broscoiule!, zise Bursucul. Sunt mai multe moduri prin care putem pune mâna pe conac, nu trebuie neapărat să-l luăm cu asalt. Încă n-am terminat tot ce-am avut de spus. Acum ascultați aici. O să vă împărtăşesc un mare secret.

Broscoiul se ridică încet şi se şterse la ochi. Secretele de orice fel îl atrăgeau teribil, mai ales pentru că nu era niciodată în stare să păstreze vreunul, şi îi plăcea nespus de mult senzația aceea de lucru nepermis pe care o avea atunci când dezvăluia vreo taină, după ce promisese solemn că n-o să o facă.

— Există un pasaj subteran, spuse conspirativ Bursucul, un pasaj care porneşte de la malul râului, de undeva din apropiere, şi merge exact până sub Conacul Broscoiului.

— Aiurea!, spuse Broscoiul nepăsător. Ai ascultat poveştile şi bazaconiile care se spun prin cârciumile de prin partea locului. Cunosc Conacul ăla ca pe propriul meu buzunar şi nu există aşa ceva, te asigur!

— Dragul meu prieten, zise Bursucul extrem de serios, tatăl tău, care era un animal venerabil – cu mult mai venerabil decât alți cunoscuți de-ai mei – îmi era prieten apropiat, şi mi-a împărtăşit multe lucruri pe care nici prin gând nu i-a trecut să ți le spună şi ție. El însuşi a descoperit acel pasaj – deşi nu el l-a făcut, se-nțelege; a fost construit cu sute de ani înainte ca el să se stabilească aici, iar el l-a reparat şi l-a curățat, gândindu-se că va fi de folos într-o bună zi, în caz de pericol; şi mi l-a arătat mie. „Nu-i zice fiului meu despre el”, m-a rugat tatăl tău. „E băiat bun, dar cam uşuratic şi nu-şi poate ține gura. Dar dacă se va afla vreodată la ananghie şi crezi că pasajul acesta îi va fi de folos, atunci poți să-i spui; dar nu mai devreme.

Şobolanul şi Cârtiță erau cu ochii ațintiți la Broscoi, curioşi cât de bine o să-i cadă vestea. La început, Broscoiul se bosumflă; dar fața i se lumină imediat.

— Mda, se prea poate să fiu ceva mai vorbăreț decât alții. Mai ales că am şi foarte mare priză la orişicine îmi iese în cale – prietenii trec pe la mine, sporovăim, trăncănim vrute şi nevrute, spunem glume – şi nu ştiu cum fac, că mi se dezleagă limba. Am darul conversației. Mi s-a spus că ar trebui să țin un salon, deşi habar n-am ce-nseamnă asta. Oricum, nu contează. Zi mai departe, Bursucule. Cum crezi că o să ne fie de folos galeria asta subterană de care pomeneai?

— Am făcut niscai descoperiri în ultima vreme, continuă Bursucul. L-am pus pe Vidră să se deghizeze în coşar şi să meargă la Conac , echipat cu nişte perii, să ceară de lucru. Mâine seară o să fie o mare petrecere la tine acasă. E ziua cuiva – a şefului nevăstuicilor, am impresia – şi vor veni toate nevăstuicile în sufragerie ca să bea, să mănânce şi să se desfete, fără ca măcar să bănuiască ce ne trece nouă prin cap. Şi n-o să aibă nici puşti, nici săbii, nici ciomege, nici un fel de arme.

— Da, dar santinelele vor fi pe poziții, ca de obicei, zise Şobolanul.

— Exact, răspunse Bursucul; tocmai aici voiam să ajung. Nevăstuicile se vor baza numai şi numai pe agilele lor santinele. Tocmai de-aia e aşa de grozav pasajul subteran, pentru că duce exact sub cămăruța valetului, adică taman lângă sufragerie!

— Aha, acum înțeleg eu de ce e o scândură care scârțâie în duşumeaua din camera valetului, spuse Broscoiul.

— O să ne furişăm uşurel în casă..., spuse entuziasmat Cârtiță.

— ... înarmați cu pistoale, săbii şi ciomege..., strigă Şobolanul.

— ... şi o să năvălim peste ei..., adăugă Bursucul.

— ... şi o să-i batem, de o să le sară capacele şi o să le sune apa-n cap!, strigă Broscoiul în culmea fericirii, alergând de colo-colo prin cameră şi sărind peste scaune.

— Atunci ne-am înțeles, spuse foarte serios Bursucul, pe tonul lui obişnuit. Totul e stabilit şi deci nu mai aveți de ce să vă certați şi să vă luați la harță. Şi pentru că acum e

deja foarte târziu, mergeți imediat la culcare. Vom face alte pregătiri mâine dimineață.

Broscoiul merse şi el la culcare ca toți ceilalți, ştiind că trebuie să se arate ascultător, deşi nu avea deloc chef să doarmă. Dar avusese o zi grea, plină de felurite pățanii, iar cearşafurile şi pătura erau nespus de ademenitoare şi de plăcute în comparație cu paiele aspre aruncate cu zgârcenie pe dalele de piatră ale temniței friguroase; şi abia puse capul pe pernă, că se şi apucă de sforăit. Bineînțeles că avu o sumedenie de vise; despre drumuri care îi fugeau de sub picioare atunci când voia să o apuce pe ele, despre râuri care-l urmăreau şi în cele din urmă îl prindeau, despre o şalupă ce plutea prin sufrageria Conacului, încărcată cu rufe nespălate şi întrerupând o petrecere dată chiar de el; mai visă că se afla singur în galeria aceea secretă şi că voia să meargă prin ea, dar aceasta se tot răsucea, se contorsiona şi se cutremura şi se aşeza cu susul în jos; cumva-cumva, ajunse în cele din urmă iar la Conac, teafăr şi nevătămat, înconjurat de prieteni, care-i spuseră că, fără îndoială, era un Broscoi din cale-afară de deştept.

Dormi până târziu, şi, pe când îşi făcu şi el apariția, îşi dădu seama că ceilalți terminaseră deja micul dejun de ceva vreme. Cârtiță plecase undeva singur, fără să le spună celorlalți unde anume. Bursucul era cufundat în fotoliu şi citea gazeta, fără să-i pese nici cât negru sub unghie de ce avea să se întâmple în acea seară. Şobolanul însă alerga de colo până colo prin cameră, ocupat până peste cap, cu brațele pline de arme de tot felul, pe care le sorta şi le împărțea în patru grămezi diferite, murmurând entuziasmat: „O sabie pentru Şobo, o sabie pentru Cârtiță, o sabie pentru Broscoi! Un pistol pentru Şobo, un pistol pentru Cârtiță, un pistol pentru Broscoi!” Şi tot alergând încoace şi încolo în ritmul ăsta săltăreț, făcea grămăjoarele acelea să crească pe negândite.

— Nu mă-nțelege greşit, Şobolanule, spuse Bursucul uitându-se peste ziar la neobositul său prieten. Îți admir osteneala, dar după ce o să trecem de hermelinele alea nesuferite şi de puştile lor, o să vezi că n-o să avem nevoie

nici de săbii, nici de pistoale. Odată ajunşi în sufragerie, o să ne fie suficiente doar nişte ciomege, ca să-i dăm pe toți afară cât ai bate din palme. Am mai făcut odată treaba asta singur, dar nu vreau să vă lipsesc pe voi de o astfel de distracție!

— Paza bună trece primejdia rea, spuse Şobolanul gânditor, lustruind țeava unui pistol cu mâneca şi uitându-se lung la ea.

Broscoiul, după ce termină de mâncat, înşfăcă un ciomag viguros şi începu să-l agite cu putere în toate părțile, ca şi cum ar fi lovit nişte animale imaginare.

— O să-i învăț io minte să mai pună gheara pe casa mea!, strigă el. O să-i învăț io minte! O să-i învăț io minte!

— Nu mai spune „io", Broscoiule, interveni indignat Şobolanul. Nu aşa se vorbeşte corect.

— Ce te tot iei de Broscoi?, întrebă destul de iritat Bursucul. De ce zici că nu vorbeşte corect? Păi tot aşa vorbesc şi io, şi nu-nțeleg de ce faci atâta caz pentru un cuvânt.

— Scuză-mă, spuse spăsit Şobolanul. Dar cred că ar trebui să se spună „îi învăț eu minte", nu „îi învăț io minte".

— Ba îi învăț io minte, răspunse apăsat Bursucul. Îi învăț io minte! Şi, dacă vrei să ştii, chiar o să-i învăț!

— Bine, bine, zi cum vrei, răspunse Şobolanul, care se zăpăcise rău de tot şi se băgă într-un colț, unde se apucă să mormăie înfundat „eu, io, eu , io!", până ce Bursucul îi spuse cu asprime s-o lase baltă.

În clipa următoare, Cârtiță se năpusti val-vârtej în cameră, arătând foarte mulțumit de sine.

— Ce m-am mai distrat!, spuse el. Le-am tras pe sfoară pe hermelinele alea nesuferite!

— Sper că n-ai făcut vreo boacănă, zise Şobolanul impacientat.

— N-ai nici o grijă, răspunse Cârtiță foarte sigur pe sine. Ideea mi-a venit când m-am dus la bucătărie să-i încălzesc mâncarea Broscoiului. Am dat peste rochia aia veche de spălătoreasă cu care a venit el îmbrăcat ieri. Era atârnată pe un stativ în fața sobei. M-am îmbrăcat cu ea, mi-am pus şi boneta şi şalul şi m-am dus la Conac. Santinelele erau,

bineînțeles, la datorie, cu puştile pregătite. Au întrebat, ca de obicei, „cine-i acolo?” şi au mai spus încă nişte aiureli de-ale lor. „Bună dimineața, domniile voastre!”, am spus eu cu politețe. „Azi ce mai aveți de spălat?” S-au uitat la mine de sus, cu o mutră foarte înțepată, şi mi-au zis „Hai pleacă, spălătoreaso! Nu spălăm nimic în timpul serviciului.” „Atunci, poate, altă dată?”, zic eu. Ha-ha-ha! Ce zici, Broscoiule, nu-i aşa că le-am dat peste nas?

— Mare scofală, zise Broscoiul cu aroganță.

Dar de fapt era extrem de invidios pe prietenul lui. Şi lui i-ar fi plăcut să se distreze aşa copios, şi acum îi părea rău că nu avusese el primul ideea asta grozavă şi că dormise toată dimineața.

— Câteva hermeline, din albe ce erau, s-au făcut de-a dreptul roşii de enervare, zise Cârtiță mai departe, iar sergentul aflat în post mi-a spus iute: „Hai, duduie, du-te! Nu ne mai ține la taclale; acum suntem ocupate.” „Să plec?”, zic eu, „nu peste mult timp, nu eu o să fiu aia care-o să plece!”

— Vai, Cârtiță, cum ai putut să faci una ca asta?, spuse Şobolanul, dezamăgit.

Bursucul lăsă ziarul din mână.

—Le-am văzut cum îşi ciuleau urechile şi se uitau una la alta, continuă Cârtiță; şi sergentul a mai zis: „N-o luați în seamă; vorbeşte gura fără ea.”

— Zău?, zic eu. Fiți atente aici: fiică-mea spală pentru Dl. Bursuc şi de la ea ştiu unele lucruri; şi o să ştiți şi voi, cât de curând! O sută de bursuci cătrăniți, înarmați cu puşti, o să vină în noaptea asta şi o să atace Conacul. Şase bărci pline cu şobolani înarmați cu pistoale şi hangere o să vină pe râu până în dreptul grădinii; şi o trupă întreagă de broscoi, cunoscuți sub numele de Nemuritorii, sau Broscoii Glorioşi Până La Moarte, vor lua cu asalt livada, vor răsturna totul în cale şi se vor răzbuna. Aşa că nu va mai rămâne mare lucru de spălat pe aici, cel puțin în ce vă priveşte; mai bine spălați voi putina cât încă mai puteți!

Pe urmă am şters-o, şi după ce m-am îndepărtat destul, m-am ascuns; m-am furişat apoi pe lângă şanț şi am mai tras din când în când cu ochiul la Conac, din tufişuri. Se

vede treaba că intraseră toți în panică pe-acolo, că alergau în toate părțile şi se ciocneau unii de alții, strigau, dădeau ordine, dar nimeni nu asculta pe nimeni; iar sergentul tot trimitea grupuri-grupuri de hermeline peste tot prin curte şi pe urmă îi punea pe alții să le-aducă înapoi; şi tot spuneau „Păi da, tipic pentru nevăstuici; ele o să stea comod în salon, o să bea şi o să mănânce, o să petreacă de mama focului, iar noi o să trebuiască să stăm de pază în frig şi în întuneric, ca să ne prindă bursucii şi să ne facă harcea-parcea!”

— Vai, vai, că nătărău mai eşti!, strigă Broscoiul. Ai fost acolo şi ai stricat totul!

— Dragă Cârtiță, începu Bursucul, pe un ton domol şi reținut, cred că ai mai multă minte în degetul mic, decât au alții în tot corpul lor gras şi butucănos. Te-ai descurcat grozav de bine, şi cred că de-acum mă pot baza pe agerimea şi pe istețimea ta. Bine! Bine lucrat!

Broscoiul se simțea ros de gelozie până-n măduva oaselor, mai ales pentru că nu-şi dădea seama cu nici un chip ce anume făcuse Cârtiță ca să fie aşa de lăudat pentru istețimea lui; dar, din fericire pentru el, înainte să-şi iasă din fire şi să fie ținta ironiilor Bursucului, se auzi clopoțelul care anunța prânzul.

Prânzul se dovedi a fi o masă simplă, dar consistentă – costiță cu fasole şi budincă de tăiței. După ce terminară de mâncat, Bursucul se aşeză pe un fotoliu şi spuse:

— După cât se pare, ne-aşteaptă o treabă grea în seara asta, şi nu cred că o s-o terminăm chiar aşa de repede; aşa că eu o să trag un pui de somn.

Şi îşi aşeză o batistă pe față, iar nu peste multă vreme se puse pe sforăit.

Şobolanul însă, cuprins de zel şi de nerăbdare, reluă pregătirile pentru marea aventură, şi se apucă iar să alerge între cele patru grămezi de arme, murmurând: „O centură pentru Şobo, o centură pentru Cârtiță, o centură pentru Broscoi, o centură pentru Bursuc!” Şi continuă aşa, tot scoțând la iveală câte o nouă armă, şi părând că n-o să termine niciodată.

Prin urmare, Cârtiță îl luă pe Broscoi de braț, îl conduse afară, îl invită să se aşeze pe un fotoliu de răchită şi îl puse să povestească, de-a fir-a-păr, toate peripețiile prin care trecuse; iar Broscoiul nu se lăsă mult rugat, căci abia aştepta să-şi istorisească pățaniile. Cârtiță se dovedi a fi un public de nota zece, iar Broscoiul, neavând pe nimeni alături care să-i conteste sau să-i critice relatările, dădu frâu liber imaginației. Şi într-adevăr, cea mai mare parte din cele povestite erau mai degrabă ceea ce ar fi putut să se întâmple dacă i-ar fi picat fisa la timp şi nu la zece minute după ce faptul a fost consumat. Dar ce frumos sunau aventurile astea! Şi, la urma urmelor, de ce n-am considera că ăsta-i adevărul adevărat, şi nu ceea ce s-a întâmplat în realitate?

12. Reîntoarcerea lui Ulise

Când începu să se întunece, Şobolanul, însufleţit de entuziasm şi de sentimentul că stăpâneşte un mare mister, îi chemă pe toţi în salonaş, îi puse să stea fiecare în dreptul unei grămezi de arme, şi se apucă să-i echipeze aşa cum se cuvine pentru marea expediţie la care aveau să ia parte. Pentru că trata această îndeletnicire cu cea mai mare seriozitate, dură destul de mult până duse totul la bun sfârşit.

Mai întâi trebui să-l încingă pe fiecare cu câte o centură, apoi să înfigă o sabie de o parte, şi un hanger, pentru echilibru, de cealaltă. Pe urmă dădu fiecăruia câte două pistoale, un baston de poliţist, vreo câteva cătuşe, nişte bandaje şi nişte plasturi, un bidon cu apă şi o caserolă cu sandvişuri. Bursucul se puse pe râs şi zise:

— Cum vrei tu, Şobo! Dacă ţie aşa-ţi face plăcere, nu văd care-ar fi problema. Da' eu o să mă descurc doar cu ciomagul ăsta.

— Te rog, Bursucule, spuse Şobolanul, nu te opune! Ştii că nu-mi place să dai vina pe mine după aceea şi să-mi reproşezi că cine ştie ce am uitat.

Când totul fu aproape gata, Bursucul luă un felinar într-o lăbuţă, cu cealaltă înşfăcă ciomagul lui mare, şi apoi spuse:

— Acum luaţi-vă după mine! Mai întâi să vină Cârtiţă, pentru că sunt foarte mulţumit de el; după el Şobolanul; Broscoiul să rămână la urmă. Şi ascultă-mă bine, Broscoiule! Dacă te-apuci de trăncănit aşa cum faci tu de obicei, o să te trimit înapoi! Vorbesc foarte serios!

Broscoiului îi era aşa de frică să nu fie lăsat pe dinafară, că se mulţumi chiar şi cu faptul că avea să rămână la coadă şi nu mai suflă o vorbă. Şi cei trei porniră la drum. Bursucul îi duse o vreme pe lângă râu, apoi, pe neaşteptate, coborî într-o gaură aflată în mal, imediat deasupra apei. Cârtiţă şi Şobolan îl urmară tăcuţi şi intrară şi ei în gaura aceea, aşa cum făcuse Bursucul; Broscoiul însă încurcă lucrurile ca întotdeauna, alunecă, făcu bâldâbâc în apă şi orăcăi îngrozit.

Fu scos afară de prietenii săi, masat pe spate şi pe piept în mare grabă, îmbărbătat şi pus pe picioare; Bursucul, pe care incidentul acesta îl supărase destul de tare, îi spuse că dacă mai avea să-şi dea în petic o singură dată, o să-l trimită acasă. În cele din urmă ajunseră în galeria secretă, gata de marea aventură!

Era frig, întuneric şi umed, iar pasajul era strâmt şi cu tavanul jos, aşa că bietul Broscoi începu să tremure, pe de o parte de spaimă, pe de altă parte pentru că era ud leoarcă. Felinarul era tocmai în faţă, la Bursuc, aşa că Broscoiul rămânea tot timpul în urmă, în întuneric şi nu prea vedea pe unde calcă. Deodată îl auzi pe Şobolan strigând la el ameninţător: „Hai odată, Broscoiule!”, şi atunci îl cuprinse groaza că o să-l lase acolo, singur în bezna aceea cumplită.

De frică, iuţi pasul aşa de tare, încât căzu grămadă peste Şobolan, care se răsturnă şi el peste Cârtiţă, iar acesta din urmă peste Bursuc; timp de o clipă fură toţi cuprinşi de zăpăceală şi nu ştiură ce să mai facă. Bursucul crezu că erau atacaţi din spate şi, neavând destul spaţiu ca să mânuiască hangerul sau ciomagul, scoase repede pistolul şi era cât pe-

aci să tragă un glonț în Broscoi. Când pricepu ce se întâmplase de fapt, se supără peste măsură şi zise:

— Cred că asta pune capac la toate. Ar fi mult mai bine să-l lăsăm aici pe Broscoi! E de-a dreptul exasperant!

Dar Broscoiul începu să se smiorcăie, iar ceilalți doi promiseră că o să aibă ei grijă ca Broscoiul să se poarte cum se cuvine, aşa că Bursucul se lăsă în cele din urmă înduplecat şi procesiunea se puse iarăşi în mişcare; numai că de data asta trecu Şobolanul la urmă şi-l apucă zdravăn de umăr pe Broscoi.

Aşadar continuară să bâjbâie prin tunelul întunecos, cu urechile ciulite şi cu labele pe pistoale, până când, în sfârşit, Bursucul spuse:

— Cred că de-acum ar trebui să fim destul de aproape de Conac.

Şi dintr-odată auziră, undeva în depărtare, deşi părea că zgomotul vine de deasupra lor, un fel de murmur confuz, ca şi cum mai multe persoane țipau, chiuiau, băteau cu pumnii în mese şi tropăiau pe podele. Broscoiul fu din nou cuprins de panică, dar Bursucul spuse pe un ton sec: „Ia auziți-le, astea-s nevăstuicile!”

Deodată galeria începu să urce; cei patru mai bâjbâiră un pic prin întuneric, până când zgomotul izbucni din nou, de data asta foarte limpede, şi chiar deasupra lor. „Ura-ura-ura-uraaa!”, se auziră de sus strigăte, tropăit de lăbuțe şi zornăit de vase. „Da’ ştiu că se distrează!”, spuse Bursucul. „Haideți!”.

Şi o luară în sus prin galerie, până aceasta se înfundă şi cei patru se treziră stând sub o trapă ce dădea în odaia valetului. Şi aşa o hărmălaie era în sufragerie, că era puțin probabil să-i audă cineva că intră în casă. Bursucul zise: „Acuma, băieți, hai toți deodată!” şi cei patru se împinseră cu umerii în trapă şi o ridicară. Se strecurară în odaie şi îşi dădură seama că doar o uşă îi mai despărțea de salonul unde duşmanii lor chefuiau fără să aibă habar de ce-i aşteaptă.

Gălăgia era de-a dreptul asurzitoare. În cele din urmă, chiuiturile şi tropăiturile se stinseră, şi se făcu auzită o voce:

— Nu vreau să vă răpesc prea mult din prețiosul timp – aplauze – dar înainte să mă aşez – urale – aş dori să spun două vorbe în onoarea prea amabilei noastre gazde, Dl. Broscoi. Şi îl cunoaşteți cu toții pe Dl. Broscoi! – hohote de râs – pe Broscoiul cel bun, cel modest şi foarte cinstit! – chiote de veselie.

— Stați că-i arăt eu lui, acuş-acuş!, pufni Broscoiul scrâşnind din dinți.

— Ai un pic de răbdare!, spuse Bursucul, ținându-l cu greu să nu dea buzna în salon. Fiți toți gata de atac!

— Dați-mi voie să vă cânt un cântecel, continuă vocea, un cântecel pe care l-am compus în cinstea Broscoiului – aplauze prelungite.

Şi Şeful Nevăstuicilor – pentru că el era cel care vorbea – începu să cânte cu o voce subțire şi pițigăiată:

Mergea Broscoiu-n pas vioi
Pe drum la plimbăricã –

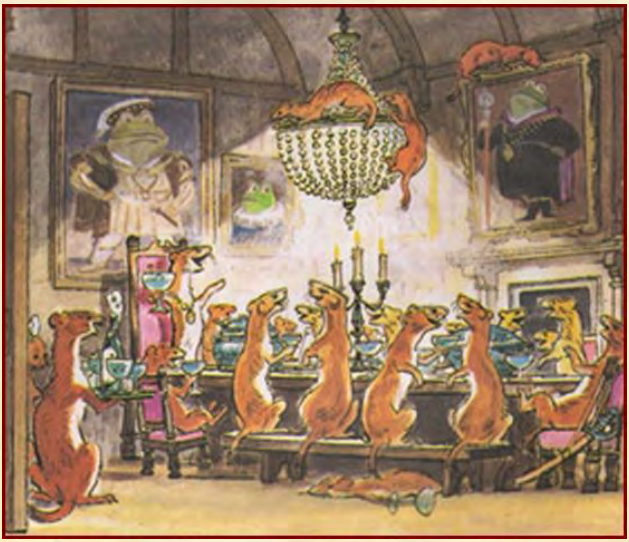

Bursucul scoase pieptul înainte, apucă ciomagul cu putere cu amândouă labele, se uită la camarazii lui şi strigă:

— A sosit clipa cea mare! Urmați-mă!

Şi dădu uşa de perete. Dar vai! Ce chițăituri şi chiote şi zbierete îi auziră urechile! Şi degeaba se băgară nevăstuicile moarte de frică pe sub mese şi săriră ca din puşcă pe fereastră! Degeaba se năpustiră dihorii spre şemineu şi se îmbulziră pe horn în sus! Degeaba răsturnară mesele şi scaunele, în zadar sparseră paharele şi farfuriile, panicați de furia celor patru eroi ce năvăliseră în cameră: Bursucul – vânjos, cu mustățile zburlite şi cu bâta vâjâindu-i prin aer; Cârtiță – înverşunat şi negru de supărare, rotindu-şi

ciomagul şi dând glas unui cutremurător strigăt de luptă, „La ataaac! La ataaac!”; Şobolanul – crunt şi îndârjit, cu centura înțesată de arme de toate felurile şi din toate timpurile; Broscoiul – cuprins de frenezie şi cu mândria rănită, de două ori mai umflat decât de obicei, săltând de colo colo şi scoțând nişte orăcăieli de-ți îngheța sângele-n vine! „Mergea Broscoiu-n pas vioi?”, striga el „Vă arăt eu pas vioi!” Şi merse drept către Şeful Nevăstuicilor.

Erau doar patru, dar nevăstuicilor înnebunite de groază li se părea că sufrageria era plină de animale monstruoase, gri, negre, galbene şi maro, răcnind şi rotind prin aer ciomege uriaşe; aşa că, schelălăind înspăimântate, se făcură nevăzute într-o clipă, care pe unde nimeri – pe fereastră, pe horn în sus, pe unde nu puteau să le-ajungă ciomegele acelea îngrozitoare. Harababura se sfârşi repede.

Cei patru Prieteni se apucară să patruleze de colo-colo prin cameră, şi cum vedeau vreun cap ițindu-se din cine ştie ce cotlon, cum îl păleau cu ciomegele; în cinci minute în cameră nu se mai găsi nici urmă de nevăstuică. Doar prin ferestrele sparte se mai auzea slab câte un țipăt răzleț al vreunui animal ce fugea îngrozit pe peluză; pe podea mai zăceau încă vreo zece nevăstuici încremenite de spaimă, cărora Cârtiță le punea conştiincios cătuşe. Bursucul îşi trăgea sufletul rezemat în ciomag, şi-şi ştergea fruntea asudată.

— Cârtiță, spuse el, fii bun cum eşti tu de obicei! Ia du-te afară şi vezi dacă mai sunt acolo hermelinele alea care stăteau de pază şi vino să-mi spui ce fac. Mi-ai dat o idee şi, dacă o punem în practică, n-aş crede că o să avem prea multă bătaie de cap cu ele.

Cârtiță dispăru numaidecât pe fereastră; iar Bursucul îi rugă pe ceilalți doi să pună una din mese la locul ei, să ridice de pe jos, dintre dărâmături, cuțitele şi furculițele, farfuriile şi paharele, şi să vadă dacă s-o găsi ceva ca să încropească o gustare.

— Simt nevoia să înfulec ceva, spuse el sec, aşa cum vorbea de obicei. Dă-i bătaie Broscoiule, ce stai cu mâinile-n

sân? Adică noi ți-am recuperat casa şi tu nu ne oferi nici măcar un sandviş?

Broscoiul se simți lezat că Bursucul nu-i făcuse şi lui măcar un compliment, aşa cum îi făcuse lui Cârtiță; nu-i spusese nici măcar că se luptase bine şi că era o persoană pe care te puteai baza; mai ales că el se simțea foarte mulțumit de treaba pe care-o făcuse, de felul în care îl înhățase pe Şeful Nevăstuicilor şi-l pălise cu bâta, aşa de tare, că zburase de-a dreptul peste masă. Dar se puse pe treabă împreună cu Şobolanul, şi imediat găsiră nişte gem de guave într-un vas de sticlă, nişte pui rece, o limbă cu sos care aproape că nu fusese atinsă, nişte tort şi destul de multă salată de homar; în cămară dădură peste un coş plin cu baghete, ceva brânză, unt şi țelină. Erau pe punctul de a se aşeza, când Cârtiță intră pe fereastră, chicotind, şi cu brațele pline de puşti.

— Gata, zise el. Din câte-mi dau seama, când hermelinele, care erau deja destul de agitate şi de întoarse pe dos, au auzit țipetele, schelălăiturile şi tărăboiul din sufragerie, o parte şi-au azvârlit cât colo puştile şi au tulit-o. Celelalte au mai stat un pic pe poziții, dar când au văzut cum veneau nevăstuicile către ele, val-vârtej, au crezut că e vreo trădare la mijloc; aşa că s-au luat la harță unele cu altele, şi-au tras pumni şi palme, s-au îmbrâncit şi s-au dus de-a berbeleacul până ce au căzut în râu! Au spălat putina toate, care cum a putut, iar eu le-am luat puştile! Şi cu asta, basta!

— Eşti un animal de toată isprava!, spuse Bursucul, cu gura plină de carne şi tort. Un singur lucru mai vreau de la tine, Cârtiță, înainte să vii şi tu să stai cu noi la masă; nu te-aş mai deranja dacă n-aş şti că mă pot baza pe deplin pe tine, şi tare aş vrea să pot spune acelaşi lucru şi despre alții pe care-i cunosc. L-aş trimite pe Şobolan, da' e prea poetic. Aşa că fă bine şi ia-i tu pe indivizii ăia care zac pe-acolo pe jos, du-i sus şi pune-i să facă ordine şi curățenie prin dormitoare şi să le facă locuibile. Vezi să mături şi sub paturi, să pună aşternuturi curate, şi să îndoaie un colț al cuverturii după ce termină, aşa, ca la carte; şi să pună în fiecare cameră un lighean cu apă fierbinte, prosoape curate şi câte un săpun nou. Şi pe urmă poți să-i bați prietenește pe

umăr, dacă vrei tu, să-i dai afară pe uşa din dos şi să nu-i mai prindem pe-aici niciodată. Dup-aia hai cu noi să iei o îmbucătură din limba asta cu sos. E delicioasă. Ai făcut o treabă grozavă, măi Cârtiță!

Bunul Cârtiță luă un ciomag de pe jos, îşi puse ostaticii să stea în şir indian, le ordonă: „Înainte marş!", şi îi conduse la etaj. După un timp reapăru, zâmbitor, şi spuse că toate camerele erau în ordine şi cum nu se poate mai curate.

— Şi nici măcar n-a mai trebuit să-i bat prieteneşte pe umăr, adăugă el, M-am gândit că le-a ajuns câtă bătaie au încasat mai devreme, şi după ce le-am pus în vedere că nu mai au ce căuta pe aici, s-au arătat întru totul de acord şi au promis că n-o să ne mai deranjeze. S-au căit şi au zis că le pare nespus de rău pentru ce au făcut, dar că a fost vina Şefului Nevăstuicilor şi a hermelinelor, şi că oricând, dacă va fi nevoie, o să facă orice ca să se revanşeze şi să ne fie pe plac. Aşa că le-am dat câte o chiflă şi le-am poftit afară pe uşa din dos, pe unde au luat-o la picior cât au putut de repede.

Cârtiță îşi trase apoi scaunul lângă masă şi se repezi la limba cu sos.; iar Broscoiul, dovedindu-se un adevărat domn, ținu invidia pentru sine şi spuse plin de mărinimie:

— Îți mulțumesc din suflet, iubite Cârtiță, pentru toată bătaia de cap pe care ai fost nevoit s-o înduri astă seară, şi mai ales pentru istețimea de care ai dat dovadă de dimineață!

Satisfăcut de cele auzite, Bursucul zise:

— Bravo, Broscoiule, aşa te vreau!

Aşa că cina se termină într-o atmosferă de mare veselie, şi cei patru prieteni se retraseră în cele din urmă în culcuşuri, simțindu-se în deplină siguranță în bătrâna reşedință a Broscoiului, redobândită datorită unei vitejii fără seamăn, unui plan fără cusur şi îndemânării perfecte în mânuirea ciomegelor.

A doua zi de dimineață, Broscoiul, care dormise până târziu, cum îi stătea lui în obicei, veni la micul dejun la o oră ruşinos de înaintată şi găsi pe masă o mulțime de coji de ouă, nişte bucăți reci şi uscate de pâine prăjită, un ceainic de cafea aproape gol şi în rest mai nimic; priveliştea aceasta nu avu darul să-l binedispună deloc, mai ales că, până una-alta, asta era casa lui. Prin uşa care dădea spre peluză îi văzu pe Cârtiță şi pe Şobolan cufundați în fotoliile de răchită, sporovăind, de bună seamă; râdeau în hohote şi îşi bălăbăneau picioarele în aer.

Bursucul, care stătea şi el pe un fotoliu, adâncit în gazeta de dimineață, abia dacă ridică privirea către Broscoi, când acesta îşi făcu apariția. Broscoiul ştia însă cu cine are de-a face, aşa că se puse pe treabă şi pregăti cel mai straşnic mic dejun de care era el în stare, zicându-şi în sinea lui că până la urmă tot o să o scoată la capăt şi o să se pună de acord cu ceilalți. Când masa fu aproape gata, Bursucul se uită la el şi spuse:

— Îmi pare rău, Broscoiule, dar tare mă tem că te-aşteaptă o dimineață plină. Să ştii că trebuie să dăm repede-repede o petrecere în cinstea celor întâmplate aseară. Şi lumea aşteaptă – ştii tu, aşa-i obiceiul.

— A, bine!, răspunse prompt Broscoiul. Nici o supărare, dacă aşa se face. Deşi, pentru nimic în lume nu pot să-nțeleg, de ce să vrea cineva să țină o petrecere dimineața! Dar, oricum, ştii bine, dragă Bursucule, că eu nu trăiesc

pentru propria-mi plăcere, ci ca să le fiu pe plac prietenilor mei şi să le stau în orice moment la dispoziție!

— Nu face pe prostul, te rog, zise enervat Bursucul. Şi nu mai bombăni cu nasul în ceaşcă în timp ce vorbim; e lipsă de bun simț. De fapt petrecerea va fi diseară, dar invitațiile trebuie scrise şi expediate cât mai repede, şi e treaba ta să le scrii. Acum ia loc la masă – uite acolo un teanc de foi cu antetul „Conacul Broscoiului", acela albastru cu auriu – şi fă bine şi scrie invitații pentru toți prietenii; iar dacă te ții de treabă cum se cuvine, o să le putem expedia înainte de prânz. Şi o să dau şi eu o mână de ajutor, ca să nu cadă toate pe capul tău. O să mă ocup eu de organizare.

— Cum!, țipă Broscoiul, dezamăgit. Adică să stau în casă şi să scriu nişte scrisori imbecile, într-o dimineață splendidă cum e asta, în loc să mă plimb pe moşie şi să pun totul în ordine, şi să lenevesc şi să mă simt bine? Nici pomeneală! O să – O să mai – Stai aşa un pic! A, păi cum să nu, dragă Bursucule! Plăcerea mea nici nu mai contează atunci când vine vorba de bucuria celor din jur! Poți să fii sigur că o să fac întocmai cum îmi spui. Hai, Bursucule, ocupă-te de banchet şi fă cum îți place; pe urmă du-te afară lângă ceilalți doi şi lăfăiți-vă în pace, fără să vă pese nici cât negru sub unghie de mine, de grijile şi de osteneala mea. Voi sacrifica dimineața asta frumoasă pe altarul datoriei şi prieteniei!

Bursucul se uită la el plin de suspiciune, dar chipul senin şi plin de sinceritate al Broscoiului nu lăsa să se vadă nici un motiv nedemn care să-i fi pricinuit această schimbare de atitudine. Ieşi din cameră, o luă spre bucătărie, şi de îndată ce uşa se închise în urma lui, Broscoiul se repezi la masa de scris.

Îi venise o idee grozavă Da, avea să scrie invitațiile! Şi, mai mult, o să aibă grijă să menționeze cum a condus el însuşi lupta, şi cum l-a snopit pe Şeful Nevăstuicilor; şi o să facă aluzie şi la aventurile prin care a trecut şi din care a ieşit întotdeauna triumfător; şi o să adauge şi un fel de program de divertisment –şi îşi şi făcu o schiță în minte - ceva de genul ăsta:

DISCURS..... BROSCOIUL
(Vor fi mai multe discursuri ale Broscoiului de-a lungul serii.)
CUVÂNTARE .....BROSCOIUL

SCURTĂ PREZENTARE
– Sistemul penitenciar – Căile navigabile ale bătrânei noastre patrii – Cum să vinzi un cal şi cum să te târguieşti – Proprietatea, drepturi şi îndatoriri – Înapoi la moşie – Boiernaşul englez

CÂNTEC ..... BROSCOIUL
(compoziție proprie)

ALTE COMPOZIȚII ..... BROSCOIUL
Vor fi interpretate în cursul serii de către ... compozitor.

Ideea care îi venise îl mulțumi pe Broscoi nespus de mult, aşa că lucră cu râvnă şi până la prânz toate scrisorile fură gata. Când termină, i se transmise că era la uşă o nevăstuică mică şi destul de jigărită, care întreba cu sfiiciune dacă putea să le fie de vreun folos domnilor care locuiau acolo. Broscoiul merse țanțoş până afară şi observă că era unul din prizonierii serii trecute, care se purta cu mult respect, dornic să fie pe plac.

Îl mângâie pe cap, îi trânti în brațe mormanul de invitații şi îi spuse să grăbească pasul şi să le distribuie cât de repede poate, iar dacă voia, putea să vină înapoi mai pe seară, că s-o găsi vreun şiling să-i răsplătească osteneala, sau poate nu, cine ştie! Iar biata nevăstuică se arătă foarte recunoscătoare şi se grăbi să-şi ducă la îndeplinire misiunea.

Când celelalte animale se întoarseră acasă la ora prânzului,

foarte bine dispuse şi odihnite după o dimineaţă petrecută pe râu, Cârtiţă, care avea mustrări de conştiinţă, se uită cam îndoit la Broscoi, aşteptându-se să-l vadă morocănos şi deprimat. Dar, din contră, Broscoiul părea aşa de plin de sine şi de ţanţoş, că bietul Cârtiţă intră numaidecât la idei, iar Bursucul şi Şobolanul se uitară unul la altul cu subînţeles.

Imediat după masă, Broscoiul îşi băgă ambele labe în buzunarele pantalonilor şi zise aşa, într-o doară:

— Simţiţi-vă ca acasă, dragilor! Faceţi ce poftiţi!

Apoi o şterse înspre grădină ca să se gândească în linişte la ce avea să spună în discursuri, când, deodată, Şobolanul îl apucă de braţ. Broscoiul ghici cam ce voia prietenul său şi încercă din răsputeri să scape din strânsoare; dar când şi Bursucul îl înşfăcă tare de celălalt braţ, începu să priceapă că jocul se sfârşise. Cei doi îl duseră aşa până în micul fumoar de lângă intrarea principală, închiseră uşa şi îl aşezară pe un scaun. Apoi se aşezară în faţa lui, timp în care Broscoiul îi privea în tăcere, suspicios şi prost dispus.

— Uite ce e, Broscoiule, spuse Şobolanul. Despre petrecere vreau să vorbim şi îmi pare rău că trebuie să ţi-o spun în felul ăsta. Dar am vrea să-ţi fie foarte clar, o dată pentru totdeauna, că n-o să fie nici discursuri, nici cântece. Încearcă să n-o iei ca pe o dojană, ci ca pe un simplu sfat.

Broscoiul se simţi prins în capcană. Îl citeau ca pe o carte deschisă, vedeau prin el şi erau cu un pas înaintea lui. Visul cel minunat pe care-l avea începu să se destrame.

— Da' n-aş putea să cânt măcar un cântecel?, se rugă el pe un ton tânguios.

— Nu, nici măcar un cântecel, răspunse ferm Şobolanul, deşi i se sfâşie inima când văzu cum îi tremură buza bietului Broscoi. N-are rost, Broscoiule; ştii prea bine că toate cântecele tale sunt pline de lăudăroşenie şi că atunci când ţii discursuri nu faci altceva decât să-ţi dai aere, şi ... şi să te umfli-n pene, şi ... şi ...

— Şi să tot spui vrute şi nevrute, adăugă Bursucul, în felul lui obişnuit.

— E spre binele tău, Broscoiule, continuă Şobolanul. Ştii doar că mai devreme sau mai târziu va trebui să-ntorci foaia şi să te schimbi, şi asta e o ocazie cum nu se poate mai bună; un fel de piatră de hotar a destinului. Şi să nu-ți închipui că toate astea nu mă îndurerează şi pe mine la fel de mult ca pe tine.

Broscoiul rămase multă vreme adâncit în gânduri. În cele din urmă îşi ridică privirea, lăsând să i se vadă pe chip urmele emoțiilor puternice care îl copleşiseră.

— M-ați învins, prieteni, spuse el cu o voce stinsă. Nu v-am cerut, dacă-mi daţi voie să spun, decât un lucru infim, adică să mai fac şi eu pe grozavul măcar o singură seară, să fiu în centrul atenției şi să mă las purtat de aplauzele tumultoase care, mi se pare mie, m-au pus întotdeauna în valoare. Dar, oricum, cred că aveți dreptate. De acum încolo o să mă schimb. O să vedeți, prieteni, de-acum înainte nu veți mai roşi niciodată din pricina mea. Vai, vai, vai, ce soartă necruțătoare!

Şi, ştergându-şi fața cu batista, părăsi camera cu paşi şovăielnici.

— Bursucule, spuse Şobolanul, mă simt ca un călău; tu nu te simți la fel?

— Ba da, spuse mohorât Bursucul. Dar trebuia s-o facem şi pe-asta. Broscoiul va locui aici şi va trebui să-şi câştige respectul celorlalți. Vrei să ajungă paiața tuturor, să râdă de el şi să-l ia în batjocură nevăstuicile şi hermelinele?

— Sigur că nu, spuse Şobolanul. Şi, dacă tot veni vorba de nevăstuici, ce noroc pe capul nostru că am dat peste nevăstuica aia jigărită, tocmai când voia să plece cu invitațiile Broscoiului. Am bănuit eu ceva, din ce mi-ai spus mai devreme, şi mi-am aruncat privirea pe vreo două invitații; erau pur şi simplu respingătoare. Le-am luat pe toate, iar Cârtiță şade acum la masă în budoarul albastru şi scrie invitații obişnuite.

Ora banchetului se apropia cu repeziciune, iar Broscoiul, care, după ce îi lăsase în fumoar pe prietenii lui, se retrăsese în dormitor, stătea pur şi simplu copleşit de melancolie şi amărăciune. Cu fruntea odihnindu-i-se pe braț,

căzuse pradă unor gânduri foarte profunde. Încet, încet, chipul i se înseninã şi începu chiar să zâmbească un pic. Apoi se puse pe chicotit, timid şi rezervat.

În cele din urmă se ridică, încuie uşa, trase draperiile pe geamuri, adună toate scaunele din cameră şi le aranjă în semicerc, se aşeză în fața lor şi scoase mult pieptul înainte. Făcu o plecăciune, tuşi de două ori şi începu să cânte cu voce piţigăiată către un public cuprins de extaz, aşa cum îl născocise mintea lui.

ULTIMUL CÂNTECEL AL BROSCOIULUI

Broscoiul se întoarse!
Ce panică-n vestibul, ce urlete-n odaie
Ce plânsete în grajd şi țipete în baie
Când Domn' Broscoi se-ntoarse!

Când Domn' Broscoi se-ntoarse!
Ce zornăit de geamuri, ce pocnete de uşi trântite,
Schelălăit de nevăstuici, căzând de pumni lovite,
Când Domn' Broscoi se-ntoarse!

Bum! Tobele să bată!
Trompetele să cânte, claxoanele să sune,
Soldații să salute şi tunuri mari să tune!
Eroul vine, iată!

Strigați cu toții „Ura!". Broscoiu-i cel mai tare!
Strigați cu toată forța, strigați din toți rărunchii,
Cinstiți-l pe acela de care sunteți mândri,
E ziua lui cea mare!

Cântă din toată inima, cu o voce puternică şi foarte multă expresivitate; iar după ce termină, mai cântă o dată. Apoi suspină adânc; adânc de tot.

Pe urmă înmuie peria de păr în ligheanul cu apă, îşi făcu o carare pe mijlocul capului şi îşi pieptănă părul astfel încât să-i stea drept şi foarte lipit de țeastă; şi, după ce descuie uşa, coborî tăcut scările gata să-şi salute musafirii, care mai mult ca sigur că se adunaseră deja în salonaş.

Toate animalele îl aclamară când îşi făcu apariția şi se îngrămădiră în jurul lui ca să-l felicite şi să-i laude curajul, istețimea şi calitățile de bun luptător; Broscoiul, însă, doar

zâmbea slab şi murmura „A, nicidecum!”, sau „Ba din contră!”.

Vidră, care stătea pe covoraşul de lângă şemineu explicându-le prietenilor cum ar fi făcut el dacă ar fi fost în locul Broscoiului, izbucni dintr-odată, îşi încolăci braţele în jurul Broscoiului şi încercă să-l ia pe sus şi să-l plimbe prin cameră ca pe un erou; dar Broscoiul, privindu-l într-un fel umil şi blajin, îi spuse, în timp ce încerca să se desprindă din îmbrăţişare:

— Bursucul a fost capul răutăților; Cârtiță şi Şobolan au dus greul în luptă; eu doar am dat o mână de ajutor pe ici, pe colo, de fapt n-am făcut mai nimic.”

Animalele erau încurcate şi luate prin surprindere de neaşteptata atitudine a Broscoiului; iar Broscoiul simțea, pe măsură ce se ducea de la un oaspete la altul ca să dea răspunsuri pline de modestie, că era în centrul atenției şi captiva pe toată lumea.

Bursucul comandase cele mai bune bucate şi banchetul se dovedi un mare succes. Animalele sporovăiră mult, râseră şi glumiră, dar Broscoiul, care, desigur, se afla pe locul de onoare, ținu privirea în jos şi murmură tot felul de amabilități şi banalități în dreapta şi-n stânga, către animalele din jurul lui. Din când în când arunca priviri fugare către Bursuc şi Şobolan, şi, de fiecare dată când se uita la ei, aceştia se holbau unul la altul cu gurile căscate; iar lucrul acesta îl umplea pe Broscoi de o uriaşă satisfacție.

O parte dintre animalele mai tinere şi cu mai multă poftă de viață începură să şuşotească pe la colțuri că lucrurile nu mai aveau aşa haz ca pe vremuri; ba unele se apucară chiar să bată cu pumnii în mese şi să strige „Să vorbească Broscoiul! Vrem un discurs! Vrem cântece! Să cânte Broscoiul!” Dar Broscoiul doar dădea uşor din cap în semn că „nu” şi ridica o labă în semn de protest; şi, adresându-le oaspeților tot felul de politeți, şi flecărind şi bârfind, şi întrebându-i ce mai fac cei rămaşi acasă din pricină că nu erau destul de copți ca să apară în societate, le dădu tuturor de înțeles că dineul de față nu avea să iasă din tiparul convențional.

Aveau în mijlocul lor un cu totul alt Broscoi!

După această însemnată întâmplare, cele patru animale îşi continuară traiul de zi cu zi în fericire şi bună înțelegere, şi, chiar dacă războiul civil intră în mod grosolan şi neaşteptat şi în viețile lor, alte răzmerițe nu le-au mai tulburat liniştea.

Şi, după ce s-a sfătuit cu prietenii săi, Broscoiul a cumpărat un lănțişor de aur cu medalion cu perlă, pe care l-a trimis fiicei temnicerului, împreună cu o scrisoare, pe care chiar şi Bursucul a apreciat-o ca fiind plină de modestie, recunoştință şi bună-cuviință; iar mecanicul de locomotivă a primit şi el, la rândul lui, mulțumiri şi scuze pentru toate necazurile şi neplăcerile pricinuite.

Obligat de Bursuc, Broscoiul o căută chiar şi pe şalupăreasă, şi, deşi o găsi destul de greu, o despăgubi discret pentru calul furat, chiar dacă de această dată se cam codi, susținând că nu fusese decât o unealtă a destinului, menită să pedepsească femeile grase cu brațe pline de pistrui, care nu-şi dădeau seama că aveau de-a face cu un adevărat gentilom atunci când întâlneau unul. Suma în cauză nu era cine ştie ce, căci țiganul apreciase destul de corect prețul calului, după cum fură de părere nişte evaluatori profesionişti.

Din când în când, în timpul serilor lungi de vară, cei patru prieteni făceau câte o plimbare prin Pădurea Sălbatică, pe care o cunoşteau acum ca pe propriul buzunar; şi era o adevărată plăcere să vadă cum îi salutau toți plini de respect şi cum nevăstuicile îşi aduceau puii la gura vizuinelor ca să le spună: „Uite, puiu' mamii, uite-l pe Domnul Broscoi cel iscusit! Şi uite-l alături de el şi pe fermecătorul Şobolan, un neînfricat luptător! Şi iată-l acolo şi pe renumitul Domn Cârtiță, despre care v-a vorbit atât de mult tatăl vostru!" Iar atunci când micuții pui de nevăstuică erau din cale-afară de năzuroşi sau neastâmpărați, mamele lor îi puneau la punct spunându-le că dacă nu se potolesc, o să vină Bursucul cel grozav să-i ia şi să-i bage în sac.

Desigur, asta era o exagerare în ceea ce-l privea pe Bursuc, care, deşi nu prea dădea doi bani pe Lume şi

Societate, îndrăgea foarte mult copiii; şi, cu toate astea, amenințarea avea întotdeauna efectul dorit.

— Sfârşit -